

**T.C.
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI**

ŞEHZÂDE MEHMED EVKAFI VE VAKFİYESİ

Yüksek Lisans Tezi

Oğuzhan KABAKCI

EKİM 2021

**T.C.
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI**

ŞEHZÂDE MEHMED EVKAFI VE VAKFİYESİ

Yüksek Lisans Tezi

OĞUZHAN KABAKCI

**DANIŞMAN
PROF. DR. H. AHMET ARSLANTÜRK**

**İKİNCİ DANIŞMAN
DOÇ. DR. M. MERT SUNAR**

EKİM 2021

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim.

İmza

Oğuzhan KABAKCI

Danışmanlığını yaptığım işbu tezin tamamen öğrencinin çalışması olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı taahhüt ederim.

Prof. Dr. H. Ahmet ARSLANTÜRK

Doç. Dr. M. Mert Sunar

İMZA SAYFASI

Oğuzhan KABAKCI tarafından hazırlanan ‘Şehzâde Mehmed Evkafı ve Vakfıyesi’ başlıklı bu yüksek lisans/doktora tezi, Tarih Anabilim/bilim Dalında hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

İMZA

Tez Danışmanı:

Prof. Dr. H. Ahmet Arslantürk

.....

Kurumu: İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Asil Üyeler:

Dr. Öğr. Üyesi Sait Türkhan

.....

Kurumu: İstanbul Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Fatih Gürcan

.....

Kurumu: İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Yedek Üyeler:

Prof. Dr. Zekai Mete

.....

Kurumu: Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi

Dr. Öğretim Üyesi Tuğba İsmailoğlu Kacı

.....

Kurumu: İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Tez

Savunma

Tarihi:

30/

10/

2021

ÖNSÖZ

Beni bu günlere getiren, ailemiz için hiçbir fedakârlıktan kaçınmayan muhterem annem ve babam burada zikredilecek bir teşekkürden çok daha fazlasını hak ediyorlar. Şüphesiz ki, onların sayfalara sığmayacak emekleri olmasa bu çalışmadan bahsetmek mümkün olmayacaktı. Başta onlar olmak üzere, hayattaki tüm olumsuzluklara rağmen benim neşe kaynağım olmayı başaran göz aydınlığı kardeşlerimi özellikle anmam gerekiyor. Yine, bu süreçte benden maddi-manevi hiçbir desteği esirgemeyen amcam Şenel KABAKCI'ya, dayım Halil TURAL'a ve büyük ailemin tüm fertlerine yürekten teşekkürler.

Bu çalışmanın ortaya çıkabilmesi için tanıştığımız andan bugüne kadar benden hiçbir desteği esirgemeyen, konu seçiminden tezimin son halini almasına kadar tüm süreçlerde çok büyük emeği olan danışmanım Prof. Dr. H. Ahmet ARSLANTÜRK'e teşekkür ediyorum. Tez jürimde bulunarak değerli fikirlerini esirgemeyen Dr. Öğretim Üyesi Sait TÜRKHAN ve Dr. Öğretim Üyesi Fatih GÜRCAN'a ve ikinci danışmanım Doç. Dr. M. Mert SUNAR'a teşekkürlerimi sunarım.

Bilginin kıymetini ve akademik yolun önemini bana öğreten, zihin ve gönül dünyamın oluşmasında ailemden sonra en çok emeği olan, aralarında bulunmaktan şerefyâb olduğum İnsan ve Medeniyet Hareketi camiasına, hassaten ağabeyim Mustafa ÇÖPÜROĞLU'na medyun-ı şükrânım. Başta Mustafa YÜCEL olmak üzere omuz omuza yol yürüdüğümüz gençlik ekibime de bu süreçteki destek ve hoşgörülerini sebebiyle minnettarım.

Varlıkları ile bana güç veren, her an yanımda olduklarını bildiğim, can kardeşlerim Ferhat AĞCA, Mustafa Peker ÖZSOY, Harun KARAKAYA ve Ahmet Bilal KURTOĞLU'na ayrıca müteşekkirim.

Bütün teşekkürlerimin fevkinde, yüksek lisans ve tez sürecinin bütün heyecanını, gerginliğini, yoğunluğunu, yorgunluğunu benimle birlikte yaşayan, tüm meşguliyetlerime ve koşuşturmalarına gösterdiği sabır, anlayış ve verdiği moral ile “aile” olmanın ne demek olduğunu bana her seferinde yeniden hatırlatan, hayat arkadaşım, eşim Büşra Nur KABAKCI'ya ve biricik oğlumuz Ömer Fahreddin KABAKCI'ya yürekten bir teşekkürü borç biliyorum.

ÖZET

ŞEHZÂDE MEHMED EVKAFI VE VAKFİYESİ

Kabakcı, Oğuzhan

Yüksek Lisans Tezi, Tarih Anabilim Dalı

Danışman Prof. Dr. H. Ahmet Aslantürk

İkinci Danışman Doç Dr. Mert Sunar

Ekim, 2021. 196 sayfa

Bu çalışmada Kanunî Sultan Süleyman'ın çok sevdiği ve erken yaşta kaybettiği oğlu Şehzâde Mehmed adına kurduğu vakıf ele alınmıştır. Şehzâde Mehmed Vakfı'nın kuruluş aşaması hakkında en önemli bilgileri içeren vakfiyesi transkribe edilmiş ve incelenmiştir. Arşiv kaynakları ve çağdaş kaynaklarda Şehzâde Mehmed'in hayatı, vefatı, adına inşa edilen külliye ile ilgili bilgilere ulaşılmış ve çalışma bunlarla zenginleştirilmiştir. Ayrıca mimârî açıdan fevkalade nitelikleri hâiz olan eserler ilgi başlıklarda izah edilmeye çalışılmıştır. Osmanlı Devleti'nin askerî, siyasî ve iktisadî hayatının zirvesi kabul edilen Kanunî döneminde inşa edilen Şehzâde Mehmed Cami ve Külliyesi, o döneme ait çok kıymetli bir mimarî vakıf eseri kompleksidir. Şüphesiz ki çalışmamız bu külliye ile ilgili yapılacak yeni çalışmalara vesile olmak için hazırlanmış mütevazî bir giriş mahiyetindedir. Bununla birlikte hem Şehzâde Mehmed hem de adına kurulan vakıf hakkında literatürde çok az sayıda çalışma olduğunu göz önünde bulundurunca hazırladığımız çalışmanın, bu açığı bir nebze de olsa gidereceğini umarız.

Anahtar Kelimeler: Vakıf, Vakfiye, Şehzâde Mehmed, Şehzâde Külliyesi.

ABSTRACT
ŞEHZÂDE MEHMED VAQFS AND IT’S VAQFIYYE

Kabakcı, Oğuzhan

Master Thesis, Department of History

Supervisor: Prof. Dr. H. Ahmet Aslantürk

Co-Supervisor: Assoc. Prof. M. Mert Sunar

October, 2021. 196 pages

In this study, the foundation that Kanuni Sultan Suleyman established in the name of his beloved son, Şehzâde Mehmed, whom he lost at an early age, is discussed. The waqfiye of the Şehzâde Mehmed Foundation, which preserves the most vital information concerning the establishment phase, has been transcribed and examined. In archival and contemporary sources, information regarding the life and death of Şehzâde Mehmed and the complex built in his name have been acquired and the study has been enriched with these sources. . In addition, the works that have exceptional architectural qualities have been tried to be explained by their content in the relevant titles. The Şehzâde Mehmed Mosque and Complex, which was built during the Kanuni period, which is considered the peak of the military, political and economic structure of the Ottoman Empire, is a very valuable architectural foundation work complex belonging to that period. Indeed, our study is a modest introduction prepared to conduce to new studies on this complex. However, considering that there are very few studies in the literature about both Şehzâde Mehmed and the foundation established in his name, we hope that our study will fill this gap to some extent.

Keywords: Vaqfs, Şehzâde Mehmed, Şehzâde Complex.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar LİSTESİ	v
KISALTMALAR.....	vi
GİRİŞ.....	7
BÖLÜM I: ŞEHZÂDE MEHMED’İN HAYATI VE VEFÂTI.....	10
1.1. Şehzâde Mehmed’in Hayatı	10
1.2. Külliyyenin Kuruluşu Tartışmaları.....	14
BÖLÜM II: ŞEHZÂDE MEHMED EVKAFI	19
2.1. VAKFIN VAKFİYESİ VE HUDUDNÂMESİ.....	19
2.1. Vakfiye	19
2.2. Hududnâme	20
2.2. ŞEHZÂDE MEHMED EVKAFI	21
2.2.1. Cami	21
2.2.2. Medrese	30
2.2.3. Mektep.....	34
2.2.4. Kütüphane	35
2.2.5. İmâret.....	39
2.2.6. Tabhâne	398
2.2.7. Türbe	47
2.2.8. Su Yolları	50
2.2.9. Çeşme ve Sebiller	51
2.3. ŞEHZÂDE MEHMED VAKFI GELİR-GİDERLERİ.....	52
2.4. GÖREVLİLERİN SAYISI VE ÜCRETLERİ.....	60
2.5. ŞEHZÂDE MEHMED VAKIF YÖNETİMİ	62
BÖLÜM III: VAKFİYENİN TRANSKRİPSİYONU	65
SONUÇ	108
KAYNAKÇA	110
EKLER.....	115
ÖZGEÇMİŞ	192

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1 Şehzâde Cami Görevlileri ve Ücretleri	28
Tablo 2. Şehzâde Medresesi Görevlileri ve Ücretleri.....	32
Tablo 3. Şehzâde Medresesi Müderrisleri (1543-1727)	33
Tablo 4. Şehzâde Kütüphânesi İçin Vakfedilen Kitapların Listesi.....	36
Tablo 5. Şehzâde İmâreti Görevlileri ve Ücretleri	45
Tablo 6. Şehzâde Türbesi Görevlileri ve Ücretleri.....	50
Tablo 7. Rumeli Bölgesi'nde Vakfedilen Emlâk ve Akârât	52
Tablo 8. Adalar'da (Cezîre) Vakfedilen Emlâk.....	55
Tablo 9. Anadolu'da Vakfedilen Emlâk	56
Tablo 10. Hududnâmede Geçen Fakat Vakfiyede İsmi Verilmeyen Köyler ve Gelirleri	58
Tablo 11. Vakfın İdâri Görevlileri ve Ücretleri.....	60
Tablo 12. Şehzâde Külliyesi Gider Listesi	61

KISALTMALAR

a.g.e.: Adı geçen eser

a.g.m.: Adı geçen makale

a.y.: Aynı yer

ev: Çeviren

bkz: Bakınız

ed: Editör

vd: ve diğerkleri

S: Sayı

s: sayfa

c: Cilt

haz: Hazırlayan

L: Şevval

H: Hicrî

M: Miladî

VGMA: Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi

VGMA, D: Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi Defter

GİRİŞ

Modern zamanlarda devletin sosyal görevleri arasında sayılan sağlık, belediyeçilik, eğitim, sosyal güvenlik gibi kamu hizmetleri modern öncesi dönemde devlet dışı organizasyonlar tarafından verilmekteydi.¹ İslam dünyasında bu görevi üzerine almış olan vakıfların dayanak noktası Kur'an-ı Kerim ve Hz. Peygamber'in hadisleri idi.² Terim olarak vakıf, İslam dünyasında Hz. Peygamber ile teşekkül etmiş, asırlarca insanlığa hizmet etmiş dinî, hukukî ve sosyal bir müessesedir.³ “Vakıf Medeniyeti” sıfatı ile bazı araştırmacılarca anılan Osmanlı Devleti, sınırları içerisinde bulunan her yerde vakıflar kurulmasını teşvik etmiş, henüz beşeri hayata açılmamış yöreleri şenlendirmiştir. Hatta kimi zaman, İslam hukukuna tabi vakıflar, gayrimüslimler eliyle hayat bulmuştur.⁴ Osmanlı vakıfları, sağlık⁵, belediyeçilik⁶, eğitim⁷, sosyal güvenlik⁸ gibi kamu hizmetlerinin yanında, birbirinden çok farklı ve çok özel alanlarda hizmet vermekte idiler: Hatim yapılması, ilim öğrenilmesi, ibadet edilmesi, genç kızlara çeyiz yapılması, sokak köpeklerine ekmek verilmesi, yazın soğuk su dağıtılması, mahkûmlara su alınması, çocukların kırlara çıkarılması bunlardan sadece birkaçıdır.⁹ Vakıfların bu hayır faaliyetlerini gerçekleştirmek için ihtiyacı olan bütçe “akar” denilen gelir üretimine vesile olan ekonomik kurumlardan; hanlar, bedestenler, çarşılar vb. vücuda getiriliyordu.¹⁰ Böylece vakıflar, yalnızca toplumsal hayatın değil, ekonomik hayatın da vazgeçilmezi konumundaydılar.

¹ Fatih Tetik, “Osmanlı Devleti'nin Tanzimat Dönemi Kamu Sağlığı Politikası (1839-1876)” (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2007), s. 8.

² *el-Bakara* 2/43, 2/83; *Ali İmran* 3/92; İmam Nevevi, *Riyâzüs 's-Sâlihîn Peygamberimizden Hayat Ölçüleri*, çev. Yaşar Kandemir, İsmail Lütfi Çakan, Raşit Küçük (İstanbul: Erkam Yayınları, 2015), 5:5-10.

³ Ziya Kazıcı, *Osmanlı Vakıf Medeniyeti* (İstanbul: Bilge Yayınları, 2003), s. 7.

⁴ Bkz. Habibe Kazancıoğlu, “XVIII. Yüzyıl Osmanlı Dönemine Ait Bir Gayrimüslim Vakfıyesi Örneği: Edirneli Keresteci Agop'un Vakfıyesi,” *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.1 (2016).

⁵ Tetik, “Osmanlı Devleti'nin Tanzimat Dönemi Kamu Sağlığı Politikası (1839-1876)”, s. 8.

⁶ Osman N. Ergin, *Türkiye'de Şehirciliğin Tarihi İnkişafı* (İstanbul: İÜ. Hukuk Fakültesi İktisat ve İçtimaiyat Enstitüsü Neşriyatı, 1936), s. 46.

⁷ Ufuk Gülsoy vd., *haz. Bir Medeniyetin İzdüşümü Vakıflar* (İstanbul: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 2012), s. 238.

⁸ Tahsin Özcan, *Osmanlı Para Vakıfları Kanuni Dönemi Üsküdar Örneği* (Ankara: AKDİTYK Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2003), 79.

⁹ Gülsoy vd. *Bir Medeniyetin İzdüşümü Vakıflar*, s. 219.

¹⁰ Halil İnalçık, *Osmanlı ve Modern Türkiye -Araştırmalar-* (İstanbul: Timaş Yayınları, 2013), 155.

“Vakfın, genellikle vâkıfı tarafından hazırlanmış nizamnamesine (yönetmelik) ‘vakfiye’ denir.”¹¹ Vakfiyeler kadı siciline işlenir ve böylece vakfın kuruluşu kesinleşirdi. Vakıflar, tüzel kişiler olmaları dolayısıyla ortaya çıkışlarından sona ermelerine kadar hukukî teminat altındaydılar.¹² Vâkıf, vakfiyede hangi şartları koşmuşsa vakıflar ona göre ve yerinden yönetilir, hükümetler vakıflara doğrudan hiçbir müdahalede bulunamazdı.¹³ Özellikle taşrada gözetim ve denetim genellikle doğrudan kadıya aitti.¹⁴

Vakıflar siyasî, iktisadî ve kültürel cephelere sahip müesseseler¹⁵ olduklarından üzerlerinde yapılacak çalışmalar sosyal ve ekonomik tarih açısından son derece ehemmiyetlidir. Özellikle Kanunî Sultan Süleyman devrinde inşa edilen abidevî vakıf eserlerinin incelenmesi bize çok kıymetli bilgiler verecektir. Bu sebeple merhum Şehzâde Mehmed adına babası Sultan Süleyman’ın kurduğu vakıf tez konusu olarak seçilmiştir. Şehzâdebaşı olarak bilinen vakıf külliye birçok yönden derinlemesine incelenmeye muhtaçtır. Osmanlı tarihinin en parlak devri olarak görülen Kanunî Sultan Süleyman saltanatının ortasında inşa edilen bu eser, akademik çevrelerde daha çok sanat tarihçilerinin dikkatini çekmiştir. Ser-mimarân-ı hassa Sinan’ın ilk abidevî yapısı olan¹⁶ Şehzâde Külliyesi üzerine yapılmış monografik bir çalışma ile karşılaşsak da Mimar Sinan üzerine yapılan çalışmaların tamamında Şehzâdebaşı Külliyesi incelenmiştir.¹⁷ Bunların dışında külliyenin çeşitli unsurlarını konu edinen sanat tarihi makaleleri bulunmaktadır.¹⁸

Şehzâde Mehmed ve Şehzâde Külliyesi üzerine tarihçiler tarafından yapılan araştırma sayısı yok denecek kadar azdır. Araştırmalar hakkında bilgiler veren kaynaklarda sadece Sadi Bayram’ın¹⁹ çalışmasından bahsedilmektedir.²⁰ Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün 2015 yılında

¹¹ Kazıcı, *Vakıf Medeniyeti*, 49.

¹² Nazif Öztürk, *Türk Yenileşme Tarihi Çerçevesinde Vakıf Müessesesi* (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1995) 31.

¹³ a.g.e, 63.

¹⁴ Bahaeddin Yediyıldız, “XVIII. Asırda Türk Vakıf Teşkilatı,” *Tarih Enstitüsü Dergisi*, S.12 (1981-82), s.181.

¹⁵ a.g.m. 181.

¹⁶ Osmanlı Mimarisi, Doğan Kuban, YEM Yayın, İstanbul, 2017. S.271.

¹⁷ Bkz. Gülru Necipoğlu, *Sinan Çağı Osmanlı İmparatorluğu’nda Mimarî Kültür*, çev. Gül Çağalı Güven, (İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2013); N. Çiçek Akçıl Harmankaya, *Mimar Sinan Camilerinde Sembolizm* (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2018); Ernst Egli, *Osmanlı Altın Çağının Mimarî Sinan*, , çev. ve der. İbrahim Ataç, (İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2009); Ulya Vogt-Göknıl, *Mimar Sinan*, (İstanbul: Sandoz Kültür Yayınları, 1987); Aptullah Kuran, *Mimar Sinan*, (İstanbul: Hürriyet Vakfı Yayınları, 1986); Turgut Cansever, *Mimar Sinan* (İstanbul: Albaraka Türk Yayınları, 2005).

¹⁸ Bkz: Semra Ögel, “Şehzade Mehmet Camii’nin Dış Yan Sofaları”, *Vakıflar Dergisi*, S. 21, (Ankara, 1990), s.151-164; Tahsin Öz, “Şehzade Mehmet Türbesi”, *Arkitekt*, c. 16, S. 9-10, (İstanbul, 1946), s.221-225; Filiz Yenişehirlioğlu, “Şehzade Mehmet Türbesi Çinileri Üzerine Gözlemler”, *Hacettepe Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi (Bedrettin Cömert’e Armağan)*, (Ankara, 1980), s.449-456.

¹⁹ Sadi Bayram, “Kanuni Sultan Süleyman’ın Oğlu Şehzade Mehmed’in Şehzade Külliyesi Vakfiyesi ve Türk Sanatındaki Yeri”. *XII. Türk Tarih Kongresi*, (Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2000), s. 1017-1039.

hazırladığı *Vakıflar Kaynakçası*’nda²¹ ise Şehzâde Mehmed ile ilgili Bayram’ın dışında Beyhan Erçağ’ın²² iki çalışması bulunmakla beraber bunlar vakıf ile ilgili değildir. Şehzâde Mehmed’in hayatını, vakfiyesini ve vakfı değerlendiren yegâne çalışma Yusuf Sağır’ın 2016’da kaleme aldığı makalesidir.²³ Çalışma çerçevesi itibariyle bütünlüklü olsa da bir makale olması dolayısıyla kapsamı sınırlıdır. Bu makalede tarihçilerin üzerinde ittifak edemediği ‘külliye inşasına ne zaman başlandığı’ sorusunu tartışılmamış, hududnamede yer alan fakat vakfiyede adı geçmeyen karyeler zikredilmemiştir. Yine sanat tarihçilerinin külliye üzerinde çokça durmasının gerekçesi olan külliye konumu ve abidevî nitelikleri üzerinde durulmamış, bunun Şehzâde Mehmed’in statüsü ile ilgisi konu edilmemiştir. Bu sebeple tezde bu konular tartışılacak ve Şehzâde Mehmed’in evkafı ve vakfiyesi bütüncül ve derinlikli bir şekilde ele alınma gayretinde olunacaktır.

Çalışmamızın kapsamında olan Şehzâde Mehmed Evkafı’nın kaynakları, bu evkaf adına hazırlanmış vakfiye ve hududnamedir. Şehzâde Mehmed Vakfiyesi’nin aslı Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi’nde 1392 numaraya kayıtlıdır. Vakfiyenin bir nüshası Topkapı Sarayı Kütüphanesi E.H. 3003 numaraya kayıtlıdır. Vakıflar için düzenlenen hududname ise Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi’nde 1393 numaraya kayıtlıdır. Bir sureti Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadîme Arşivi’nde Vakf-ı Cedid kısmında 32 numaralı defterdedir. Vakfiyenin transkripsiyonunda yöntem olarak, basit transkripsiyon yöntemi kullanılmıştır.

Tez, üç bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölümde Şehzâde Mehmed’in hayatı anlatılacak ve külliye kuruluşu meselesi birincil kaynaklara dayanılarak tartışılacaktır. İkinci bölümde vakfın tüzüğü mahiyetinde olan vakfiye incelenecek; vakfın hangi unsurları barındırdığını ve bu unsurların özelliklerini, buralarda çalışacak kişilerde hangi niteliklerin arandığını, çalışan görevlilerin iş tanımlarını ve günlük ücretlerini, vakıftan kimlerin yararlanabilecekleri izah edilecektir. Üçüncü ve son bölümde ise vakfiyenin transkripsiyonu ve orijinal metni aktarılacaktır.

²⁰ Erhan Afyoncu, *Tanzimat Öncesi Osmanlı Tarihi Araştırma Rehberi* (İstanbul: Yeditepe Yayınları, 2016) s.432.

²¹ Hüseyin Çınar ve Miyase Koyuncu Kaya, *Vakıflar Kaynakçası* (Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 2015)

²² Beyhan Erçağ, “Mimar Sinan’ın Çıraklık Eseri Olan Şehzade Mehmet Camii’nde Başlayan Restorasyon Çalışmaları”, *V. Vakıf Haftası (7-13 Aralık 1987)*, haz. İ. Ateş, S. Bayram, M. Narince, (Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü, 1987), s. 87-93; Aynı yazar. “İstanbul Şehzâde Camii Restorasyonu”. *VIII. Vakıf Haftası Kitabı (4-9 Aralık 1990 Ankara)* (Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 1991), s. 213-228.

²³ Yusuf Sağır, “Vakfiyelerine ve Belgelere Göre Şehzâde Mehmed Vakıfları”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, c. 9 S. 43 (2016), s. 921-938.

BÖLÜM I: ŞEHZÂDE MEHMED'İN HAYATI VE VEFÂTI

1.1.ŞEHZÂDE MEHMED'İN HAYATI

Kaynaklar, Kanunî Sultan Süleyman'ın üç hasekisi olduğunu aktarır: Mahidevran Kadın, Hürrem Sultan ve Gülfem Hatun.²⁴ Sultan Süleyman Belgrad Seferi dönüşü iki şehzâdesinin, yeni yürümeye başlayan Murad'ın ve dokuz yaşındaki Mahmud'un ölüm haberini aldı.²⁵ Sultanın sevincini yarım bırakan bu hadiseden sonra hayatta kalan tek şehzâde 921/1515 yılında Mahidevran'dan doğan Mustafa idi.²⁶ Bu olaydan birkaç ay sonra Hürrem Sultan'dan bir erkek çocuk, Şehzâde Mehmed doğdu. (927/1521)²⁷ Osmanlı geleneklerine göre Hürrem Sultan'ın bir erkek çocuk doğurduktan sonra hayatına Eski Saray'da devam etmesi gerekiyordu; ne var ki bir anadan bir oğul kuralına rağmen Hürrem Sultan Şehzâde Mehmed'den sonra 1523'te Abdullah'ı, 1524'te Selim'i, 1525'de Bayezid'i, 1531'de Cihangir'i doğurdu.^{28 29}

*Saltanat bahçesinin birer servisi*³⁰ olan şehzâdeler Mustafa, Mehmet ve Selim'in Zilkade 936'da (Temmuz 1530) başlayan ve yaklaşık yirmi gün süren sünnet düğünleri çağdaş kaynaklarda uzunca ve çok detaylı anlatılır.³¹ Düğün yeri olarak seçilen At Meydanı'nda birçok şenlikler yapılmış, Arabistan ve diğer yerlerden gelen hokkabazlar, cambazlar, oyuncular, maskaralar gösteriler yapmış, pehlivanlar meydana çıkmıştır.³² Halkın çeşitli eğlencelerle vakit geçirdiği düğünde bütün devlet adamlarına hediyeler verilmiştir.³³ Nişancı

²⁴ M. Çağatay Uluçay, *Padişahların Kadınları ve Kızları* (Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1985), s. 34-37.

²⁵ Erhan Afyoncu, *Muhteşem Süleyman Kanuni Sultan Süleyman Ve Hürrem Sultan* (İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2011), s. 28.

²⁶ Küçük Nişancı Mehmed Paşa, *Tarih-i Nişancı Mehmed Paşa, 979/1571*. (İstanbul: Tabhane-i Amire, 1279/1862), s.238.

²⁷ Afyoncu, *Muhteşem Süleyman Kanuni Sultan Süleyman Ve Hürrem Sultan*, s. 28.

²⁸ Oleksandra Şutko, *Hürrem Sultan*, çev. Hazal Yalın (İstanbul: Kitap Yayınevi, 2017), s. 48.

²⁹ Afyoncu, *Muhteşem Süleyman Kanuni Sultan Süleyman Ve Hürrem Sultan*, s. 166.

³⁰ Celâlzâde Mustafa Çelebi, *Kanunî'nin Tarihçisinden Muhteşem Çağ Kanunî Sultan Süleyman Tabakâtü'l Memâlik Ve Derecâtü'l-Mesâlik*, haz. Ayhan Yılmaz, (İstanbul: Kariyer Yayıncılık, 2011), s.159.

³¹ A.g.e., s.159-165.

³² A.g.e., s.163.

³³ A.g.e., s.165.

Mehmed Paşa'nın *meşhur sünnet düğünü*³⁴ dediği düğüne katılan devletlileri Peçevî şöyle sayar: “...(Padişahın) sağında Sadrâzam İbrahim Paşa, Ayaş Paşa, Rumeli Beylerbeyi Behram Paşa, Yakup Paşa, hoca efendi, kazaskerler ve Tatar hanının oğlu yer aldılar. Sol yanında sırasıyla sadrazamlıktan emekli Pirî Paşa, Zeynel Paşa, doğunun ileri gelen beylerinden Ferruhşad Bey, Bayındır oğlu Murat Bey, Mısır Sultanı Gavri'nin oğlu Mehmet Bey, Dulkadirli oğullarından Abdülatif Bey oturdular.”³⁵ Şehzâdelerin sünneti ayın on sekizinde İbrahim Paşa'nın divânhânesinde gerçekleşmiştir.³⁶

Şehzâde Mustafa hem yaşının büyüklüğü hem de başta yeniçeriler olmak üzere reaya tarafından sevilmesi sebebiyle taht için en güçlü aday olarak gözükiyordu. Şubat 1534'te Saruhan sancakbeyi olarak Manisa'ya gönderilmesi³⁷ bu görüşü destekler.³⁸ Ancak iki gelini arasında dengeyi kuran Ayşe Hafsa Sultan'ın vefatı³⁹ ardından Mâhidevran Hatun'un oğlu Şehzâde Mustafa'nın yanına Manisa'ya gönderilmesi sonrası ibre Hürrem Sultan⁴⁰ ve çocukları lehine döndü. O kadar ki, saltanat geleneklerine aykırı olarak Kanunî Sultan Süleyman, Hürrem Sultan ile nikâh kıydı.⁴¹

Hürrem Sultan'ın çocukları arasında gözdesi ve tahta en yakın isim Şehzâde Mehmed'di. Şehzâde Selim⁴² ve Bayezid⁴³ ona nazaran gölgede kalıyordu. Sultan Süleyman'ın gittiği her yere yanında götürdüğü Cihangir ise doğuştan kamburdu.⁴⁴ Kanunî, Mayıs 1537'de Korfu Seferi'ne çıktığında yanında Şehzâde Mehmed ve Selim vardı.⁴⁵ Çağdaşı Celâlzâde, Sultan Süleyman'ın oğullarından bahsederken Şehzâde Mehmed'den, “Bunlardan Mehmed Çelebi çok bilgili ve yüksek ahlâklı bir şehzâde idi. Onun sahip olduğu faziletleri takdir etmekten insan âciz kalır. Yüzüne bakılsa bir güneş, bir nur topu sanılır. Mehmed Çelebi, babasının

³⁴ Küçük Nişancı Mehmed Paşa, *Tarih-i Nişancı Mehmed Paşa*, 979/1571, s.239.

³⁵ Peçevî İbrahim Efendi, *Peçevî Tarihi*, haz. Bekir Sıtkı Baykal, c. 2 (Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1981), s. 116.

³⁶ Celâlzâde, *Kanunî'nin Tarihçisinden Muhteşem Çağ Kanunî Sultan Süleyman Tabakâtü'l Memâlik Ve Derecâtü'l-Mesâlik*, s.164.

³⁷ Şehzâdelerin sancaklara gönderilmesi uygulamasını Orhan Gazi'nin Karacahisar sancağına gönderilmesine kadar götürmek mümkündür. Bkz. Aşıkpaşazade, *Aşıkpaşazâde Tarihi [Osmanlı Tarihi (1285-1502)]*, haz. Necdet Öztürk (İstanbul: Bilge Kültür Sanat, 2013), s.31. Daha detaylı bilgi için bkz. Haldun Eroğlu, *Osmanlı Devleti'nde Şehzadelik Kurumu* (Ankara: Akçağ Yayınları, 2004)

³⁸ Bkz. Şerafettin Turan, “Mustafa Çelebi,” *TDV İslam Ansiklopedisi*, c.31 (İstanbul: TDV Yayınları, 2006), s. 290-92.

³⁹ Uluçay, *Padişahların Kadınları ve Kızları*, s.34.

⁴⁰ Bkz. Cahit Baltacı, “Hürrem Sultan,” *TDV İslam Ansiklopedisi*, c.18 (İstanbul: TDV Yayınları, 1998), s. 498-500.

⁴¹ Şutko, *Hürrem Sultan*, s.64; Afyoncu, *Muhteşem Süleyman Kanuni Sultan Süleyman Ve Hürrem Sultan*, s.179.

⁴² Bkz. Feridun Emecen, “Selim II,” *TDV İslam Ansiklopedisi*, c.36 (İstanbul: TDV Yayınları, 2009), s. 414-418.

⁴³ Bkz. Şerafettin Turan, “Bayezid, Şehzade,” *TDV İslam Ansiklopedisi*, c.5 (İstanbul: TDV Yayınları, 1992), s. 230-231.

⁴⁴ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, c. 2 (Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1949), s.349.

⁴⁵ A.g.e., s.362.

sevgilisi ve gözbebeği idi.”⁴⁶ diye bahseder. Venedik elçisi Trevisiano da Şehzâde Mehmed’i “*hem kibar hem de yakışıklı, insanî, cömert biridir*”⁴⁷ şeklinde anlatır. Kanunî Sultan Süleyman ve Hürrem Sultan’ın Şehzâde Mehmed’e olan sevgilerin asıl göstergesi, adına inşa ettikleri vakıf külliyesidir ki aşağıda bahsedilecektir.

Hürrem Sultan’ın Kanunî üzerindeki etkisi sonucunda Şehzâde Mustafa gerekçe gösterilmeksizin Amasya’ya gönderildi. Venedik elçisi Navagero, Mâhidevran’ın oğlu Şehzâde Mustafa’yı korumak için gösterdiği çabayı zikrederken “*Herkes onu çok seviyor ve herkes babasının yerine tahta çıkmasını istiyor*”⁴⁸ diyecekti.⁴⁹ Bir sene sonra yerine Şehzâde Mehmed Saruhan sancakbeyi olarak tayin edildi.⁵⁰ Artık Şehzâde Mehmed tahtın en güçlü adayı konumundaydı. Kanunî Sultan Süleyman 27 Safer 948 (22 Haziran 1541) günü Budin üzerine sefere çıkarken yanında yine Şehzâde Mehmed ve Selim bulunuyordu.⁵¹

Şehzâde Mehmed Manisa’da sancakbeyi iken 8 Şaban 950 (6 Kasım 1543) gecesi vefat etti.⁵² Peçevi, Kanunî Sultan Süleyman’ın bu haberi Edirne yakınında aldığını aktarırken⁵³ Lütü Paşa’ya göre padişah haberi Çorlu yakınında iken almıştır.⁵⁴ Danişmend, Edirne rivayetinin daha kuvvetli olduğu görüşündedir.⁵⁵ Mustafa Âlî, Sultan Süleyman’ın Şehzâde Mehmed’in vefat haberini alışı çok edebi bir dille nakleder: “*egerçi ki bu peygâm-ı sûznâk sımâh-ı hüsravânelerine vâsıl oldukda gönülleri gamnâk ve dîdeleri nenmâk olup übüvvet ve bünüvvet muktezâsı müsted’î-i kemâl-i hayret u zacret olup âh u nâleleri eflâke çıkdı ve hûn-âb-ı serkeşle âlûde ciğer-pergâleleri ‘ayân u rîzân olup sabr u karârları bünyâdını yıkdı...*”⁵⁶

⁴⁶ Celâlzâde, *Kanunî’nin Tarihçisinden Muhteşem Çağ Kanunî Sultan Süleyman Tabakâtü’l Memâlik Ve Derecâtü’l-Mesâlik*, s.269.

⁴⁷ Erhan Afyoncu, ed. *Venedik Elçilerinin Raporlarına Göre Kanunî Ve Şehzade Mustafa* (İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2012), s.130.

⁴⁸ A.g.e., s.41-42.

⁴⁹ Şerafettin Turan, “Mustafa Çelebi,” *TDV İslam Ansiklopedisi*, s. 290.

⁵⁰ Necipoğlu, *Sinan Çağı Osmanlı İmparatorluğu’nda Mimarî Kültür*, s.259.

⁵¹ Lütü Paşa ve Tevârih-i Âl-i Osman, Kayhan Atik, tc. Kültür bakanlığı kültür eserleri, başbakanlık basım evi, 2001 ankar. S.132.

⁵² Celâlzâde, *Kanunî’nin Tarihçisinden Muhteşem Çağ Kanunî Sultan Süleyman Tabakâtü’l Memâlik Ve Derecâtü’l-Mesâlik*, s.269; Peçevi İbrahim Efendi, *Peçevi Tarihi*, s.189.

⁵³ Peçevi İbrahim Efendi, *Peçevi Tarihi*, s.189.

⁵⁴ Lütü Paşa, *Lütü Paşa ve Tevârih-i Âl-i Osman*, haz. Kayhan Atik (Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 2001), s.135.

⁵⁵ İsmail Hami Danişmend, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, c. 2, (İstanbul: Türkiye Yayınevi, 1948), s.244.

⁵⁶ Gelibolulu Mustafa Âlî, *Künhü’l Ahbar*, haz. Ali Çavuşoğlu, (Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2019), s.626.

Celâlzâde'nin *Yusuf için ağlayan Yakub'a*⁵⁷ benzettiği padişah, şehzâdenin cenazesinin İstanbul'a getirilmesini emretti.⁵⁸

Celâlzâde cenazenin getirilişini ve defnini detaylarıyla anlatır. İstanbul'a yaklaşınca İbrahim Ağa Çayırı'nda arabadan alınıp tabuta koyulan naaş, Üsküdar İskeleyi'nden İstanbul tarafına geçirilir. Her sınıf ve her meslekten mahşerî bir kalabalık Şehzâde Mehmed'i karşılar. İhtişamlı bir cenaze alayı ile Şehzâde Mehmed'in naaşı, Şaban'ın on sekizinci günü⁵⁹ Beyazıd'da padişahın da katıldığı kalabalık bir cemaatle kılınan namazın ardından Eski Odalar'ın⁶⁰ ortasına, türbesinin bulunduğu yere defnedilir. Aynı gün sadakalar dağıtılır ve İstanbul camilerinde ne kadar imâret varsa hepsinde türlü yemekler pişirilip merhum şehzâdenin ruhu için fakirlere dağıtılır.⁶¹ Navagero, Şehzâde Mehmed'in günahlarının affı için çok sayıda erkek kölenin azad edildiğini yazar.⁶² Şehzâde'nin vefatı üzerine Sultan Süleyman şu mısrayı tarih düşmüştür:

“Şehzâdeler güzîdesi Sultân Mehmed'im”⁶³

Şehzâde Mehmed vefat ettiğinde evlidir ve Hümaşah adında bir kızı bulunmaktadır. Eşinin kimliği net olmamakla beraber⁶⁴ Şehzâde'nin vefatından sonra tek çocuğu ile İstanbul'a dönmüştür. Hümaşah Sultan'ın vakfiyesinden anlaşıldığı kadarıyla, annesi bir süre sonra saraydan ayrılarak yeniden evlenmiş ve çocuk sahibi olmuştur.⁶⁵ Hümaşah Sultan'ı ise dedesi

⁵⁷ Celâlzâde, *Kanunî'nin Tarihçisinden Muhteşem Çağ Kanunî Sultan Süleyman Tabakâtü'l Memâlik Ve Derecâtü'l-Mesâlik*, s.269.

⁵⁸ Gelibolulu Mustafa Âlî, *Künhü'l Ahbar*, s.626.

⁵⁹ Peçevi İbrahim Efendi, *Peçevi Tarihi*, s.189.

⁶⁰ Eski Odalar, şu an Şehzâde Külliyesi'nin yerinin de dâhil olduğu alanda bulunan yeniçeri ocağı kışlasının adıydı. Eski Odalar, Sultan Mahmut tarafından yeniçeri ocağının ortadan kaldırılmasından birkaç gün sonra yıktırılmıştır. [*Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c.1, haz. Mehmet Zeki Pakalın, (İstanbul: Millî Eğitim Basımevi, 1971), s.556]

⁶¹ Celâlzâde, *Kanunî'nin Tarihçisinden Muhteşem Çağ Kanunî Sultan Süleyman Tabakâtü'l Memâlik Ve Derecâtü'l-Mesâlik*, s.269.

⁶² Afyoncu, *Venedik Elçilerinin Raporlarına Göre Kanunî Ve Şehzade Mustafa*, s.40.

⁶³ Ayvansarayî Hüseyin Efendi, Alî Sâti' Efendi ve Süleyman Besim Efendi, *Hadîkatü'l-Cevâmî' (İstanbul Câmileri ve Diğer Dînî - Sivil Mi'mârî Yapılar)*, haz. Ahmed Nezih Galitekin (Ankara: İşaret Yayınları,2001) s.54.

⁶⁴ Şutko'ya göre Şehzâde Mehmed'in eşi, Sultan Süleyman'ın kız kardeşi Şah-ı Huban Sultan'ın kızı Esmahan Baharnaz'dır. Bkz. Şutko, *Hürrem Sultan*, s.87; Busbecq onun cariye olduğunu söylemektedir; G. De Busbecq, *Kanunî Devrinde Bir Sefirin Hatıraları* (Ankara: Serdengeçti Neşriyatı, 1953), s. 48.

⁶⁵ Necipoğlu'nun Marcantonio Donini'den aktardığına göre, Şehzâde'nin dul eşi Yeniçeri Ağası Pertev Mehmed Ağa ile evlenmiştir. Pertev Ağa, Hümaşah Sultan'ın kocası vezir Ferhad Paşa'nın akrabasıdır. Bkz. Necipoğlu, *Sinan Çağı Osmanlı İmparatorluğu'nda Mimari Kültür*, s.259.S.261.

Kanunî Sultan Süleyman ve babaannesi Hürrem Sultan büyötmüştür.⁶⁶ Hümaşah Sultan vasiyeti üzerine babasının türbesine gömülmüştür.⁶⁷

İlmî, edebî ve askerî yönden iyi eğitim alan Şehzâde Mehmed'in şairliğini ve üslubunun kuvvetini ifade etmek için Danişmend onun şu beytini aktarır:

Dilber oldur ey Mehmed hışm idince âşık

*Boynuna bend eylerüm zülf-i hümayûnum diye*⁶⁸

1.2.KÜLLİYENİN KURULUŞU TARTIŞMALARI

Şehzâde Mehmed'le ilgili en çok tartışılan konuların başında adına inşa edilen külliye gelmektedir. Külliye'nin inşaatı Şehzâde ölmeden önce mi yoksa türbenin yapımından sonra mı başlamıştır? Şehzâde anısına inşa edilen bir yapının selâtin özellikler taşımasının sebebi nedir? Dönemin kaynaklarında niçin ihtilaf vardır?

Bu ve benzeri soruları bizim açımızdan önemli kılan husus, Osmanlı mimarî adabında bir şehzâde adına böyle bir eserin inşa edilemeyecek olmasıdır. Sultan Süleyman, Belgrad Seferi dönüşü kaybettiği küçük şehzâdeleri Murad ve Mahmud'u ve üç yaşında kaybettiği Abdullah'ı Yavuz Sultan Selim türbesinin⁶⁹ yakınına defnettirmiştir.⁷⁰ Şehzâde Mustafa Bursa'ya⁷¹, asi Şehzâde Bayezid Sivas şehrinde sur dışına gömülmüştür.⁷² Vefatından sonra Şehzâde Türbesi'ne gömülecek⁷³ Cihangir adına Galata'nın varoşunda inşa edilen cami⁷⁴ ise kırma çatılı ve tek şerefeli minaresi ile Şehzâde Mehmed Külliyesi'ne nazaran basit bir yapıdır.⁷⁵ Elbette Şehzâde Mehmed bu şehzâdeler ile aynı değildir; fakat şehzâdenin İstanbul'a defni ile padişah çocuklarının Bursa'ya defnedilmesi geleneği ihlal edilmiş olduğu gibi,⁷⁶ bu, bir şehzâdenin kendi adına inşa edilen türbeyi içeren payitahttaki ilk ve son cami

⁶⁶ Reyhan Şahin Allahverdi, "Yetim Bir Hanım Sultan: Şehzade Mehmed'in Kızı Hümaşah Sultan Vakıfları", *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 37 (2016), s.9.

⁶⁷ A.g.m., s.7.

⁶⁸ Danişmend, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, c. 2, s.244.

⁶⁹ Bkz. İ. Aydın Yüksel, "Sultan Selim Camii ve Külliyesi," *TDV İslam Ansiklopedisi*, c.37 (İstanbul: TDV Yayınları, 2009), s. 513-516.

⁷⁰ Küçük Nişancı Mehmed Paşa, *Tarih-i Nişancı Mehmed Paşa*, 979/1571, s.238.

⁷¹ Afyoncu, *Muhteşem Süleyman Kanuni Sultan Süleyman Ve Hürrem Sultan*, s.105.

⁷² A.g.e., s.134.

⁷³ Hakkı Önköl, *Osmanlı Hanedan Türbeleri* (Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1992), s.140.

⁷⁴ Bkz. Ara Altun, "Cihangir Camii," *TDV İslam Ansiklopedisi*, c.7 (İstanbul: TDV Yayınları, 1993), s. 539-540.

⁷⁵ Necipoğlu, *Sinan Çağı Osmanlı İmparatorluğu'nda Mimarî Kültür*, s.274.

⁷⁶ A.g.e., s.273-74.

külliyesi olmuştur.⁷⁷ Evliya Çelebi, Şehzâde Cami’ni İstanbul’un altıncı selâtin camisi olarak zikrettiği gibi, Divanyolu üzerindeki konumunu üçgen şekilli olan İstanbul’un ortası olarak belirtir.⁷⁸ Mustafa Âlî, Şehzâde Cami’nin sahip olduğu çifte minare ve şerefelerin Selâtin-i Osmânîyye binası üzere olduğunu yazmaktadır.⁷⁹

Tarihî kaynaklarda Şehzâde Külliyesi’nin inşası ile ilgili iki rivayet yer alır⁸⁰:

- 1- Sultan Süleyman kendi adına anıtsal bir külliye inşa edilmesini emretmiş, Şehzâde Mehmed’in vefatı üzerine külliyei ona adamıştır.
- 2- Şehzâde Mehmed, Sultan Süleyman ve Hürrem Sultan’ın en sevdiği oğulları olduğundan vefatı onları fevkalade üzmüş, padişah sevgili oğlunun anısına abidevî bir yapı inşa ettirmiştir.

Giriş kısmında da bahsedildiği üzere bu konu daha ziyade sanat tarihçileri tarafından tartışılmıştır. Birinci rivayeti doğru kabul eden Kuban⁸¹, Peçevî’nin şu ifadelerini esas alır: *“Kimi gün görmüş ihtiyarlardan duymuştum: O mübarek camiin yapımına başlanmış ve temeli yer üstüne çıkmış idi. Rahmetlinin cenazesi getirilip de yakınında gömüldüğünden, onun adı verilerek bina tamamlandı.”*⁸² Kuban’ı bu rivayeti doğru kabul etmeye iten başka sebepler de vardır: Kanunî’nin ölen bir şehzâde için, babası Yavuz Sultan Selim’inkinden daha büyük ve gösterişli bir cami yaptırması Osmanlı tarihinde görülmemiş bir şeydir. Ayrıca Şehzâde Külliyesi için seçilen yer İstanbul’un merkezi bir noktasında, tarihî Divanyolu üzerinde, Bayezid Cami ile Fatih Camisi arasında güzel ve elverişli bir arsadır. Oysa Süleymaniye Külliyesi elverişsiz ve dik bir yamaçta, üstelik Eski Saray’ın arsasından bir bölüm alınarak yapılmıştır ki, teknik olarak Mimar Sinan’ın böyle bir seçim yapmış olması düşünülemez.⁸³ Kuban, Şehzâde Külliyesinin inşası ile ilgili tarihî kaynaklardaki ihtilafı, *“Kuşkusuz Kanunî’nin caminin Şehzâde Mehmed adına olmasını istedikten sonra, herhangi bir yazarın bunun tersini yazması söz konusu olamazdı”* diyerek açıklar.⁸⁴

⁷⁷ Harmanakaya, *Mimar Sinan Camilerinde Sembolizm*, s.49.

⁷⁸ Evliya Çelebi, *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnâmesi: İstanbul*, haz. Seyit Ali Kahraman ve Yücel Dağlı (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2003), s.121.

⁷⁹ Gelibolulu Mustafa Âlî, *Kühû’l Ahbar*, s.541.

⁸⁰ Danişmend eserinde, konu hakkında 3 rivayet vardır, diye bahsetse de bunları kabaca iki başlıkta toplamak mümkündür. Bkz. Danişmend, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, c. 2, s.245.

⁸¹ Kuban, *Osmanlı Mimarisi*, s. 270.

⁸² Peçevi İbrahim Efendi, *Peçevi Tarihi*, s.189.

⁸³ Kuban, *Osmanlı Mimarisi*, s. 270.

⁸⁴ A.g.e., s. 271.

Kuban'ın Peçevî'den aktardığı rivayet için Danişmend, “*Fakat bu bir ağız rivayeti olduğu için ihtiyatla telâkki edilmelidir*”⁸⁵ yazar. Ayrıca Peçevî, rivayetin devam eden kısmında o çağın tanınmış simalarından Celâlzâde ve Âlî Efendi'nin, caminin türbenin yapımından sonra inşa edildiğini yazdıklarını söyler.⁸⁶ Tezkiretü'l-Bünyân'da da Mimar Sinan, külliye'nin türbeden başladığını açıkça belirtir.⁸⁷ Tarih olarak verdiği 950 (1543) senesinin Rebiülevveli ifadesinde Danişmend'e göre istinsah yahut tertip hatası olmalıdır. Yahut Sinan'ın Rebiülevvel rivayeti 951 (Mayıs 1544) senesine aittir.⁸⁸ Evliya Çelebi'nin de aynı tarihi zikrederken Tezkire'den alıntılardığı düşünülebilir.⁸⁹

Çağdaş kaynakların külliye'nin türbe inşasından sonra başladığı rivayeti esas alınmaya daha layıktır. Kaldı ki, kaynakların ihtilafı hakkında bir yorum yapılacaksa Necipoğlu'nun Peçevî'nin rivayeti hakkında yaptığı, “*caminin alışılmadık sultanî özelliklerini rasyonalize etmek üzere sonradan icat edilmiş olmalıdır*” yorumu daha mâkuldür.⁹⁰ Kuban'ın külliye'nin teknik detayları ile ilgili öne sürdüğü görüşlerine Necipoğlu farklı bir perspektifle yaklaşır: Sinan'ın heybetli Süleymaniye Külliyesi için seçtiği yer payitahtın silüetine egemendir ve Şehzâde'yi gölgede bırakır. Bu durum sultanın ve şehzâdenin statülerini açıkça ilan eder.⁹¹ Külliye inşası için mekân olarak Eski Odalar'ın seçilmesini⁹² “*manidar bir politik jest*”⁹³ olarak yorumlayan Necipoğlu'na göre dönemin kaynakları ve arşiv belgeleri cami yapımına türbeden sonra başladığı konusunda hiçbir itiraza yer bırakmamaktadır.⁹⁴ Vakfiyede geçen şu ifadede de türbenin önce yapıldığı fikrini desteklemektedir: “*...şehzâde-i behişt-makâm ve Firdevs-menâm merhûm sultân emîr Muhammed rahmetu 'llâhi 'l-meliki 's-samedün üzerinde binâ olan 'imâret-i ma'mûre ve mebânî hayrât-ı mevfûrenün...*”⁹⁵

⁸⁵ Danişmend, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, c. 2, s.245.

⁸⁶ Peçevî İbrahim Efendi, *Peçevî Tarihi*, s.189.; Celâlzâde, *Kanunî'nin Tarihçisinden Muhteşem Çağ Kanunî Sultan Süleyman Tabakâtü'l Memâlik Ve Derecâtü'l-Mesâlik*, s.269.; Gelibolulu Mustafa Âlî, *Künhü'l Ahbar*, s.541.

⁸⁷ Sâî Mustafa Çelebi, *Yapılar Kitabı Tezkiretü'l-Bünyân ve Tezkiretü'l-Ebniye (Mimar Sinan'ın Anıları)*, haz. Hayati Develi (İstanbul: Koç Kültür Sanat ve Tanıtım,2002), s.43.

⁸⁸ Danişmend, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, c. 2, s.245.

⁸⁹ Evliya Çelebi, *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnâmesi: İstanbul*, s.122.

⁹⁰ Necipoğlu, *Sinan Çağı Osmanlı İmparatorluğu'nda Mimarî Kültür*, s. 272-273.

⁹¹ A.g.e., s.273.

⁹² Egli, Şehzâde Külliyesi için burasının seçilmesine neden olarak Şehzâde Mehmed'in İstanbul'dan ayrılmadan önce bu civarda medresesinin yapılması için emir vermiş olmasını gösterir, fakat kaynak vermez. Bkz. Egli, *Osmanlı Altın Çağının Mimarî Sinan*, s.109.

⁹³ Necipoğlu, *Sinan Çağı Osmanlı İmparatorluğu'nda Mimarî Kültür*, s. 262.

⁹⁴ Türbedeki Farsça kitabesinde Kandî 950 (1543-44) senesini tarih düşmekteyken cami kitabesi 1544-48 tarihlerini vermektedir. Önkal, *Osmanlı Hanedan Türbeleri*, s.139-140; Necipoğlu, *Sinan Çağı Osmanlı İmparatorluğu'nda Mimarî Kültür*, s. 261.

⁹⁵ *Vakfiye-i Şehzâde Sultan Muhammed Han İbn-i Sultan Süleymân Han*, VGMA, 1392 numaralı defter, s. 60.

Şehzâde Mehmed adına inşa edilen vakıf külliyesinin geleneklere aykırı olan büyüklük ve ihtişamını, anne babasının ona duyduğu büyük sevgiye bağlamak olasıdır. Mustafa Âlî, Kanunî ve Hürrem'in oğullarına karşı sevgilerini ve onlar tarafından veliahd olarak görüldüğünü, “*Sultân Muhammed Hân nûr-ı dîde-i peder-i zîşân, sūrûr-ı seniyye-i mâder-i kâm-rân ve kurret-i uyûn-ı a‘yân u erkân e‘azze-i rû-şinâsan olmagla hâl-i hayâtında veliahd olmaları me‘mûl ve her murâd ve merâmları ‘izz-i huzur-ı şehriyarîde mebzul ü ma‘mûl iken...*”⁹⁶ sözleriyle belirtir. Kavanin-i Yeniçeriyan, Şehzâde Külliyesi'nin inşası esnasında camiye ziyarete gelen Hürrem Sultan'ın acemioğlanlarının haline acıyarak padişah'tan bunlara verilen akçelerin artırılmasını talep ettiğini yazar. Katkı da bulunmak için de altın, inci ve mücevheratını satmış ve hazineye koymuştur.⁹⁷

Külliye içerisindeki bazı unsurları da bu sevginin tezahürleri olarak okumak mümkündür. Şehzâde Mehmed'in türbesinin üzerine konulan sembolik tahtı ve camideki hünkâr mahfilinin varlığını padişahın sevgili oğlunun tahta çıkmasına yönelik arzusuna dair birer işaret olarak yorumlayabiliriz.⁹⁸ Şehzâde için inşa edilen türbe, Kanunî'nin türbesinden daha alımlı olduğu gibi belki de Sinan'ın yaptığı en güzel mezar yapısıdır.⁹⁹

Son olarak vakfiye ve hududnamede Şehzâde Mehmed için kullanılan övgü dolu ifadeleri ona olan sevginin tarihe düşülmüş kayıtları olarak zikredilebilir:

“... gevher-i dürc-i ‘izzet ve ahter-i bürc-i devlet devha’-i bağçe-i şehriyârî ve levha’-i dîbâce-i tâcdârî merhûm mağfurun lehû şehzâde-i şehâdet-peyvend ya‘nî sultân Muhammed...”¹⁰⁰

“...encâd-ı nebâhet-nihâdlarından dürre-i dürc-i dâverî ve gurre-i burc-i serverî kevkeb-i felek-i ikbâl ve gevher-i sadef-i ifdâl şu‘be-i devha-i saltanat u kâ mukârî ve semere-i şecere-i ma‘dilet u bahtiyârî kâbil-i kurbet-i ilâhî ve lâıyk-ı rahmet-i nâ-mütenâhî nûr-ı hadeke’-i pâdişâhî ve nevr-i hadîka’-i şâhinşâhî mâlik-i melekât-i melekîyye ve sâhib-i sıfât-ı melekîyye zü‘t-tab‘i‘n-nekkâd ve‘z-zihni‘l-vekkâd el-müsterîhu fî civârî‘l-meliki‘s-samed şehzâde-i merhûm sultân-ı emîr Muhammed¹⁰¹, ferzend-i merhûm-ı şehâdet-peyvend ve mesfûr veled-i mağfur Muhammed¹⁰², şehzâde-i behîşt-makâm ve Firdevs-menâm merhûm

⁹⁶ Gelibolulu Mustafa Âlî, *Künhü'l Ahbar*, s.541.

⁹⁷ *Kavanin-i Yeniçeriyan (Yeniçeri Kanunları)*, haz. Tayfun Toroser (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011), s. 50-51.

⁹⁸ Harmankaya, *Mimar Sinan Camilerinde Sembolizm*, s.171; Önkâl, *Osmanlı Hanedan Türbeleri*, s.139.

⁹⁹ Kuban, *Osmanlı Mimarisi*, s. 275.

¹⁰⁰ TKGMA, Vakf-ı Cedit Defterleri, 32 numaralı defter, s. 4.

¹⁰¹ VGMA, 1392, s. 27,28.

¹⁰² VGMA, 1392, s. 30,31.

sultân emîr Muhammed¹⁰³, merhum cennet-mekân ve mağfûr-huld-âşiyân şehzâde-i nev-cüvân sultân emîr-i Muhammed Hân¹⁰⁴, şehzâde-i bî-mânend ve merhûm şehâdet-peyvend müsterîh-i civâr-ı ehad ve müsterîc-i feyz-i fazl-ı ebed sultân emîr Muhammed¹⁰⁵, merhûm cennet-mekân merkûm şehzâde-i nev-cüvân a‘nî sultâne emîr Muhammed Hân¹⁰⁶...”

¹⁰³ VGMA, 1392, s. 60.

¹⁰⁴ VGMA, 1392, s. 111.

¹⁰⁵ VGMA, 1392, s. 116.

¹⁰⁶ VGMA, 1392, s. 119.

BÖLÜM II: ŞEHZÂDE MEHMED EVKAFI

2.1. VAKFIN VAKFİYESİ VE HUDUDNÂMESİ

Birer tüzel kişilik olarak vakıfların nasıl idare edileceğini bilerleyen belgelere vakfiye denir.¹⁰⁷ Vakfiyeler yönetmelik görevi gören hukukî metinlerdir.¹⁰⁸ Herhangi bir şekilde müdahale edilmesi, değiştirilmesi, aksine davranılması mümkün değildir. Vakfiyeler vâkıfın kim olduğu ve statüsü, vakfın amacının ve vakıftan faydalanacak kimselerin belirlenmesi, vakfedilen malların neler olduğu ve nerelere harcanacağı bilgilerini içermesi bakımından vakıf araştırmalarının esasını teşkil ederler.

Vakıf araştırmalarının bir diğer kaynağı, vakfedilen emlak konusundaki sınır belirsizliklerini engellemek için hazırlanan hududnâmelerdir. Sınırnâme olarak da adlandırılan bu metinler köylü ile timar sahiplerinin, komşu köy sakinlerinin yahut vergi belirsizlikleri gibi anlaşmazlıkların önüne geçmek için son derece detaylı hazırlanırdı.¹⁰⁹

2.1. Vakfiye

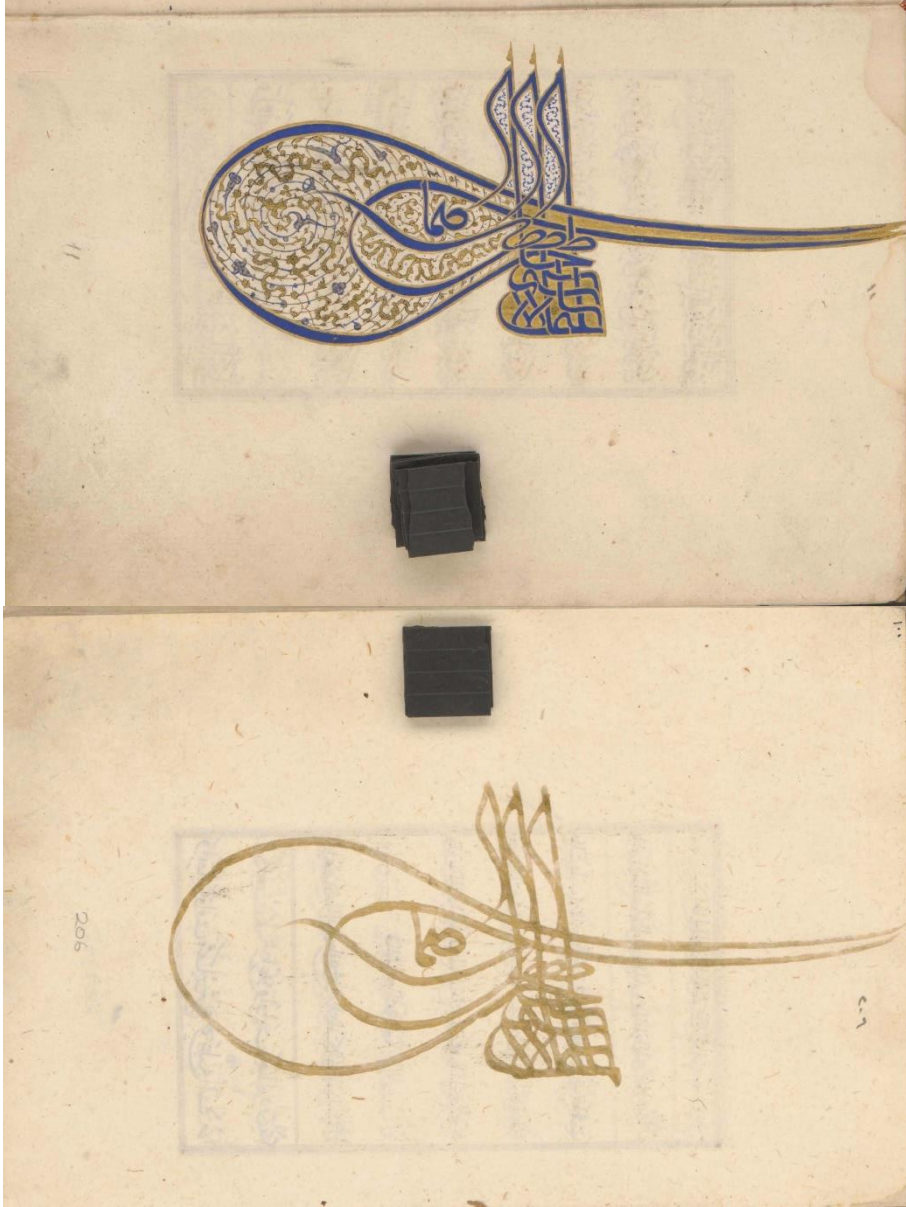
Çalışmamıza konu olan Şehzâde Mehmed Evkafı'nın vakfiyesi Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi'nde bulunmaktadır. 1392 numaraya kayıtlı vakfiyenin içinde bir asıl üç ek bulunmaktadır. Toplam 119 varak olan vakfiyenin 6b ve 104a numaralı varaklarında tuğra bulunmaktadır. 99b ve 100a varakları boş olan vakfiye 119a'da nihayete ermektedir. Yazımında siyah, mavi ve altın olmak üzere üç renk mürekkep kullanılmıştır.

¹⁰⁷ Ahmed Akgündüz, *İslâm Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi* (İstanbul: Osmanlı Araştırmalı Vakfı Yayınları, 2013), s. 301.

¹⁰⁸ Kazıcı, Vakıf Medeniyeti, 49.

¹⁰⁹ Mübahat S. Kütükoğlu, "Hududname," *TDV İslam Ansiklopedisi*, c.18 (İstanbul: TDV Yayınları, 1998), s.303.

Vakfiyenin bir nüshası da Topkapı Sarayı Kütüphanesi E.H. 3003 numaraya kayıtlıdır. Toplam 110 varaktan oluşan bu nüsha 110a numaralı varakta son bulmaktadır. 110b ve son 2 varak boştur. İki vakfiye arasında bazı kelimelerin renklendirilmesi hariç herhangi bir fark bulunmamaktadır.

2.2. Hududnâme

Şehzâde Mehmed Evkafı için düzenlenen hududnâme ise Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi'nde 1393 numaraya kayıtlıdır. Toplam 83 varak olan hududnâmenin son 2 varağı boştur. Bir sureti Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadîme Arşivi'nde Vakf-ı Cedid kısmında 32 numaralı defterdedir. Vakfiyede ismen zikredilen karyelerin detaylı sınırları ve varsa dâhillerinde bulunan başka karyeler yahut akarat hududnâmede zikredilmiştir.

2.2. ŞEHZÂDE MEHMED EVKAFI

Şehzâde Mehmed Evkafı payitahtın merkezî bir noktasında, Bayezid Cami ile Fatih Camisi arasında yer almaktadır. Şehrin merkezinde bir yaşam alanı oluşturan külliye cami, medrese, kütüphâne, imâret, tabhâne, türbe ve mektepten oluşmaktadır. Vakfiyede tüm bu unsurların görevlileri, bu görevlilerin görev tanımları, günlük ücretleri, varsa bunlar dışındaki gider kalemleri belirlenmiştir. Bununla beraber vakfiyede su yolları için de vazifeliler atanmıştır. Ayrıca zaman içerisinde türbe hazîresine sonradan başka definler yapılması sebebiyle külliye içine çeşme ve sebiller inşa edilmiştir. Bu sebeple külliyenin unsurları ile beraber su yolları ve çeşmeler aşağıda müstakil birer başlık olarak ele alınacaktır.

2.2.1. Cami

Şehzâde Mehmed külliyesinin merkezî konumunda bulunan caminin inşasına hangi tarihte başlandığı ihtilaflıdır. Eğer Mimar Sinan'ın Tezkire'de verdiği 1 Rebiülevvel 950 tarihini (4 Haziran 1543) kabul edersek caminin türbeden önce başladığını kabul etmemiz gerekir ki, yine Tezkire'de Sinan önce türbenin yapımına başlandığını ifade eder.¹¹⁰ Eğer bu tarihi, külliyenin yani türbenin başlangıç tarihi olarak alırsak Şehzâde Mehmed hayatta iken neden bir türbe inşa edildi, sorusuna cevap bulmamız gerekir. İsmail Orman rivayette geçen tarihleri esas almış ve türbe için 1 Rebiülevvel 950 (4 Haziran 1543), cami için 1 Rebiülevvel 951 (23 Mayıs 1544) tarihlerini zikretmiştir.¹¹¹ Yukarıda bahsedilen sorulara cevap vermeyen Orman'ın aksine Danişmend, Tezkiretü'l-Bünyan'da rivayet edilen tarihi bir istinsah yahut tertip hatası olarak kabul eder ve Şehzâde'nin kasımda vefat ettiği düşünüldüğünde caminin inşası için 1 Rebiülevvel 951 (23 Mayıs 1544) tarihini daha olası bulur.¹¹² Kanaatimce, türbe kitabesinde 950 (1543) senesinin tarih olarak düğüldüğünü¹¹³ göz önünde bulundurur ve Sinan'ın 1 Rebiülevvel rivayetini cami kitabesindeki 951 (1544) senesi ile beraber düşünürsek, Şehzâde Mehmed'in vefatından kısa bir süre sonra türbenin yapımına başlandığını, 1 Rebiülevvel 951 tarihinde de caminin inşasına başlandığını söylemek isabetli

¹¹⁰ Sâî Mustafa Çelebi, *Yapılar Kitabı Tezkiretü'l-Bünyan ve Tezkiretü'l-Ebniye (Mimar Sinan'ın Anıları)*, s.43.

¹¹¹ İsmail Orman, "Şehzade Külliyesi," *TDV İslam Ansiklopedisi*, c.38 (İstanbul: TDV Yayınları, 2010), s. 483.

¹¹² Danişmend, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, c.2, s.245.

¹¹³ Önköl, *Osmanlı Hanedan Türbeleri*, s. 139-140;

olacaktır. Caminin bitiş tarihi Recep 955'tir (Ağustos/Eylül 1548).¹¹⁴ Cami kitabesine tarih olarak düşülen "Ma'bed-i Ümmet-i Resûl-i Mübîn" ifadesini içeren kaside, Kandi mahlasıyla önce Sultan Süleyman'a takdim edilmiştir.¹¹⁵

Şehzâde Mehmed Vakfiyesi'nde uzunca tavsif edilen caminin üstün niteliklerinden bir kısmı şöyle geçmektedir: "...le-mescidiün üssise 'ale't-takvâ dinilse câyiz sunûf-ı bedâyi-'i sanâyi' ile memlû ve sufûfında hufûf-ı melâ'ike olmak mercû sakf u tahtı safâ bahş u râhat-nisâr derû dîvârı pürkâr u pergâr-nigâr derûn-ı haremi keennehû sarhun mümerredun ve birûn-ı harîmi keennehû min lu'lu'in ve zeberced bî-şübhe şebîh-i beyti'l-ma'mûr ve bî-rayb menâreleri nûrun 'alâ nûrin kindilleri leyâlîde leâlî rahşanda ve eyyâmda nazar-ı enâmda mütelâlî u direhşanda 'âlemde 'alem olduğu ma'lûm..."¹¹⁶ Her köşesi ayrı övgülerle anılan caminin temeli ve inşası için Mimar Sinan şu ifadeleri kullanır: "*Hemen yapı ustaları ve taşçılar toplayıp uğurlu bir zamanda ve yüce bir saatte binanın temeli atıldı; yapı yavaş yavaş yükselip kubbeleri güzellik denizinin kabarcıkları gibi yüceldi; renkli kemerleri gökkuşağı gibi göğe ulaştı.*"¹¹⁷

Evliya Çelebi'nin "*vech-i arzda lâ-nazîr bir câmi'-i bî-bedeldir*"¹¹⁸ dediği Şehzâde Cami, külliyeinin başat unsurudur. Mustafa Âlî, Şehzâde caminin sultan camilerinde görülen mimârî niteliklere sahip olduğunu ifade eder.¹¹⁹ Sâyir şehzâde hayratında gözetilen usûl Şehzâde Mehmed'de gözetilmemiştir.¹²⁰ Bu sebeptendir ki Evliya bu camiye selâtin camilerin altıncısı olarak sayar.¹²¹

Mühendislikten, mimarîden, resimden, inşaattan, zanaattan, doğramacılıktan, kâşi işlerinden, nakkaştan anlayan ustaların bir araya getirilerek yapıldığı camiye görenler padişaha dua etmekten ve rahmetli Şehzâde Mehmed Çelebi'ye rahmet okumaktan kendilerini alamazlar.¹²²

¹¹⁴ İsmail Orman, "Şehzade Külliyesi," *TDV İslam Ansiklopedisi*, s. 483.

¹¹⁵ TSMA. e, 845/18.

¹¹⁶ VGMA, 1392, s. 34-35.

¹¹⁷ Sâî Mustafa Çelebi, *Yapılar Kitabı Tezkiretü'l-Bünyan ve Tezkiretü'l-Ebniye (Mimar Sinan'ın Anıları)*, s.43.; *Ol dem bennâlar ve seng-tırâşlar cem' edüp bir vakt-i şerîf ve sâ'at-i münîfde binaya temel urulup yap yap binâ yerden götürülüp kubbeleri deryâ-yı letâfetün habâbları gibi baş götürdi. Ve mülevven kemerleri kavs-i kuzah gibi âsumâna peyveste oldu.*

¹¹⁸ Evliya Çelebi, *Evliya Çelebi Seyahatnâmesi: Topkapı Sarayı Bağdat 304 Yazmasının Transkripsiyonu-Dizini*, haz: Zekerîya Kurşun, Seyit Ali Kahraman, Yücel Dağlı (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1996), s.67.; "*yeryüzünde benzersiz ve bedelsiz bir camidir*" Evliya Çelebi, *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnâmesi: İstanbul*, s.121.

¹¹⁹ Gelibolulu Mustafa Âlî, *Künhü'l Ahbar*, s.541.

¹²⁰ A.g.e., s.627.

¹²¹ Evliya Çelebi, *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnâmesi: İstanbul*, s.123.

¹²² Celâlîzâde, *Kanunî'nin Tarihçisinden Muhteşem Çağ Kanunî Sultan Süleyman Tabakâtü'l Memâlik Ve Derecâtü'l-Mesâlik*, s.269-70.

Her gece 8.000 kandilin aydınlattığı “*niçe bin musanna ‘ât âvîze-i ‘ibretnümâlarla müzeyyen bir câmi ‘-i pür-envârdır*”¹²³

İster çağdaş ister ardılı kaynaklarda olsun bu övgü dolu ifadelerin elbette bir sebebi vardır. Şehzâde Mehmed Cami Sinan’ın ilk büyük sultan yapısıdır ve değişik bir mimarî üslubun öncülüğünü yaparak “Osmanlı Klasik Mimarisi” diye tanımlanan bir dönemi açmıştır.¹²⁴ Şehzâde Cami’nin planı, iki şerefeli çift minare ile birbirine bağlanan kabaca eşit boyutta iki kareden, mermer döşeli bir şadırvan avlusu ve ibadethaneden oluşur¹²⁵. Her ne kadar kubbesi kendinden önceki üç selatin camiye (II. Bayezid, II. Mehmed, I. Selim) nazaran küçükse de üslubundaki yenilik ve zarafet ile onlarla rekabet edebildiği vurgulanmaktadır.¹²⁶

Şehzâde Mehmed Cami, minarelerindeki işlemler ve işçilik ile dikkat çekmektedir. Vakfiyede “*menâreleri nûrun ‘alâ nûrin*”¹²⁷ diye tavsif edilen minarelerdeki kırmızı taştan kakma olarak işlenmiş kandil tasvirleri minare kelimesinin etimolojik ve işlevsel kökenine ilişkin çağrışım yaparak adeta hiç sönmeden bakanların içini aydınlatmaktadır.¹²⁸ İkişer şerefeli bu çifte minareler için Evliya, “*İstanbul, Bursa ve Edirne’de benzeri yapılmamış öyle nakışlı ibret verici minarelerdir ki Koca Mimar Sinan bu minarelerde ve camide mimarlıktaki ustalığını göstermiştir.*”¹²⁹ demektedir. Tezkiretü’l-Bünyan’da Mimar Sinan minareleri hizmete hazır yakışıklı gençlere benzetir: “*Gönül alıcı sofaları, esenlik veren birer mesire yeri gibiydi ve iki minaresi, aydınlık gönüllü bir ihtiyarın önünde ayağa kalkmış, uzunboylu, yakışıklı gençler gibi, hizmete hazır beklemekteydi sanki.*”¹³⁰

Şehzâde Mehmed Cami’nin imtiyazlı unsurlarından biri de avlusudur. Sinan dönemi İstanbul’unda kubbeli revaklarla çevrili mermer döşeli şadırvan avlu ile, sultanî bir imtiyaz olarak, yalnızca Şehzâde Mehmed, Süleymaniye ve Selimiye onurlandırılmıştır.¹³¹ Revaklı son cemaat yerini taşıyan 12 sütunun 7 tanesinde dönemine ait önemli bilgiler taşıyan bilezik

¹²³ Evliya Çelebi, *Evliya Çelebi Seyahatnâmesi: Topkapı Sarayı Bağdat 304 Yazmasının Transkripsiyonu-Dizini*, s.67.; “*nice bin ibretle bakılacak sanatlı avizelerle süslenmiş nur dolu bir camidir.*” Evliya Çelebi, *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnâmesi: İstanbul*, s.122.

¹²⁴ Kuban, *Osmanlı Mimarisi*, s. 271.

¹²⁵ Necipoğlu, *Sinan Çağı Osmanlı İmparatorluğu’nda Mimari Kültür*, s. 164.

¹²⁶ A.g.e., s. 273.

¹²⁷ VGMA, 1392, s. 34.

¹²⁸ Harmankaya, *Mimar Sinan Camilerinde Sembolizm*, s.171; Önka, *Osmanlı Hanedan Türbeleri*, s. 208.

¹²⁹ Evliya Çelebi, *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnâmesi: İstanbul*, s. 122.

¹³⁰ *Ve her suffa-i dil-güşâsı bir mesîre-i safâ-efzâ olup ve iki menâresi kubbe ile gûyâ bir pîr-i rûşen-zamîr öninde kıyâma gelmiş iki kıyâmet-kad cüvân-ı zibâ, makâm-ı hizmette ber-pâ idi; Sâî Mustafa Çelebi, Yapılar Kitabı Tezkiretü’l-Bünyan ve Tezkiretü’l-Ebniye (Mimar Sinan’ın Anıları)*, s. 43-44.

¹³¹ Harmankaya, *Mimar Sinan Camilerinde Sembolizm*, s.171; Önka, *Osmanlı Hanedan Türbeleri*, s. 108.

yazıları bulunmaktadır.¹³² Avlunun ortasında bulunan yüksek kubbeli şadırvan da Bağdad Fatihî IV. Murad zamanında yapılmıştır.¹³³

Evliya Çelebi, Şehzâde Cami'nin bahçesindeki büyük çınarın gölgesinde sahabenin seçkinlerinden Şeyh Ali Tablî hazretlerinin gömülü olduğunu aktarır.¹³⁴ Hz. Ebû Eyyûb ile gelip burada şehit düşmüştür. Böylece bir fetih menkıbesine dayandırılan Eyüp Sultan türbesi ve cami inşası, Şehzâdebaşı'nda sembolik olarak devam ettirilmektedir.¹³⁵ Tarihi belli olmayan fakat 20. asrın başında kaleme alındığı tahmin edilen bir defterde İstanbul'daki türbeler zikredilmiştir. Şehzâde avlusunda Davulcu Dede Türbesi kaydı bulunmaktadır.¹³⁶ Şeyh Ali Tablî hazretleri ismi ise geçmemektedir. Evliya Çelebi'nin aktardığı ismin sonra gelen kaynaklarda değişikliğe uğraması ve özellikle sahabe-i kirâmın İstanbul seferleri esnasında bu bölgenin sur içinde kaldığı göz önünde bulundurulduğunda bu rivayete şüpheyile yaklaşmak gerekmektedir.

Vakfiyede “şibh-i beyti ‘l-ma ‘mûr”¹³⁷ denilerek Kâbe'ye benzetilen Şehzâde Cami'nin inşası kaynaklara göre Osmanlı akçesi ile 150 yük¹³⁸ tutmuştur.¹³⁹ Zaman içerisinde, özellikle yangınlar sebebiyle, cami birçok tadilat geçirmiştir. İlk kez 1613 sonrasında 1633'teki yangınlardan zarar gören cami Sultan IV. Murad'ın emri ile tamir edilmiştir. 1718 ve 1782'deki büyük yangınlarda ise minâre külahları da dâhil caminin tüm ahşap aksamı yanmıştır. Cami son olarak 1994'te onarılmaya başlanarak 1999'da kullanıma açılmıştır. Dış avludaki yangın havuzu ile girişteki muvakkithâne¹⁴⁰ ise XIX. yüzyılda inşa edilmiştir.¹⁴¹

1.2.1.1. Cami Görevlileri

¹³² Nazif Arıman, *İstanbul'un Bilezik Yazıları* (İstanbul: İBB Kültür A.Ş., 2018) s.196-204.

¹³³ Evliya Çelebi, *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnâmesi: İstanbul*, s. 122.

¹³⁴ A.g.e., s.123.

¹³⁵ Harmankaya, *Mimar Sinan Camilerinde Sembolizm*, s.171; Önka, *Osmanlı Hanedan Türbeleri*, s. 150.

¹³⁶ Ahmed Nezih Galitekin, *Osmanlı Kaynaklarına Göre İstanbul Câmi, Tekke, Medrese, Mektep, Türbe, Hamam, Kütübhâne, Matbaa, Mahalle ve Selâtin İmâretleri* (İstanbul: İşaret Yayınları, 2003) s. 954.

¹³⁷ VGMA, 1392, s. 158.

¹³⁸ Yük kavramı, yüz bin akçenin karşılığıdır. Bugün kullanılan milyon ve milyar yerine Tanzimat'tan çok sonralara kadar kese ve yük tabirleri kullanılmıştır. (Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. 3, s. 639.); “*Kanunî devrinde bir altın takriben 50-60 akçe tuttuğuna göre 150 yük 300,000 altın kadardır; yalnız o zamanki altının bugünküne nisbetle çok daha kıymetli olduğu unutulmamalıdır.*” (Danişmend, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, c. 2, s.246.)

¹³⁹ Gelibolulu Mustafa Âlî, *Künhü'l Ahbar*, s. 627; Tezkiretül-Bünyan'da 151 yük akçe şeklinde geçiyor. Sâî Mustafa Çelebi, *Yapılar Kitabı Tezkiretül-Bünyan ve Tezkiretül-Ebniye (Mimar Sinan'ın Anıları)*, s. 44.

¹⁴⁰ “*Vakit tayinine yaranan saat gibi aletlerin bulunduğu yerler hakkında kullanılır bir tâbirdir. Saatleri tanzim ve bunların ayarlarına ve tamirlerine bakan memurlara ‘muvakkit’ denir.*” (Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. 3, s. 587.); Muvakkithâneler hakkında daha detaylı bilgi için bkz. Server Dayıoğlu, *Osmanlı'da Zaman Belirleme Mekânları İstanbul Muvakkithaneleri* (İstanbul: İBB Kültür A.Ş. Yayınları, 2010)

¹⁴¹ İsmail Orman, “Şehzade Külliyesi,” *TDV İslam Ansiklopedisi*, s. 484.

Vakfiyede cami görevlileri arasında ilk sayılan kişi hatiptir. Âlim, ilmiyle âmil, muttaki, övgüye değer yüksek ahlaklı bir kişi Şehzâde Mehmed Cami'nde hatip olarak görev yapacaktır. Şeriat-ı Muhammedî üzere Cuma ve bayram günleri cemaate hutbe verecek ve namaz kıldıracaktır. Ücreti günlük 25 akçedir.¹⁴²

Camiye âlim, salih, tecvid ilmine vakıf, tertîl üzere kıraat eden, hâlis bir kalp ile ibadet edebilecek, güzel ahlaklı iki imam tayin edilecektir. Bunlar günde beş vakit namazı nöbetleşe ve ehl-i sünnet ve'l-cemaat üzere kıldıracaklardır. Günlük ücretleri onar akçedir.¹⁴³

Cuma günlerinde cami mahfilinde Kur'an- Kerim okumak üzere 10 hafız vazifeli olacaktır. Salih ve mütedeyyin bu kimselerden kıraat ve tecvid ilminde üstün olanları ser-mahfil olacak ve diğer hafızların azil ve atamasından sorumlu olacaktır. Vâkıf, ser-mahfil olan kişinin nefsanî sebeplerle adaletten ayrılmasını men etmekte, böyle bir duruma karşı beddua etmektedir. Ser-mahfilin ücreti 6 akçe, kalan 9 hafızın ücretleri 3'er akçedir.¹⁴⁴

Sesi güzel ve mûsikî ilmine vâkıf bir medh-hân her Cuma günü hafızların mahfildeki tilavetlerinin ardından Hz. Peygamber Efendimiz'e (sav) na't ve medh okuyacaktır. Ücreti günlük 5 akçedir.¹⁴⁵

Hafızların tilaveti ve medh-hânın na't ve medhi sonrası hitabeti güzel ve dürüst bir mu'arrif merhûm Şehzâde Sultan Mehmed'in ruhuna, Sultan Süleyman'ın saadet ve saltanatına ve camideki cemaatin ibadetlerinin kabulüne dua edecektir. Günlüğü 5 akçedir.¹⁴⁶

Vakfiyeye göre doksan nefer sağlam itikat sahibi, dürüstlükleri bilinen, kıraati bilen hafız cüzhân olarak tayin olunmuştur. Her gün mihrab önünde toplanıp tertîl ve tecvîd üzere birer cüz Kur'an-ı Kerim okuyacaklardır. Vâkıf, cüzhânların üç fırkaya ayrılmasını, ilk fırkanın sabah namazı sonrası hatim yapmasını ve sevabını Hz. Muhammed'in (sav) ruhuna göndermelerini, ikinci fırkanın öğle namazı sonrası hatim yapmalarını ve sevabını geçmiş peygamberlerin ruhlarına göndermelerini, üçüncü fırkanın ikindi namazı sonrası hatim yapmasını ve sevabını evliya ve esfîyanın özellikle ehl-i beyt ve ashab-ı kirâmın ruhlarına göndermelerini istemiştir. Her fırkadan üstün olan bir tanesi reis olacak ve tilâvet ve duaya başlangıç yapacaktır. Yine her fırkadan uygun bir kişi mu'arrif olacak ve hatim bittiğinde

¹⁴² VGMA, 1392, s. 87-88.

¹⁴³ VGMA, 1392, s. 88-90.

¹⁴⁴ VGMA, 1392, s. 90-91.

¹⁴⁵ VGMA, 1392, s. 91-93.

¹⁴⁶ VGMA, 1392, s. 93-95.

merhûm şehzâde ve tüm mü'minlerin ruhu için dua ettirecektir. Re'is ve mu'arriflerin ücretleri 3'er akçe, cüzhânların ücreti ikişer akçedir.¹⁴⁷

İbadeti ve zühdü bilinen, kıraat ve tecvid ilminden anlayan beş kişi En'âm-hân olarak tayin edilmiştir. Her gün sabah namazından sonra camide bir araya gelip En'âm suresini adab ve huşu ile okumaya ihtimam gösterecekler ardından kabulü için dua edeceklerdir. Ücretleri 5 akçedir.¹⁴⁸

Sesi güzel iki hafız, biri Yâsin-hân biri Amme-hân olmak üzere tayin edilmiştir. Sabah namazından sonra Yâsin, ikindi namazından sonra Amme sureleri okunacak ardından kabulü ve Sultan Süleyman için dua edilecektir. Ücretleri dörder akçedir.¹⁴⁹

Her gün öğle namazından sonra toplanmaları ve 70.000 kez kelime-i tevhîd getirmeleri için 20 kişi Tevhîd-hân tayin olunmuştur. Her birinin huşû ile 3500 kez kelime-i tevhîd okuması gerekmektedir. Zaruret olmadıkça kalkmamaları gereken bu görevliler, zikir sonrası dua edeceklerdir. İçlerinden efdal olanları re'isleri olup ihmale müsaade etmeyecek ve gerekli durumlarda mütevelliyi haberdar edecektir. Re'isin ücret-i yevmiyesi 3 akçe, kalanların ikişer akçedir.¹⁵⁰

Her gün öğle namazı sonrası camide bir araya gelmek ve Hz. Peygamber Efendimiz'e (sav) her biri 1000 salavat getirmek şartıyla on salih ve abid kişi görevlendirilecektir. Layık olan biri re'isleri olup tembellik edenî önce uyaracak ve nasihat edecek, düzelmezse mütevelliyeye şikâyet edecektir. Salavatlar tamamlandıktan sonra Sultan'a dua edilecektir. Re'isleri günlük 3 akçe, kalanlar ikişer akçe alacaktır.¹⁵¹

Vakfiyeye göre camiye sekiz nefer müezzin atanmıştır. Makam ilminden haberdar ve vakit ilmine sahip müezzinler nöbetleşe görev yapacaklardır. Cuma günlerinde salâyı sekizi birlikte verecektir. Ücretleri 5 akçedir.¹⁵²

Namaz vakitlerini müezzinlere bildirmesi için bir de saatçi tayin edilmiştir. İtikadı düzgün ve vakit ilmine vâkıf olması gereken saatçide aranan bir özellik de namaz vakitlerinde cemaate müdavim olmasıdır. Ücreti 10 akçedir.¹⁵³

¹⁴⁷ VGMA, 1392, s. 95-100.

¹⁴⁸ VGMA, 1392, s. 100-101.

¹⁴⁹ VGMA, 1392, s. 101-102.

¹⁵⁰ VGMA, 1392, s. 102-104.

¹⁵¹ VGMA, 1392, s. 104-106.

¹⁵² VGMA, 1392, s. 106-107.

¹⁵³ VGMA, 1392, s. 107-108.

Sözüne güvenilir ve emin bir kişi noktacı olacak ve vazifelilerin devamlılığını kontrol edecektir. Eğer bir özür yahut mâni haricinde devamsızlık olursa -adet üzere- defterde o ismin yanına nokta koyacak ve mütevellîye bildirecektir. Böylece vazife yapılmayan günlerin ücretleri görevliden düşülecektir. Noktacının ücreti 4 akçedir.¹⁵⁴

Fukara arasından seçilecek dört kişi her gün bir vakit namazından sonra Sultan'ın kaçırdığı namazların yerine kalp huzuru ile on nafîle namaz, merhûm Şehzâde adına yirmi rekât nafîle namaz kılacaklardır. Namaz sonrasında ibadetlerin kabulü için sıdk ile Fatihâ ve İhlas sureleri okuyacak ve dua edeceklerdir. Ücretleri 5 akçedir.¹⁵⁵

Caminin چراغ, şamdan ve kandillerini vakitlice yakıp söndürecek ve ihtiyaç oldukça temizleyip yağ koyacak dört kişi چراغcı olarak tayin edilmiştir. Mütevellî izni ile kandiller için levazım satın alma işi de چراغcıların vazifesidir. Günlük ücretleri 4'er akçedir.¹⁵⁶

Kayyım olmak üzere altı nefer güçlü-kuvvetli, emin, temiz giyimli kişi tayin edilmiştir. Nöbetleşe olmak üzere her gün camide üçü bulunacak ve caminin içini-dışını süpürecek, halı ve hasırları kaldıracak, döşeyecek, kapıları vakitlice açacak-kapatacak, ihtiyaç oldukça mütevellîden izin alarak hasır satın alacaklardır. Tembellik ve gevşeklik etmemeleri belirtilen kayyımların ücretleri dörder akçedir.¹⁵⁷

Salih, bedenen güçlü dört kişi ferrâş¹⁵⁸ olarak tayin edilmiştir. İhmal ve müsamahadan kaçınmaları istenen ferrâşların ücretleri günlük 4 akçedir.¹⁵⁹

Buhurculuk işinden anlayan bir emin ve salih zat burhurcu olup caminin mihrabında ve etrafında yer yer buhur yakacaktır. Buhur için gerekli malzemeleri satın alması için kendisine ücreti dışında günlük 6 akçe verilecektir. Ücreti ise 4 akçedir.¹⁶⁰

Camideki mushaf-ı şerîfleri muhafaza için bir görevli tayin edilmiştir. Emin, salih ve anlayışı açık bu kişi Mushaflara sahip çıkacak, edepsiz davrananları engelleyecek, mushafları almaya çalışanları kovacaktır. Ücreti bir gün için 4 akçedir.¹⁶¹

¹⁵⁴ VGMA, 1392, s. 108-109.

¹⁵⁵ VGMA, 1392, s. 109-110.

¹⁵⁶ VGMA, 1392, s. 110-112.

¹⁵⁷ VGMA, 1392, s. 112-113.

¹⁵⁸ Arapça yayıcı, döşeyici, hizmetçi anlamlarına gelen ferrâş, vazifeli bulunduğu yerin temizliğini yapmakla halı, kilim, hasır vs yaymakla görevli olan kişiye verilen addır; Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. 1, s. 608.

¹⁵⁹ VGMA, 1392, s. 113-114.

¹⁶⁰ VGMA, 1392, s. 114-115.

¹⁶¹ VGMA, 1392, s. 115.

Caminin kapı perdeleri için bir emin, temiz, tamirden anlayan perdecî tayin edilmiştir. Perdeleri vakitlice bağlayacak ve indirecek, gerektiğinde tamir edecektir. Yevmiyesi 2 akçedir.¹⁶²

Şehzâde Cami görevlilerinin tam listesi şu şekildedir:

Tablo 1. Şehzâde Cami Görevlileri ve Ücretleri

Görev	Sayı	Yevmî Akçe (Günlük Ücret)	Toplam	Açıklama
Hatip	1	25	25	
İmam	2	10	20	
Devirhân	9	3	27	
Ser-mahfil-i Devirhân	1	6	6	
Medh-hân	1	5	5	
Mu'arrif	1	5	5	
Cüzhân	84	2	168	
Re'is-i Cüzhân	3	3	9	
Mu'arrif-i Cüzhân	3	3	9	
En'am-hân	5	5	25	
Yasin-hân	1	4	4	
Nebe-hân	1	4	4	
Tevhîd-hân	19	2	38	
Re'is-i Tevhîd- hân	1	3	3	
Salavat-hân	9	2	18	
Re'is-i Salavat- hân	1	3	3	

¹⁶² VGMA, 1392, s. 115-116.

Müezzin	8	5	40	
Muvakkıt	1	10	10	
Noktacı	1	4	4	
Musalliyân	4	5	20	
Çerağcı	4	4	16	Kandil satın alma bedeli içinde
Kayyim	6	4	24	
Ferrâş	4	4	16	
Buhûrı	1	4	10	Buhûr bedeli olarak 6 akçe daha verilecek
Hâfız-ı Masâhıf	1	4	4	
Hâfız u Müremmim-i Perde	1	2	2	
Toplam	173		515	

Yalnızca camide görev almak üzere 173 personelin bulunması Şehzâde Külliyesi'nin büyüklüğüne bir işarettir. Şehzâdelik döneminde Yavuz Sultan Selim'in Akkerman Sancağı'nda kurmuş olduğu vakıf caminin yıllık toplam giderinin 5110 akçe olduğu göz önüne alındığında¹⁶³ Şehzâde Mehmed Vakfı'nın sultanî niteliği daha net görülecektir. Çünkü bu sayı, yıllık cami personel gideri 187.975 akçe olan Şehzâde Cami'nin sadece yüzde 3'üne denktir.

1792 yılında Sultan III Selim'in emri üzerine hazırlatılan ve İstanbul'daki medrese talebeleri ile selâtin külliyelerdeki çalışanların da kayıt altına alındığı Kefâlet Defteri'ne göre Şehzâde Mehmed Cami'nde bu tarihte 12 müezzin ve 10 kayyim görev yapmaktadır. Bunlardan 4 isim iki listede de görevli gözükmektedir.¹⁶⁴ Zaman içinde görevli sayısında artışa gidildiği görülmekle beraber vazife şartlarında gevşeme göze çarpmaktadır.

¹⁶³ Hamza Keleş, "Akkerman Sancağı'nda Yavuz Sultan Selim Han Vakıfları", *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, c.21, S. 2, (Ankara 2001), s. 186.

¹⁶⁴ Galitekin, *Osmanlı Kaynaklarına Göre İstanbul Câmi, Tekke, Medrese, Mektep, Türbe, Hamam, Kütübhâne, Matbaa, Mahalle ve Selâtin İmâretleri*, s. 656-57.

2.2.2. Medrese

Şehzâde Külliyesi'nin bir diğer parçası medresedir. Dış avlunun kuzeybatı köşesinde yerleşen medreseye uzun cephesinden girilir. Asimetrik bir plana sahiptir. Dershane kibleye çevrilmiştir ve mihraplıdır.¹⁶⁵ Avlunun üç tarafını çeviren kare planlı 21 odası bulunmaktadır.¹⁶⁶ Medrese avlusunun ortasında Selçuklu mimârî etkisi görülen zarif bir şadırvan bulunmaktadır.¹⁶⁷

Girişinde Farsça bir kitabe olmakla beraber medresenin yapım tarihi hakkında farklı görüşler mevcuttur. Kütükoğlu'na göre medresenin inşasına külliye ile birlikte 950 (1543-44) tarihinde başlanmış Farsça kitabesine göre 954'te (1547-48) tamamlanmıştır.¹⁶⁸ Baltacı yine kitabeyle dayanarak medresenin bitiş tarihini 955 (1548-49) olarak vermektedir.¹⁶⁹ Orman ve Kuban ise yine inşa kitabesinden medresenin 953 (1546/47) yılında tamamlandığını söylemektedirler.¹⁷⁰ Medresenin kitabesine yazılacak kaside için Kandi mahlasıyla Sultan Süleyman'a arz edilen belgede¹⁷¹ ve inşa edilen medrese kitabesinde "Dâr-ı tahsîl-i 'ulûm-ı câvidân" ifadeleri tarih olarak düşülmüştür. Yine kitabede sayı ile yazılmış tarih Kuban ve Orman'ın iddia ettiği gibi 953'tür (1546/47) ki kanaatimizce doğru olan da budur.

Bitiş yılı kesin olmasa da tayin edilen ilk müderrisin yevmî 50 akçe ile Kazvinî Ahmed Efendi olduğu bilinmektedir.¹⁷² Kazvinî Ahmed Efendi, medrese tamamlandığında değil, inşaat başladığında göreve getirilmiştir. İnşaat tamamlanmadan önce müderris tayinine başka örneklerde de rastlanmaktadır.¹⁷³ Pâye bakımından medrese kuruluşunda ellili iken 955'ten (1548-49) itibaren altmışlılar seviyesine çıkarılmıştır.¹⁷⁴ 1914 tarihine kadar altmışlılar

¹⁶⁵ Kuban, *Osmanlı Mimarisi*, s. 275.

¹⁶⁶ Mübahat S. Kütükoğlu, *XX. Asra Yetişen İstanbul Medreseleri* (Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2000), s. 147.

¹⁶⁷ Zekeriya Kurşun, Bekir Cantemir ve Mustafa Göleç, *Medaris-i İstanbul / Yaşayan İstanbul Medreseleri*, c.1 (İstanbul: İBB Basın Yayın Müdürlüğü, 2008), s.309.

¹⁶⁸ a.y.

¹⁶⁹ Cahit Baltacı, *XV.-XVI. Yüzyıllarda Osmanlı Medreseleri*, c.2 (İstanbul: M.Ü. İlahiyat Fakültesi Yayınları, 2005), s. 810.

¹⁷⁰ İsmail Orman, "Şehzade Külliyesi," *TDV İslam Ansiklopedisi*, s. 484.; Kuban, *Osmanlı Mimarisi*, s. 275.

¹⁷¹ TSMA. e, 845/18.

¹⁷² Nev'îzâde Atâyî, *Hadâ'îku'l-Hakâ'ik Fî Tekmîleti's-Şakâ'ik Nev'îzâde Atâyî'nin Şakâ'ik Zeyli*, Haz. Suat Donuk (İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2017), C.1, s.276; Baltacı, *XV.-XVI. Yüzyıllarda Osmanlı Medreseleri*, c.2, s.810.

¹⁷³ Mübahat S. Kütükoğlu, *1869'da Faal İstanbul Medreseleri* (İstanbul: Edebiyat Fakültesi Matbaası, 1977), s.108.

¹⁷⁴ Baltacı, *XV.-XVI. Yüzyıllarda Osmanlı Medreseleri*, c.2, s.810.

arasında kalan medrese bu tarih itibariyle Dâru'l-Hilâfe Medreseleri¹⁷⁵,nin âlî kısmına dâhil edilmiştir.¹⁷⁶

Dönemin şeyhülislâmı emriyle hazırlanan 1 Rebûlâhir 1286'da (23 Temmuz 1869) hazırlanmış olan listeye göre Şehzâde Medresesi'nde 61 talebe bulunmaktadır. Bunlardan; üçü ders-i 'amm, biri me'zun olup 2 talebe Celâl, 2 talebe Kadı-mîr, 3 talebe Şerh-i Akaid, 8 talebe Tasavvurat, 3 talebe Fenarî, 21 talebe Kâfiye, 8 talebe İzhâr, 7 talebe sarf okumakta ve 3 hafızlık talebesi bulunmaktadır.¹⁷⁷ Okutulan eserler mantık, Arapça gramer, kelâm ve akaid eserleridir. Tabîî ilimlerin terkinden sonra tefsir ve hadis tadrîsinin de ihmale uğradığı görülmektedir.¹⁷⁸

Vakfiyeye göre medreseye 1 müderris, 1 mu'id¹⁷⁹ ve 16 talebe alınacaktır.¹⁸⁰ 1792 kefâlet defterine¹⁸¹ göre medresede ikisi müderris, biri bevvâb¹⁸² olmak üzere 27 kişi kalmaktaydı.¹⁸³ 1869'da ise medresede üç dersiam ve bir mezun ile 57 talebe bulunmaktaydı.¹⁸⁴ 1886 senesinde hazırlanan *Dersa'âdet'deki Medâris-i İmiyyede Bulunan Talebenin Müfredât Defteri*'ne göre Şehzâde Mehmed Medresesi'nde 1886 tarihi itibariyle 74 talebe ikamet etmekteydi.¹⁸⁵ Medreselerin genelinde görülen kötü gidişatından hâlî kalamamış ve vakfiyesindeki şartlardan çok uzaklaşmış olan Şehzâde Mehmed Medresesi, 1914 tarihli teftiş raporuna göre ancak 25 talebenin kalmasına uygundu.¹⁸⁶

¹⁷⁵ “Dâru'l-Hilâfeti'l Aliyye Medreseleri, 1333/1914'te İstanbul'daki medreselerin bu isim altında yeniden teşkilatlandırılmasıyla meydana gelmiş medreselerdir.” a.g.e, c.1, s.91.

¹⁷⁶ Ceride-i İlmiye'ye göre Âlî kısımdaki Şehzâde Medresesi 40 talebe kapasitelidir. Mübahat Kütükoğlu, *Dârü'l-Hilâfeti'l-âliyye Medresesi ve Kuruluşu Arefesinde İstanbul Medreseleri* (İstanbul: Edebiyat Fakültesi Matbaası, 1978), s.17; Tâlî kısımdaki medreseleri bitiren talebelere şehâdetnâme, âlî kısımdaki medreseleri bitiren talebelere icâzetnâme verilecektir. Hamit Er, *Medreseden Mektebe Geçiş Sürecinde Darülhilâfe Medreseleri* (İstanbul: Rağbet Yayınları, 2003), s.49.

¹⁷⁷ 1869'da Faal İstanbul Medreseleri, Kütükoğlu, 1869'da Faal İstanbul Medreseleri, s. 15.

¹⁷⁸ A.g.e., s.7; Altmışlık medreselerde okutulan dersler Fıkıh, Kelâm, Hadîs, Tefsir ve Usûl-i Fıkıh şeklindedir. Derslerin ve kitapların detayı için bkz. Baltacı, XV.-XVI. Yüzyıllarda Osmanlı Medreseleri, c.1, s. 126.

¹⁷⁹ “Medreselerde müzakerecilik edenler ve müderris muavini mertebesinde bulunanlar hakkında kullanılır bir tabirdir”; Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. 2, s. 573.

¹⁸⁰ VGMA, 1392, s. 71-74.

¹⁸¹ 1792 kefâlet defterinin tam halinin transkripsiyonu için bkz. Nejdî Ertuğ, *Sultan III. Selim Dönemi İstanbul'unda Esnaf Grupları ve Medreseler* (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2019).

¹⁸² Kapıcı, kapı bekçisi anlamına gelen bir kelimedir; Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. 1, s. 212. Samî'ye göre bevvâb kelimesi mektep kapıcıları için kullanılır; Şemseddin Sâmî, *Kâmus-ı Türkî* (İstanbul: İkdâm Matbaası, 1317) s. 305.

¹⁸³ Medreseler ve diğer kurumlardaki kötü gidişatı engellemek adına hazırlanan kefâlet defterine göre Şehzâde Medresesi'nde kalan talebeden Malkaralı Molla Recep kimse kefil olmadığı için medreseden çıkartılmış ve odası başkasına verilmiştir. (Galitekin, *Osmanlı Kaynaklarına Göre İstanbul Câmi, Tekke, Medrese, Mektep, Türbe, Hamam, Kütübâne, Matbaa, Mahalle ve Selâtin İmâretleri*, s. 642.)

¹⁸⁴ Kütükoğlu, XX. Asra Yetişen İstanbul Medreseleri, s.148.

¹⁸⁵ Galitekin, *Osmanlı Kaynaklarına Göre İstanbul Câmi, Tekke, Medrese, Mektep, Türbe, Hamam, Kütübâne, Matbaa, Mahalle ve Selâtin İmâretleri*, s. 774.

¹⁸⁶ Kütükoğlu, XX. Asra Yetişen İstanbul Medreseleri, s.148.

Cumhuriyet sonrası uzun süre kız yurdu vazifesi gören medrese restorasyonun ardından lokanta olarak kiraya verilmiştir.¹⁸⁷ Ancak yakın geçmişte boşaltılan bina restore edilerek Suffa Vakfı'nın kullanımına tahsis edilmiştir. Şu an burada eğitim ve kültür hizmetleri yürütülmektedir.¹⁸⁸

2.2.2.1. Medresenin Görevlileri

Vakfiyeye göre Şehzâde Medresesi'ne ulemanın ileri gelenlerinden fazıl, kâmil, âlim ve ilmiyle âmil bir müderris tayin olunacaktır. Usûl ve fûrû ilmine vakıf olması gereken müderris, tatil günleri dışında bir özür olmaksızın görev başında olmalıdır. Ücreti günlük 50 akçedir.¹⁸⁹

Müderris, talebelerden ders dinleyebilecek, sahih itikad sahibi bir mu'îd tayin edecektir. Yevmiyesi 5 akçedir.¹⁹⁰

Medrese binasında bulunan oda adedince, yani 16 nefer talebe medreseye alınacaktır. Bu talebelerin salih ve öğrenmeye açık olması gerekmektedir. Her birine günlük 2 akçe verilecektir.¹⁹¹

Birisi bevvâb, birisi kennâs¹⁹² olmak üzere medreseye iki görevli alınacaktır. Salih olmaları ve görevlerinde gevşeklik göstermemeleri istenen bu görevlilerin ücretleri ikişer akçedir.¹⁹³

Şehzâde Medresesi'nin yukarıdaki zikredilen görevlilerinin tam listesi şu şekildedir:

Tablo 2. Şehzâde Medresesi Görevlileri ve Ücretleri

Görev	Sayı	Yevmî Akçe (Günlük Ücret)	Toplam	Açıklama
Müderris	1	50	50	
Mu'îd	1	5	5	

¹⁸⁷ Medresenin Osmanlı döneminde geçirdiği tamirlerin detayı için bkz. Kütükoğlu, XX. *Asra Yetişen İstanbul Medreseleri*, s. 148-150.

¹⁸⁸ Mustafa Göleç ve Fatih Güldal, *İstanbul'un 100 mektebi ve medresesi* (İstanbul: İBB Kültür A.Ş. Yayınları, 2012), s.163.

¹⁸⁹ VGMA, 1392, s. 71-73.

¹⁹⁰ VGMA, 1392, s. 73-74.

¹⁹¹ VGMA, 1392, s. 74.

¹⁹² Süpürücü manasına gelen Arapça bir kelime olan kennâs, vazifeli olduğu yerin temizliğini gören görevliye verilen addır; Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. 2, s. 242.

¹⁹³ VGMA, 1392, s. 74-75.

Müste'id	16	2	32	
Bevvâb	1	2	2	
Kennâs	1	2	2	
Toplam	20		91	

Öneme istinaden Şehzâde Medresesi'nde görev yapmış müderrislerin listesi bir tablo halinde aşağıda verilmiştir:¹⁹⁴

Tablo 3. Şehzâde Medresesi Müderrisleri (1543-1727)

Sıra	Müderris İsmi	Vazife Yılı (H/M)	Sıra	Müderris İsmi	Vazife Yılı (H/M)
1	Ahmed Kazvinî Efendi	950 / 1543-1544	27	Ebu'l Meyâmin Mustafa Efendi	1001 / 1592-1593
2	Şeyhulislâm Hamid Efendi	955 / 1548-1549	28	Kethüda Mustafa-zâde Ahmed Efendi	1003 / 1594-1595
3	Hasan Bey	956 / 1549-1550	29	Kara Abdurrahman Efendi	1003 / 1594-1595
4	Fudayl Çelebi	963 / 1556	30	Kınalı-zâde Fehmi Çelebi	1004 / 1595-1596
5	Müftî-zâde Şemseddin Ahmed Efendi	969 / 1561-1562	31	Küçük Tâceddin-zâde Haydar Efendi	1004 / 1595-1596
6	Ahmed b. Ebussuûd	970/1562-1563'ten önce	32	Zuhûri Mehmed Efendi	1006 / 1597-1598
7	Ahî-zâde Mehmed Efendi	970 / 1562-1563	33	Sarı Hoca Mehmed Efendi	1007 / 1598-1599
8	Ali b. Abdülaziz Efendi	974 / 1566-1567	34	Abdülganî-zâde Mehmed Efendi	1008 / 1599-1600
9	Sinan Çelebi	976 / 1568-1569	35	Mazhar Efendi	1025 / 1616-1617
10	Sinanüddin Yusuf b. Pîr Ahmed	979 / 1571-1572'den önce	36	Seyyid Ahmed Çelebi	1039 / 1629-1630 dan önce
11	Ümmü Veled-zâde Ali Efendi	979 / 1571-1572	37	Şeyhulislâm Bahayî Mehmed Efendi	1046 / 1636'dan önce
12	Sinan Efendi-zâde Ali Efendi	979 / 1571-1572	38	Bülbül-zâde Abdullah Efendi	1053 / 1643-1644' ten önce
13	Muhaşşî Sinan-zâde Mehmed Efendi	982 / 1574-1575	39	Celeb Mustafa Efendi	1063 / 1653' ten önce
14	Sarı Gürz-zâde Mehmed Efendi	983 / 1575-1576	40	Kirli Hanım-zâde Hasan Efendi	1063 / 1653'ten önce
15	Dökmeci-zâde Mehmed Efendi	986 / 1578-1579	41	Fazıl Kürd Abdullah Efendi	1064 / 1654'ten önce
16	Sâdeddin Efendi	987/1579-1580'den önce	42	Hacı-zâde Mustafa Efendi	1075 / 1664-1665'ten önce
17	Manav Seyfullah Efendi	987 / 1579-1580	43	Berber-zâde Abdürrahim Efendi	1081 / 1671' den önce
18	Nevâlî Efendi	987 / 1579-1580	44	Abdî Efendi	1086 / 1675-1676'dan önce

¹⁹⁴ Zekeriya Kurşun, Bekir Cantemir ve Mustafa Göleç, *Medaris-i İstanbul / Yaşayan İstanbul Medreseleri*, c.1 (İstanbul: İBB Basın Yayın Müdürlüğü, 2008), s.310-12.

19	Pîrî Çelebi	988/ 1580-1581	45	Dahkî Mustafa Efendi	1090 / 1680'den önce
20	Abdulkerim-zâde Abdullah Efendi	989 / 1581-1582	46	Müfettiş İbrahim Efendi	1099 / 1688'den önce
21	Selanikî-zâde Efendi	993 / 1585'ten önce	47	Fındıklılı Abdullah Efendi	1101/ 1690'dan önce
22	Şeyhulislâm Sunullah Efendi	993 / 1585	48	Müfettiş Kürd Elhac Ali	1108 / 1697'den önce
23	Ahî-zâde Abdülhalim Efendi	996 / 1587-1588	49	Trabzonî Seyyid Mahmud	1109 / 1697'den önce
24	Taşköprü-zâde Kemaleddin Mehmed Efendi	998 / 1589-1590	50	Silistreli Mehmed Efendi	1119 / 1708'den önce
25	Kâtip-zâde Zeynelâbidin Efendi	999 / 1590-1591	51	Tekfurdağlı İmamı Süleyman	1125 / 1713'ten önce
26	Küçük Tâceddin-zâde Abdülvehhab Efendi	1000 / 1591-1592	52	Tezkireci Hasan Efendi	1139 / 1727'den önce
			53	Şeyhulislâm Abdullah Efendi Damadı Mehmed Salih Efendi	1139 / 1726 - 1727

2.2.3. Mektep

Mektepler İslam tarihinde çocuklara ilk eğitimi vermek üzere kurulan yapılardır. Her mahallede bulunduğundan dolayı Mahalle Mektebi ya da yapı malzemesinden dolayı Taş Mektep adıyla anılırdı. Çoğunlukla cami hocası yahut müezzin tarafından derslerin verildiği mekteplerde Kur'an, yazı, ilmihal ve hesap dersleri verilirdi.¹⁹⁵

Şehzâde Vakfıyesi'ne göre vâkıf, Fil Damı Mahallesi'nde yetim olan ve olmayan Müslüman çocukların eğitimi için bir mektep vakfetmiştir. Külliyyeden bağımsız olan Sıbyan Mektebi, Dedeeffendi Caddesi üzerinde bulunmaktadır.¹⁹⁶ Külliyyenin en küçük unsuru olan mektep¹⁹⁷, Şehzâde Külliyesi'nde de imâret ile aynı hizada tek kubbeli kare bir odadır.¹⁹⁸ 1924 senesinde İstanbul'da yananlar, yıkılanlar, arsası ve binası satılanlar hariç Şehzâde Mektebi'nin de dâhil olduğu 364 adet mektep bulunmaktaydı.¹⁹⁹ Mimârî olarak geleneksel sıbyân mektepleri tiplerinden ayrılan bina, Cumhuriyet sonrasında bir dönem ilkokul olarak kullanılmıştır.²⁰⁰

2.2.3.1. Mektep Görevlileri

¹⁹⁵ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. 3, s. 201-202.

¹⁹⁶ İsmail Orman, "Şehzade Külliyesi," *TDV İslam Ansiklopedisi*, s. 484.

¹⁹⁷ Osman Ergin, *Türk Şehirlerinde İmaret Sistemi* (İstanbul: Cumhuriyet Matbaası, 1939), s.24.

¹⁹⁸ Kuban, *Osmanlı Mimarisi*, s. 275.

¹⁹⁹ Osman Ergin, *Türkiye Maarif Tarihi* (İstanbul: Eser Matbaası, 1977) C.1, s.83.

²⁰⁰ Özgönül Aksoy, *Osmanlı Devri İstanbul Sıbyân Mektepleri Üzerine Bir İnceleme* (İstanbul: İsmail Akgün Matbaası, 1968), s. 92.

Vakfiyeye göre istikamet üzere, ilim ve amel sahibi, dürüst, okuma yazmaya kadir, işin ehli bir mu'allim çocuklara, kabiliyetleri ve anlayışları kadar, Kur'an-ı Kerim, adab ve erkân, farz ve sünnet, hat ve lügat öğretecektir. Ücreti günlük 6 akçedir.²⁰¹

Mu'allime yardımcı olması için dürüst, temiz ve yardımcılığa uygun bir kişi halife tayin edilmiştir. Çocukların derslerine ve ilerlemelerine yardımcı olacaktır. Ücreti 3 akçedir.²⁰²

Salih ve mütedeyyin bir kimse mektepte kayyımlik görevini icra edecektir. Her sabah mektebin kapısını açacak, mektebi silip süpürecek ve adet olduğu üzere ikindide kilitleyecektir. Bir özrü olmadıkça işini boşlamayacak ve gevşeklik göstermeyecektir. Ücreti günlük 2 akçedir.²⁰³

İstanbul ve Bilâd-ı selâse'deki Vakıf Sıbyân Mektepleri listesine göre bu tarihte Şehzâde Mektebi'nde hoca ve halife dışında, hoca-i meşk ve ferrâş da görev yapmaktadır.²⁰⁴ Kayyım ise gözükmemektedir. Ferrâş olarak kaydedilmiş olması ihtimal dâhilindedir.

2.2.4. Kütüphane

Şehzâde Mehmed Vakfiyesi'ne göre külliyyede bir de kütüphane bulunmaktadır. Fakat buraya vakfedilen kitaplar için ayrıca bir vazifeli atanmamış, sorumluluk müderrise verilmiştir. Müderris kitapları muhafaza edeceği gibi tozdan koruyacak ve temiz tutacaktır. Medresenin müderrislik vazifesi başkasına verildiğinde azledilen müderris yeni müderrise kitapları mütevelinin izni dâhilinde defter ile elden teslim edecektir. Eğer yeni müderris İstanbul dışından geliyorsa kitaplar mütevellîye teslim edilecek ve kitaplar kimde emanette olursa olsun muhafazasına azamî dikkat gösterilecektir. Kitapların başına bir şey gelmesi durumunda ise -sorumlusu ister mütevellî ister müderris olsun- tazmin edilecektir. Vakfiyenin bu kısmında kim olduğu farketmeksizin kitapları çalan, değiştiren, zarar veren, tazmininde kusur eden yahut tazminini engelleyenlere yapılan beddua kitaba verilen değeri göstermesi açısından çok önemlidir.²⁰⁵

Vâkıf, kütüphaneye vakfettiği eserleri 'ilm-i tefsîr, hadîs, usûl, fûrû', kelâm, me'ânî, lûgat, nahiv, sarf, hikmet ve hey'et, mantık olarak tasnif etmiştir. Sayılan 11 dalda 94 farklı eserden

²⁰¹ VGMA, 1392, s. 192-193,195.

²⁰² VGMA, 1392, s. 193-195.

²⁰³ VGMA, 1392, s. 194-195.

²⁰⁴ Galitekin, *Osmanlı Kaynaklarına Göre İstanbul Câmi, Tekke, Medrese, Mektep, Türbe, Hamam, Kütübhâne, Matbaa, Mahalle ve Selâtin İmâretleri*, s. 886-887.

²⁰⁵ VGMA, 1392, s. 125-128.

127 kitap²⁰⁶ kütüphaneye vakfedilmiştir. Vakfiyeye göre kitaplar merhûm şehzâdenin ruhu için inşa edilen külliye'nin medresesine verilmiştir.²⁰⁷ Vakfiyenin 215 ilâ 225. sayfaları arasında isimleri zikredilen kitapların listesi şu şekildedir:

Tablo 4. Şehzâde Kütüphânesi İçin Vakfedilen Kitapların Listesi

Sıra	İlim Dalı	Kitap İsmi	Aded	Açıklama
1	Tefsir	Kitâb-ı Keşşâf	1	Mükemmel bir cilt
2	Tefsir	Kitâb-ı Hâşiye-i Keşşâf li-Şeyhi'l-islâm	2	
3	Tefsir	Hâşiye-i Keşşâf li't-Tîbî	1	Nâkıs bir cilt
4	Tefsir	Risâle-i Hâşiye-i Havâşî-i Keşşâf li-ba'zi'l-müte'ahhirîn	1	
5	Tefsir	Hâşiye-i Seyyid Ali 'ale'l-Keşşâf ma'a Hâşiye-i Seyyid Ali 'alâ şerhi'l-Adud	1	
6	Hadîs	Sahîh-i Müslim	1	Mükemmel bir cilt
7	Hadîs	Şerhi'l-Müslimi'n-Nevevî	2	
8	Hadîs	Kitâb-ı Mesâbîh	1	Mükemmel bir cilt
9	Hadîs	Mesâbîh	1	Tamamlanmamış
10	Hadîs	Mesâbîh	1	İkinci cilt
11	Hadîs	Meşâriku'l-Envâr	1	
12	Hadîs	Hâşiye-i Şerhi'l-meşârik li'l-'Atûfî	1	
13	Hadîs	Kûtu'l-kulûb min Rivâyâti Ebî Eyyûbi'l-ensârî	1	
14	Hadîs	Cami'i'l-Usûl	1	
15	Hadîs	Şerhu'l-Kirmânî 'alâ Sahîhi'l-Buhârî	1	
16	Usul	Kitâb-ı Telvîh	1	
17	Usul	Hâşiye-i Telvîh li-Hüsni Çelebî	1	
18	Usul	Hâşiye-i Telvîh li-Mevlânâ Samsûnî	1	
19	Usul	Hâşiye-i Telvîh li-Mevlânâ Hüsrev	1	
20	Usul	Hâşiye-i Telvîh li-Mevlânâ Hüsâm	1	
21	Usul	Kitâb-ı Tahkîk li-Ahîsketî	2	
22	Usul	Şerhu'l-Menâr li'bni'l-Melik	1	

²⁰⁶ Bayram makalesinde vakfedilen kitapların bir listesini verir ve sayıyı 126 kitap olarak aktarır. Sağır'a göre vakfedilen kitap sayısı 124'tür. Bkz; Sadi Bayram, "Kanuni Sultan Süleyman'ın Oğlu Şehzade Mehmed'in Şehzade Külliyesi Vakfiyesi ve Türk Sanatındaki Yeri". *XII. Türk Tarih Kongresi*, (Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2000), s. 1032; Yusuf Sağır, "Vakfiyelerine ve Belgelere Göre Şehzâde Mehmed Vakıfları", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, c. 9 S. 43 (2016), s. 926.

²⁰⁷ VGMA, 1392, s. 215-225.

23	Usul	Şerh-i Usûl-i Pezdevî	1	
24	Usul	Kitâbü'l-Muğnî mine'l-usûl 'alâ Mezhebi'l-Hanbelî	1	
25	Usul	Hâşiye-i Şerh-i 'Adud	3	
26	Fürû'	Kitâb-ı Metn-i Bidâye	2	
27	Fürû'	Metn-i Kudûrî	1	
28	Fürû'	Sadru's-Şerî'a	2	
29	Fürû'	Metn-i Mecmu'	1	
30	Fürû'	Mine'l-'Înâye	1	İkinci cilt
31	Fürû'	Mine'l-Kifâye	1	Birinci cilt
32	Fürû'	Hadikatü'l-'uyûni fî Şerhi'l-Kudûrî	1	
33	Fürû'	İhtiyâr fî Şerhi'l-Muhtâr	1	
34	Fürû'	el-Mücelledü'l-Evvel min Tebyîni'l-Hakâyik fî Şerhi Kenzu'd-Dekâyik li'z-Zeyla'î	1	
35	Fürû'	Hâşiye-i 'Acem Muhyiddin 'alâ Şerhi'l-Ferâyizü's-Sirâciyye	1	
36	Fürû'	Zeynu's-Şurûh fî Şerhi Metni'l-Ferâyiz	1	
37	Fürû'	Kitâb-ı Mebsût Serahsî	1	Mükemmel bir cilt
38	Fürû'	Dürer u Gurer	1	
39	Fürû'	Velvâlicî Fusûl-i Esrûşenî	1	Birinci cilt
40	Fürû'	Bezzâziyye	1	
41	Fürû'	Kâdîhân	2	Tamamlanmamış
42	Fürû'	Kâdîhân	2	Birinci cilt
43	Kelâm	Kitâb-ı Şerhu'l-Mevâkîf li's-Seyyidi's-Şerîf	1	
44	Kelâm	Şerhu'l-Mekâsîd li-Sa'deddîn	2	
45	Kelâm	Hâşiye-i Mevâkîf	1	
46	Kelâm	Hâşiye Şerh-i Tecdîd li's-Seyyidi's-Şerîf	1	
47	Kelâm	Şerh-i Tecdîd	2	
48	Kelâm	Hâşiye-i Şerhi't-Tecdîd li's-Seyyid Ali	1	
49	Kelâm	Hâşiye-i Şerhi't-Tecdîd li-Ali Kuşci	3	
50	Kelâm	Hâşiye-i Şerhi't-Tecdîd li'l-Hatîbzâde	1	
51	Kelâm	Şerhu't-Tecdîd	1	
52	Kelâm	Metn-i Tavâli'	3	
53	Kelâm	Şerh-i Tavâli' lil-İsfehânî	1	
54	Kelâm	Şerh-i Tavâli' lil-Mîrek	1	
55	Kelâm	Hâşiye-i Seyyid Ali 'ale'l-İsfahânî	1	

56	Kelâm	Hâşiye-i Isfahânî	1	Âhar bir cilt
57	Kelâm	Şerh-i ‘Akâyid	2	
58	Kelâm	Metn-i ‘Akâyid	2	
59	Kelâm	Şerh-i ‘Akâyid ve Hayâlî	1	
60	Kelâm	Şerh-i ‘Akâyid ve ‘İbrî	1	
61	Kelâm	Hâşiye-i Kestelî Ali Şerhü’l-‘Akâyid	1	
62	Kelâm	Hayâlî ve Mevlânâzâde	1	
63	Me‘ânî	Şerh-i Miftâh lil-Kâşî	1	
64	Me‘ânî	Sa‘deddîn	1	
65	Me‘ânî	Metn-i Miftâh	1	
66	Me‘ânî	Hâşiye-i Şerh-i Miftâh li‘s-Seyyidi‘ş-Şerîf	1	Genişletilmiş
67	Me‘ânî	Hâşiye-i Mutavvel Mevlânâ Hatâbî	1	Genişletilmiş
68	Me‘ânî	Metn-i Telhîs	1	
69	Me‘ânî	Metn-i Telhîs	2	Kısaltılmış
70	Me‘ânî	Hâşiye-i Şerhi‘r-Rumûz	1	
71	Me‘ânî	Hâşiye-i Telhîs	1	
72	Lugat	Kâmusu‘l-luga	2	Mükemmel bir cilt
73	Lugat	Mine‘l-Kâmus ilâ hurûfi‘z-zâ‘i sahhâh	1	Mükemmel bir cilt, Birinci cilt
74	Lugat	Sahhâh mücelledeteyn	1	
75	Lugat	Mine‘s-Sıhâh	1	Birinci cilt
76	Lugat	Mine‘s-Sıhâh	2	İkinci cilt
77	Nahiv	Kitâbü‘l-Mutavassıt Kâfiye	1	
78	Nahiv	Misbâh	1	
79	Nahiv	Kâfiye ve Misbâh	2	
80	Nahiv	Misbâh ve Maksûd	1	
81	Sarf	Kitâb-ı Merâh ve ‘İzzî ve Maksûd	2	
82	Sarf	Kitâb-ı Merâh	1	
83	Hikmet ve Hey’et	Şerh-i İşârât li‘l-Hoca Nasîr	2	
84	Hikmet ve Hey’et	Hâşiye-i Seyyid Ali ‘alâ Şerhi‘l-İşârât	1	
85	Hikmet ve	Mevlânâzâde	2	

	Hey'et			
86	Hikmet ve Hey'et	Şerh-i Semnânî li'l-Mevlânâzâde	1	
87	Hikmet ve Hey'et	Şerh-i Mevlânâzâde li-Mîrek	1	
88	Hikmet ve Hey'et	Hikme-i 'Alâiye li-Behmenyâr	1	
89	Hikmet ve Hey'et	Şerh-i Tezkire li'l-Nisâbûrî	1	
90	Mantık	Hâşiye-i Metâlî'	3	
91	Mantık	Şerh-i Metâlî'	2	
92	Mantık	Metn-i Metâlî'	2	
93	Mantık	Hâşiye-i Kûçek	3	
94	Mantık	Şerh-i Şemsiyye li-Kutbuddîn	4	
Toplam			127	

2.2.5. İmâret

Türkçesi aşhâne yahut aşevi olan imâret²⁰⁸, yemek pişirilip dağıtılan yer demektir.²⁰⁹ İmâretten günde iki defa çıkan yemekten sırasıyla külliye'nin memur ve müstahdemleri, medrese talebeleri, fakirler ve misafirler faydalanırdı.²¹⁰

Külliye'den bağımsız olarak Dedefendi Caddesi üzerinde, müstakil bir avlu çevresine yerleştirilen Şehzâde İmâreti fukaranın en fazla toplandığı imâretlerden biriydi. Zaman içinde tamir ve tadilata ihtiyaç duyan imâretin bazı bölümlerinin tamir ve tecdidi için 5 Zilhicce 1231'de (27 Ekim 1816) keşif yapılmıştır.²¹¹ 6 Nisan 1327 tarihinde alınan bir kararla İstanbul'daki 20 imâretten Şehzâde İmâreti'nin de dâhil olduğu 18'i kapatılmıştır. Ortaya çıkan aksaklıkların giderilememesi sebebiyle 18 Eylül 1330 (1914) tarihinde karardan

²⁰⁸ İmâret tabirinin külliye yerine kullanılması hakkında detaylı bir tartışma için bkz. Osman Ergin, *Türk Şehirlerinde İmaret Sistemi* (İstanbul: Cumhuriyet Matbaası, 1939).

²⁰⁹ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. 2, s. 61.

²¹⁰ Osman Ergin, *Türk Şehirlerinde İmaret Sistemi*, s. 23.

²¹¹ EV.HMH.d., 8465.

vazgeçilmiş, Şehzâde İmâreti hizmet vermeye devam etmiştir.²¹² Cumhuriyet döneminde uzun süre İstanbul Üniversitesi Matbaası olarak kullanılan Şehzâde İmâreti bugün Siyasal Vakfı tarafından kullanılmaktadır.²¹³

Vakfiyeye göre imâretin bölümleri kiler, me'kel (yemekhane), matbah (mutfak), mahbez (ekmek fırını), ambar, ahır, kenef ve odunluktur.²¹⁴ Durumu gözetilmeksizin her türlü misafire açık olan imârette üç gün ücretsiz kalınabilmektedir.²¹⁵ Ayrıca gelen misafirlerin hayvanlarının yemlenmesi de vâkıfın şartlarındandır.²¹⁶ Celâlzâde, Şehzâde İmâreti'ni şu şekilde tarif eder: “Yoksullar için de bir imâret yapılmış ve bunda da gelen kimselerin yatıp kalmaları için birçok odalar inşa edilmiştir. Her sabah ve her ikindileyin bu imâretin kapıları açılır, kimsesizlerle yabancılara yemekler dağıtılır.”²¹⁷

Vakfiyesine göre imâretin işleyişi şu şekildedir.²¹⁸

- Her gün 25 kile²¹⁹ halis ve saf undan ekmeğe pişirilecek.
- Her gün 260 vukiyye²²⁰ koyun eti yahni yapılacaktır.²²¹
- Her gün sabah verilecek çorba için temiz ve ayıklanmış 7 kile pirinç²²² ve akşam verilecek çorba için temiz ve kaliteli 6 kile buğday²²³ kullanılacaktır.²²⁴
- Bayram günleri, Cuma geceleri, Regaib, Berat ve Ramazan ayının her gecesinde dâne, zerde, zirba pişirilecek ve bunlar için bir müd²²⁵ temiz, saf ve ayıklanmış pirinç kullanılacaktır. Peygamber Efendimiz'in (sav) doğum günü olan Rebiülevvel ayının

²¹² Müftüzâde Esat, Sebilürreşat, C. 21. s. 190-191.

²¹³ İsmail Orman, “Şehzade Külliyesi,” *TDV İslam Ansiklopedisi*, s. 484.

²¹⁴ VGMA, 1392, s. 128-131.

²¹⁵ VGMA, 1392, s. 38.

²¹⁶ VGMA, 1392, s. 131.

²¹⁷ Celâlzâde, *Kanunî'nin Tarihçisinden Muhteşem Çağ Kanunî Sultan Süleyman Tabakâtü'l Memâlik Ve Derecâtü'l-Mesâlik*, s.270.

²¹⁸ VGMA, 1392, s. 151-165.

²¹⁹ Kile, hububatlarda kullanılan bir ağırlık ölçüsüdür. Farklı adlarla anılan çeşitleri olmakla beraber bir İstanbul kilesi yaklaşık 25 kilodur; Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. 2, s. 281. Vakfiyeye göre 1 İstanbul kilesi 20 vakiyyeye, 1 vakiyye 400 dirheme eşittir; VGMA, 1392, s. 151.

²²⁰ Vakiyye, kıyye ya da okka bir ağırlık ölçüsüdür. Miktarı beldelere göre değişir. En bilineni 400 dirhem yani 1.282 gramdır; Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. 3, s. 580.

²²¹ Vakfiyede, yemek için kullanılacak etin tek bir kasaptan alınmaması, nerede ve kimde iyisi bulunursa onun tercih edilmesi istenmiştir.

²²² Bu pirincin 1 kilesi 10 vukiyyedir.

²²³ Bu buğdayın kilesi 20 vukiyyedir.

²²⁴ Vakfiyede, yemek için kullanılacak un ve buğdayın vakıf arazilerinin malı olması istenmekte, zaruret olmadıkça dışarıdan satın alınmaması gerektiği belirtilmektedir. Sabahki çorba gün doğduktan sonra akşamki çorba ikindiden önce verilecektir.

²²⁵ Mud ya da müd, bir ağırlık birimidir. Miktarı farklı yerlerde değişmektedir. Örneğin Kütahya'da bir müd 20, Diyarbakır'da bir müd 16 İstanbul kilesidir; Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. 2, s. 597.

on ikinci gecesinde dâne, zerde ve zirba ikramı hatip ve hafızlardan güzel sesli olanlarının okuyacağı mevlütten sonra gelen misafirlere ikram edilecektir.

- İmârete gelen misafirler için her yıl 18 müd saf ve temiz pirinç kullanılacak.
- Dâne ve zerde için her yıl 7000 vukiyye sade yağ harcanacak.
- Zerde ve zirba için her yıl 4900 vukiyye rengi ve tadı güzel bal ve 4700 dirhem²²⁶ güzel ve hoş renkli safran harcanacak.
- Her yıl 13 müd iyi ve saf tuz kullanılacak.
- Her gün bir kile iyi pişen nohut yapılacaktır.
- Her gün yemeklere katmak için -mevsimine uygun şekilde- kabak, kuruk, ıspanak, yoğurt, havuç, maydanoz, kimyon, nane, soğan, fülful (karabiber), mastaki (sakız) satın alınacaktır. Sayılanlar için her yıl 7000 akçe harcanacaktır.
- Misafirlere verilecek ziyafette pirinç, bal ve yağ dışında reçel, turşu vs için eksik veya fazla olmaksızın her yıl 20 bin akçe harcanacaktır.
- Mutfak ve fırına lazım olan ile kışın misafirlerin konaklayacakları tabhanelerde yanması için İstanbul çekisi ile her yıl 2900 çeki²²⁷ odun harcanacaktır.
- Cami ve imâretin kandillerinde kullanılacak zeytinyağı için her yıl 4000 akçe harcanacaktır.
- Mutfak ve tabhanelerde yanacak çerağ yağı için her yıl 1000 akçe harcanacaktır.
- Geceleri cami mihrabının iki tarafında yanacak balmumu için her yıl 1600 akçe, cami ve imâretin ihtiyacı olan hasır için her yıl 1400 akçe ve kandiller ile diğer levazımat için her yıl 1000 akçe harcanacaktır.
- Odun taşınması ve ırgatların ücreti için her yıl 4000 akçe harcanacaktır.
- Yılda bir kez kap kacağın kalay edilmesi için 1000 akçe harcanacaktır.
- İmâretin ihtiyaçlarının getirilmesi için hammaliye ve kabbaniye ücreti yılda 3000 akçe harcanacaktır.
- Bayramlar, Ramazan ve kandil gecelerinde yapılacak hurda ihracatı (temizlik) için 3000 akçe harcanacaktır.
- Seccade, kilim, halı, misafirler için sofraltığı vs gibi eşyalar ihtiyaç olduğunda bir kere alınacaktır ve kullanımına dikkat edilecektir. Bunları satın almak için vakfın gelirleri kullanılacaktır.

²²⁶ İstanbul'da kullanılan şekli ile 3,207 grama karşılık gelen bir ağırlık ölçüsüdür; Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. 1, s. 454.

²²⁷ Odun, taş vs gibi ağır yükleri tartmak için kullanılan bir ağırlık ölçüsüdür. Bir çeki yaklaşık 250 kilodur; Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. 1, s. 340.

- Misafir sayısının çok olması halinde yahni için alınan et haricinde yeter miktarda et ayrı pişirilecek, sıcak tutulacak ve onun suyu yemeklere katılacaktır. Bundan arta kalan olursa yarısı pirinç aşına diğer yarısı buğday aşına taksim edilecektir.
- Et çiğ iken her bir parçası 90 dirhem olacak şekilde bölünecektir. Bu parçalar bir tas yemek ve iki ekmek ile iki fakire verilecektir.
- Verilecek ekmek de önceden parçalara ayrılmış olacak ve her bir parçası piştikten sonra 100 dirhem olacaktır.
- Cami ve imâretin çalışanlarına imâretten sabah-akşam iki fakire verilmesi öngörülen yemek verilecektir. (90 dirhem et, bir tas yemek, iki ekmek) Bu imkândan çalışanlar arasında kimse mahrum kalmayacaktır.

İmârette kimseye eksik yahut fazla yemek verilmemesi vâkıfın şartıdır. Böyle bir durum olması halinde vâkıf, eksik veren ya da fazla alana beddua etmektedir. Kul hakkı söz konusu olduğunda bu denli bir hassasiyet gösterilmesi dikkat çekicidir.

2.2.5.1. İmâretin Görevlileri

Vakfiyeye göre emaneti koruyan, salih, insanlarla iyi geçinen, istikamet sahibi bir kişi imâret şeyhi tayin edilecektir. Bayramlarda, her gün iki vakitte ve Ramazan geceleri, Kadir, Berat, Regaib’de her gece verilecek yemek ve dağıtımı esnasında hazır bulunacaktır. İmâretin hizmetlileri kendisine bağlıdır ve hizmetlilerin imâret şeyhinden sözünden çıkmamaları vâkıfın şartıdır. Şeyh, pişen ekmek, et ve diğer yemeklerin ağırlığını kontrol edecek, yemekleri tadacak ve kusur varsa önce uyaracak yeterli gelmezse mütevelliyi bilgilendirecektir. Misafirleri güler yüzle karşılayacak, tatlıdilli olacak ve gelenlere hallerine uygun şekilde muamele ederek yerleştirecektir. Misafirlerin hayvanlarına yem verdirmek ve üç gün süresince misafirleri ağırlamak imâret şeyhinin vazifeleri arasındadır. Günlük ücreti 20 akçedir.²²⁸

İmâretin mutfak ve kilerine gerekli malzemelerin alınması için emin ve hesaptan anlayan bir kişi vekilharc olarak vazife yapacaktır. Pirinç, buğday, un, yağ vb ihtiyaçları aşçıbaşı marifetiyle narh üzerinden Sultânî Çarşı’dan (Sûk-i Sultânî) satın alacak ama asla ne eksik ne fazla verecektir. Ücreti günlük 5 akçedir.²²⁹

²²⁸ VGMA, 1392, s. 128-131.

²²⁹ VGMA, 1392, s. 77-78.

Kalem ehli olan salih ve istikamet sahibi bir kişi vekilharc yanında kâtip olacak ve bütçeden alınan ve verilenleri kaydedecektir. Ücreti 5 akçedir.²³⁰

İmareti ve tuvaletlerini temizlemek için bu işi yapabilecek iki nefer erinmez ve iğrenmez kişi kennâs olacaktır. Mutfağı ve önünü, yemekhanenin içini ve dışını ayrıca helaları her gün temizleyeceklerdir. Ücretleri üçer akçedir.²³¹

İki nefer salih ve güzel davranış sahibi kimse ibrikçi olacak ve her gün muslukları su ile dolduracaklardır. Her vakit ibrikleri abdest ve taharet ihtiyaçları için dolu tutması gereken ibrikçiler, ihtiyaç halinde müteveli izniyle ibrik satın alacaklardır. İşlerinde gevşeklik ve tembellik göstermemeleri istenen ibrikçilerin ücretleri ikişer akçedir.²³²

Kilerci, kiler için aldığı ve verdiğini kâtibe yazdırmalı ve un, buğday ambarları ve kileri ve kendisine teslim edilen hububat ve yiyecekleri temiz şekilde korumalı, doğru ölçü ile ihtiyaç miktarı vermelidir. Ücreti 5 akçedir.²³³

Nakiplik yapmaya uygun, salih ve muttaki dört nefer nakib tayin edilecek, ikisi ekmek diğer ikisi yemek nakibi olacaktır. Ücretleri günlük üçer akçedir.²³⁴

İmarette 6 nefer aşçı görevlendirilmiştir. Temiz olmalarına özellikle dikkat edilecek aşçıların pişirme sanatında mahir olmaları gerekmektedir. Görevlerini nöbetleşe icra edeceklerdir. Üstadlığı belirgin olan re'is olup vekîlharc mutfak için onun seçtiklerini satın alacaktır. Re'isin ücreti günlük 6 akçe, aşçıların her birinin 5 akçedir.²³⁵

İmarete 6 nefer emin, salih, üstad ekmekçi tayin edilmiştir. Her gün ekmek pişirmeleri karşılığında günlük ücretleri dörder akçedir.²³⁶

2 nefer güçlü kuvvetli, emanet ehli kişi kapıcı olacaktır. Geleni ve gideni gözetecek bu kapıcılar, kavga edenleri engelleyecek ve olay çıkaranları kovacaklardır. Ücretleri 2'şer akçedir.²³⁷

Eli çabuk, güçlü, emin bir kişi gendüm-kûb olacaktır. Her gün pişecek buğdayı güzelce ayırtlayacak ve yemek yapmaya hazır hale getirecektir. Ücreti 4 akçedir.²³⁸

²³⁰ VGMA, 1392, s. 78.

²³¹ VGMA, 1392, s. 131-132.

²³² VGMA, 1392, s. 132-133.

²³³ VGMA, 1392, s. 133-134.

²³⁴ VGMA, 1392, s. 134-135.

²³⁵ VGMA, 1392, s. 135-136.

²³⁶ VGMA, 1392, s. 136.

²³⁷ VGMA, 1392, s. 136-137.

İmarette pişecek pirinci ayıklamak için dört kişi münekki olarak tayin edilecektir. Sonrasında pirinci pişirilecek kıvama getireceklerdir. Ücretleri kişi başı 1 akçedir.²³⁹

Bir mümin ve emanet ehli şahıs anbarcı olacaktır. Meremmetçilerin tamir için gereken alet edevatlarını kendilerine mütevellî izni dâhilinde hesap ile verecek ve iş bittikten sonra hesap ile teslim alacaktır. Ücreti günlük 4 akçedir.²⁴⁰

Odun götürüp getirmeye kadir bir kimse hîme-keş olup ihtiyaç zamanlarında ihtiyaç miktarı odunu anbardan fırın ve mutfağa getirecektir. Ücreti günlük 2 akçedir.²⁴¹

Getirilen odunları yarmak için bir hîzum-şiken bulunacak ve her gün mutfağa gidip ihtiyaç miktarı odunu yaracaktır. Hizmetinde kusur etmemesi istenen hîzum-şikene günlük 2 akçe verilecektir.²⁴² Fırında yakılacak odunu yarma işi ise hîzum-şikene değil ekmekçilerin yardımcılara (şâkird-i habbâz) verilmiştir.²⁴³

Emin ve salih bir mümin hammâl-ı gûşt olup her gün mutfağa gelecek, eti kasaptan 260 vukiyye ile alıp kendi bineği ile mutfağa getirecektir. İmaret şeyhine, o yoksa aşçıbaşına yine tartarak teslim edecektir. Fazla gelmesi halinde ziyadesi kasaba iade edilecek, noksan gelmesi halinde kasaptan tamamlanacaktır. Ücreti 3 akçedir.²⁴⁴

İki emin, mütedeyyin ve temizliğe düşkün kimseler kâse-şûy olacaktır. İmaretin kap kacağını temiz su ile yıkadıktan sonra temiz bez ile silecek ve dolapta kilitle muhafaza edeceklerdir. Yemek koyulacağı zaman kâse-keşlere sayı ile verecek ve yine sayı ile teslim alacaklardır. Ücretleri her bir görevli için 2 akçedir.²⁴⁵

Yemek dağıtımını esnasında nakiplere yardımcı olacak ve ikramları kap kacağa koyacak, dağıtacak, toplayacak dört kişi kâse-keş tayin edilecektir. Ücretleri ikişer akçedir.²⁴⁶

Ahır kapıcısı olarak iki nefer dindar ve kapıcılık hizmetine kadir kimseler görev yapacaktır. Geleni ve gideni gözetecek, ahır kapısını akşam namazından sonra kilitleyip kimsenin malının kaybolmasına müsaade etmeyeceklerdir. Ücretleri günlük ikişer akçedir.²⁴⁷

²³⁸ VGMA, 1392, s. 137.

²³⁹ VGMA, 1392, s. 138.

²⁴⁰ VGMA, 1392, s. 138-139.

²⁴¹ VGMA, 1392, s. 139.

²⁴² VGMA, 1392, s. 139-140.

²⁴³ VGMA, 1392, s. 140.

²⁴⁴ VGMA, 1392, s. 140-141.

²⁴⁵ VGMA, 1392, s. 141-142.

²⁴⁶ VGMA, 1392, s. 142-143.

²⁴⁷ VGMA, 1392, s. 143-144.

Şehzâde İmâreti görevlilerinin ve ücretlerinin tam listesi şu şekildedir:

Tablo 5. Şehzâde İmâreti Görevlileri ve Ücretleri

Görev	Sayı	Yevmî Akçe (Günlük Ücret)	Toplam	Açıklama
İmâret Şeyhi	1	20	20	
Vekîl-i Harc	1	5	5	
Kâtib	1	5	5	
Kennâs	2	3	6	
İbrikçi	2	2	4	
Kilerci	1	5	5	
Nakib	4	3	12	
Aşçı	5	5	25	
Re'îs-i Aşçı	1	6	6	
Ekmekçi	6	4	24	
Bevvâb	2	2	4	
Gendüm-kûb (Buğday hazırlayıcı)	1	4	4	
Münekki-i Pirinc (Pirinç ayıklayıcı)	4	1	4	
Anbarcı	1	4	4	
Hîme-keş (Odun çeken)	1	2	2	
Hîzum-şiken (Odun yarıcı)	1	2	2	
Hammâl-ı gûşt (Et hamalı)	1	3	3	
Kâse-şûy (Bulaşıkçı)	2	2	4	

Kâse-keş (Garson)	4	2	8	
Bevvâb-ı Ahır	2	2	4	
Toplam	43		151	

1792 Kefâlet Defteri'ne göre Şehzâde İmâreti'nde 1 aşçıbaşı, 4 aşçı ve 11 mülazım imârette mevcuttur. Ayrıca “Etmekçiyân” adıyla 5 hücrede 1 etmekçibaşı, 5 etmekçi ve 12 kalfa kaydedilmiştir.²⁴⁸ Verilen sayılara göre imâret istihdamının 18. asırda vakfiyeye uygun şekilde devam ettiği söylenebilir.

2.2.6. Tabhâne

Tabhâne parasız otel, misafirhane demektir.²⁴⁹ Tâb yahut tâv, güç ve kudret manalarına gelmektedir. Hastalıktan çıkanların, işsiz veya yolda kalmışların kendilerini toparlayana kadar burada kalmaları sebebiyle tabhâne yahut tavihâne tabiri kullanılmıştır.²⁵⁰ Fakat bu kelime halk arasında önce Tavukhane sonra da Tavukhanı haline gelmiş ve Şehzâde Tabhânesi için Tavukhanı denilir olmuştur.²⁵¹

Şehzâde Vakfiyesi'ne göre tabhâne, biri haremeyn-i şerifeynden gelen ahaliye mahsus olmak üzere dokuz odadan müteşekkildir. Caminin dış avlusunda medrese ile aynı tarafa yerleştirilen ve fakirler, miskinler, garipler ve sosyal statü farketmeksizin her türlü misafire açık olan²⁵² tabhâne birbirinden bağımsız, fakat aynı plan ve boyutta orta sofaya açılan dörder odadan oluşur. Kubbeli odaların açıldığı orta sofalar büyük fenerli kubbeleri ve girişlerindeki aynalı tonozlarıyla etkileyici mekânlardır.²⁵³ Erken dönem özellikleri gösteren yapı bunlara bitişik sekiz kubbeyle örtülen dikdörtgen planlı ahırdan meydana gelir. Uzun süre Vefa Lisesi'ne laboratuvar hizmeti veren yapı²⁵⁴ 2018 yılı itibarıyla yine Vefa Lisesi'ne kültür-sanat etkinliklerinde kullanılmak üzere tahsis edilmiştir.²⁵⁵

²⁴⁸ Galitekin, *Osmanlı Kaynaklarına Göre İstanbul Câmi, Tekke, Medrese, Mektep, Türbe, Hamam, Kütübhâne, Matbaa, Mahalle ve Selâtin İmâretleri*, s. 657-658.

²⁴⁹ Osman Ergin, *Türk Şehirlerinde İmarat Sistemi*, s. 23.

²⁵⁰ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. 3, s. 369.

²⁵¹ Osman Ergin, *Türk Şehirlerinde İmarat Sistemi*, s. 23.

²⁵² VGMA, 1392, s. 37-38.

²⁵³ Kuban, *Osmanlı Mimarisi*, s. 275.

²⁵⁴ İsmail Orman, “Şehzade Külliyesi,” *TDV İslam Ansiklopedisi*, s. 484.

²⁵⁵ https://vefalisesi.meb.k12.tr/icerikler/sehzade-tabhanesi-okulumuza-tahsis-edildi_4212492.html

Bayram'a göre vakfiyede burası için görevli ve ücret tayin edilmediğinden planda kervansaray olarak yer almadığı düşünülebilir. Bu sebeple her ne kadar literatürümüze kervansaray olarak girmiş olsa da aslı dinlenme evi olan tabhâne kelimesinin kullanımı daha uygundur.²⁵⁶

1792 Kefâlet Defteri'ne göre Şehzâde Mehmed Tabhânesi'nde biri boş 6 hücrede 15 kişi kalmaktadır. Bunlardan 7'si âmâdır.²⁵⁷ Tabhânenin neredeyse 250 sene sonra vakfiyeye uygun şekilde işlediğini söylemek mümkündür.

2.2.7. Türbe

Şehzâde Külliyesi'nin en erken inşa edilen yapısı türbedir. Kanunî Sultan Süleyman 8 Şaban 950 (6 Kasım 1543) gecesi vefât eden Şehzâde Mehmed adına bir türbe yapılmasını emretmiş ve önce türbe tamamlanmıştır.²⁵⁸ Evliyâ'nın ifadesiyle, “*Mihrap önünde cennet bahçesinden nişan verir bir bağ içinde yüksek bir türbede Şehzâde Mehmed gömülüdür.*”²⁵⁹

Sekizgen planı, giriş revakı, kubbesi ve yivli yüksek kasnağı ile Şehzâde Mehmed Türbesi babasının türbesinden daha alımlı, belki de Sinan'ın yaptığı en güzel mezar yapısı²⁶⁰ olarak sayılmakla beraber türbe içindeki renkli taş süslemesi, tenasübü ve çinileriyle Osmanlı türbe mimarisinin de seçkin bir örneğidir.²⁶¹ Bir şehzâde anısına adını taşıyan bir külliye içinde ondan daha gösterişli ve içi tümüyle çini kaplı bir türbe gerçekten de görülmemiş bir yeniliktir.²⁶²

Şehzâde türbesi, hazîresi ile de yeniliklere öncülük etmiştir. Hazîre, içerisine ilmiye ve devlet ricâli gibi farklı sosyal tabakalardan insanlara ait türbelerin inşasıyla henüz XVI. yüzyılda bir mezarlık olarak kullanıma açılmıştır.²⁶³ Özellikle Rüstem Paşa²⁶⁴ ve İbrahim Paşa²⁶⁵ gibi ricâl için hiyerarşik statüleri gözardı edilerek Şehzâde türbesinden aşağı kalmayacak türbeler inşa

²⁵⁶ Bayram, “Kanuni Sultan Süleyman'ın Oğlu Şehzade Mehmed'in Şehzade Külliyesi Vakfiyesi ve Türk Sanatındaki Yeri”, s. 1036-1037.

²⁵⁷ Galitekin, *Osmanlı Kaynaklarına Göre İstanbul Câmi, Tekke, Medrese, Mektep, Türbe, Hamam, Kütübhâne, Matbaa, Mahalle ve Selâtin İmâretleri*, s. 659.

²⁵⁸ Sâî Mustafa Çelebi, *Yapılar Kitabı Tezkiretü'l-Bünyan ve Tezkiretü'l-Ebniye (Mimar Sinan'ın Anıları)*, s.43.

²⁵⁹ Evliyâ s.122.

²⁶⁰ Kuban s.275.

²⁶¹ Önkal s.139.

²⁶² Necipoğlu s.274.

²⁶³ İsmail Orman, “Şehzade Camii Hazîresi Osmanlı Mezar Geleneklerine Aykırı Bir Hazîre Gelişimi”, *Sanat Tarihi Araştırmaları Dergisi*, S. 15, (İstanbul 2000), s. 22.

²⁶⁴ Bkz. Erhan Afyoncu, “Rüstem Paşa,” *TDV İslam Ansiklopedisi*, c.35 (İstanbul: TDV Yayınları, 2008), s. 288-290.

²⁶⁵ Bkz. Nezihi Aykut, “Damad İbrahim Paşa,” *TDV İslam Ansiklopedisi*, c.8 (İstanbul: TDV Yayınları, 1993), s. 440-441.

edilmesi dikkat çekicidir.²⁶⁶ İkisi de damâd-ı padişâhî ünvanına sahip olan bu kişilerin hanedanla olan akrabalık bağının bu konuda etkili olması kuvvetle muhtemeldir.²⁶⁷ Şehzâde hazîresindeki yenilikler ile Osmanlı siyâsî hayatındaki değişimler arasında bağ kurmak son derece ilgi çekicidir.²⁶⁸ O kadar ki, 1792 yılına gelindiğinde Şehzâde türbesi hazîresinde bulunan 6 türbede 1'i Şehzâde Mehmed'in olmak üzere 14 türbedâr görev yapmaktadır.²⁶⁹

Şehzâde Mehmed'in sandukası üzerinde fildişi kakmalarla süslü dört direk üstünde ahşap bir taht yer alır. Türbe içinde âdeta kapalı bir mekân gibi yükselen bu tahtın hangi sebeple konduğu bilinmemektedir. Ayvansarayî tahtın bereket getirmesi için konduğundan bahseder.²⁷⁰ Bunu, Kanunî'nin Şehzâde Mehmed'i tahtın müstakbel varisi olarak düşünmesinin bir işareti sayabiliriz.²⁷¹

Firdevs cennetinden bir köşe denilebilecek²⁷² türbenin giriş açıklığının üzerine yerleştirilmiş olan Farsça dört beyitlik inşa kitabesi mealî bir tercüme ile şu şekilde çevrilmiştir:

*“Sonunda, ‘Kul Hüvallahû ehad’ hakkı için bu âlem sarayında havas ve avamdan hiçbir kimse baki kalmayacaktır. Bu âlemden, temiz inancı olan Şehzâde de geçmiştir. Hay ve Samed olan Cenâb-ı Hak ebedî alemde ona rahmet etsin ki, ahirette Allah’ın izniyle asûde olsun, rahat uyusun. Padişahın ömrü uzun olsun. Ezeli olan Allah’ın ilhamıyla onun vefat tarihi şu oldu: Sultan Mehmed’in merkadi firdevs-i ebed olsun. Sene 950.”*²⁷³

Türbe girişin iki yanında, geometrik panonun üzerinde kûfi ile “Muhammed” ismi okunur ki Necipoğlu bunu “Peygamber ile adaşı olan şehzâdenin arasında üstü kapalı bir koşutluk çizmek”²⁷⁴ olarak ifade eder. Şehzâde Mehmed'in ismi vakfiyede de adın esasına uygun şekilde Muhammed olarak harekelenmiştir.

Şehzâde Mehmed Türbesi zaman içinde tamire muhtaç hale gelmiş ve bakımdan geçirilmiştir. Türbenin harap olan mahallerinin tamiri için dönemin mütevellisi Kalender Çavuş'a izin verildiğini arşiv belgelerinden öğreniyoruz.²⁷⁵

²⁶⁶ Hazire çevresindeki türbeler ve çeşmelerin planı için bkz: Orman, “Şehzade Camii Hazîresi Osmanlı Mezar Geleneklerine Aykırı Bir Hazîre Gelişimi”, s. 23.

²⁶⁷ A.g.m. s.28.

²⁶⁸ A.g.m. s.35.

²⁶⁹ Galitekin, *Osmanlı Kaynaklarına Göre İstanbul Câmi, Tekke, Medrese, Mektep, Türbe, Hamam, Kütübâne, Matbaa, Mahalle ve Selâtîn İmâretleri*, s. 659.

²⁷⁰ Ayvansarayı s.54.

²⁷¹ Önkol s.139.

²⁷² Tahsin Öz, *İstanbul Camileri* (Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2015), c. 1, s.139.

²⁷³ Önkol s.139-140.

²⁷⁴ Necipoğlu s.268.

²⁷⁵ TSMA. e, 1252-35.

2.2.7.1. Türbe Görevlileri

Vakfiyeye göre Şehzâde Mehmed türbesine salih, emin, güzel davranış sahibi biri türbedar olacaktır. Görevinde istikrarlı olması koşuluyla ücreti günlük 6 akçedir.²⁷⁶

Otuz altı nefer tertîl ve tecvîd ehli, zühd ve takva sahibi, ibadet ve ta'atlerini yerine getiren hafız tayin edilmiştir. Bunlar tazim ve tebcil ile acele etmeden Kur'an-ı Kerim okuyacaklardır. Sabah namazından öğle namazına dört nefer, öğle namazından akşam namazına dört nefer, akşam namazından sabah namazına dört nefer daima hazır olacaklar ve 3 günde bir nöbeti devredeceklerdir. Merhûm şehzâdenin ruhu için Kur'an-ı Kerim okuyacak hafızların dünya kelamı konuşmamaları ve yeme-içmeden uzak durmaları istenmektedir. Ücretleri günlük her biri için 1.5 akçedir.²⁷⁷

Otuz nefer salih, güzel kıraat ve tilâvet sahibi kimse her sabah namazından sonra türbede bir araya gelip birer cüz Kur'an-ı Kerim'i iyi ve niyet ve halis kalp ile okuyacaklardır. Tilâvet esnasında kesinlikle dünya kelâmı konuşulmayacaktır. Aralarından güzel kıraat ve ezberde üstün olanları re'isleri olup hatim başlangıcını ve duayı o yapacaktır. Azil ve yerleştirmeler re'isin sorumluluğunda olacak fakat adaletten ayrılmayacaktır. Cüzhânlar arasından biri de mu'arrif olarak seçilecektir. Re'is ve mu'arrifin ücretleri günlük üçer akçe, diğerlerinin ikişer akçedir.²⁷⁸

Sözüne sadık ve emin biri türbede noktacı olacaktır. Görevini yapanları günlük olarak kontrol edecek, bir özürlü olmadan görev başında olmayanları tespit ederek mütevellîye bildirecektir. Böylece iş yapılmayan günün ücreti görevliye verilmeyecektir. Noktacının ücreti 3 akçedir.²⁷⁹

Güzel giyimli ve temiz yüzlü bir kişi türbeye sarıkçı olarak tayin edilecektir. Şehzâde kabri üzerinde bulunan sarığı ayda bir kere değiştirecek ve saracaktır. Fakat her gün türbeye gidecek ve eğer onarılacak yeri varsa onaracaktır. Ücreti 2 akçedir.²⁸⁰

Türbede görev yapan otuz altı nefer hafızdan ferrâşlığa uygun olan biri ferrâşlık görevini üstlenecektir. Türbenin içini ve dışını süpürecek ve temiz tutacaktır. Yine türbede Kur'an-ı Kerim okuyan hafızlara içecek ve abdest alacak su hazırlayacaktır. Türbede gece nöbetinde

²⁷⁶ VGMA, 1392, s. 117.

²⁷⁷ VGMA, 1392, s. 117-120.

²⁷⁸ VGMA, 1392, s. 120-122.

²⁷⁹ VGMA, 1392, s. 122.

²⁸⁰ VGMA, 1392, s. 122-123.

olan hafızlar için de şamdan ve kandilleri hazırlayacak ve sabah kaldıracaktır. Bunun için ayrıca günlük 2 akçe daha ek ödeme alacaktır.²⁸¹

Dürüstlüğü bilinen, buhur işinde mahir bir kimse buhurcu olarak türbede görev yapacaktır. Kur'an-ı Kerim okunduğu zaman her sabah ve her akşam ikişer buhur yakacaktır. Ücreti buhur bedeli dâhil olmak üzere 3 akçedir.²⁸²

Şehzâde Türbesi görevlilerinin sayısı ve aldıkları günlük ücretin listesi şu şekildedir:

Tablo 6. Şehzâde Türbesi Görevlileri ve Ücretleri

Görev	Sayı	Yevmî Akçe (Günlük Ücret)	Toplam	Açıklama
Türbedâr	1	6	6	
Devirhân	36	1.5	54	
Cüzhân-ı Türbe	28	2	56	
Re'is-i Cüzhân-ı Türbe	1	3	3	
Mu'arrif-i Cüzhân-ı Türbe	1	3	3	
Noktacı-ı Türbe	1	3	3	
Sarıkcı	1	2	2	
Ferrâş-Çerâğcı	1	2	2	Devirhân arasından seçilecek
Buhûrî	1	3	3	Buhûr bedeli içinde
Toplam	71		132	

2.2.8. Su Yolları

Vakfiyeye göre altı nefer emin, salih ve güçlü kişi suyolcu²⁸³ olacaktır. Külliye gelen suyolunu devamlı kontrol edecek olan görevliler ihtiyaç görülen yerleri tamir ve ıslah

²⁸¹ VGMA, 1392, s. 123-125.

²⁸² VGMA, 1392, s. 125.

edeceklerdir. Islahta kusur ve tamirde gevşeklikleri olmayacaktır. Ücretleri günlük 5 akçedir.²⁸⁴

Suyolculara dört nefer şakird/yardımcı²⁸⁵ verilecektir. Öğrenmeye açık ve dürüst kimseler olmaları beklenen yardımcılarından sanatında daha ileri giden ve üstadlığa layık biri re'is olacaktır. Böylece herhangi bir suyolcunun yeri boşalırsa şakirdlerin re'isi onun yerine geçebilecektir. Yardımcıların ücreti birer akçe, re'islerinininki 2 akçedir.²⁸⁶

2.2.9. Çeşme ve Sebiller

Külliyeye sonradan yapılan definler ile çeşme ve sebiller de inşa edilmiştir. Avlunun batı girişinde bulunan klasik üsluplu çeşme Bosnalı Damat İbrâhim Paşa adına 1603 yılında eşi Ayşe Sultan tarafından yaptırılmıştır.²⁸⁷ Hala ayakta olan çeşme Ayşe Sultan Çeşmesi diye bilinmektedir.

Rüstem Paşa'nın türbesi inşa edilirken yapılan duvara bitişik sebil 1916'da yıktırılmıştır. Hazîre duvarlarının Dede Efendi Caddesi üzerinde Safiye Hanım Sultan ve Vezneciler Caddesi üzerinde Gevher Sultan adına yaptırılan pencereli sebiller bulunmaktadır, fakat işlevsizdir.²⁸⁸

Hazîre duvarlarının Gevher Sultan Türbesi ile Bosnalı Damat İbrahim Paşa arasındaki alanda bir çift çeşme bulunmaktadır. Hacet penceresinin sağ ve solunda bulunan çeşmeler için Orman, Emine Hanım Çeşmesi demektedir.²⁸⁹ Pencerenin Emine Hanım'ın defininden sonra açıldığı ve çeşmelerin bir sene sonra (1723-34) inşa edildiğini iddia eden Orman'ın kaynak olarak gösterdiği Hilmi Tanışık'ta farklı bilgiler bulunmaktadır. Çeşmeleri Şehzâde Mezarlığı Çeşmecikleri olarak isimlendiren Tanışık, eserinde çeşmelerin kitâbesini aktarmaktadır. Bânî ismi bulunmayan kitabeye göre yapılış tarihi de H. 1146/1733-34'tür.²⁹⁰ Konu tashihe muhtaç

²⁸³ Suyolları ve maslakların tamirinden ve sürekli akmalarından sorumlu olan görevlilere verilen addır; Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. 3, s. 286.

²⁸⁴ VGMA, 1392, s. 146-147.

²⁸⁵ Bir sanat öğrenmek için bir ustanın yanına devam eden çıraklara ve mektep talebelerine şakirt denirdi. 1908'den sonra yerine mülâzim tabiri kullanılmaya başlanmıştır; Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. 3, s. 305-306.

²⁸⁶ VGMA, 1392, s. 147-148.

²⁸⁷ İsmail Orman, "Şehzade Külliyesi," *TDV İslam Ansiklopedisi*, s. 485.

²⁸⁸ A.yer.

²⁸⁹ Orman, "Şehzade Camii Hazîresi Osmanlı Mezar Geleneklerine Aykırı Bir Hazîre Gelişimi", s. 32.

²⁹⁰ İbrahim Hilmi Tanışık, *İstanbul Çeşmeleri: İstanbul Ciheti*, (İstanbul: Maarif Matbaası, 1943), s.142.

olmakla beraber Orman, DİA’da kaleme aldığı Şehzâde Mehmed Külliyesi maddesinde de makalesinde aktardığı bilgileri tekrarlamıştır.²⁹¹

2.3. ŞEHZÂDE MEHMED VAKFI GELİR-GİDERLERİ

Şehzâde Mehmed Vakfı’nın gelir elde ettiği emlâk ve akârât, adına hazırlanan vakfiyede üç bölgeye taksim edilmiştir: Rumeli, Anadolu ve Adalar. Bu bölgelerde bulunan emlâk ve akârât vakfiyedeki sıralama takip edilerek tablolaştırılmıştır. Bununla beraber vakfiyede ismi zikredilmeyen bazı karyeler mevcuttur. Bu karyelerin isimleri ve onların dâhilinde olan akarâtların çeşitleri hudûdnâmeden faydalanılarak tablolara dâhil edilmiştir. Vakfiye ve hudûdnâme arasında bir imlâ farkı söz konusu ise ilgili dipnotlarda açıklanmıştır.

Tablo 7. Rumeli Bölgesi’nde Vakfedilen Emlâk ve Akârât

	Kaza	Karye/ Mezra	Açıklama
1	Haslar ²⁹²	Sarıali ²⁹³	
2	Haslar	Ormanlı ²⁹⁴	
3	Haslar	Oğurlu	
4	Haslar	Bostancılı ²⁹⁵	
5	Silivri	Tahir Fakîh	
6	Silivri	Sogaz	
7	Silivri	Arnevidler ²⁹⁶	
8	Silivri	Gölbaşı nâm-ı diğer Bilgiradlu ²⁹⁷	
9	Silivri	Depevirânî ²⁹⁸	
10	Silivri	Mâcerân	
11	Silivri	Hırvatlar	
12	Silivri	Dilgû ²⁹⁹	
13	Silivri	Celebler	
14	Silivri	Küçükkılıçlı nâm-ı diğer İnvirânî ³⁰⁰	

²⁹¹ İsmail Orman, “Şehzade Külliyesi,” *TDV İslam Ansiklopedisi*, s. 485.

²⁹² Hududnâmede “İstanbul hâsları kazâsı” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 12.)

²⁹³ Hududnâmede “Sarıali” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 12.)

²⁹⁴ Hududnâmede “Ormanlı” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 12.)

²⁹⁵ Hududnâmede “Bostancılı” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 12.)

²⁹⁶ Hududnâmede “Arnavudlar” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 18.)

²⁹⁷ Hududnâmede “Belgiradlu” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 18.)

²⁹⁸ Hududnâmede “Depevirân” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 18.)

²⁹⁹ Hududnâmede “Duligû” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 19.)

³⁰⁰ Hududnâmede “Kılıçlı nâm-ı diğer Virân” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 19.)

15	Silivri	İmirhânî ³⁰¹	
16	Silivri	Hisarbeyli	
17	Silivri	Tahir Fakih	Köye yakın değirmen
18	Çorlu	Jengerlü ³⁰²	
19	Çorlu	Pınarbeyli ³⁰³	
20	Çorlu	Köpekli ³⁰⁴	
21	Çorlu	İsaçı ³⁰⁵	
22	Çorlu	Sarılar	
23	Çorlu	Tatar Velî	
24	Çorlu	Arslanlı ³⁰⁶	
25	Çorlu	Muradlı ³⁰⁷	
26	Çorlu	Tatar Velî Mezra‘ası	
27	Çorlu	Dünberek Mezra‘ası	
28	Bınar Hisar	Bedr	
29	Bınar Hisar	Korculı ³⁰⁸	
30	Vize	Musa Işıklı	
31	Vize	Çavışlı ³⁰⁹	
32	Vize	Büyük Kurtulmuş ³¹⁰	
33	Vize	Küçük Kurtulmuş ³¹¹	
34	Vize	Mezîdlü	
35	Vize	Göktepe	
36	Vize	Yeniçeri Muradlu Mezra‘ası	
37	İpsala	Barağı	
38	İpsala	Bıyıklı	
39	Çirmen	Hasbeyli	
40	Çirmen	Salurlu	
41	Çirmen	Sarıyâr ³¹²	
42	Çirmen	Yenice	
43	Çirmen	Oğuzhanlı	
44	Çirmen	Köse Evhadlu	
45	Çirmen	Deli İlyaslu ³¹³	

³⁰¹ Hududnâmede “İmirhanlı” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 19.)

³⁰² Hududnâmede “Cengerlü” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 38.)

³⁰³ Hududnâmede “Pınarbeyli” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 39.)

³⁰⁴ Hududnâmede “Köbekli” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 39.)

³⁰⁵ Hududnâmede “İsacı” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 39.)

³⁰⁶ Hududnâmede hem “Aslanlı” hem “Arslanlı” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 39,52.)

³⁰⁷ Hududnâmede “Hacı Muradlu” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 39.)

³⁰⁸ Hududnâmede “Kor Çelebi” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 57.)

³⁰⁹ Hududnâmede “Çavuşlu” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 60.)

³¹⁰ Hududnâmede “Büyük Kurtulmuş” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 60.)

³¹¹ Hududnâmede “Küçük Kurtulmuş” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 60.)

³¹² Hududnâmede “Sarıyâr” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 68.)

³¹³ Hududnâmede “Deli İlyaslu” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 68.)

46	Çirmen	Koyunlu	
47	Çirmen	Tatar Ahmedlü nâm-ı diğer Deli Mihâyil ³¹⁴	
48	Çirmen	Buldı	
49	Çirmen	Alemdârlu ³¹⁵	
50	Çirmen	Otluk Hacısı	
51	Çirmen	Yündalaki	
52	Çirmen	Hayreddinli ³¹⁶	
53	Çirmen	Sart Obası ³¹⁷	
54	Çirmen	Sırt Obacığı	Alaçayır adlı 1500 dönüm arazi
55	Nevrekob	Vezme	
56	Nevrekob	Niştine ³¹⁸	
57	Nevrekob	Baratin	
58	Aydın	Ahmedbeyli Karyesi	Susandığı Nehri üzerinde yedi kile tohum alan çeltiklik
59	İstanbul		Başhâne
60	İstanbul		Külliyeye bitişik 13 dükkân
61	İstanbul		Külliyeye bitişik 1 mahzen
62	İstanbul		3 parça yer aylık 70 akçe mukata‘alı, bir yer boş olmak üzere külliye’ye bitişik toplam 4 parça arsa
63	İstanbul		Külliyeye bitişik 1 çeşme
64	İstanbul		Külliyeye civarı 2 menzil
65	İstanbul	Kasım Paşa Mahallesi	Çifte Hamam
66	İstanbul	KüçükÇekme Kasabası	Hamam
67	İstanbul	Kağıthane Karyesi	Alagöz isimli değirmen
68	İstanbul	Büyükdere	Nehir üzerinde değirmen
69	İstanbul	Büyükdere	İbrahim Paşa Sarayı’nda çeşme
70	İstanbul	Büyükdere	Bostan
71	İstanbul	Büyükdere	İki adet çayır
72	İstanbul	Büyükdere	Bahçe

Rumeli bölgesinde Şehzâde Vakfı adına birçok akârât vakfedilmiştir. Bunların neredeyse tamamı İstanbul’da bulunmaktadır. Bununla beraber -aşağıdaki tabloda görüleceği üzere- Adalar bölgesinden herhangi bir akârât vakfedilmemiştir. Marmara Denizi’nde bulunan

³¹⁴ Hududnâmede “Delü Mihâyil” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 68.)

³¹⁵ Hududnâmede “Alemdâr” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 69.)

³¹⁶ Hududnâmede hem “Hayreddinlü” hem “Hayreddinçi” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 69, 87.)

³¹⁷ Hududnâmede “Sırt Obacığı” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 69.)

³¹⁸ Hududnâmede “Leştâni” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 93.)

adaların ciddi bir kısmının emlak gelirleri ile Kapıdağı Yarımadası'nın emlak gelirleri Şehzade Mehmed Vakfı'na verilmiştir.

Tablo 8. Adalar'da (Cezîre) Vakfedilen Emlak

	Cezâyir-i Meşhûre	Karye
1	Marmara	Burgaz
2	Marmara	Galimi
3	Marmara	Gamyanda ³¹⁹
4	Marmara	Malâtya
5	Marmara	Tetragona ³²⁰
6	Marmara	Afton
7	Marmara	Revâtîc ³²¹
8	Marmara	Kalazak
9	Marmara	Peristiyû ³²²
10	Tavşan Adası ³²³	Gûrî
11	Tavşan Adası	Midillü
12	Tavşan Adası	Bulgar
13	Tavşan Adası	Ustûmâ
14	Tavşan Adası	Hulya
15	Arab	Arab
16	Arab	Efûşâ ³²⁴
17	Miralî (İmralı)	Midillü
18	Miralî (İmralı)	Arnavid ³²⁵
19	Miralî (İmralı)	Hızır İlyâs
20	Kubalı ³²⁶	Kubalı ³²⁷
21	Kapıdağı ³²⁸	Hirek ³²⁹
22	Kapıdağı	Dıragonda
23	Kapıdağı	Vâtî
24	Kapıdağı	Rodya
25	Kapıdağı	Berme ³³⁰
26	Kapıdağı	Kastel

³¹⁹ Hududnâmede “Gimyânda” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 7.)

³²⁰ Hududnâmede “Tetragûne” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 8.)

³²¹ Hududnâmede “Revâniç” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 8.)

³²² Hududnâmede “Perastiyû” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 8.)

³²³ Hududnâmede “Cezîre-i Arneb” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 8.)

³²⁴ Hududnâmede “Âkûşâ” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 8.)

³²⁵ Hududnâmede “Arnavud” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 9.)

³²⁶ Hududnâmede “Cezîre-i Kûtâlî” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 9.)

³²⁷ Hududnâmede “Gîrû Kûtâlî” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 9.)

³²⁸ Kapıdağı bir yarımada olduğu halde vakfiyede ada olarak zikredilmiştir.

³²⁹ Hududnâmede “Herk” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 9.)

³³⁰ Hududnâmede “Perme” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 9.)

27	Kapudağı	Şahin Birgos ³³¹
28	Kapudağı	Kurica Birgos ³³²
29	Kapudağı	Akkelisa
30	Kapudağı	Kumlimânı
31	Kapudağı	Mihanya
32	Kapudağı	Meşhedlü
33	Kapudağı	Unye ³³³
34	Kınalı ³³⁴	Kınalı
35	Kızıl Ada ³³⁵	Rûmiyân
36	Kızıl Ada	Serfiyân
37	Kızıl Ada	Kâriye ³³⁶
38	Birgos	Birgos
39	Heybelü	Heybelü

Tablo 9. Anadolu'da Vakfedilen Emlâk

	Kaza	Karye/ Mezra/ Çiftlik
1	Geğivize (Gebze)	Maldepe ³³⁷
2	Geğivize (Gebze)	Akkelisa ³³⁸
3	Sart	Ahmed Beylü ³³⁹
4	Birgi ³⁴⁰	Gülşen nahiyesinde vâki‘ Kulağuz Çiftliği ³⁴¹
5	Birgi ³⁴²	Ayasofut ³⁴³

³³¹ Hududnâme de “Şahin Birgozi” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 9.)

³³² Hududnâme de “Kurica Birgoz” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 9.)

³³³ Vakfiyede hem “Unye” hem “Gunye” şeklinde geçmektedir. (VGMA, 1392, s. 58-59) Hududnâme de “Gunye” şeklindedir. Yine hududnâme ye göre Gunya’nun haracı ve bâd-ı hevâsı vakfın olup ‘öşr-i şer‘îsi merhûm Sultân Bayezid evkâfınundur. (TKGMA, 32, s. 10.)

³³⁴ Hududnâme de “Kınalı” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 10.)

³³⁵ Hududnâme de “Cezîre-i Surh” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 10.)

³³⁶ Hududnâme de “Kâriye” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 11.)

³³⁷ Hududnâme de “Maltepe” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 99.)

³³⁸ Hududnâme ye göre Akkelisa karyesi Maltepe karyesi dâhilinde kalmaktadır. (TKGMA, 32, s. 101.)

³³⁹ Hududnâme ye göre Ahmed Beylü karyesi sınırları dâhilinde Yağmurlar, Mürseller, Doğanlar ve Câlîtlü adlı dört karyenin ehli mûkim olup rûsûmlarını vakfa vermektedirler. Ahmed Beylü karyesinde bir de Yaya Çiftliği bulunmaktadır. Tîmar olarak verilen çiftliğe yirmi yılı aşkın süredir Aydın Alaybeyi mutasarrıflık yapmaktadır. (TKGMA, 32, s. 108.)

³⁴⁰ Hududnâme de “Birgi” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 109.)

³⁴¹ Hududnâme ye göre çiftlik sınırlarında hâric-i ri‘âya yaylamakta ve yaylak, yurt ve âsiyâb resmlerini vakfa vermektedirler. (TKGMA, 32, s. 112.)

³⁴² Hududnâme de; Ayasfot, Balçıkahlısı, Akçapınar, Geregi ve Sandi İzmir kadılığında zikredilmektedir. Ayrıca vakfiyede bulunmayan Bazar-ı Cuma’nun ihtisâbı ve ihzârıyyesi ile Kızıl Ağac nahiyesinde bir Tâhun Hâne hududnâme de sayılmaktadır. Bazar-ı Cuma’nun üç bin akçeye maktu‘ olan ihtisâbı ve bin beş yüz akçeye maktu‘ olan ihzârıyyesi vakfındır. (TKGMA, 32, s. 112-113, 126.)

³⁴³ Hududnâme de “Ayasfot” şeklinde geçmektedir. Ayasfot Tîmarı içinde Kızılca ve Arablı adlı iki karye bulunmaktadır. Yine Ayasfot sınırları dâhilinde dalyan ve kuru mevcut olup mahsulleri kadimden beri mutasarrıfa verilmektedir. (TKGMA, 32, s. 112, 115-116.)

6	Birgi	Balçıkavlı ³⁴⁴
7	Birgi	Akçapınar
8	Birgi	Geregi ³⁴⁵ nâm-ı diğer Çenme ³⁴⁶
9	Birgi	Sandi ³⁴⁷
10	Çeşme	Ürkmez ³⁴⁸
11	Aydın	Yenişehir Kasabası ³⁴⁹
12	Kestel	Talıca ³⁵⁰
13	Kestel	Meğrigen Deresi ³⁵¹
14	Güzelhisar ³⁵²	Mescidlü ³⁵³
15	Güzelhisar	Menteşâ Bayırı ³⁵⁴
16	Güzelhisar	Kızılca
17	Güzelhisar	Yaşköprü ³⁵⁵
18	Güzelhisar	Gökçekeriş ³⁵⁶
19	Güzelhisar	Kızılyer
20	Güzelhisar	Bakla
21	Güzelhisar	Hayreddin
22	Güzelhisar	Uzundere

³⁴⁴ Hududnâmede “Balçıkavlısı” şeklinde geçmektedir. Sınırları içinde Koyuneri ve Satar adlı iki karye bulunmaktadır. Ahali rûsûm ve öşürlerini mutasarrıfa vermektedir. Ayrıca bir buçuk piyâde ocağı mevcûd olup altmış-yetmiş yıldan beri piyâdeleri tasarruf etmektedir. Yine Balçıkavlısı Tîmârı içinde dalyan bulunmakta olup mahsulü tîmâra verilmektedir. (TKGMA, 32, s. 112, 118-119.)

³⁴⁵ Hududnâmede “Gergi” şeklinde de geçmektedir. Sınırları içinde Çam Obası ve Alancı [?] adlı iki karye bulunmaktadır. Ahali rûsumlarını mutasarrıfa, öşürlerini mîrî cânibine vermektedir. Ayrıca tahminen bir buçuk piyâde ocağı mevcûd olup altmış-yetmiş yıldan beri piyâdeleri tasarruf etmektedir. (TKGMA, 32, s. 120, 122-123.)

³⁴⁶ Hududnâmede hem “Çenime” hem “Çineme” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 112, 122.)

³⁴⁷ Hududnâmeye göre Sandi Tîmârı sınırlarında Akçakaya karyesi bulunmaktadır. Ahali rûsûm ve öşürlerini mutasarrıfa vermektedir. Piyâde taifesinden Kara Hasan bin Abdi, Aydın bin Abdi, Kara Hamza ve Yusuf bin Nebi nâm kimseler mezkûr sınır içinde yaz u kış evleri ile sâkinlerdir. (TKGMA, 32, s. 125.)

³⁴⁸ Hududnâmeye göre Ürkmez Tîmârı sınırlarında Kokon, Bademli ve Menâsır adlı üç karye bulunmaktadır. Ahali rûsûm ve öşürlerini mutasarrıfa vermektedir. (TKGMA, 32, s. 130.)

³⁴⁹ Hududnâmeye göre burası Yenişehir kadılığına bağlı Yenişehir karyesidir. Sınırları dâhilinde Karadud, Karapınar, Saz ve Sûfler adlı dört karye bulunmaktadır. Ahali öşürlerini Yenişehir mutasarrıfına vermektedir. Burada ayrıca bir Tâhun Hâne ile senede Bursa müddü ile elli dört müd tohum ekilen bir çeltik bulunmaktadır. (TKGMA, 32, s. 130, 133-134-135.)

³⁵⁰ Hududnâmeye göre Talıca Tîmârı sınırlarında Kurtlar, Köşeler, Kurbanlar ve Dere adlı dört karye bulunmaktadır. Ahali rûsûm ve öşürlerini mutasarrıfa vermektedir. Talıca sınırları dâhilinde Giretirli ve ... [?] adlı iki karye daha bulunmaktadır. Fakat bu karyelerin ahaliyi yalnızca öşürlerini Talıca Tîmârı mutasarrıfına vermektedir. (TKGMA, 32, s. 137-138.)

³⁵¹ Hududnâmeye göre Meğrigen Deresi Tîmârı sınırlarında Bayındır, İshaklar, Kabacalar, İdrisler, ‘Âşıklar, Semevler, Temurciler, İslâm, Güne, Derzi Ahmedler, Köşeler ve Mersinlice adlı 12 köy bulunmaktadır. Ahali rûsûm ve öşürlerini mutasarrıfa vermektedir. Bu hudud içinde yalnızca on hane rûsumunu başka yere öşrünü vakfa vermektedir. (TKGMA, 32, s. 140-141.)

³⁵² Adı geçen on adet köy, Tavliye karyesi dâhilinde sayılmaktadır. (VGMA, 1392, s. 65.) Hududnâmede imlâsı “Tavulya” şeklindedir. (TKGMA, 32, s. 141.)

³⁵³ Hududnâmede “Mescidlü” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 146.)

³⁵⁴ Hududnâmede “Menteşe Bayırı” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 146.)

³⁵⁵ Hududnâmede “Başköprü” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 146.)

³⁵⁶ Hududnâmede “Gökçekeriş” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 146.)

23	Güzelhisar	Köklicedere ³⁵⁷
24	Güzelhisar	Küreççi Mezra‘ası
25	Ayasulug ³⁵⁸	Demürcili ³⁵⁹
26	Ayasulug	Çaklı
27	Ayasulug	Hortuna ³⁶⁰
28	Ayasulug	Kemal Çiftliği
29	Aydıncık	Yandurma ³⁶¹
30	Aydıncık	Tutlimanı ³⁶²
31	Aydıncık	Sazlıdere
32	Mihâlic	Yenice ³⁶³
33	Biga	Akkirmân
34	Biga	Serfîyân

Vakfiyede ismi geçen karyelerin dışında yalnızca hududnâmede zikredilen yerler de bulunmaktadır. Bunları bir liste haline getirdiğimizde, mezkûr karyelerde daha çok öşür ile ilgili bilgilerin bulunması dikkat çekicidir.

Tablo 10. Hududnâmede Geçen Fakat Vakfiyede İsmi Verilmeyen Köyler ve Gelirleri

	Karye	Sınırları dâhilindeki köyler	Sayı	Gelir	İlave
1	Ahmed Beylü	Yağmurlar, Mürseller, Doğanlar ve Câlîtlü	4	Ahalinin rûsûmları	Yaya Çiftliği ³⁶⁴
2	Ayasfot	Kızılca ve Arablı	2	Belirtilmemiş	Dalyan ve Kuru ³⁶⁵
3	Balçıkxahlısı	Koyuneri ve Satar	2	Ahalinin rûsûmları ve öşürleri	Bir buçuk piyâde ocağı ³⁶⁶ ve Dalyan ³⁶⁷

³⁵⁷ Hududnâmede “Göklice” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 146.)

³⁵⁸ Hududnâmede hem “Ayasulug” hem “Ayasloğ” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 147,151.)

³⁵⁹ Hududnâmeye göre Demürcili Tîmârı sınırlarında Kaynarlar, Karaot ve Kocaoğlu adlı üç karye bulunmaktadır. Ahali rûsûm ve öşürlerini mutasarrıfa vermektedir. Karyenin ismi hududnâmede hem “Demürcili” hem “Temürcili” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 149.)

³⁶⁰ Hududnâmeye göre Hortuna hududi içinde Akçahavlı ve Kurtçu adlı iki köy bulunmaktadır. Ahali rûsûm ve öşürlerini mutasarrıfa vermektedir. Karyenin adı hududnâmede “Hortına” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 147,152.)

³⁶¹ Hududnâmede “Bandırma” şeklinde geçmektedir. (TKGMA, 32, s. 156.)

³⁶² Tutlimanı ve Sazlıdere karyelerinin haracı vakfa ait olup bâd-ı hevâsı ve ‘öşr-i şer‘îsi hassaya alınmaktadır. (TKGMA, 32, s. 157.)

³⁶³ Hududnâmeye göre Yenice’nin haracı ve bâd-ı hevâsı vakfındır. (TKGMA, 32, s. 157.)

³⁶⁴ Tîmar olarak verilen çiftliğe yirmi yılı aşkın süredir Aydın Alaybeyi mutasarrıflık yapmaktadır. (TKGMA, 32, s. 108.)

³⁶⁵ Mahsulleri kadimden beri mutasarrıfa verilmektedir. (TKGMA, 32, s. 116.)

³⁶⁶ Hududnâmeye göre altmış-yetmiş yıldan beri piyâdeleri tasarruf etmektedir. (TKGMA, 32, s. 118.)

³⁶⁷ Dalyanın mahsulü tîmâra verilmektedir. (TKGMA, 32, s. 119.)

4	Gergi	Çam Obası ve Alancı [?]	2	Ahalinin rûsûmları ³⁶⁸	Tahminen bir buçuk piyâde ocağı ³⁶⁹
5	Sandi	Akçakaya	1	Ahalinin rûsûmları ve öşürleri ³⁷⁰	
6	Ürkmez	Kokon, Bademli ve Menâsır	3	Ahalinin rûsûmları ve öşürleri	
7	Yenişehir	Karadud, Karapınar, Saz ve Sûfiler	4	Ahalinin öşürleri	Bir Tâhun Hâne ve bir çeltik ³⁷¹
8	Talıca	Kurtlar, Köseler, Kurbasanlar ve Dere	4	Ahalinin rûsûmları ve öşürleri	
9	Talıca ³⁷²	Giretirli ve ... [?]	2	Ahalinin öşürleri	
10	Meğrigen Deresi	Bayındır, İshaklar, Kabacalar, İdrisler, ‘Âşıklar, Semevler, Temurciler, İslâm, Güne, Derzi Ahmedler, Köseler ve Mersinlice	12	Ahalinin rûsûmları ve öşürleri ³⁷³	
11	Demürcili	Kaynarlar, Karaot ve Kocaoğlu	3	Ahalinin rûsûmları ve öşürleri	
12	Hortına	Akçahavlı ve Kurtçu	2	Ahalinin rûsûmları ve öşürleri	
13	Birgi Kazası				Bazar-ı Cuma’nun ihtisâbı ³⁷⁴ ve ihzâriyyesi ³⁷⁵ ile Kızıl Ağac nahiyesinde bir Tâhun Hâne
Toplam	11 karye ve 1 kaza		41		

³⁶⁸ Hududnâmeye göre ahali öşürlerini mîrî cânibine vermektedir. (TKGMA, 32, s. 122.)

³⁶⁹ Hududnâmeye göre altmış-yetmiş yıldan beri piyâdeleri tasarruf etmektedir. (TKGMA, 32, s. 123.)

³⁷⁰ Bu karyede piyâde taifesinden Kara Hasan bin Abdi, Aydın bin Abdi, Kara Hamza ve Yusuf bin Nebi nâm kimseler mezkûr sınır içinde yaz u kış evleri ile sâkinlerdir. (TKGMA, 32, s. 125.)

³⁷¹ Hududnâmeye göre buraya senede Bursa müddü ile elli dört müd tohum ekilmektedir. (TKGMA, 32, s. 135.)

³⁷² Hududnâmede Talıca dâhilindeki bu 6 pare karye ayrı şekilde zikredildiğinden biz de listeye ayrı olarak aldık.

³⁷³ Bu hudud içinde yalnızca on hane rûsumunu başka yere öşrünü vakfa vermektedir. (TKGMA, 32, s. 141.)

³⁷⁴ “İhtisâb: Bu resim damga, mizan, evzan ve ekyal resimleri ve “yevmiye-i dekkakin”, “bac-pazar” gibi unvanlarla şehir ve kasabalarda ve pazar ve panayır yerlerinde alınır.”

İhzâriye: Devletçe görülen lüzum üzerine çağrılanların daveti için gönderilen muhızr veya mübaşire verilen yol masrafına karşılık olarak alınan para hakkında kullanılır.” (Pakalın, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, c.1, s. 43,45.)

³⁷⁵ Bazar-ı Cuma’nun üç bin akçeye maktu‘ olan ihtisâbı ve bin beş yüz akçeye maktu‘ olan ihzâriyyesi vakfındır. (TKGMA, 32, s. 113.)

2.4. GÖREVLİLERİN SAYISI VE ÜCRETLERİ

Vakfiyeye göre camide 173, türbede 71, imârette 43, medresede 20, idari kısımda 33 olmak üzere külliye toplam 340 görevli vazife almaktadır. Vâkıf, külliye çalışanların vazifelerini tam yapmalarını, bir özür yahut zaruret durumu olmadıkça yerlerine vekil tayin etmemelerini, görevini hakkıyla eda eden görevlilerin azl edilmemesini, görevini özürsüz bir kez terk eden yahut bir suç işleyen önce uyarılmasını, sonra ceza verilmesini ve en son vazifeden azledilerek yerine başkasının tayin edilmesini şart koşturmaktadır.³⁷⁶

Şehzâde Külliyesi'nde çalışan görevlilerin bir kısmı yukarıda zikredilmişti. Bunlar dışındaki personelin sayısı, görev yerleri ve aldıkları günlük ücretleri aşağıdaki gibidir:

Tablo 11. Vakfın İdâri Görevlileri ve Ücretleri

Görev	Sayı	Yevmî Akçe (Günlük Ücret)	Toplam	Açıklama
Mütevellî	1	50	50	
Kâtib	1	10	10	
Câbî	15	2, 3, 4, 5	60	Görev yerine göre ücreti değişmektedir.
Katib-i câbî	1	4	4	
Meremmetçi/Tamirci	2	5	10	
Mu'temed	2	4	8	Meremmetçi ve su yolculara yardımcı görevli
Su yolcu	6	5	30	
Su yolu şakirdi/çırağı	3	1	3	
Re'îs-i su yolu şakirdi	1	2	2	
Kurşuncu	1	3	3	
Toplam	33		180	

³⁷⁶ VGMA, 1392, s. 149-150.

Vakfiyeye göre Şehzâde Külliyesi'nde toplam 340 çalışan görev almaktadır. Bu çalışanların ücretlerinin toplamı günlük 1.069, yıllık³⁷⁷ 390.185 akçedir.³⁷⁸ Şehzâde Mehmed'in çağdaşı olan ve devasa bir servete malik bulunan 16. asrın en önemli bürokratlarından sadrazam Rüstem Paşa'nın vakıflarını incelemek zikredilen ekonomik hacmin daha iyi anlaşılabilmesini sağlayacaktır. Osmanlı coğrafyasının birçok bölgesinde onlarca hayır müessesine malik bulunan Rüstem Paşa Vakfı'nın -Mısır ve Medine dışındaki- personel giderleri yıllık 361.788 akçedir.³⁷⁹ Şehzâde Mehmed Vakfı'nın, sahip olduğu mal varlığı ve hayırseverliği ile meşhur dönemin muktedir sadrazamı Rüstem Paşa'nın kurduğu vakıflar ile ekonomik açıdan boy ölçüşebilecek seviyede olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Evliyâ Çelebi'nin İstanbul'daki altıncı selâtin cami olarak zikrettiği³⁸⁰ Şehzâde Mehmed Vakfı'nı, Osmanlı'nın en büyük selâtin vakıflarından biri olan Süleymaniye Vakfı ile kıyaslamak ekonomik gücünün anlaşılması açısından faydalı olacaktır. 1557 senesinde Süleymaniye Vakfı'nda 636 ayrı görev için günlük 2.390 akçe maaş ödenmekteydi.³⁸¹ Şehzâde Mehmed Vakfı'nın personel sayısı ve günlük ücret kapasitesi Süleymaniye Vakfı'nın neredeyse yarısı kadardır. Süleymaniye Vakfı'nın Osmanlı Devleti'nin en kudretli padişahı Kanunî Sultan Süleyman adına inşa edildiği düşünüldüğünde Şehzâde Vakfı'nın çapı daha iyi anlaşılacaktır.

Tablo 12. Şehzâde Külliyesi Gider Listesi

Sıra	Harcama (Yıllık)	Akçe
1	Mevsimine göre kabak, kuruk, ıspanak, yoğurt, havuç, maydanoz, kimyon, nane, soğan, fülül ve mastaki	7000
2	Misafirlere verilecek ziyafet için reçel, turşu ve sâyir	20.000
3	Cami ve imâretin kandilleri için zeytinyağı	4000

³⁷⁷ Burada yıldan kastımız 365 güne tekabül eden bir güneş yılıdır.

³⁷⁸ Sağır, makalesinde 349 personel bulunduğunu ve günlük 1061 akçe aldıklarını söylemektedir. Bayram'a göre külliye 332 kişi maaş almaktadır; Yusuf Sağır, "Vakfiyelerine ve Belgelere Göre Şehzâde Mehmed Vakıfları", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, c. 9 S. 43 (2016), s. 936.; Bayram, "Kanuni Sultan Süleyman'ın Oğlu Şehzade Mehmed'in Şehzade Külliyesi Vakfiyesi ve Türk Sanatındaki Yeri", s. 1030.

³⁷⁹ H. Ahmet Arslantürk, "Bir Bürokrat ve Yatırımcı Olarak Kanuni Sultan Süleyman'ın Veziriazamı Rüstem Paşa", (Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, 2011), s.153.

³⁸⁰ Evliya Çelebi, *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnâmesi: İstanbul*, haz. Seyit Ali Kahraman ve Yücel Dağlı (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2003), s.121.

³⁸¹ Tevfik Güran, *Ekonomik ve Mali Yönleriyle Vakıflar: Süleymaniye ve Şehzade Süleyman Paşa Vakıfları* (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2006), s.37.

4	Matbah ve imâret çerâğları için yağ	1000
5	Caminin mihrabının iki yanında her gece yanması için balmumu	1600
6	Cami ve imâret için hasır	1400
7	Kandiller ve diğer levazımat	1000
8	Odun nakli ve ırgatlara verilecek ücret	4000
9	Yılda bir kez kapkacağın kalay edilmesi	1000
10	İmaretin hammâliye ve kabbaniyyesi	3000
11	Bayramlar, Ramazan ve mübarek gecelerde hurda ihracatı	3000
12	Türbedeki tüm malzemelerin 10 yılda bir yenilenmesi	10.000
13	Merhûm Şehzâde için her sene bir sünî sâlih müminin hacca gönderilmesi	5000
14	Mektebe alınacak hasır, odun ile abdest ve içecek su için	700
Toplam		62.700

Vakfiyede akçe bazında önceden belirlenmiş giderlerin toplamı yıllık 62.700 akçedir. Bu giderlerin büyük bir çoğunluğu imarette verilecek ikramlarla ilgili olup Şehzâde İmâreti'nin ne denli faal olduğunu anlamak açısından mühimdir. Kalan giderlerin neredeyse tamamı sarf malzemelerine aittir. Merhûm Şehzâde adına hacca gönderilecek kişinin gideri bir istisna teşkil etmektedir. Vakfiyede yukarıdaki tabloda verilen giderlerin dışında kalanlar kalem kalem sayılmış fakat akçe olarak belirtilmemiştir. Külliye'nin ilgili başlıklarında zikredildiği için burada tekrarlamayacağız.

2.5. ŞEHZÂDE MEHMED VAKIF YÖNETİMİ

Şehzâde Külliyesi'nin idaresi için vakfiyede yevmi 50 akçe ile bir mütevellî tayin edilmiştir. Mütevellî olacak kişinin dindar, güvenilir, emin, feraset sahibi, hesap bilgisinden anlayan ve yönetim becerilerine sahip olması gerekmektedir.³⁸² Vakfiyeye göre vakfa alınacak herhangi bir şey için mütevellî izni gerektiği gibi çalışanların tamamı da onun izni ve bilgisi dâhilindedir. Noktacı çalışanların gelmediği günleri mütevellîye bildirdiği gibi imâret şeyhi memnun olmadığı aşçıyı değiştirmesini mütevellîden talep etmektedir. Yine kandil

³⁸² VGMA, 1392, s. 75-76.

levazımından hasıra kadar her şey mütevellî iznine tâbîdir. Böylece mütevellî külliyesinin hem muhasebesinden hem idaresinden sorumlu olmaktadır.

Vakfın hesap işlerini yürütmesi için emin, dindar, doğruluğu bilinen, hesap işlerinde mahir bir kişi kâtip tayin edilmiştir. Vakıf adına alınan veya verilen her ne varsa kâtip tarafından kayıt altına alınması ve haksızlık yapılmaması vâkıfın şartıdır. Kâtibin ücreti günlük 10 akçedir.³⁸³

Vakfın gelirlerini toplamaları için kendisine güvenilen, iyiliği ve doğruluğu bilinen, bu işe layık 15 câbi³⁸⁴ mütevellî izni görevlendirilmiş ve her birinin görev yeri ile günlük ücreti belirlenmiştir. Vâkıf, câbilerin gelir toplama işinde son derece titiz olmalarını, vakfın hakkını kimsede bırakmadıkları gibi kimsenin hakkına da girmemelerini istemektedir. Câbiler topladıkları gelirleri vakıf kâtibi huzurunda mütevellîye teslim edecekler ve tutarları kâtime yazdıracaklardır.³⁸⁵

Câbilerin görev yerleri ve ücretleri şu şekildedir:³⁸⁶

- Bir câbi İstanbul'da bulunan başhane ile Ebî Eyyûb-i Ensârî kasabasında bulunan hamamlara ve Kağıthane'deki değirmene bakacak ve ücreti 3 akçe olacak
- İki câbi Aydın livasına bakacak ve ücretleri 5'er akçe olacak
- Bir câbi Kapıdağı, Aydıncık ve Mihaliç kadılıklarına bakacak ve ücreti 4 akçe olacak
- Bir câbi adalardan Tavşan Adası ile Arap Adası'na ve Biga kazasına bakacak ve ücreti 4 akçe olacak
- Bir câbi Marmara Adası'na ve ücreti 4 akçe olacak
- Bir câbi Kızıl Ada ile Kınalı, Heybeli, Burgaz adalarına ve Gebze kazasına bakacak ücreti 4 akçe olacak
- Bir câbi İmralı Adası'na bakacak ve ücreti 3 akçe olacak
- Bir câbi İstanbul kadılığında bulunan mevkufat ve akarata bakacak ve ücreti 4 akçe olacak
- Bir câbi Silivri kadılığına bakacak ve ücreti 4 akçe olacak
- Bir câbi Çorlu kadılığına bakacak ve ücreti 4 akçe olacak
- Bir câbi Vize ve Pınarhisar kadılıklarındaki mevkufat ve akarata bakacak ve ücreti 4 akçe olacak

³⁸³ VGMA, 1392, s. 76.

³⁸⁴ Tahsildâr manasına gelen câbi tabiri, vakıfların gelirlerini toplayan görevliler için kullanılırdı. Tuttuğu defterleri mütevellîye göstermeye ve hesap vermeye mecburdu; Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. 1, s. 253; Sâmî, *Kâmus-ı Türkî*, s. 463.

³⁸⁵ VGMA, 1392, s. 78-80.

³⁸⁶ VGMA, 1392, s. 80-85.

- Bir câbi İpsala kadılığına bakacak ve ücreti 2 akçe olacak
- Bir câbi Çirmen kadılığına olan karyeler, mezralar, çayır vs mekânlara bakacak ve ücreti 5 akçe olacak
- Bir câbi Nevrekop kadılığına bakacak ücreti 5 akçe olacak
- Nevrekop kadılığında bulunan câbinin yanına kalem ehli, dürüst ve emin bir kimse kâtib-i câbi olacaktır. Ücreti 3 akçedir.

Vakfiyeye göre ihtiyaç görülmesi halinde câbilere işinin ehli, hesaptan anlayan, emin kişiler kâtip tayin edilebilir. Bu kişiler câbilerin her aldığını detaylı bir şekilde kaydettikleri gibi bunun mütevellîye teslim edilmesi esnasında da kayıt tutacaklar ve ücretleri 4 akçe olacaktır.

Vâkıf, câbilerin hesaplarını kontrol işini mütevellîye vermektedir. Mütevellî ihmal ve gecikme olmaksızın câbilerin durumlarını ve defterlerini kontrol edecek ve açık bir hata yahut hilekârlıkta câbiyi değiştirecektir. Bu denli büyük hatanın olmadığı durumlarda câbiyi önce uyaracak sonra te'dib edecek, düzelmemesi halinde vakıf şartlarına uygun başka biri ile değiştirecektir.³⁸⁷

Külliyenin idarî kısmında sayılabilecek görevlilerden meremmetçilerin salih, doğru sözlü, tamir işinde usta, hata ve ihanetten sakınan kişiler olması istenmektedir. İşinde gevşek olmayacak ve işi geciktirmeyecek iki meremmetçi mütevellî bilgisi dâhilinde tamir işini yapacaklar ve ücretleri beşer akçe olacaktır.

³⁸⁷ VGMA, 1392, s. 165-166.

BÖLÜM III: VAKFİYENİN TRANSKRİPSİYONU

Vakfiyye-i Şehzâde es-Sultân Muhammed Hân ibni 's-Sultân Süleymân Hân

Bi'smillâhi'rrahmâni'rrahîm

Mehâmid-i bî-müntehâ ve minnethâ-yı bî-intihâ ki ne tâkat-i nefsi-nâtika ile istifâsı maddûr ve ne kudret-i kuvvet-i müdrike ile istiksâs-ı meysûr ola vâkıf-ı serâyir u hafâyâ ve 'âlim-i zamâyir u habâyâ olan Rabbü'l-'izzet-i 'azzet esmâ'uhû hazretine mahsûr ve mübdi'-i bî-'illet 'alet âlâ'uhû cenâbına maksûrdur ki irâdet-i 'aliyye-i ezilleye **(1)** muktezâsınca iki harfdan 'ibâret bir emr mütehakkiku'l-işâret ile cümle cihân-ı âşikâr u nihânı beydâ-yı nâ-peydâ-yı 'ademden medîne-i metîne-i vücûda getürüb *küntü kenzen mahfiyyen fe ahbebtü en u'rafe fehalaktu 'l-halaki li-u'refe*³⁸⁸ mantûkasına mutâbık kendü vücûd-ı pür-cûdına burhân-ı bâhir ve delîl-i celîl eyledi ve meşîyyet-i celiyye-i bedî'ati'l-meziyye müsted'âsınca ve *lekad kerremnâ benî âdeme*³⁸⁹ masdûkasına muvâfık 'âlem-i cismânîden nev'-i insânı tebcîl-i hitâb ve tenzîl-i kitâbına kâbil ve vedî'a'-i bedî'a **(2)** ve emânet-i menî'asına hâmil olmakîçün ihtiyâr idüb mecmû'-ı mübde'ât ve temâm muhdesât üzerine tafdîl eyledi ve *yâ âdemu halaktü 'l-eşyâ' li-eclike ve halaktuke li-eclî*³⁹⁰ mantûkınca cihânı insâna tufeyl ve insânı kendüye mebdâ'-i meyl idüb üslûb-ı kavîm ve ahsen-i takvîm üzre halk eyledükden sonra dünyâdan temettu'ını zâhir ve sâyir ahyâdan temennu'ını bâhir idüb ahlâk-ı halîka ve etvâr-ı hakîka ile hakikatini tekmîl eyledi ve *tilke'r-rusulu fedalnâ ba'dahum 'alâ ba'dîn*³⁹¹ medlûlınca enbiyâ'-i refî'ü's-şânı ve rusul-i menî'u'l-mekânı **(3)** efrâd-ı nev'-i insânîden delâlet-i tarîk-i kavîm ve hidâyet-i sırât-ı müstakîm içün gâyet-i i'zâzile ifrâz ve nihâyet-i iclâlile ser-efrâz idüb zât-ı bî-hembâzına ba'zını habîb ve ba'zını halîl eyledi ve *tü'til-mülke men teşâ'u*³⁹² mefhûmınca lütf-i cemîl ve feyz-i cezîlile 'ibâdından ba'zına ferr u baht ile tâc u taht virüb *es-sultânu zillu'llâhi ye'vî ileyhi küllü mazlûmin*³⁹³ mazmûnınca anun celâl u saltanatı lâzımü't-tebcîlini kendünün kibriyâ u 'azamet-i âdîmü'l-'adîline zıll-i zalîl eyledi ve

³⁸⁸ (Ben gizli bir hazine idim; bilinip tanınmak istedim ve bilineyim diye mahlukatı yarattım.)

³⁸⁹ Kur'ân-ı Kerim, İsrâ Suresi, 17/70: "Gerçekten biz Âdemoğullarını şerefli kıldık."

³⁹⁰ (Ey Âdem! Eşyayı senin için, seni kendim için yarattım.)

³⁹¹ Kur'ân-ı Kerim, Bakara Suresi, 2/253: "O peygamberlerin kimini kiminden üstün kıldık..."

³⁹² Kur'ân-ı Kerim, Âl-i İmrân Suresi, 3/26: "...Mülkü dilediğine verirsın..."

³⁹³ (Bütün mazlumlar, Allah'ın yeryüzündeki gölgesi olan sultana iltica eder.) Suyûtî, Câmiu'l-ehâdis, no: 13354.

*tu'izzu men teşâ'u*³⁹⁴ (4) mücebince 'inâyet-i bî-tekellûfinden ba'zını servet-i mâl u menâl ile i'zâz ve rif'at-i câh u celâl ile mümtâz idüb fevz-i 'azîm ile 'azîz ve ferr-i cesîm ile celîl eyledi *ve tüzillü men teşâ'u*³⁹⁵ mücebince irâdet-i bî-tahallufından ba'zını hâcet u iftikâr ile pür-melâl ve 'acz u 'adem-i i'tibâr ile serkeşte u pâyimâl idüb 'illet-i killet ile hakîr ve kerset-i hasret ile zelîl eyledi *fe minhum men kadâ nahbehû*³⁹⁶ fehvâsınca ba'zının cism-i pür-kuvvet ve kuvvesi pür-kudret iken sinn-i şebâbda fevtine şitâb itdürüb kasr-ı 'ömr-i 'âmirini (5) kasîr ve sebât-ı hayât-ı bî-kusûrını kalîl eyledi *ve minkum men yuraddu ilâ erzeli'l-'umuri*³⁹⁷ matvâsınca ba'zını erzel-i a'mâra ve sinn-i sûgvâre ırgirüb za'f ve za'fına kuvvet virüb müddet-i pür-şiddet bekâsını tavîl eyledi ve *ellezîne izâ esâbethum musîbetün kâlû innâ lillâhi ve innâ ileyhi râci'ûne*³⁹⁸ mü'eddâsınca sabr eyleyân musâbları müsâb ve *ene 'inde'l-münkesirati kulubuhum*³⁹⁹ işâret ile du'âlarını müstecâb idüb dâr-ı na'îmde ta'zîm-i 'azîm ile mukîm u makâm ve menzillerini bî-bedel (6) ve derece u menziletlerini bilâ bedîl eyledi *vellezîne âmenû ve 'amilu's-sâlihâti lenubevvi'ennehum ğurefen tecrî min tahtihe'l-enhâru*⁴⁰⁰ delâletile hüsn-i ef'âl ile muttasîf ve salâh-ı a'mâl ile müktenif olanların guraf-ı pür-şeref-i cennetde mekân-ı şerîflerini bî-misâl ve mesken-i latîflerini bilâ mesîl eyledi *ve nektubu mâ kaddemû ve âsârahum*⁴⁰¹ meknûnınca bu dâr-ı fenâ ve medâr-ı 'enâda sünnet-i hasene ve âsâr-ı müstahsene koyub vakfun sevâbına vâkıf ve hayrun ucûrına 'ârif olan ashâb-ı hayrât ve erbâb-ı meberrâtun mesûbâtını celîl ve cezâlarını cezîl eyledi (7)

Nazmun li-münşi'ihî:

Hüve men leyse sivâhu bi-ilâhi

leyse fî kudretinâ şükru illâ hû

'akale'l-'aklu 'ulâhu ve 'alâh

hâra men sâra izen havle 'ulâh

vesilât-i salavât 'adimetü'l-ihsâ ve tuhaf-i tahiyyât 'adîdetü'r-rameli ve'l-hasâ zâhirü'l-'izzet *denâ fetedellâ*⁴⁰² ve zâhirü'l-kurbe *fe kâne kâbe kavseyni ev ednâ*⁴⁰³ olan fihrist-i divân-ı serverî ve 'unvân-ı nâme-i nâ-meverî insân 'ayn-i insân ve 'ayn-i ma'în-i 'adl u ihsân vâsıta'-i

³⁹⁴ Kur'ân-ı Kerim, Âl-i İmrân Suresi, 3/26: "...Dilediğini yüceltirsın..."

³⁹⁵ Kur'ân-ı Kerim, Âl-i İmrân Suresi, 3/26: "...Dilediğini de alçaltırsın..."

³⁹⁶ Kur'ân-ı Kerim, Ahzâb Suresi, 33/23: "...kimileri onun yolunda can verdiler..."

³⁹⁷ Kur'ân-ı Kerim, Nahl Suresi, 16/70: "...içinizden bir kısmı da ömrünün en düşkün çağına ulaştırılır..."

³⁹⁸ Kur'ân-ı Kerim, Bakara Suresi, 2/156: "Onlar, başlarına bir musibet geldiğinde, "Doğrusu biz Allah'a aidiz ve kuşkusuz O'na döneceğiz" derler."

³⁹⁹ "Ben, kalpleri kırık olanların yanındayım." [Gazâlî'nin Bidâye adlı eserinde Kudsî Hadis olarak nakledilen bu söz için Aclûnî, Keşf'ul Hafâ adlı eserinde merfû (asılsız) demektedir.]

⁴⁰⁰ Kur'ân-ı Kerim, Ankebut Suresi, 29/58: "İman edip sâlih ameller işleyenleri, cennette altlarından ırmaklar akan yüksek köşklere yerleştireceğiz." [Âyetin asıl lafzındaki "مِنَ الْجَنَّةِ" ifadesi burada geçmemektedir.]

⁴⁰¹ Kur'ân-ı Kerim, Yasin Suresi, 36/12: "...Onların gelecek için yaptıkları her şeyi ve bıraktıkları her izi de yazıyoruz..."

⁴⁰² Kur'ân-ı Kerim, Necm Suresi, 53/8: "...yaklaştıkça yaklaştı..."

⁴⁰³ Kur'ân-ı Kerim, Necm Suresi, 53/9: "Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu."

kılâde-i mürselîn ve râbıta'-i menâzım-ı **(8)** dîn-i mübîn ser u serveri etkıyâ ve bihter u mihter-i asfiyâ şeref-bahş yesrîb u bathâ ve safâ efzâ-yı Merve u Safâ Hazreti Muhammed Mustafâ 'aleyhi min efdali's-salâvât-i mâ hüve'l-evfâ ve mine't-tehiyyâti mâ hüve'l-ekfânun rûh-i pür-fütûhına ki eşi' 'a-i mu'ciz-nümây risâleti ile kıyâm-ı sâ'ate değın cümle cihân misl-i cinân gâyetde ziyâdadur ve şa'sa'a'-i 'âlem-erây delâletinden sâ'at-i kıyâmete değın cenân-ı ehl-i îmânun ziyâsı nihâyetde ziyâdedur.

Nazmun li-münşi'ihî:

Şefî'-ı cemî'i'l-muznîbine bi-râfetin İmâm-ı temâmi'r-rusuli hayru'l-berıyyeti
(9) Lehû kâne fethu'llâhi kenze likâ'i Bihî kâne hatmu'llâhi beyte'n-nübüvveti

Ve rıdvân-ı ilâhi ve gufrân-ı nâ-mütenâhi cemîlü'l-mâl olan cümle-i âl ferhunde fellerine ki şems-i nübüvvetün pertevleridür ve câmi'u'l-kemâl olan cemî'-i ashâb-ı huçeste hallerine ki ashâb-ı hidâyetün pişrevleridür.

Nazmun li-münşi'ihî:

Bi-temsîli hayri'l-verâ âluhû
Ke-fülkin bihî men tevessel necâ
Ve ashâbuhû kennucûmi enne men
Bi-him yektedi yehtedi bi'r-racâ

(10) Tuğra

(11)

(12) Emmâ ba'd sebeb-i tenmîk-i kitâb miskîn-nikâb ve 'anbar-kibâb ve mûcib-i ta'lîk-i hitâb savâb-me'âb ve sıhhat-nisâb ki mazmûn-ı durez-nisâr ve kühre-nigârından kavâ'id-i hakîkat-i şer'ıyyet lâmi' u tâbân ve meknûn-ı fesâhat şî'âr u belâgat-disârından sevâ'id-i hakkiyyet-i mer'ıyyet sâtı' u dirahşândur budur ki hâtır-ı hatîr her vâkıf-ı habîre habî ve zamîr-i münîr her 'ârif-i basîre hafî değıldür ki dâr-ı dünyânun fînâsında fenâ sûreti 'ayân ve ginâsı ile 'anâsı hem 'inân ilfî ile hulfî-hempâ ve lütfi **(13)** ile 'unfî hemtâ ferahî ile terahı mütekârib u mütebâdil ve rahmeti ile zahmeti müteşâbih u müteşâkil ismi denâ'etden müştak ve resmi

isâ'ete mülhak câhı çâh-ı belâ ve mâlî melâl-efzâ na'îmi serî'-u'z-zevâl ve mukîmi karîbu'l-irtihâl nizâm u intizâmı bî-karar ve temâm-ı hutâmı müste'âr sürûrî şürûr-nümâ ve cübûrî gurûr-nemâ mansıbı hatîr ve mansûbesi 'asîr metâ'ı kalîl u ziyânı kesîr ve emânı yesîr u zemânı kasîr ni'meti ile nîkmeti makrûn ve mihneti ile **(14)** menheti meşhûn infâkında nifâkı mektûm ve 'azbı ile 'azâbı meczûm sûret-i sadâkatde sad-âfeti ve mi'raz-i hakâretde sadâreti eysârına a'sâr-ı mülâsık ve ebşârına enzârı mülâhık kemâl-i celâl-i bî-zevâlî muhâl ve ikbâl-i bî-intikâlî mümtenî'ü'l-hâl kabâ-yı bekâsınun dâmen-i devâmı pür-çâk ve pirâhen-i 'âfiyetinün pirâmen-i 'âkıbeti hâkdür lâ ceram *e'llezîne yunfîkûne emvâlehum bi'lleyli ve'n-nehâri sirran ve 'alâniyeten fe-lehum ecrum inde rabbihim ve lâ hayfun 'aleyhim ve lâ hum tahzenûn*⁴⁰⁴ mücebince taleb-i tarîk-i **(15)** kavimde sâbit-dem ve sırât-ı müstakîm üzre râsih-kadem olub tevfiğ-i Hak ile muvaffak olan muktedîr-i selîm-fîtrat ve muvaffak olduğı muhakkak olan mun'im-i sâhib-fitnet oldur ki 'alâ kader-i kudretihî infâk-ı mâl ile sefer-i âhiretiçün i'dâd-ı zâd ve is'âf-ı hâcet her fakîru'l-hâl ile isti'dâd-ı sa'âdeti yevme'l-me'âdî gâyetde merâm ve nihâyetde murâd idinüb binâ'-i merâsim-i hayrâtı vesile-i devlet-i uhreviyye ve inşâ'-ı mebânî meberrâtı vâsıtâ'-i sa'âdet-i ebediyye idine **(16)** şöyle kim meşâhîr-i esâtîn-i selâtîn-i cihân a'nî cemâhîr-i e'âzım-ı havâkîn-i âl-i Osmân şekkera'llâhu te'âlâ mesâ'iyehumu'l-âliye fî isâri's-sadakâtî'l-câriye ve ebbede ebede'd-dehri mebâniyehumu'l-bâkiye fî hâzihi'd-dâri'l-fâniye bu hadîs-i sahîhi'l-isnâd-ı Nebevî ve kavli-sarîhi'l-istinâd-ı Mustafavî 'alâ kâ'ilihî efdalü's-salavâtî'l-vâsilâtî ilâ yevmin tûcâze-yi fîhi's-salavâtü ve's-silât ki *izâ mâte ibnü âdeme inkata'a 'ameluhû illâ 'an selâsin sadakatün câriyetuhû ve 'ilmun yuntefe'u bihî ve veledun sâlihu yed'û lehu*⁴⁰⁵ **(17)** mazmûnın mülâhaza idüb sadaka'-i câriye olmakıçün 'amâyir-i 'âliye ve mebânî sâmiye binâ eyleyüb ve *et'amehum min cû'in ve 'âmenehum min hayfin*⁴⁰⁶ meknûnın muhâfaza buyurub ol 'amâyir-i ma'mûre ve mebânî mebrûrelerinde fukarâ'-i enâm ve gurabâ'-i bî-ser encâma in'âm-ı âm ve it'âm-ı ta'âm itmişler ve 'asâkir-i mansûre ile gazavât-ı mevfürelerinde katl u kahr-ı küffârî li'âm ve def'-i zarr-ı füccâr-ı pür-âsâm itmekile memâlik-i mahmiyyeleri olan bilâd-ı İslâmda **(18)** ber vech-i sedâd sedd-i suğûr ve ber nehc-i merâm mesâlik-i mehûfeden ref'-i havf u haşyet bi't-temâm kılmışlar ve *tevârasûhu kâbiran 'an kâbirin*⁴⁰⁷ medlûlince bu sünnet-i seniyye-i haseneti 'âdet-i pür-sa'âdet-i müstahsene idinüb selefleri haleflerine 'alâ seneni's-

⁴⁰⁴ Kur'ân-ı Kerim, Bakara Suresi, 2/274: "Mallarını gece ve gündüz, gizli ve açık olarak hayra sarfedenler için Rableri nezdinde ecirleri vardır; onlar için ne korku olacak ne de üzüleceklerdir."

⁴⁰⁵ (Ademoğlu öldüğünde üç ameli dışında bütün amelleri kesilir. (Bu üç amel) salih evladın kendisine ettiği dua, sadaka-i cariye ve son olarak da kendisinden yararlanılan ilimdir.)

⁴⁰⁶ Kur'ân-ı Kerim, Kureyş Suresi, 106/4: "...kendilerini besleyip açlıklarını gideren ve her çeşit korkudan emin kılan..."

⁴⁰⁷ (O babadan oğula tevâris etmiştir.)

savâbı bir mevrûs-i mûrisi's-sevâb komışlar binâ'en 'alâ temhîd-i hâzihi'l-mukaddimâti vebtinâ'en 'alâ teşyîd-i hâtihi'l-mütimmemâti a'lâ hazreti vâlâ-menkıbet benî sîret-i velî-fitrat sıddîk sıfat-ı Ömer-savlet Osmân-'ıffet 'Alî-simet pâdişâh-ı **(19)** 'âlempenâh ve şehinşâh-ı hilâfet-i destigâh sultân-ı hevâkîn-i zemân ve hâkân-ı selâtîn-i âvân bânî cihân-ı cihân-bânî Süleymân-ı sâni bî-sâni sâhib-kırân-ı nusret-kırân felek müknet-i melek temkîn fâtih-i hısn-ı hasîn Belgrad u Rodos müsahhar-ı Budun ve sâyir kılâ' u bilâd-ı Enkerus müstahdim-i hükkâm-ı A'râb u Ekrâd mütemellik-i diyar-ı Basra vu Bağdâd mâlik-i rikâbi'l-mülûk-i sâlik mesâlik-i ehli's-sülûk-i kâhir-i cebâbirati'l-kefereti câbiri'l-kulûbi'l-münkesirati **(20)** vâzı'-ı ebniyeti efânini'l-hayrâti râfi'-ı elviyet-i selâtîni'l-guzzât-ı zillu'llâhi 'ale'l-'âlemîne ve halîfetuhû 'alâ halîkatihî ecme'îne sâhib-i memâliki'l-berreyni ve mâlik-i mesâliki'l-bahreyni kâfil-i mesâlihi'l-haremeyni's-şerifeyni ve nâzım-ı menâzimi'l-meşhedeyni'l-münîfeyni müceddid-i merâsimi'd-dîni bi't-te'yidâti'r-rabbâniyyeti fî ra'si'l-mi'eti'l-'âşireti ve 'âşiri e'âzimi's-selâtîn-i mine'l-fırkati'l-Osmâniyye ellezîne eyyedü'l-millete el-bâhirete bi'd-devleti'l-kâhireti hüvellezi fâka fî'l-âfâki 'alâ külli melikin meleke mekârime'l-ahlâki **(21)** ve sâka ileyhi'l-melikü'l-hallâku serîre'l-hilâfeti bilâ hilâfin bi'l-irsi ve'l-'istihkâki.

Nazmun li-münşi'ihî:

Halîfetün ceme'a'l-hakku fî hakîkatihî hasenâ	Ke'l-Mustafâ husne hulkin ve manzaran
Fâdahati'l-ardu husnen ke's-semâ'i izen	Bi-zılli ra'fetihî zâte behcetini ve senâ
Enâme fitnete dehrin yedûru beyne enâm	Ve eykaza'l-emne hînen terâ bihî ve senâ
Ezâle mefsekate'l-hamri min memâlikihî senâ	Müstebdilen bi-sevâbin ve midhatin ve
A'zim bi-mânâ lehû min mülketin 'azumet	Müste'biden limülûkin te'abbedû ve senâ

es-Sultânü'bnu's-sultâni'bnu's-sultân Ebu'l-muzafferi Sultân Süleymân Şâh Hânu'bnu's-sultâni's-sa'îdi'l-mebrûru **(22)** ve'l-hâkânî's-şehîdî'l-mağfûri kâsir-i ekber-i ekâsireti'l-'acemi kesren mühînen ve fâtih-i ekser-i memâliki'l-'Arabi fethan mübînen sultân Selîm şâh hânubnu'l-müstağni 'an vasfi'l-vâsıfne ve semiyi sultâni'l-'ârifne sultân Bâyezîd hân halleda'llâhu subhânehû sultânehû ve ebede ebede'l-âbâdi emnehû ve emânehû ve sayyera makâmehû ilâ yevmi'l-kıyâmeti mesnede'l-hilâfeti ve'l-imâmeti ve seyyare me'ahû'l-fethe'l-mübîne ve'n-nasra'l-'azîze haysümâ teveccehe emâmehû nazmun ve *hâzâ du'â'un lâ yuraddu*

li-ennehû salâhun li esnâfi 'l-beriyyeti şâmilu⁴⁰⁸ (23) ayet-i kerîme-i inne 'llâhe ye'muru bi 'l-'adli ve 'l-ihsânî⁴⁰⁹ fehvâsını bi 'l-hakikat-i hadîka'-i kalb-i selîmi 'l-efkâr ve sahîhi 'l-enzârlarında sâbit ve nâbit idüb 'adli sıfat-ı safiyye ve ihsânî şîmet semiyuhû idinüb ve kelime-i tayyibe-i ahsin kemâ ahsenu 'llâhu ileyk⁴¹⁰ metvâsını her âyine âyine-i tab'-ı latîfi 'l-intibâ' ve serî'i 'l-ittılâ'larında muntebi' ve muntavî kılub reşehât-i sehâyib-i âsâr-ı ihsân-ı 'amîmi 'l-iysârın neysân sân efrâd-ı nev'-i insâna nisâr ve sehât-ı hurşid nevâl-i hasenât-ı 'adîmi 'l-misallerinden (24) muhît-timsâl aktâr-ı 'âlemi mâ lâ mâl ve evlâd-ı âdemi bâ mâl u menâl kıldıkdan sonra âbâ'-i 'izâm ve ecdâd-ı kirâmılarınun nevvera 'llâhu merâkidehum ve 'attara bime'âtiri 'l-cenneti meşâhidehum sünnet-i seniyyelerin tecdîd ve 'âdet-i 'aliyyelerin müceddedâ temhîd buyurub gazâ-yı cennet-cezâ ve cihâd-ı nusret-sezâya müştâgil ve iştigâlınden meşâ'il-i kalb-i fârisân meyâdîn-i dîn ve kanâdil-i dil-i hârisân mebânî şer'-i mübîn teveccüh-i kesîri 't-te'sîr ve himmet-i kebîri 't-teysîr ile müşte'il olmağın kesr-i ekâsira'-i küffâr (25) ve feth-i kılâ' u bikâ'-i kibâr ve memâlik-i mahrûse-i nâ-müdâra zamm-i bilâd-ı bisyâr ve emsâr-ı bî-şümâr veche-i vecîhe-i eyser ile müyesser olub silk-i havze-i himâyetlerinde munharit ve simt-i havme-i hirâsetlerinde munzabıt olan medâyın u diyâr ve memalik u husûn-ı küffâr şe'âyir-i İslâm ve şerâyi'-i dîn-i Nebî 'aleyhisselâm ile nehc-i envâr üzre münevver oldukdan sonra tasmîm-i niyyet ve 'azm-i meşîyyetleri binâ'-i 'emâyir-i azîmeti 'l-me'âsir sadedinde iken e'izze-i evlâd-ı emcâd-ı necâbet-nicâd ve ecille-i ensâl-i (26) encâd-ı nebâhet-nihâdlarından dürre-i dürc-i dâverî ve gurre-i burc-i serverî kevkeb-i felek-i ikbâl ve gevher-i sade-i ifdâl şu'be-i devha'-i saltanat u kâ mukârî ve semere-i şecere-i ma'dilet u bahtiyârî kâbil-i kurbet-i ilâhî ve lâ yık-ı rahmet-i nâ-mütenâhî nûr-ı hadeke'-i pâdişâhî ve nevr-i hadîka'-i şâhinşâhî mâlik-i melekât-i melekîyye ve sâhib-i sıfât-ı melikiyye zü't-tab'i 'n-nekkâd ve 'z-zihni 'l-vekkâd

Nazmun li-münşi' ihî:

Selîmü 't-tab'i makbûlu 't-tibâ'i	Serî 'u 'd-derki sehlü 'l-ittılâ'i
(27) 'Adîmü 'l-misli fî nesli 's-selâtîn	'Adîlü 'ş-şemsi vechen zâ şu'â'in
Lehû fehmun li-küllî 'n-nesri vâfi	Lehû kalbun li-küllî 'n-nazmi vâ'in
Ra'eynâ ennehû li 'ş-şeri mâni'	Ra'eynâ ennehû fi 'l-hayri sâ'in
Li-kurbi 'llâhi lemmâ kâne ahrâ	Mine 'l-firdevsi urkid vesta kâ'in

⁴⁰⁸ (Bu geri çevrilmeyen/red olunmayan bir duadır. Çünkü mahlukâtın tümünü kapsamaya uygundur.)

⁴⁰⁹ Kur'ân-ı Kerim, Nahl Suresi, 16/90: "Muhakkak ki Allah adaleti, ihsanı emreder..."

⁴¹⁰ Kur'ân-ı Kerim, Kasas Suresi, 28/77: "...Allah sana ihsan ettiği gibi, sen de insanlara ihsanda bulun..."

el-Müsterîhu fî civârî'l-meliki's-samed şehzâde-i merhûm sultân-ı emîr Muhammed emlâe'llâhu kabrehû nûran ve sekâhu Rabbuhû şarâben tahûren ve lekkâhu nadraten ve sururen vestahdeme lehû vildânen ve hûran kazâ'-i ezel ve hulûl-i ecel eclinden reye'ân-i şebâb ve 'unfevân-i 'ömr-i pür-şitâbda **(28)** şehd-i şehâdet şerbetin içüb ve bu dâr-ı müste'âr-ı mecâziyyeti'l-atvârdan hakikat üzre geçüb medâr-ı bevârdan civâr-ı melik-i Gaffâra vâsıl ve zahmet-i hâne-i nâ-pâyidârdan rahmet-i bî-şümâr-ı perverdigâra mütevâsıl oldukda müşarunileyh halîfe-i ilâh ve nâyib menâb-ı risâlet-penâh zıll-i zalîl-i perverdigâr hazret-i Hüdâvendigâr 'âlem-medâr a'zama'llâhu ecrahû ve neffeze fî cemî'i'l-'âlem-i emrahû zehârîf-i dünyâ-yı garrâr-ı gaddâra ve tesârîf-i rûzigâr-ı zürkâra ve tedâvîr-i çarh-i devvârı geç refâtara ve tesâvîr-i zemân-ı **(29)** mekkâr-ı nâ-bekâra 'ayn-ı 'ibret bîn ve basar-ı basiret-âgîn ile nazar idüb müceddedâ sa'âdet-i ilhâm-i ilâhî ile mes'ûd ve mü'ekkedâ ilmâm-ı in'âm-ı nâ mütenâhî ile 'âkıbet-i mahmûd olub ahsen-i tedbîr u tedebbür ve eyemen-i ta'akkul u tefekkür ile hâtır-ı hatîri isâbet-mesîr ve ifâzat-masîrlerine şöyle hutûr eyledi ki bu dâr-ı nâ pâyidâr-ı mihnet-sarây ve rihlet-sirâyda inşâ idecek ol binâ'-i hayr-ı cennet-cezâ ve rahmet-efzâ-yı merkûm ferzend-i merhûm-ı şehâdet-peyvend ve mesfûr veled-i mağfur **(30)** Muhammed nâm vu Muhammed mânendinün ce'ale'llâhu fî a'lâ 'illiyîne merkadehû ve fî ravzati'r-rıdvânî erkadehû mezâr-ı mağfîret-medâr ve meberret midrârı üzerinde binâ eyleye ki füyûz-ı hayrât-ı 'amîme ve 'umûm hasenât-ı cesîme ile makarr-ı kurrâ u fukarâ ve makâm-ı 'ulemâ u fudelâ olub bir vech-i vecîh ve nehc-i nebîh ile bu ma'bere-i 'âriyyede bir sadaka'-i câriye ola ki mevâyid-i lâzımı'l-istimrârı ve 'avâyid-i dâyimi'l-istikrârı ile içinde olacak ifâde u istifâde-i 'ulûm-ı 'akliyye u nakliyye ve ifâza **(31)** ve istifâde-i fûnûn-ı asliyye u fer'iyyenün aktârı ve etrâfda iştihârı ve askâ' u eknâfda intişârı safha'-i rûzigâr-ı nâ pâyidârda bir ser-âmed yâdigâr kala ve halisan li vechi'llâhî ve tâliben li rahmet-i Rabbihî ve rızâhu olduğı sebebdan defâtîr-i a'mâl ve devâvîn-i ef'âlde sebt olunub *inne'l-hasenâti yüzzhibne's-seyyi'âtı*⁴¹¹ mücebince bu hasene-i seniyyeti's-sebât sebeb-i mahv-i seyyi'ât ve vesile-i necât 'anî'd-derekât belki vâsîta'-i rif'at-i derecât ola pes tevfk-i Rabbanî rafik ve teysîr-i Rahmânî **(32)** hâdî tarîk olub müşarunileyh şâhinşâh-ı muzafferfer lâ zâle makrûnen bi'l-fevzi ve'z-zafer fî külli hadarin ve sefer ve masûnen 'an külli darrin ve şerr bi hürmet-i seyyidinâ Muhammedin hayri'l-beşer hazretleri mûmâileyh şehzâde-i melek-manzar ce'ale'llâhu lehû'l-cennete hayra makar ve mak'ade sıdkin müstekarrun meşhed-i mu'attar ve merkad-ı mu'anberi üzerinde olan kubbe-i mudalla'a ve künbed-i musanna'a cenbinde bir câmi'-i münevver ki câmi'-i cemî'-i zîb u

⁴¹¹ Kur'ân-ı Kerim, Hüd Suresi, 11/114: "...Şüphesiz ki iyilikler kötülükleri yok eder..."

zîver olub tâk u revâkî ‘âlemde tâk ve sâyir levâzım u merâsimi mütenâsibü’l-intizâmî ve’l-ittisâk⁴¹² (33) ve cümle ehl-i nazar katında ‘ale’l-ıtlâk ma’dûmu’n-nazîr ve nâdire-i efâk temâm-ı ehâsin-i mehâsini câmi’ u hâyiz le-mescidün üssise ‘ale’t-takvâ dinilse câyiz sunûf-ı bedâyi-‘i sanâyi’ ile memlû ve sufûfında hufûf-ı melâ’ike olmak mercû sakf u tahtı safâ bahş u râhat-nisâr derû dîvârı pürkâr u pergâr-nigâr derûn-ı haremi ke-ennehû sarhun mümerredun ve birûn-ı harîmi keennehû min lu’lu’in ve zeberced bî-şübhe şebîh-i beyti’l-ma’mûr ve bî-rayb menâreleri nûrun ‘alâ nûrin kindilleri leyâlîde leâlî rahşanda (34) ve eyyâmda nazar-ı enâmda mütelâlî u direhşanda ‘âlemde ‘alem olduğu ma’lûm ve cihânda cemî’-i cihâtile ehl-i nazar nazarında nazîri ma’dûm ve bi’l-cümle cümle evdâ’ı makbûl ve hazret-i Hak celle ve ‘alâ katında mercuvvü’l-kabûl sıdk-ı niyyet ve safâ’-i taviyyet ile binâ eyleyüb mü’mînîn u mü’mînât ve müslimîn u müslimâtıdan kâffe-i ashâb-ı tâ’âte ve ‘âmme-i erbâb-ı ‘ibâdâta vakf eyledi ve i’tilâ’en li me’âlim-i dîni’l-İslâm ve‘tinâ’en bişâni’l-‘ulemâi’l-a’lâm câmi’-i mezbûrun harem-i pür-nûrına muttasıl bir zât-ı behcet u⁴¹³ (35) senâ ve bâiseti midhatin ve senâ medrese-i mûsiseti’l-binâ ki i’dâd-ı gurafât-ı huld-i berînde misl-i semâniye ve a’dâdı hucurât-ı cennet âyînde zı’f-ı semâniyedür inşâ idüb ifâde u istifâde-i ma’kûl u menkûlün melekesine mâlik ve ifâza u istifâza’-i furû’ u usûlün meslekine sâlik olan bir müderris ‘âlim u ‘âmil ve talebe-i ‘ilme ki her biri sâlih u kâbil ola vakf eyledi ve câmi’-i sâlifî’s-sifr lâ zâle câmi’an li-ehli’z-zikri ve’l-fikrin civârında müzeyyinât-ı mevfûreye muhtevî ve muhasenât-ı gayr-ı⁴¹⁴ (36) mahsûre ile muntavî bir ‘imâret ‘adîmü’l-‘adîl ve mebâni hayr bedî’i’l-bedîl ki bir kılâr müttesi’i’l-hevâyic ve me’kel müttesiki’l-medâric ve matbah kesîrû’l-mevâyid ve mahbez ‘azîmü’l-‘avâyid ve sekiz bâb tabhâne refî’atü’l-kibâb ve müstekillan ahâlî haremeyn-i şerifeyn içün binâ olunan bir bâb tabhâne-i menî’u’l-mâb ve bir anbâr kesîrû’n-nevâl ve ahûr vesî’u’l-minvâl ve kenîf u muhtetab bedî’u’l-misâl ve sâyir levâzım u levâhık ve bâkî merâsim u merâfıkı müştemildür binâ buyurub ba’de’l-itmâm bu mebniyye-i mübeyyene-i bi’t-temâm fırka’-i fukarâ’-i ve mesâkîn-i enâm (37) ve zümre-i gurabâ u muhtâcîn-i havâss u ‘avâm ve sâyir müsâfirîne küllü men kân min eyyi beldetin ve mekân vakf eyledi her birisine bu ebniye-i mezbûre ve müştemelâtı ‘imâret-i mezkûreden ferdan ferdâ ‘ilm-i ‘âlem ârâsı müte’allık ve kemiyyet u keyfiyyetine müfreden ve cem’an ihâtâ’-i hâtır-ı fermân fermâsı mütehakkık oldukdan sonra ol hinde ki cemî’-i umûr-ı şer’iyye ve cümle-i ‘ukûd-ı dîniyye zât-ı şerîflerinden sahîh u nâfiz idi vakfen sahîhen şer’iyyen ve habsen sarîhan mer’iyyen mü’ebbeden mü’ekkeden dâimen sermeden hâviyen ‘alâ hazâfirî’s

⁴¹² Der-kenar: Şehzâde sultân Mehmed türbesi kurbunda cami’ şerîf.

⁴¹³ Der-kenar: Cami’-i şerîf-i mezkûrun haremine muttasıl medrese.

⁴¹⁴ Der-kenar: Cami’-i şerîf-i mezkûr civârında ‘imâret ve tabhâne.

(38) -şerâyit-i ve‘z-zavâbıt-ı ve‘l-erkân hâliyen ‘an cezâmîri‘n-nevâkızı ve‘l-medâhızı ve‘l-butlân makrûnen bi-teslîmi mâ lezime teslîmuhû ilâ men lehu‘t-tesellümü şer‘an ve icrâ‘-i mâ bene lehû aslen ve fer‘an teslîmen ve icrâ‘en şer‘iyyeyn mer‘iyyen ve ‘an mevânî‘-i ve‘l-medâfî‘-i ‘ariyyeyn ba‘de zâlike ol münşe‘ât-ı mestûranun mesâlih u mesârıfı ve mebnıyyât-ı mesfûrenün mevâcib u vezâyifiçün sadr-ı kitâb-ı münîf simet ism-i sâmiyle müşerref ve dîbâce-i hitâb-ı şerîf şeref-i nâm-ı nâmîsiyle pür-şeref olan halife-i Girdigâr (39) ve sâye-i lütf-ı Perverdigâr hazreti Hüdâvendigâr-ı Gîtî-medâr lâ zâle‘l-felekü‘d-devvâr dâyiren ‘alâ vefk-i murâdihi fî cemî‘i‘l-edvâr cenâbından temâm tasarrufât u teberru‘ât ve mecmû‘-ı meberrât u tasaddukât tecvîz-i şer‘-i mutahhar-i Nebevî ile câyiz ve tasvîb-i dîn-i münevver-i Mustafavî hâyiz olduğu halde vakf u tesbîl vech-i cemîl ve nehc-i nebîl ile eyledi vakfen sahîhen şer‘iyyen ve tesbîlen sarîhen sem‘iyyen ‘alâ seneni‘ş-şer‘î‘ş-şerîf sarâhat ile hiyâte-i temellükünde münderic ve ‘alâ neski‘d-dîni‘l-hanîf sarâfet ile (40) hiyâze-i tasarrufında mündemîc olan kura u ziyâ‘ u emlâk-i hâliyeten ‘an şâyibeti‘l-iştibâhı ve‘l-iştibâkı ve hâliyeten ‘an şâyineti‘l-iktisâmi ve‘l-iştirâkı ‘alâ tehâlûfî‘l-ecnâs ve‘l-envâ‘-ı ve‘l-esnâfı ve tebâyüni‘ş-simâtı ve‘n-nu‘ûti ve‘l-evsâfı ve ol emlâk-i mevkûfe ve mevkûfât-ı mevsûfa üç kısma münkasım ve her kısmı ismi ve semit ile müttesim olub bu kitâb-ı sâmiye mürtesimdür kısım-ı evvel Rumeli cânibinde vâki‘ olan emlâk-i mu‘ayyene ve ‘akârât-ı mübeyyenedür ve kısım-ı sâni Cezâyir-i meşhûre içinde (41) olan kuray-ı ma‘mûredür ve kısım-ı sâlis Anadolu cânibinde vâki‘ olan emlâk-i muharrere ve ziyâ‘ı musettaradur emmâ kısım-ı evvel Rumeli cânibinde vâki‘ olan emlâk-i mu‘ayyene ve ‘akârât-ı mübeyyenedür budur ki bu üslûb-ı kinâyet meslûb üzre kitâbet olunub zikr olunur ve bu minvâl-i sarîhi‘l-icmâl ile ikmâl olunub şerh kılınur ol cümleden Dârü‘ş-Saltanatı‘ş-Senıyye-i Konstantiniyyetü‘l-Mahmiyye huffet bi‘ş-şe‘âyiri‘d-dîniyye ve hufizat ‘ani‘l-âfâtı ve‘l-beliyyede müşarünileyh pâdişâh-ı (42) âlişân ve şâhinşâh-ı Gîtî-sitân Süleymân-ı zemân zıll-i zalîl-i Rahman tekabbela‘llâhu cemî‘a hayrâtihî vedâ‘afe sevâbe meberrâtihî ve ucûra hasenâtihî hazretleri kabilinden binâ olunan başhâne dükkânıdır ki mevki‘inde ma‘lûm ve mu‘ayyen ve hudûdnâmede hudûdu tafsîliyle vech-i meşrû‘ üzre meşrûh ve mübeyyendür bi-cemî‘i‘l-hukûk-ı ve‘l-levâzım ve tamâmi‘l-hudûd-ı ve‘l-merâsim ve haslar kadılığınan kasaba‘-i hazret-i ebî Eyyûb Ensârî aleyhi rahmetü‘l-bârî mahallâtından Kâsım Paşa mahallesinde⁴¹⁵ ⁴¹⁶ (43) vâki‘ olan Çifte Hammâm‘dur ki mevki‘inde ma‘lûm u m‘arûf olmağın istiğnâsı tahdîd ü ta‘rîfdan tamâmdur ve yine kazâ‘-i mezbûrdan Küçükçekme nâm kasabada yekta hammâmıdır ki mevzi‘inde iştihârı tam olmağın ma‘lûm-ı enâmdur cemî‘-i tevâbi‘-u mudâfât ve levâhık u mensûbât ile

⁴¹⁵ Der-kenar: Dersa‘âdetde başhâne.

⁴¹⁶ Der-kenar: Kâsım Paşa‘da Çifte Hamam.

ve yine kazâ'-i mezbûrdan Kâğıdhâne nâm karyede Alagöz Değirmeni demekle ma'rûf bir değirmendür ki hudûdı hudûdnâmede mübeyyendür bî-cemî'î'l-âlâtı ve'l-edevât ve'l-ahcârı ve'l-ahşâb^{417 418} (44) ve hakkü's-şirbi ve sâyir-i mâlehu'l-izâfetü ve'l-intisâbu ve yine kazâ'-i mezbûrda Büyükdere demekle meşhûr karyede olan nehr üzerinde dâyer ve sakf-i vâhid altında vâki' iki göz değirmendür ki mevki'inde hudûd-ı erba'ası mümtâz ve hukûkî bilâ müdâfî' ve lâ münâzi' mu'ayyendür bi-cümleti'l-hudûd-ı ve'l-hukûk sevâ'un te'allakat bihi bi'l-isâleti ev bi'l-luhûk mine'l-cudûli ve'l-mathane ve matrahi'd-dakîk-i ve'l-ahcâr ve'l-ahşâb ve sâyiri'l-âlâtı ve'l-edevâtı ve'l-esbâb ve dahî karye-i mezbûrede olan İbrahim Paşa Sarayı^{419 420} (45) demekle ma'rûf saray-ı kebîr rafî'ü'l-bünyân ve dâr-i menî'a azîmetü'l-hîtândur içinde olan çeşme-i cârî ve sâyir tevâbi' lâzîmü'l-istîmrârı ve bâkî levâhık-ı dâyimü'l-istîkrârı ile ki mevki'inde hudûdı ma'lûm ve hukûkının imtiyâzı meczûm olmağın tahdîdden ganî vü tevsîfden müstağnidür ve dahî karye-i mestûrada olan iki kît'a bostandır ki birisi mezkûr saraya muttasıl ve birisi andan munfasıldır ve her birisi bi-ra'sihi müstakill u müteassıldır ve mevki'inde ma'lûm u mümtâz⁴²¹ (46) ve hudûd u hukûkları mütehakkikü'l-imtiyâzdur dahî zikr olunan karye-i Büyükdere'dür ki hudûdnâmede hudûd-ı tammesi mestûr ve merâsim u merâfıkı vech-i vecîh-i sâmi ve nehc-i nebîh-i nâmî ile mesfûrdur mecmû'-ı hudûd u hukûk ve tarâyık u şevâri' ve mevâzi' u mezâri' ve levâhık u tevâbi' ile heman iki çayır ve bir bağçeden gayrı ki eğer çi karye'-i mesfûre sınırında vâki' ve her biri mevki'inde meşhûr ve mevzi'inde iştibâhdan dûrdur emmâ vakfda dâhil olmayub müşarûnileyh pâdişâh-ı Süleymân⁴²² (47) nâm u Sikender-makâm ve şehinşâh-ı âsaf vezîr u Rüstem-gulâm halleda'llâhu te'âlâ zullete zıllihi'z-zalîli ilâ kıyâmi's-sâ'ati ve sâ'ati'l-kıyâmi hazretlerinin milkiyyetinde ustuvâr ve mâliyyetinde mukarrerü'l-istîmrârdur ve yine haslar kadılığında olan karye-i Sarıali ve karye-i Ormanlı ve karye-i Oğurlu ve karye-i Bostancılı nâm dört pâre karyedür ki her birisinin hudûd-ı erba'ası hudûdnâmede tafsîl-i asîl ile mezkûr ve tekmîl-i cemîl ile mezbûrdur cemî'-i tevâbi' u levâhık ve merâfık u⁴²³ (48) tarâyık ile hukûk-ı dâhiliyye u hâriciyyeden kâbil temlîk u temellük ve lâyı-ı nakl u intikâl olanlardan hâh-asâlet u istiklâl ile ola ve hâh-fer'ıyyet u teb'ıyyet ile ola ve Silivri kazâsında karye-i Tahir Fakîh ve karye-i Sogaz ve karye-i Arnevidler ve karye-i Gölbaşı ve nâm-ı diğeri Bilgiradlı ve karye-i Depevirânı ve karye-i Mâcerân ve karye-i Hırvatlar ve karye-i Dilgû [?] ve karye-i Celebler

⁴¹⁷ Der-kenar: Küçükçekmede hammâm.

⁴¹⁸ Der-kenar: Kağıdhânede değirmen.

⁴¹⁹ Der-kenar: Büyükdere de dükân.

⁴²⁰ Der-kenar: Kezâ saray.

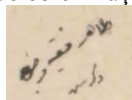
⁴²¹ Der-kenar: Kezâ iki bostan.

⁴²² Der-kenar: Büyükdere de.

⁴²³ Der-kenar: Haslar kadılığında Sarıali Ormanlı Oğurlu Bostancılı.

ve karye-i Küçükkılıçlı nâm-ı diğer İnvirânı ve karye-i İmirhânlı ve karye-i Hisarbeyli dimekle ma'rûf bu on iki pâre karyelerdür⁴²⁴ (49) ki hudûdnâmede hudûd-ı erba'ası her birinün vech-i vecîh muharrer üzre musattar ve hukûkî nehc-i nebîh-i mukarrer üzre gayri muğayyerdür bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-muzâfât ve cemî'i'l-levâhiki ve'l-mensûbât mimmâ yekbelu'n-nakle ve'l-intikâl şer'an sevâ'un bi't-tab'ıyyeti ve'l-istiklâl aslen ve fer'an ve dahî zikr olan karye-i Tahir Fakîh kurbında sakf-ı vâhid altında vâki' bir göz değirmendür ki mevki'inde gâyetde ma'lûm ve nihâyetde mu'ayyendür cemî'-i âlât u edevât ve cümle muzâfât u mensûbatile ve Çorlu kazâsında olan karye-i Jengerlü⁴²⁵ (50) ve karye-i Pınarbeyli ve karye-i Köpekli ve karye-i İsaçı ve karye-i Sarılar ve karye-i Tatar Velî ve karye-i Aslanlı ve karye-i Muradlı ve mezra'a'-i Tatar Velî ve mezra'a'-i Dünberek nâm bu sekiz pâre karye ile bu iki pâre mezra'adur ki her birinün hudûdı alâ hide hudûdnâmede beyân ve kemâl-i ta'yîn ile ayân olmuştur bi-cemî'i'l-hukûki ve'l-hudûd sevâ'un kâne ma'dûden ev gayra ma'dûd mimmâ yakbelu't-temlîke ve't-temelluke ve yüzker ev lem yüzker fi's-saki ve't-temessûki ve Bınar Hisar kazâsında olan karye-i Bedr ve karye-i Korculu dimekle ma'ruf⁴²⁶ (51) iki pâre karyedür ki her biri mevki'inde mümtâz u meşhûr bilâ şekkin ve lâ raybetin ve lâ miryedür ve hudûdnâmede tafsîlât-ı tâmme ile hudûd-ı erba'aları mufasssal ve imtiyâz u ta'ayyünleri gâyetde muhassaldur ve kazâ'-i Vize'de karye-i Musa Işıklı ve karye-i Çavışlı ve karye-i Büyük Kurtulmuş ve karye-i Küçük Kurtulmuş ve karye-i Mezîdlü ve karye-i Gökdepe dimekle ma'rûf altı pâre karye ile Yeniçeri Muradlı nâm bir mezra'adur ki her birisinün alâ hide hudûd-ı erba'ası hudûdnâmede bir vech-i müvecceh ile muharrer (52) ve hüsn-i tahrîr ile gayr-ı mükerrerdür ki şâyibe-i şübheden 'ârî ve şevb u raybden berîdür ve İpsala kazâsında olan karye-i Barağı ve karye-i Bıyıklı nâm iki pâre karyedür ki hudûdnâmede her birinün hudûdı kemâ yenbagî musarrah ve beyân-ı hukûk-ı sarâfet-i sarâhat ile muvazzahdur ve Çirmen kazâsında karye-i Hasbeylü ve karye-i Salurlu ve karye-i Sarıyâr ve karye-i Yenice ve karye-i Oğuzhanlı ve karye-i Köse Evhadlu ve karye-i Deli İlyaslu ve karye-i Koyunlu ve karye-i Tatar Ahmedlü nâm-ı diğer Deli Mihâyil ve karye-i Buldı ve karye-i Alemdârlu ve karye-i (53) Otluk Hacısı ve karye-i Yündalaki ve karye-i Hayreddinli ve karye-i Sart Obası dimekle ma'rûf on beş pâre karye ile yedi pâre çiftlik ve Alaçayır nâm bin beş yüz dönüm mikdârı bir çayırdur ki birbirine her birisinün hudûdı muğâyirdür ve hudûdnâmede bu

⁴²⁴ Der-kenar: Silivri kazâsında Tahir Fakîh Sogaz Arnavudlar Gölbaşı nâm-ı diğer Belgradlu Depeviranı Mâcerân Hırvatlar Dilgû Celebler Küçükkılıçlı nâm-ı diğer İnvirânı Emirhânlı Hisarbeyli.

⁴²⁵ Der-kenar: Tahir Fakîh

⁴²⁶ Der-kenar: Bınar Hisar.

sâbîkû'z-zîkr kurânun ve çiftliklerün ve çayırın alâ hîde hudûdları bi'l-istiklâl kemâl-i tebyîn ve nihâyeti ta'yîn ile itmâm u ikmâl olunmuşdur ve kazâ'-i Nevrekob'da karye-i Vezme ve karye-i Niştine ve karye-i Baratin nâm üç pâre karyedür ki hudûdnâmede (54) her birinün kâffe-i hudûdı müte'ayyin ve 'âmm-i hukûkî mütebeyyindür bi-cümleti'l-merâsimi ve'l-merâfikî ve cemî'i't-tarâyıkî ve'l-levâhık mine't-tilâli ve'l-ağvâr ve'l-'uyûni ve'l-enhâr ve's-suhûli ve'l-cibâl ve sâyir-i kâbilâti'n-nakl-i ve'l-intikâl sevâun bi't-tab'iiyeti ev bi'l-istiklâl ve emmâ kısm-ı sâni Cezâyir-i meşhûre içinde olan kurây-ı ma'mûre ile budur ki vech-i vecih üzre tafsîl ve nehc-i nebîh üzre tekmîl olunur ol cümleden Cezîre-i Marmara demekle ma'rûf cezîredür içinde olan karye-i Birgos (55) ve karye-i Galimi ve karye-i Gamyanda ve karye-i Malâtya ve karye-i Tetragona ve karye-i Afton ve karye-i Revâtîc ve karye-i Kalazak ve karye-i Peristiyû nâm dokuz pâre karyeler ile ki her biri mevki'inde gâyetde ma'rûf ve mevzi'inde nihâyet-i ma'rûfiyyet ile mevsûf olmağın tahdîde gayr-ı muhtâc ve tavsîfe adîmu'l-ihitiyâcdur ve dahî Tavşan Adası demekle meşhûr cezîredür içinde olan karye-i Gûrî ve karye-i Midillü ve karye-i Bulgar ve karye-i Ustûmâ ve karye-i Hulya nâm beş pâre kurâ ile ki mevki'inde her biri ma'lûm (56) ve her birisinün imtiyâz-ı hudûdı meczûm olmağın ganî tahdîd u tavsîfden ve müstağnî tafsîl u ta'rîfdendür ve dahî Cezîre-i Arab demekle ma'rûf cezîredür içinde olan karye-i Arab ve karye-i Efûşâ nâm iki karye ile ki her birinün sınırı âhardan mümtâz ve hudûdı müte'ayyinü'l-imtiyâzdur ve dahî Cezîre-i Miralîdür içinde olan karye-i Midillü ve karye-i Arnavid ve karye-i Hızır İlyâs nâm üç pâre karye ile ki her biri mevki'inde ma'rûf ve meşhûr beyne'n-nas ve gâyet şöhetinden mün'adimü'l-iştibâh ve mürtefi'ü'l-iltibâsdur (57) ve dahî Cezîre-i Kubalî'dur içinde olan karye-i Kubalı nâm karye ile ki iştihârı gâyetde ve imtiyâzı nihâyetde olmağın iltibâsdan ba'îd ve müstağnî 'ani't-tahdîddür ve dahî Cezîre-i Kapudağı demekle ma'rûf cezîredür içinde olan karye-i Hirek ve karye-i Dragonda ve karye-i Vâtî ve karye-i Rodya ve karye-i Berme ve karye-i Kastel ve karye-i Şahin Birgos ve karye-i Kurıca Birgos ve karye-i Akkelisa ve karye-i Kumlimânı ve karye-i Mîhanya ve karye-i Meşhedlü ve karye-i Unye nâm on üç pâre karye ile ki (58) her birinün mevki'inde gâyet iştihâr ve nihâyet imtiyâz-ı eclinden tahdîdden istiğnâsı muhakkak ve tavsîfe 'adem-i ihtiyâcî musaddakdur cemi'-i medâhil-i şer'îyye ve cümle me'âhiz-i dîniyyeleri ile bile hemân 'öşr-i şer'î karye-i Gonya'dan gayri ki anun arâzi-i öşriyyesi merhûm cennet-mekân ve mağfûr-huld-âşiyân Sultân Bâyezîd Han aleyhi'r-rahmetü ve'r-rıdvânun 'imâret-i 'âmiresi evkâfındandur emmâ besâtîn hukûk-ı şer'îyye bâkî vücûh-ı mâliyye-i millîyesi ile harâcdan ve gayrıdan bi'l-küllîyye bu kitâb-ı sıhhat-encâm (59) ve savâb-fercâm ve hitâb-ı miskîn-erkâm ve 'anbar ertisâmda beyân olunan bu şehzâde-i behîşt-makâm ve Firdevs-menâm merhûm sultân emîr Muhammed rahmetü'llâhi'l-meliki's-samedün

üzerinde binâ olan ‘imâret-i ma‘mûre ve mebânî hayrât-ı mevfûrenün vakfidur tekabbela‘llâhu min vâkıfihî‘l-hayrât-i vedâ‘afe lehû ucûre‘l-muberrâtî ve dahî Cezîre-i Kınalı‘dur ki hemân Kınalı nâm karyeye müstemildür ve iştibâh u iltibâsa gayr-ı muhtemildür ve dahî Kızıl Ada nâm cezîre-i meşhûredür içinde olan üç pâre kurây-ı (60) ma‘mûre ile ki karye-i Rûmiyân ve karye-i Serfîyân ve karye-i Kâriye‘dür ki her birisinün mevki‘inde hudûd mu‘ayyen ve mevzi‘inde sınırı mübeyyen olmağın tahdîdi gayr-ı lâzım ve gayr-ı lâzım olduğına her ehl-i ma‘rifet câzimdür ve dahî Cezîre-i Birgos‘dur ki hemân Birgos nâm bir karyeye muhtevîdür ve dahî Cezîre-i Heybelü‘dür ki bu dahî hemçunân hemân Heybelü nâm bir karye ile muntavîdür ve her biri mevki‘inde gâyet-i ta‘yîn ile müte‘ayyin ve tahdîde ‘adem-i ihtiyâcları mütebeyyindür bu cezâyir-i mezkûrede vakf olan ziyâ-i mezbûre (61) otuz dokuz kurây-ı ma‘mûre ve mevâzı‘-ı meşhûredür tekabbela‘llâhu min vâkıfihî‘l-hasenâtî‘l-mebrûrete‘l-mevfûrete ve ce‘ale fî i‘lâ‘-i kelimetî‘llâhi mesâ‘iyehu‘l-mevfûre meşkûre ve emmâ kısm-ı sâlis Anadolu cânibinde olan emlâk-i muharrere ve ziyâ‘-i musattare budur ki bir tarz-ı pâk u pâkize ve tarîka‘-i vecîhe-i vecîze ile tahrîr-i zâhir ve tastîr-i zâhir olundı ol cümleden Geçivize‘de vâki‘ olan karye-i Maldepe ve karye-i Akkelîsa demekle ma‘rûf iki karyedür ki her birisinün hudûdnâmede hudûd⁴²⁷ (62) meşrûh ve sınırı kâmilü‘ş-şurûhdur ve livâ‘-i Aydın‘da Sart kazâsında vâki‘ Ahmed Beylü nâm karyedür ki hudûd-tâmmesi mevki‘inde mümtâz ve sınırı zâhirü‘l-imtiyâz olmağın tahdîd-i temhîd ve tavsîfî teşyîd olundı ve kazâ‘-i mezbûrda Susandığı nâm nehr üzerinde olan ol Yirükkeyli ile dört müd ve yedi kile tohum alur çeltükliğidür ki mahallinde müte‘ayyini‘l-hudûd ve mütebeyyinü‘l-hukûk olduğu ecilden tahdîdi tenmîk ve tavsîfî ta‘lîk olundı ve kazâ‘-i Birgi‘de olan nâhiye-i Gülşen‘de vâki‘ Kulağuz^{428 429 430} (63) Çiftliği demekle ma‘rûf olan çiftlikdür ki hudûdnâmede kemâl-i tahdîd ile muhadded ve tahkîk-i hakîk ile ta‘rifî mümehhed olmışdur ve kazâ‘-i mezbûrda karye-i Ayasofut ve karye-i Balçıkxavlı ve karye-i Akçapınar ve karye-i Geregi nâm-ı diğer Çenme ve karye-i Sandi demekle meşhûr beş pâre karyedür ki her birinün mevki‘inde sınırı ma‘lûm ve mu‘lem ve mevzi‘inde hudûd-ı mümtâz u gayr-ı mübhemdür ve livâ‘-i mezbûrdan kazâ‘-i Çeşme‘de vâki‘ olan Ürkmez nâm karyedür ki hudûd hudûdnâmede⁴³¹ (64) muharrer ve sınırı ale‘t-tafsîl musettardur ve yine livâ‘-i mezbûrdan Yenişehir nâm kasabadur ki hudûdnâmede kemâ yenbegî tahdîdi tahrîr ve tavsîf-i hüsn-i takrîr ile ta‘bîr olunmuşdur ve kazâ‘-i Kestel‘de olan karye-i Talıca ve karye-i Meğrigen Deresi demekle ma‘rûf iki pâre

⁴²⁷ Der-kenar: Geçivize‘de Maldepe ve Akkelisa.

⁴²⁸ Der-kenar: Ahmed Beylü.

⁴²⁹ Der-kenar: Çeltik.

⁴³⁰ Der-kenar: Kulagöz Çiftliği.

⁴³¹ Der-kenar: Ayasofut, Balçıkxavlı, Akçapınar, Geregi, Sandi, Kazâ-i Çeşme‘de Ürkmez.

karyedür ki hudûdnâmede hudûd-ı erba‘aları musarraḥ ve tasrîḥ-i sarîḥ ile gâyetde münekkah olmuştur ve kazâ’-i Güzelhisar’da vâki‘ olan karye-i Tavliye’dür hudûd-ı içinde olan karye-i Mescidlü ve karye-i Menteşâ Bayırı ve karye-i Kızılca ve karye-i^{432 433 434 435} (65) Yaşköpri ve karye-i Gökcekeriş ve karye-i Kızılyer ve karye-i Bakla ve karye-i Hayreddin ve karye-i Uzundere ve karye-i Köklicedere nâm on pâre karyeler ile ki her birisinün hudûd-ı alâ hîde hudûdnâmede testîr ve sınırı ferdin ferdin tesfîr u tefsîr olunmuştur ve yine kazâ’-i mezbûrda vâk’i olan mezra‘a’-i Kürekçi’dür ki anun dahî tahdîdi hudûdnâmede mesfûr ve ta‘rîf u tavsîfi mestûr u gayr-i mestûrdur ve kazâ’-i Ayasulug’da vâki‘ olan karye-i Demürcili ve karye-i Çaklı ve karye-i^{436 437 438 439 440} (66) Hortuna nâm üç pâre karye ile Kemal Çiftliği demekle ma‘rûf üç kıt‘a çiftlikdür ki her birisinün hudûdnâmede alâ sebîl-i-istiklâl hudûd-ı erba‘ası bi’t-tafsîl-i lâ bi’l-icmâl-i ikmâl olunmuştur bi-kâffeti’l-hudûd-ı ve’l-hukûk-ı mimmâ yekbelu’t-temlîke ve’t-temellûke ve’n-nakle ve’l-intikâle ve ‘âmmetü’t-tevabî‘i ve’l-levâhık-ı mimmâ yesduku ‘aleyhi ismü’l-mâl ve kazâ’-i Aydıncık’da vâki‘ olan karye-i Yandırma’dur ki hudûd-ı erba‘ası hudûdnâmede bir vech-i vecîḥ ile ta‘yîn ve hukûk-ı lâzimesi bir nehc-i nebîḥ ile tebyîn olunmuştur^{441 442} (67) ki şâyibe-i şübheden mu‘arrâ ve şevb-i raybden müberrâdur ve yine kazâ’-i mezbûrda karye-i Tutlimanı ve karye-i Sazlıdere nâm iki pâre karyede âḥar ashâb-ı hayrât evkâfından gayrı müşarünileyh Sultân Süleymân ism ü Sikender-simât ve mûmâileyh vâkıf amîmü’l-hayrât ve azîmî’l-meberrât ezallahu’llâhu te‘âlâ tahte zilâl-i hasenâtihi yevme lâ yetezillu’l-mer’u illâ tahte zıll-i sadekâtihi hazretlerinin silk-i milkinde dâhil ve ces u vakfa kâbil olan mevâzi‘ u mehâkıl ve medâhil-i şer‘iyye ve me’âhiz-i dîniyyedür^{443 444} (68) şer‘î olan harâcı ve sâyir hukûk-ı sâyigu’t-tahsîl ve câyizü’l-istihrâcı ile ve kazâ’-i Mihâlic’de olan Yenice nâm karyeden a’lâ-hazret vâlâ-menkıbet velî-mertebet ve benî mehimdet vâkıf-ı müşarünileyh ve sultân-ı mûmâileyh lâ zâlet evsâfu’l-hilâfeti’l-ehadiyyet-i maksûraten aleyh ve mâ beruḥat esnâfu’l-hayrâti’l-ebediyyet-i câriyeten biyedeyh cenâbınun bi-hasebi’ş-şer‘-i’ş-şerîfi’l-enver ve ‘alâ vakfî’d-dîni’l-hanîfi’l-ezher havze-i milkiyyetinde mukarrer ve vakf olunmaka kâbil olan yirlerdür bi-cemî‘-i mâ lehâ mine’l-

⁴³² Der-kenar: Liva’-i Aydın’da Yenişehir Kasabası.

⁴³³ Der-kenar: Kazâ’-i Kestel’de Talıca Meğrigen Deresi.

⁴³⁴ Der-kenar: Kazâ’-i Güzelhisar’da tarla.

⁴³⁵ Der-kenar: Mescidlü Menteşâ bayırı Kızılca.

⁴³⁶ Der-kenar: Yaşköpri Gökcekeriş Kızılyer.

⁴³⁷ Der-kenar: Bakla Hayreddin Uzundere.

⁴³⁸ Der-kenar: Köklicedere.

⁴³⁹ Der-kenar: Mezra‘a’-i Kürekçi.

⁴⁴⁰ Der-kenar: Kazâ’-i Ayasulug’da Demürcili Çaklı.

⁴⁴¹ Der-kenar: Hortuna ve Kemal Çiftliği.

⁴⁴² Der-kenar: Kazâ’-i Aydıncık’da Yandırma.

⁴⁴³ Der-kenar: Tutlimanı.

⁴⁴⁴ Der-kenar: Sazlıdere.

hukûkî⁴⁴⁵ (69) sevaün te'allaka bihâ bi'l-asâleti ev bi'l-luhûki min ruyû'ihâ ve harâcihâ ve sâyir-i mâ'-i ye'zenu's-şer'u bi-ahzihâ ve ihrâcihâ ve kazâ'-i Bîgâ 'da vâki' olan karye-i Akkirmân ve karye-i Serfiyân nâm iki ma'rûf ve mu'ayyen karyedür ki hudûdnâmede tafsîlât-ı tâmmе ile her birisinün tahdîdi mübeyyen bilâ miryedür bi-cemî'i'l-hudûd-ı ve'l-hukûk-ı ve'l-levâhık ve't-tevâbi'i mimmâ yekbelu't-temlîke ve't-temellûke ve'n-nakle ve'l-intikâl sevâ'un bi'l-fer'iiyyeti evi'l-asâlete ve't-teb'iiyyeti evi'l-istiklâl ce'ale'llâhu te'âlâ hâzihi'l-evkâfe ve'l-mevkûfe aleyhâ⁴⁴⁶ (70) ma'mûleten ma'mûre ve sayyera a'mâle vâkifihâ bi-fadlihî ve keramihî ve makbûleten mebrûre ba'de zalike mu'zam-i ma'mûre-i 'âleme mâlik ve niyyet-i hâlisâ ile meslek-i hayrâtâ sâlik ve ifâ'-i kavânîn-i şer'-i kavîm ve ibkâ'-i merâsim-i kânûn-ı kadîm ile mu'ammir-i memâlik ve icrâ'-i kavâ'id-i adl u ihsân ve sevâ'id-i emn u âmânda müevvîd-i melâ'ik olan müşarûnileyh sultân-ı vâkîf lâ zâlet masrûfeten 'an sedenet-i süddetihi's-seniyyet-i sunûfu's-savârif ve ma'rûfeten hademetü 'atebetihi'l-'aliyye bi-'umûm-i'l-'avâtıfı ve'l-'avârif (71) şart eyledi ki zikr olan emlâk-i mevkûfe ve mevkûfât-ı mevsûfenün gallât-ı kâ'ide-i şer'-i şerîf-i münevver tıpkıca ve müstegallâtı kânûn-ı dîn-i münîf-i mukarrer vefkince cem' olunub aslâ 'adlden 'udûl ve kat'â Hakdan hurûc kabûl olunmayub vucûh-ı vecîhe-i câ'ıye ile bu vezâif-i mübeyyeneye ve şurût-ı şerîfe-i âtiye ile bu masârif-i mu'ayyeneye sarf oluna ki ekâlîm-i seb'ada 'adîmetü's-sâniye ve taht-i eflâk-i tis'ada 'adîletü's-semâniye olan sâbıku'z-zikr medrese-i meberret makâmda mevâlî-i izâm ve 'ulemâ'-i a'lâmdan (72) bir fâzıl-ı kâmil ve ilmiyle 'âmil müderris nasb oluna ki tedrîs-i 'ulûm-ı dîniyye ve ta'lîm-i fûnûn-ı yakîniyye ve müzâkere-i usûl u fûrû' ve münâzara'-i ma'kûl u meşru'da gâyet ikdâm ve nihâyet ehitmâm ile tarîk-i ifâde u istifâde-i meslûk ve meslek-i ifâza u istifâza'-i gayr-i metrûk idûb eyyâm-ı 'utla'-i ma'hûde ve evkât-ı ta'tîlât-ı ma'dûdeden gayrı bilâ 'özrin şer'iiyyin ve lâ sebebin celiyyin ta'tîl-i zemân ve tazyî'-i âvân eylemeye ve vazîfe-i yevmiyyesi elli akçe ola ve müderris-i mezkûr talebe-i dâyimü'l-huzûrından (73) i'âde-i ders-i müste'iddîne kâdir ve izâle-i şübehât-ı müstefidinde mâhir salâh-ı nefis ile müttesim ve sıhhat-i i'tikâd ile mürtesim bir mu'îd ta'yîn eyleye ki levâzım-ı ma'lûme-i i'âde-i ikâmet ve ikâmet-i merâsim-i ma'hûde-i mu'tâdede istikâmet eyleye ve vazîfe-i yevmiyyesi beş akçe ola ve hucurât 'adedince on altı nefer müste'idd-i sâlih u müştakil ki istifâdeye kâbil ve iştigâlde mütevaggil olalar tuta ve her birisinün vazîfe-i yevmiyyesi iki akçe ola ve iki nefer mü'min-i sâlih ve hizmette (74) gayr-i müsâmih olan kimesnenün birisini bevvâb ve birisini kennâs idûb edâ'-i hizmette kâyim ve ikâmet-i levâzıma mülâzım oldukdan sonra cihet-i yevmiyyeleri ikişer akçe ola ve mevkûfât-ı mestûra

⁴⁴⁵ Der-kenar: Kazâ'ı Mihâlic'de Yenice.

⁴⁴⁶ Der-kenar: Kazâ'-ı Biga'da Akkirman.

ve müsebbelât-ı mesfûrenün cem‘-i gallât u müstegallâtı ve zabt-ı hâsıl u mahsûlâtı için bir sâlih mütedeyyin ve emânet u diyâneti müte‘ayyin sâhib-firâset ve ehl-i kiyâset muhâsebe almaka ve virmeğe ‘ârif ve bi‘l-cümle cümle levâzım u merâsim-i tevliyyete vâkıf tevfir-i evkâfda mucidd ve tahsîl-i rüyû‘da cübâte⁴⁴⁷ (75) mümidd bir kimesne mütevellî ola ve kavâ‘id-i istikâmet ile levâzım-ı tevliyyeti itmâm ve sevâ‘id-i sıyânet ile merâsim-i tenmiyyede ihtimâm idicek vazîfe-i yevmiyyesi elli akçe ola ve emânet u diyâneti ma‘lûm ve salâh u sıyâneti meczûm hisâb u kitâbda mâhir ve tafsîl u icmâl-i dahl u harca kâdir bir kimesne kâtib olub hâsıl u mahsûl kalîl u kesîr ve îrâd u masrafı nekîr u kıtmîr yazub hâric-i defter nesne komaya ammâ tarîk-i Hakdan hurûc kılmaya cihet-i kitâbeti her günde on akçe ola (76) ve tehyi‘ey-i havâyic-i ta‘âm ve te‘diye-i sâyir levâzım-ı kilâr ve matbah için bi‘t-temâm bir emîn deyyin ve ehl-i basîret olması müte‘ayyin sâhib-rüşd ü kiyâset ve ehl-i sa‘y u kıfâyet vekîl-i harc olub tabh olunacak et‘ime ve mukîm u müsâfire virilecek eni‘me için alınacak birinç u buğdayı ve un ve yağ u bal ve bâkî havâyic u levâzım ma‘lûmeti‘l-isti‘mâlden a‘lâsını aşçıbaşı ma‘rifetiyle narh-ı rûzı üzre sûk-ı sultânîden her kimde bulunur ise satun alub ve fi‘l-hâl akçesini virüb her cinsi dâyimâ bir kimesneden almaya⁴⁴⁸ (77) ve cânibeyni ri‘âyet idüb ne kimesnenün hakkını kesüb ve ne ehl-i sûk ile muvâza‘a idüb mâl-i vakfa gadr eylemeye ve ücret-i yevmiyyesi beş akçe ola ve ehl-i kalemden bir sâlih u kâdir u müstakîm ve kitâbet-i ihrâcâtta kâyim u mukîm vekîl-i harc yanınca kâtib olub her ne alınurise ve her ne virilürise tafsîliyle defter idüb hâric-i defter nesne komaya ve vekîl-i harcı yalnız komayub hidmetinde müsâmaha ve müsâhele kılmaya ve ücret-i yevmiyyesi beş akçe ola ve on beş nefer mu‘temedun aleyhim salâh u felâh^{449 450} (78) ile ma‘rûf ve mevsûku bihim yarar ve kâr-güzâr olmak ile mevsûf câbîlika lâyıq u sezâvâr ve tahsîl u zabtda sâhib-iktidâr kimesneler mütevellî ma‘rifetiyle câbîler olub ri‘âyâ üzerinde olan vakfun hukûk-ı şer‘iyyesini şer‘-i kavîme muvâfık ve vucûd-ı mâliyye u meliyyesini kâ‘ide-i müstekîme mutâbık vakitlu vaktile alub aslâ meyl u mehâba ve müsâhele u müsâmaha itmeyüb ve kat‘â te‘addî u tetâvul u tegallüb u tecâvüz-i tecvîz kılmayub ne vakfun bir akçe ve bir habbesini kimesnede (79) koyalar ve ne kimesneden bir fels ve bir fetîl vakfiçün nâ-hak alalar ve her ne tahsîl u zabt iderlerise bî-te’hîr u bî-terâhî fi‘l-hâl mütevellîye kâtib-i evkâf huzûrında bi‘t-temâm ve‘l-kemâl teslîm idüb mezbûr kâtibe mufassal u meşrûh ve zâhir-u‘t-tafsîl ve vâzihu‘ş-şurûh yazduralar ve bunlârun birisi dârü‘s-saltanat-i Konstantiniyye sînet ‘ani‘l-âfâtı ve‘l-beliyye bi-hürmet-i Muhammedin hayri‘l-beriyjede olan başhane ile kasaba‘-i ebî Eyyûb-i Ensârî ‘aleyhi

⁴⁴⁷ Der-kenar: Bevvâb ve kennâs-ı medrese.

⁴⁴⁸ Der-kenar: Vekîl-i harc.

⁴⁴⁹ Der-kenar: Kâtib vekîl-i harc.

⁴⁵⁰ Der-kenar: On beş câbî.

rahmetü'l-Meliki'l-Bârî'de **(80)** olan hammâmlara ve Kâğıdhâne nâm mevzi'de olan değirmene câbî olub ücret-i yevmiyyesi üç akçe ola ve ikisi dahî livâ'-i Aydın'da olan evkâf-ı sâlifeti't-tahrîr ve akârât-ı sâbıkati't-testîre câbî olub her birisinün ücret-i yevmiyyesi beş akçe ola ve birisi dahî Kapu Dağı'yla Aydıncık ve Mihalic kâdılıklarında olan mevkûfât-ı mübeyyene ve müsebbelât-ı mu'ayyeneye câbî olub ücret-i yevmiyyesi dört akçe ola ve birisi dahî cezâyir-i mezkûreden Tavşan Adası ve Arab Adası dimekile **(81)** ma'rûf iki cezîre-i ma'mûre ile kazâ'-i Biga'da olan evkâf-ı mesfûretü'l-evsâfa ve akârât-ı mestûretü'l-esnâfa câbî olub ücret-i yevmiyyesi dört akçe ola ve birisi dahî cezîre-i Marmara'da olan kurây-ı muharrere ve ziyâ'-i mukarrereye câbî olub ücret-i yevmiyyesi dört akçe ola ve birisi dahî Kızıl Ada dimekle ma'rûf cezîre ile Kınalu ve Heybelü ve Birgos nâm cezîrelere ve kazâ'-i Yenivize'de olan kurây-ı musattaraya câbî olub ücret-i yevmiyyesi dört akçe ola ve birisi dahî **(82)** cezîre-i Mirali'de olan kurây-ı mebsûta ve ziyâ'-i mazbûtaya câbî olub ücret-i yevmiyyesi üç akçe ola ve havâss-ı İstanbûl kâdılıklarında olan mevkûfât-ı merkûme ve akârât-ı mersûmeye birisi dahî câbî olub ücret-i yevmiyyesi dört akçe ola ve Silivri kâdılıklarında olan evkâf-ı mantûkati'l-esâmî ve kurây-ı menmûkati'n-nevâmîye dahî birisi câbî olub ücret-i yevmiyyesi dört akçe ola ve Çorlu kâdılıklarında olan ziyâ'-i ma'lûme-i ma'mûre ve kurây-ı mersûme-i meşhûreye **(83)** dahî birisi câbî olub ücret-i yevmiyyesi dört akçe ola ve Vize ile Bınarhisar kâdılıklarında olan ziyâ'-i mârru'z-zikr ve akârât-ı mükerreri'z-zubura dahî birisi câbî olub ücret-i yevmiyyesi dört akçe ola ve İbsala kâdılıklarında olan müsebbelât-ı musattara ve muhabbesât-ı muharrereye dahî birisi câbî olub ücret-i yevmiyyesi iki akçe ola ve Çirmen kâdılıklarında olan kurâ u mezârî'a ve çayır ve sâyir mevâzî'a dahî 'alâ hide birisi câbî olub ücret-i yevmiyyesi beş akçe ola **(84)** ve Nevrekob kâdılıklarında olan kurây-ı mezkûru'l-ism ve ziyâ'-i mezbûre'r-resme biri dahî câbî olub ücret-i yevmiyyesi beş akçe ola ve bu kazâ'-i Nevrekop'da olan mevkûfât-ı sâlifetü'l-beyân ve mahbûsât-ı sâbiketü't-tibyâna ehl-i kalemden bir zâhirü'l-emâne ve bâhirü's-siyâne kimesne câbî kâtibi olub ücret-i yevmiyyesi üç akçe ola fe-emmâ bundan gayri cibâyetlere ashâb-ı kalem ve erbâb-ı rakamdan câbî kâtibi olmak yarar ve hizmette kâyim u üstüvâr ve salâh u siyânetde zâhirü'l-istikrâr **(85)** câbîlere hâcet olduğu mikdâr kâtib olub câbîler tahsîl u cem' itdüklerini külliyya müfredât ile nukûd u emvâl ve hubûb u gılâlden her ne olur ise ve kimden alınur ise ve mütevellîye ne vakt teslîm olunur ise ismile ve resmile ve aslile ve tafsîlile sebt-i defter idüb kat'a lâzım olan kuyûd-ı takyîd itmeyince ve aslâ vâcib olan rukûmı teşyîd kılmayınca olmayalar ve her birisinün ücret-i yevmiyyesi dört akçe ola ve dahî câmi'-i cemî'-i ahlâkî hasene olan hâyizu'l-hasenât ve sâhib-temâm-sıfât **(86)** müstahsene olan fâyizu's-sadakâti a'nî sultân müşarünileyh ve vâkıf-ı mûmâileyh lâ zâle müveffekan fî teksîr-i cevâmî'i't-tâ'âtî ve mâ beruha mü'eyyeden fî

ta'mîr-i mecâmî'-i'l-'ibâdât hazretleri şart eyledi ki hüsn-i ta'mîr ile mu'ammer ve sebk-i ta'bîr ile mu'abber olan ol câmi'-i şerîfde bir 'âlim-i 'âmil ve mücevvîd-i kâmil muttakî mutkin ve mütezehhid-i mütedeyyin mehâmid-i ahlâkî mevfûr ve bi'l-cümle cümle cihâtı ma'mûr hatîb olup minvâl-i şer'î Nebevî ve minhâc-ı dîn-i Mustafavî üzre **(87)** eyyâm-ı cumu'ât u a'yâdda hüsn-i 'ibâret ile makrûn ve lütf u isti'âret ile meşhûn münâsib-i eyyâm u mevâsim ve mukârin-i şerâyit u levâzım u merâsim hutbe okıyub her cumu'a gününde salât-ı cumu'ada ve her 'îd günlerinde salât-ı 'îdde hâzır olan cema'at-i müslimîne imâmet eyleye ve bilâ 'özrin şer'iiyyin ve lâ sebebin kaviyyin terk itmeyüb ve nâyib tutmayub kemâ yenbegî vazîfe-i hitâbet-i ikâmet eyleye ve cihet-i yevmiyyesi yigirmi beş akçe ola ve iki nefer 'âlim-i 'âmil ve sâlih-i kâmil **(88)** tertîl u tecvîd-i kırâ'ate 'ârif ve vukûf u rusûm-ı kırâ'at u rivâyât-den vâkıf şurût u erkân-ı salâte 'âlim ve vazîfe-i imâmete kemâ yenbegî kâyim ve cemî'-i levâzım u merâsimine râ'î ve ri'âyet-i fezâyil-i a'mâl u adâb-ı ibâdete sâ'î hulûs-ı kalbîle tâ'ate müte'allık ve bi'l-cümle ahlâk-ı cemîle ile mütehallık kimesneler imâm olup her gün evkât-ı hamsede münâvebe tarîkiyle imâmet idüb ve kavâ'id-i imâmeti alâ tarîk-i ehli's-sünnet-i ve'l-cemâ'ati ikâmet ideler ve bilâ 'özrin şer'iiyyin ve lâ mâni'in celiyyin nâyib tutmayub kendi nefslere⁴⁵¹ **(89)** edâ'-i hizmet üzre istidâmet eyleyicek cihet-i yevmiyyeleri onar akçe ola ve on nefer hâfız-ı sâlih u mütedeyyin ve mücevvîd u müretteil oldukları müte'ayyin olan kimesneler câmi'-i mezbûrun mahfil-i pür-nûrında hâfızlar olup cumu'a günlerinde 'âdet-i ma'mûle ve kâ'ide-i makbûle üzre Kur'an-ı Azîm'i ve Furkân-ı Kerîmî 'an zahri'l-kalb okıyub bunların tecvîd u tertîlde a'lamları ve 'ilm-i kırâ'at u tarîk-i tilâvetde mukaddem u müsellemleri olan ser-i mahfil olup devri ol ibtidâ ve ol âhir eyleye ve bâkî hâfızların⁴⁵² **(90)** azli vu nasbı anün müşavere vu imtihânı ile ola lâkin ol dahî garaz-ı nefsanî ile 'arz ehl-i Kur'an'ı münhetik itmeyüb hemân meslek-i hakkânîye sâlik olup 'adlden 'udûl eylemeye eylerise cânî olup kelâm-ı Rabbânî garîm-i cânî ola ve tarîk-i Hak ve sebîl-i ehakk üzre edâ'-i hizmetleri muhakkak oldukda ser-i mahfilün cihet-i yevmiyyesi altı akçe ve bâkî hafızların cihet-i yevmiyyeleri üçer akça ola ve bir rast lehce-i hoş-âvâz ve rûşen-edây-ı zemzeme perdâz 'ilm-i mûsikîden habîr **(91)** ve makâmât u şu'abda seyri dil-peziir salâh u sıyânetile âraste ve 'ifâf u diyânetile pîrâste medh-hân⁴⁵³ olup her cumu'a gününde câmi'-i mezbûrun mahfil-i mezkûrında hâfızların itmâm-ı tilâvet ve ihtitâm-ı kırâ'atlerinden sonra tarîk-i mu'tâd ve sebîl-i cemîli'l-i'tiyâd üzre hazret-i risâlet-penâh ve cenâb-ı şefâ'at-i

⁴⁵¹ Der-kenar: İki imam.

⁴⁵² Der-kenar: On

⁴⁵³ Metinde hûn / حُوان şeklinde yazılmış.

destigâh aleyhi min efdali's-salavât-i evfâh ve min ekmile't-tahiyyât-i enmâhunun nu'ût-ı dürer-nigâr ve medâyih-i gühzeşârından savt-ı a'lâ⁴⁵⁴ (92) ve sadây-ı ahlâ ile bir na't-i zîbende ve medh-i hoş-âyende okuya ve cihet-i yevmiyyesi beş akçe ola ve bir vazîhü'l-lisân ve belîgu'l-beyân inşâ'-i fusûl-i te'ârîfe kâdir ve inşâd-i sunûf-ı münşe'âta muktedir selâset-i kelâm ile mevsûf ve ehl-i salâh u sâhib-ma'rifet olmağile ma'rûf olan kimesne mu'arrif ola ve evvelâ cumu'a namâzından evvel medh-i Nebî ahir olduktan sonra 'âdet-i kadîme-i ma'rûfe ve kâ'ide-i kavîme-i ma'hûde üzre megânî bedî'atü'l-beyân ile mübeyyen ve elfâz-ı fesîhatü'l-bünyân (93) ile müzeyyen sultân-ı 'âlî gadr ve'l-himem ya'nî vâkıf-ı cem câh-i hâtem-i kerem enâra'llâhu te'âlâ burhânehû ve efâza 'alâ cemî'i'l-beriyyeti berrihû ve ihsânehû hazretleriyle ağsân-ı devha'-i hilâfet ve envâr-ı ravzâ'-i 'adl u re'fet olan şehzâdelerinün edâmehumu'llâhu ve ebkâhum ve 'an 'ayni'l-kemâli fî 'ayni'l-kemâli vekâhum ubûd-i 'ömrü devlet ve hulûd-i 'izz-ı sa'âdetleri du'âsına hâvî bir fasl-ı şerîf latîfî'l-fehâvî okuya ve sâniyâ cumu'a namâzından sonra mûmâileyh sultân kebîrû's-şân (94) ve vâkıf-ı kesîrî'l-ihsân ebbede'llâhu subhânehû sultânehû ve sâne şânehû 'ammâ şânehû hazretlerinin ubûd-i eyyâm ve ervâh-ı eslâf-i izâm ve bekâ'-i ahlâf-ı kirâmı ve sâyir hâzır olan ehl-i İslâm ve cemâ'at-i enâmın kabûl-i tâ'ât ve icâbet-i da'avâtleriçün du'â itdürüb sûre-i Fâtîha-i hâtîme-i du'â eyleye ve cihet-i yevmiyyesi beş akçe ola ve doksan nefer mü'min u muvahhid ve kırâ'at-i Kur'an-ı Mecîd'e mücevviz hafaza'-i kelâm-ı kerîm ve karâ'at-i Kur'an-ı kadîm ki sıfat-ı salâhları zâhir u peydâ ve semit-i 'ifâfları bâhir u hüveydâ ola (95) cüzhânlığıçün ta'yîn oluna ki her günde câmi'-i şerîf-i mesfûru's-sıfâtun mihrâb-ı münîf mevfüru'l-berakâtı önünde cem' olub vaz'-ı ma'iyyet ü hey'ât-ı cem'iyet ile birer cüz Kur'an-ı Azîm vech-i mushâf vâcibi't-ta'zîmden te'ennî vu tertîl ve tecvîd-i cemîl ile okuyub hulûs-ı niyyet ve ve sıfâ'-i taviyyet ile tekmîl eyleyeler lâkin üç fırka olub her fırkası otuz nefer ola bir fırka subh namâzını edâ itdüklerinden sonra okuyub sevâbını server-i enbiyâ ve ser-defter-i asfiyâ Muhammed Mustafâ 'aleyhi mine's-salavât-i mâ hüve'l-evfâ⁴⁵⁵ (96) hazretlerinin rûh-ı pür-fütuhına hediye eyleyeler ve bir fırka dahî zuhr namâzını edâ eylediklerinden sonra okuyub sâyir enbiyâ vu mürselîn salavâtü'llâhi 'alâ nebiyyinâ ve 'aleyhim ecma'în hazretlerinin ervâh-ı makrûneti'l-irtiyâhlarına hediye eyleyeler ve bir fırka dahî 'asr namâzını edâ eylediklerinden sonra okuyub sevâbını sâyir evliyâ vu asfiyâ husûsa hâtemü'l-mürselîn ve rahmeten lil'alemîn olan peygamberün âli vu evlâd-ı 'âlî neseb ve ashâb u etbâ'ı ve'l-ahseblerinin ervâh-ı mürevvehetü'l-eşbâhlarına hediye eyleyeler (97) ve her firkadan bir takaddüme elyak ve tefavvuka ehakk olanı re'îsleri olub 'âdet-i 'âliye ve kâ'ide-i

⁴⁵⁴ Der-kenar: Medh-hân.

⁴⁵⁵ Der-kenar: Doksan cüzhân.

câriye üzre ibtidâ'-i tilâvet ve hatm-i kırâ'at ile du'âya ol mübâşeret eyleye ve yine her fırkadan bir hidmet-i ta'rîfe kâbil ve kâyil ve tevzi' u cem'-i eczâya râgıb u mâyl kimesne mu'arriif olub 'âdet-i ma'lûmeti'l-cereyân ve kâ'ide-i ma'hûdeti'd-deverân üzre eczâyı evvelâ tefrîk ba'dehû cem' ol eyleyüb her fırka otuzar cüz'-i bi't-temâm okudıktan sonra kabûl-ı tilâvet-i kelâm-ı melik-i 'allâm **(98)** ve husûl-ı sevâb-ı kırâ'at-i icâbet-encâm ile vâkıf-ı mağfîret-merâm olan sultân-ı 'âlem-nizâm ve eslâf-ı 'izâm ve ecdâd-ı vâcibü'l-i'zâm ve vâlideyn-cennet-makâm ve âhirete rihlet iden evlâd-ı Firdevs-menâmî ve sâyir mü'mînîn ve mü'mînât-ı enâm için müftetah u muhtetem salavât-ı Nebî 'aleyhi's-selâm ile du'â itdüre ve bu vech-i vecîh-i nebîhi'l-beyân ve nehc-i nebîh-i vecîhi'l-bünyân üzre her günde bi't-tecvîd ve't-tertil bilâ sür'atin ve lâ ta'cîl otuz cüzün hatmî üç keret tekmîl olınacak **(99)** cüzhânların ücret-i yevmiyyeleri ikişer akçe ve re'îslerinin üçer akçe biri riyâset ve iki kırâ'at için ve mu'arriiflerinün dahî hemçunan ücret-i yevmiyyeleri üçer akçe biri ta'rîf ve iki kırâ'at için ola ve beş nefer sâlih deyyin ve zühd u takvâları mütebeyyin 'ilm-i kırâ'atden vâkıf ve tecvîd u tertîle 'ârîf muhâfazat-i hudûd-ı İlâhî'de mümtâz ve muharremât u müştebihâtdan dâyimü'l-ihtirâz kimesneler her gün edâ'-i salât-ı subhdan sonra câmi'-i mezbûrda cem' olub vech-i mushafı lâzımı'l-i'zâmdan kırâ'at-i sure-i En'âm⁴⁵⁶ **(100)** cümle şurût u âdâbile bi't-temâm huşû' u hudû'-ı tâmm ile itmâm ve ed'ıye-i me'sûresini yirlü yirinde okımaka ihtimâm idüb esnâ'-i tilâvet-i sûre ve kırâ'at-i ed'ıye-i me'sûrede terk-i kelâm eyleyüb kat'â tekellüme ikdâm itmeyeler ve levâzim u merâsim ile ihtitâm buldukdan sonra mebbe-i feyyâz ve vehhâbı bî'-ilel u âgrâz fazl-ı 'amîm ve feyz-i 'azîmile kabûl u makbûl itmek için niyyet-i sâliha'-i sâfiye ve taviyyet-i sâdika'-i vâfiye ile du'â ideler ve her birisinün vazîfe-i yevmiyyesi beş akçe ola ve iki nefer hâfız-ı sâlih hoş **(101)** -âvâz ve tecvîd u tertîl-i kırâ'atde mücâz ü mümtâz her gün câmi'-i mezbûr ve mescid-i mesfûrda vaz' olunan kürsî üzerinde birisi salât-ı subhdan sonra sûre-i Yâsin ve birisi salât-ı asrdan sonra sûre-i Amme asvât-ı hasene-i hazîne ve kırâ'at-ı metîne-i mübeyyine ile okuyub kabûl-ı tilâvet-i kelâmî'llâh ve ubûd-i sa'âdet-i vâkıf-ı hilâfet-penâh için du'â ideler ve her birisinün cihet-i yevmiyyesi dört akçe ola ve yigirmi nefer sâlih u müteşerri' ve zâhid u müteverri' meslek-i etkıyâya sâlik ve meleke-i zıkr u fikre mâlik⁴⁵⁷ **(102)** olan kimesneler her gün salât-ı zuhrdan sonra câmi'-i mezkûrda cem' olub her biri teveccüh-i tâm ve huşû' u hudû'-ı temâm ile üç bin beş yüz kerre kelime-i tevhîd diye ki cümlesinün didükleri yetmiş bin olub âdâb-ı meşrûta ve şurût-ı mazbûta ile itmâm itmeyince kimesne ile aslâ tekellüm itmeyüb ve zarûret-i şer'ıyye

⁴⁵⁶ Der-kenar: ? En'am-hân

⁴⁵⁷ Der-kenar: Amme Yâsîn-hân.

olmayınca esnâsında kalkub gitmeyüb ve ba'de'l-ikmâl sevâbı sultân-ı mes'ûdi'l-hisâl ve vâkıf-ı mahmûdi'l-fi'âl hafazehu'llâhu'l-Melikü'l-Müte'âl min külli ve bâlin ve melâl ve veffekahû li tevfirî'n-nevâli ve teksîri'l-ifdâl⁴⁵⁸ **(103)** hazretlerinün dîvân-ı a'mâl ve cerîde-i ef'âlinde sebt olmakıçün du'â ideler ve bunların aslah u efdalleri ve evra' u ekmelleri olan re'îsleri olub bî-mâni'-i kavî edâ'-i vazîfe-i lâzimesinde ihmâl ü müsâhele vu tekâsül u müsâmaha eyleyen mütevellîye i'lâm ide ve bu re'îsün ücret-i yevmiyyesi üç akçe ve bâkîlerinün ikişer akçe ola ve on nefer sâlih u zâhid ve sünnî vu 'âbid kimesneler ki 'ifâfları ma'lûm ve takvâları meczûm ola her gün zühr namazından sonra câmi'-i mezbûrda cem' olub üslûb-ı cem'iyet **(104)** ve hey'et-i ma'iyet üzre hulûs-ı niyyet ve huzûr-ı taviyyet ile seyyidü'l-enbiyâ ve senedü'l-evliyâ mazhar-ı rahmet ve şefî'-i ümmet 'aleyhi efdalü's-salavâtî'l-vâsılât mâ furiza 'ale'l-mü'minîne hamsun mine's-salavât cenâbınun rûh-ı mürevveh u münevver ve cân-ı mukaddes u mutahhariçün her biri bin keret salavât vire ve bunların etkâ u elyak u ahra vu ehakları olan kimesne re'îsleri olub tekâsül ü tesâhül eyleyen evvelâ men' u nasîhat idüb ba'dehû mümteni' u mütenassih olmazise mütevellîye i'lâm ide ve 'âdet-i ma'lûme-i müstemidde ve kâ'ide-i⁴⁵⁹ **(105)** ma'mûle-i müstekarra üzre itmâm itdüklerinden sonra sultân-ı felek-rahş ya'nî vâkıf-ı cihân-bahş halleda'llâhu te'âla hilâfete hû ve ebedde 'ale'l-âlemîne 'adlehû ve re'fete hû hazretleriçün du'â ideler ve ücret-i yevmiyyeleri ikişer akçe ve re'îslerinün üç akçe ola ve sekiz nefer salâh u siyânet ile mevsûf ve 'ifâf u diyânetile ma'rûf 'ilm-i makâmât dan habîr ve fenn-i mîkâtda basîr hüsn-i savt ile âreste ve nefis-i nîk ve nefess-i hûb ile pîraste kimesneler mü'ezzin olub⁴⁶⁰ **(106)** münâvebe tarikîyle gice vu gündüz dördü evkât-ı hamsede ezân okuyub ve cumu'a günlerinde müctemi'an sekizi bile salâ idüb hutbe ezânını dahî vaz'-ı cem'iyet ve üslûb-ı ma'iyet ile okuyalar ve her birisinün cihet-i yevmiyyesi beş akçe ola ve bir sâlih takî ve mü'min-i muttakî 'ilm-i mîkâta vâkıf ve derecât u dekâyık-ı evkâta 'ârif hidmet-i lâzimesine muvâzıb u mülâzim ve evkât-ı salavâtda huzûr-ı câmi' u cemâ'ate müdâvim kimesne sâ'atci olub kemâ yenbegî her vakti ta'yîn u takdîr idüb mü'ezzinlere bildürüb⁴⁶¹ **(107)** takdîm u te'hîr u tehâvün ü taksîr eylemeye ve ücret-i yevmiyyesi on akçe ola ve bir sâlih sâdıkü'l-keâm ve emîn me'mûnû'l-intikâm ve mü'min kesîrû'l-ihtimâm noktacı olub 'ale'd-devâm ehl-i vezâyif-i bi't-temâm görüb gözedüb bilâ 'özrin şer'iiyyin ve lâ mâni'in kaviyyin her kim edâ'-i hidmete kıyâm itmese ketm itmeyüb ismine 'âdet-i câriye üzre nokta koyub mütevellîye i'lâm eyleye

⁴⁵⁸ Der-kenar: Bu hamdler.

⁴⁵⁹ Der-kenar: Salavâthân.

⁴⁶⁰ Der-kenar:

⁴⁶¹ Der-kenar: Muvakkît.

tâ edâ itmedügi hidmetün ücreti virilmeye ve mezbûr noktacı mesfûr resm-i ma'mûl ve mestûr tarz-ı makbûl üzre levâzım-ı⁴⁶² **(108)** noktacılığı edâ ve bî-garaz hak üzre hidmetini mü'eddâ kıldıkdan sonra ücret-i yevmiyyesi dört akçe ola ve dört nefer e'izze-i zühhâd u sulehâ ve ecille-i 'ubbâd u fukaradan ki erkân u şerâyit-i ferâyiz u sünene 'âlim ve edâ'-i âdâb u müstehabb u müstahsene kâyim olalar her gün bir vakt namazından on salât-ı nâfile câyiz olduğu zamanda huzûr-ı kalb u hulûs-ı niyyet ve safâ'-i hâtır u huşû-ı taviyyet ile vâkıf-ı tâ'at-merâm ve sultân-ı hilâfet-makâm halledet hilâfetuhû ilâ kıyâmi's-sâ'ati ve sâ'ati'l-kıyâmdan fevt olan⁴⁶³ **(109)** namâzun tedârüki için ve hâl-i hayâtında defter-i a'mâlinde sebt-i hasenât ve mahv-ı seyyi'ât ve ba'de'l-vefât rif'at-i derecât ve husûl-ı gurafât-i cennât için yigirmi reke'at salât-ı nâfile kılalar ve kıldıklarının 'akabince hazret-i 'izzet 'azzet âlâ'uhû ve 'ammet ne'mâ'uhû cenâbında makbûl olmak için sıdk u ihlâs ile sûre-i Fatihâ u İhlâs okıyub du'â ideler ve her birisinin vazife-i yevmiyyesi beş akçe ola ve her yıl bir azîz nîk-nihâd ve sâlih-i sünnî i'tikâda ki hac farzı kendi nefsi için itmiş ola beş bin akçe verile ki merhum⁴⁶⁴ **(110)** cennet-mekân ve mağfûr-huld-âşiyân şehzâde-i nev-cuvân sultân emîr-i Muhammed Hân elbesehu'llâhu fî ravzati'r-rıdvân hulele'r-rahmeti ve mağfira'l-gufrân için hacc idüb erkân-ı ma'lûme ve ef'âl-i mahsûsasını bi't-temâm İmâm-ı A'zâm ve müctehid-i akdam Ebû Hanîfe Nu'mânu bin Sâbit-i el-Kûfiyyu rahimehu'llâhu'l-veliiyyü'l-vefiyyü mezhebi üzre kemâ yenbegî itmâm eyleye ve dört nefer sâlih 'afîf ve hidmetine kâdir u nazîf çırâğcı olub mezbûr câmi'-i şerîfun çerağlarını ve şema'dânlarile kindillerini vaktile yakub vaktile⁴⁶⁵ **(111)** dinlendürüb ve kadr-i hacetce indirecek kindillerini indirüb pâk idüb ve yağ koyub yine yirlürine asalar ve lâzım oldukca kanâdîl-i levâzım ile bâzârdan izn-i mütevellîle satun alalar ve bi'l-cümle çerâğcılık hidmetinde kâyim ve çerâğcılar üzerine lâzım olan temâm mihâm itmâmına müdâvim ve mülâzımlar olıcak her birisinin ücret-i yevmiyyesi dört akçe ola ve altı nefer sâlih sahîhi'l-beden ve kuvvet u kudret-i bedeniyyeleri mu'ayyen emânet u diyânetleri zâhîr ve cism u libâsları tâhir kimesneler kayyim olub nevbet⁴⁶⁶ **(112)** ile her gün üçü salât-ı subhdan salât-ı işâ kılınıncaya değin hâzır olub câmi'-i mezkûrun içini vu haremini silüb süpürüb ve kalılarile hasırlarını kaldurub ve döşeyüb ve kapularını vaktile açub ve vaktile bağlayub ve hâcet oldukca izn-i mütevellîle bâzârdan hasır satun alub ve bi'l-cümle kayyimlik hidmetine istikâmet ile kâyim olub aslâ tesâhül ve terâhî vu tekâsül ü tehâvunları olmayacak ücret-i yevmiyyeleri dörder akçe ola ve dört nefer dahî sâlih-i sahih-ten ve emîn kaviyyi'l-

⁴⁶² Der-kenar: Noktacı.

⁴⁶³ Der-kenar:

⁴⁶⁴ Der-kenar: Hac.

⁴⁶⁵ Der-kenar: Dört çerağcı.

⁴⁶⁶ Der-kenar: Altı kayyim.

beden ‘imâret-i ma‘mûre-i mezbûrede kâ‘ide-i ma‘mûle-i⁴⁶⁷ **(113)** meşhûre üzre ferrâş olub hademât-ı lâzime-i mezkûre-i tarîka’-i merkûme-i meşkûre üzre edâ idüb ihmâlden ictinâb ve müsâheleden ihtirâz ideler ve ücret-i yevmiyyeleri dörder akçe ola ve bir sâlih mütediyyin ve emânet-i müte‘ayyin fenn-i tebhîrden habîr ve buhûrcılık hizmetinde basîr buhûrcı olub ‘âdet-i ma‘hûde ve kâ‘ide-i ma‘rûfe üzre câmi‘-i mezbûrun mihrâb-ı fâyizi‘n-nûrile etrâf-ı ravh-nümâ ve azlâ‘-i rûh-efzâ ve guref-i pür-safâ ve sufef-i dil-güşâsında yir yir buhûr yaka ve eczâ vu edevât⁴⁶⁸ **(114)** ve hevâyic u âlât-ı buhûr içün yevmî altı akçe ve ücreti yevmî dört akçe ola ve bir emîn mü‘min u pâk ve sâlih sahîhü‘l-idrâk câmi‘-i mezkûr-i mevfûri‘n-nizâmında konulan masâhîf-i şerîfe-i vâcibeti‘l-i‘zâmî görüb gözedüb bâb-ı câmi‘ meftûh olıcak hâzır ve halk hâzır oldukda masâhîfa nâzır olub sû‘-i edeb ile mess ideni men‘ idüb ahzda kasd eyleyeni def eyleye ve ücret-i yevmiyyesi dört akçe ola ve zikri mirâran muharrer ve tahrîr-i mükerrerâ mukarrer olan câmi‘-i şerîf-i münevverün kapuları perdelerine bir mü‘min-i nazîf⁴⁶⁹ **(115)** ve emîn-i ‘afîf ki bast u ta‘lîkine kâdir ve zabt u tensîkinde mâhir ve san‘at-ı termîminden habîr olduğu zâhir ola hâfız u müremmim-i perde ola vaktile bağlayub vaktile indürüb ve meremmete muhtâc oldukda termîm idüb ve bi‘l-cümle cümle levâzım-ı perdedârlıkı tekmîl u tetmîm idicek cihet-i yevmiyyesi iki akçe ola ve şehzâde-i bî-mânend ve merhûm şehâdet-peyvend müsterîh-i civâr-ı ehad ve müsterîc-i feyz-i fazl-ı ebed sultân emîr Muhammed a‘lâhu‘llâhu alâ sururin merfû‘atın⁴⁷⁰ **(116)** fî ravzati‘r-rıdvân ve a‘tâhu zerâbiyye mebsûsetin fî a‘lâ gurefî‘l-cinânun türbe-i ‘âliyeti‘r-rütbesi üzerinde olan kubbe-i mercuvvü‘l-kurbede bir sâlih ‘afîf ve emîn-i nazîf talîku‘l-vech ve vecîhi‘l-etvâr türbedâr olub alâ sebîli‘l-istimrâr edâ‘-i hizmetinde istikrâr ide ve ücret-i yevmiyyesi altı akçe ola ve otuz altı nefer hâfız-ı kelâm-ı mecîd ki kemâ yenbegî ehl-i tertîl u tecvîd ve salâh-ı nefis ile muttasıf ve tâ‘at u ‘ibâdetile mü‘telif müştebihâtdan muhteriz ve zühd ü^{471 472} **(117)** takvâ ile mütemeyyiz olalar kubbe-i merkûme ve türbe-i mersûmede ba‘de edâ‘-i merâsimi‘t-ta‘zîmi ve‘t-tebcîl bilâ sür‘atın ve ta‘cîl bel bi‘t-te‘ennî ve‘t-tertîl bu tertîb-i cemîl üzre tilâvet-i Kur‘an-ı Hakîm ve kırâ‘at-i Furkân-ı Azîm ideler ki vakt-i subhdan vakt-i zuhra değin dört neferi ve vakt-i zuhrdan vakt-i mağribe değin dahî dört neferi ve vakt-i mağribden vakt-i subha değin dahî dört neferi dâyimâ hâzırlar olub her üç günde bir nevbetleri devr idüb her biri nevbetin bir ‘özü-i şer‘î ve mühimm-i zarûrî olmayınca **(118)** terk itmeyüb ve nâyib tutmayub kendi nefis ile hâzır ola ve tilâvet-i Kitâb-ı Hamîd ve kırâ‘at-i Kelâm-ı Mecîde zahr-i kalbden teveccüh-i

⁴⁶⁷ Der-kenar: Dört ferrâş.

⁴⁶⁸ Der-kenar: Buhûrî.

⁴⁶⁹ Der-kenar: Hâfız-ı masâhîf.

⁴⁷⁰ Der-kenar: Hâfız u müremmim perde.

⁴⁷¹ Der-kenar: Şehzâde Sultân Muhammed türbesinde türbedâr.

⁴⁷² Der-kenar: Otuz altı hâfız-ı türbe.

hâtır ile müştagil ve tahâreti zâhir ü safâ'-i bâtın ile taleb-i rahmet ve mağfiretde mütevaggil olub merhûm cennet-mekân merkûm şehzâde-i nev-cuvân a'nî sultâne emîr Muhammed Hân eskenehu'llâhu fî a'lâ derecâtî'l-cinânun rûhiçün okuyalar ve de'b-i edeb ri'âyetinde cüll-i himmet ve küll-i nehmelerini sarf idüb kubbe-i müte'addidi't-tezkâr ve türbe-i müte'ayyinü'l-envârda dünyaya **(119)** müte'allık kelâmdan gâyetde ictinâb ve tenâvül-i gıdâ vu ta'âmdan nihayetde ihtiyât ve ihtirâz ideler ve her birisinün ücret-i yevmiyyesi bir buçuk akçe ola ve otuz nefer dahî salîh sahîhi'l-kırâ'at ve 'afif haseni't-tilâvet her sabâh namâzı subhı edâ itdiklerinden sonra ol kubbe-i muharrere-i münevvere ve türbe-i mutahhara'-i mu'attarada cem' olub cem'iyyet ile birer cüz kelâm-ı kadîmi vech-i mushaf-ı 'azîmden huzûr-ı kalb ve safâ'-i hâtır ve hulûs-ı niyyet ve huşû'-ı meşâ'ir ile 'alâ sebili't-te'enni ve't-terfîl ve tarîk-i tecvîdi'l-tenzîl⁴⁷³ **(120)** okıyub esnâ'-i kırâ'atde ve hîn-i tilâvetde kat'â kelâm-ı dünyevî itmeyeler ve bunların hüsn-i kırâ'at ile hıfz-ı kelâmda zübdeleri ve salâh-ı a'mâl ile fazl u kemâlde güzîdeleri re'îsleri olub iftitâh u hatm-i tilâvet ve du'â'-i mercuvvü'l-icâbe ol eyleye ve 'azl ü nasbları anun ma'rifetile olub ammâ ol dahî ağrâzdan i'râz idüb 'adlden 'udûl eylemeye ve bunlardan bir mu'arrıfka yarâr ve cem' u tefrîk eczâya sezâvâr olanı dahî mu'arrif olub re'îs ile mu'arrıfun her birisine ücret-i yevmiyye üçer akçe ve gayrılarının⁴⁷⁴ **(121)** ikişer akçe ola ve bir sâlih sâdıkü'l-kavl ve emîn me'mûnu'l-meyl ve zâbit masûnu'z-zeyl ol kubbe-i 'âliyede 'âdet-i câriye üzre noktacı olub anda muvazzaf olanları görüb gözedüb bilâ 'özrin şer'iyyin ihmâl ü müsâhele eyleyenleri her kim ise ketm itmeyüb sebt-i defter itdikden sonra mütevellîye i'lâm eyleye mütevellî dahî terk itdükleri günün ücret-i yevmiyyesini virmeye ve zikr olan noktacinun cihet-i yevmiyyesi üç akçe ola ve bir mü'min-i pâk-dâmen ve 'afif nazîfî'l-beden sarıkcı^{475 476} **(122)** olmakta ta'yîn oluna ki mesfûr şehzâde-i mağfûrun mezâr-ı pür nûrî üzerinde konılan 'imâme-i Osmâniyyi'l-alâme'i her ayda bir keret tazeleyüb tekrar sara lâkin her gün sabâhdan türbe-i kesîrî'l-irtiyâha bir keret vara ve zikr olan sarıkun onaracak yirlerini onara ve ücret-i yevmiyyesi iki akçe ola ve ol otuz altı nefer hâfızlardan bir sâlih dindâr ve ferrâşlık sezâvâr türbe-i refî'ati'r-rütbe-i mezkûrede 'âdet-i câriye-i meşhûre üzre ferrâş olub içini vu dışını vu haremini vu harîmini silüb süpürüb⁴⁷⁷ **(123)** pâk ü pâkize tuta ve ol mezâr-ı merhamet-medârda tilâvet eyleyen huffâz-ı sâlifeti't-tezekâra hâcet olduğu mikdâr içecek ve abdest alacak su ihzâr idüb aslâ eksük eylemeye ve gice ile anda nevbetdâr olanlarıçün bedel-i lihâf vaz' olunan libâslar ile şema'danlarını ve

⁴⁷³ Der-kenar: Otuz cüzhân-ı türbe.

⁴⁷⁴ Der-kenar: Muarrıf-ı eczâ.

⁴⁷⁵ Der-kenar: Noktacı-ı türbe.

⁴⁷⁶ Der-kenar: Destârî-i merkad-i şehzâde-i müşarünileyh.

⁴⁷⁷ Der-kenar: Ferrâş-ı türbe-i şehzâde-i müşarünileyh.

fenârlarını gice tehyi'e idüb ve gündüz kaldurub mu'ayyen olan yirlerinde koyub hidmet-i firâşiti te'diye eyleyecek tilâvet içün olan bir buçuk akçe cihetinden gayrı firâşet içün dahî iki akçe olub cem'â ücret-i yevmiyyesi üç buçuk **(124)** akçe ola ve bir salâh-ı zâhir ve zâhir ü bâtını zâhir san'at-ı tebhîrde mâhir ve buhûrcılık hidmetine kâdir türbe-i fâyizeti'l-me'âtırda buhûrcı olub eczâ'-i kelâm-ı Melik-i 'Allâm okunduğı vaktde her sabâh ve her ahşâm ikişer buhûr yaka ve ücret-i yevmiyyesi harc-ı buhûru ile üç akçe ola ve ol türbe-i cennet-âsâ ve kubbe-i Firdevs fersâde olan kanâdil-i kesîri ve zeyti ile cârub u hasîri ve kındillerde silgi olmak içün kirbâs ve ibrîk u sâyir levâzım-ı kennâs içün yılda sekiz yüz^{478 479} **(125)** akçe harc oluna ve leyâli-i şerîfe-i kesîreti'l-berekât olan leyâli-i Cumu'a vu 'îdeyn ve Regâyib u Berât'de yanmaka balmumu bahâsıçün yılda iki yüz akçe sarf oluna ve zikr-i tekrâr olan ol türbe-i pür envâr ve kubbe-i melâ'ik-mezârda hidmet-i meşâ'il u kanâdîli türbedâr idüb hâcet oldukca kındilleri indüre ve vaktile şem' u kındilleri yakub ve vaktile yine söndüre ve bi'l-cümle cümle çerâğcılık hidmeti her ne var mezkûre türbede mezkûr türbedâr eyleye ve müşârünileyh⁴⁸⁰ **(126)** şehzâde-i cennet-makarrun makbere-i Firdevs manzarında olan elbise-i mevzû'a'-i mevcûde ve emti'a'-i ma'dûde-i ma'hûde on yılda bir tebdîl olunmakiçün mevkûfât-i meşrûhanun bî-şübhe olan mahsûlât-ı meşrû'asından ma'rifet-i mütevellî ile on bin akça harc oluna ve köhne olan elbise-i mezkûre ve emti'a'-i mezbûre kıymet-i 'adl ile bey' olunub semeni 'ulemâdan garîb u fakîr ve mülâzimînden müstehikk ve pîr olanlara merhûm cennet-meşîr merkûm şehzâde-i ni'me'l-masîr rûhiçün⁴⁸¹ **(127)** tasadduk oluna ve türbe-i rahmet-masîr ve câmi'-i cennet-nazîr ve medrese-i 'adîmü'l-'adîlün dersihâne-i bedî'i'l-bedîlinde bast olınacak kalılar köhne oldukda münâsib bahaya bi-kadri'l-kifâye cedîd kalılar satun alınub bisâtları tebdîl u tecdîd oluna ve her husûsda tarafı ifrât u tefrît üslûbı meslûb olunub tarîk-i 'adâlet temhîd u teşyîd oluna ve bir sâlih cemîlü'l-hisâl ve emîn hamîdü'l-fi'âl siyânet u istikâmeti zâhir ve beşâşet u besâmeti zâhir hüsn-i mu'âşereti⁴⁸² **(128)** ma'lûm ve lûtf-i mübâşereti meczûm 'imâret şeyhi olub 'îdeyn ile iki vakt-i ma'hûdda her gün ve leyâli-i Ramazân ile Kadr u Berât u Regâyib'de her gice ta'âm üzerine hâzır ve hîn-i tevzî' u taksîmde nâzır olub her kimesneye ta'yîn olunan ta'âmı temâm virdüre ve ehl-i matbah ve huddâm-ı 'imâret-i ma'mûre tarîka'-i ma'mûle-i me'mûre üzre ana mutî' u münkâd olub resm-i ma'rûf ve tarz-ı mu'tâd üzre mâdem ki şer'-i şerîfe ve şart-ı vâkıfa

⁴⁷⁸ Der-kenar: Buhûr-ı türbe-i müşârünileyh.

⁴⁷⁹ Der-kenar: ... ve kanadil

⁴⁸⁰ Der-kenar: Sirâciy-i [?] türbe-i şehzâde-i müşârünileyh.

⁴⁸¹ Der-kenar: Tecdîd-i küşâd-ı türbe.

⁴⁸² Der-kenar: Şeyh-i 'imâret.

muhâlefet itmeye emrinden tahalluf eylemeyeler ve bişân etmeyi **(129)** ve aşun etini vu sâyir havâyicini kable‘t-tabh vezn idüb kadr u veznini bilüb ve ba‘de‘t-tabh tuzunu vu ta‘mını tadub eğer kusûrı varise evvelâ tenbîh-i belîğ ba‘dehû te‘dîb-i bî-dirîğ eyleye ve eğer tabbâhun tebdîli lâzım olurise mütevellîye bildüre ve müsâfirleri beşâset-i vech ve uzûbet-i lisân ile telâkî ve mertebelü mertebesince ikrâm u ihtirâm ile telakkî eyleyüb hallerine münâsib ve şânlarına mülâyim menzilde kondurmak ferrâşlara ısmarlaya ve hemân nuzûl itdükleri gibi mâ hazar ile **(130)** ziyâfet idüb ba‘dehû her kimesnenün kadrine münâsib et‘ime ve derecesine mülâyim en‘ime bişirdüb resm-i cârî üzre temîz u ârî zurûfile kifâyet mikdârı virüb ve her ne kadar tavarı var ise dahî yimin virdirüb müddet-i müsâferet ki ‘âdet-i şâyi‘a ve kâ‘ide-i zâyi‘ada üç gündür temâm olıcak müsâfire lûtf u lînet ve hüsn-i mülâyemet ile destûr vire ve cihet-i yevmiyye-i meşîhati yirmi akçe ola ve iki nefer erinmez ve iğrenmez hidmet-i ma‘lûmeye kâyim ve ikâmet-i vazîfe-i⁴⁸³ **(131)** lâzimeye mülâzım kennâs olub her gün matbahı vu önünü ve me‘kelün içini vu dışını silüb süpürüb pâk u nazîf ve halâları kâzûratdan tanzîf ideler ve her birinün ücret-i yevmiyyesi üç akçe ola ve iki nefer pâk u pâkizegâr ve sâlih müstakîm-etvâr kimesneler ibrikçi olub tahâret u vuzû için vaz‘ olunan maslakları her gün su ile doldurub her vaktde ibrikleri dolu su ile hâzır koyub ve hâcet oldukca izn-i mütevellî ile ibrikler satun⁴⁸⁴ **(132)** alub ve bi‘l-cümle cümle hademât-ı ma‘hûdesinde kâyim olub aslâ taksîr u tekâsül ve kat‘â tehâvun u tesâhül itmiyecek her birisinün ücret-i yevmiyyesi iki akçe ola ve bir sâlih ‘aff ve mü‘mîn nazîf ve emîn sahîhu‘l-cevârih ve müslim selîmi‘l-cevârih salâh u sıyânet ve rüşd ü diyânet ile meşhûr ve bi‘l-cümle cümle cihât-ı kemâ yenbegî ma‘mûr kilerci olub alduğunu kalîl u kesîr ve virdüğünü nekîr ü kıtmîr kâtibe yazdurub un ve buğday anbârları ile kileri ve bâkî uhdesinde⁴⁸⁵ **(133)** olan külliyya anbârı ve ana teslîm olunan hubûbât u me‘kûlâtı temîz u ârî hıfz eyleyüb resm-i kadîm-i cârî üzre mevzûnâtı veznile ve mekîlâtı keylile hâcet mikdârı vire ve ücret-i yevmiyyesi beş akçe ola ve dört nefer nikâbete kâdir ve sıyânetleri zâhir sâlih muttakî ve emîn-i nekî nakîb olub ikisi ekmek nekâbetini vufûr-ı emânetile ve ikisi dahî yimek nekâbetini kemâl-i istikâmet ile eyleyüb etmek nakîbleri etmeği ve ta‘âm nakîbleri ta‘âm-ı müsâfirin ü gurebâya ve mücâvirîn ü fukarâya taksîm u tevzî‘ ve tefrîk u⁴⁸⁶ **(134)** teblîğ eyleyeler ve her birisinün ücret-i yevmiyyesi üç akçe ola ve altı nefer pâk u temîz ve pâkize-i pür temyîz gereği gibi hidmetinde kâyim u kâdir ve san‘at-ı tabhda üstâd mâhir kimesneler aşçı olub bişecek ta‘âmın hüsn-i tabhına ikdâm ve itmâm-ı lezzet ü ta‘mında ihtimâm idüb televvüs ü telvîsden

⁴⁸³ Der-kenar: İki kennâs-ı ‘imâret.

⁴⁸⁴ Der-kenar: İki ibrikçi.

⁴⁸⁵ Der-kenar: Bir kilerci.

⁴⁸⁶ Der-kenar: Dört nakîb.

ictinâb itmeğe cidd-i belîğ ve matbûhları letâfet u nezâfet üzre olmakda cehdini dirîğ eyleyüb nevbetle tabh-ı ta‘âm ve edâ-i hidmet ale‘d-devâm eyleyeler ve tabbâhlıkta a‘lem u üstâdlıkda müsellemler olanları⁴⁸⁷ **(135)** re‘îs olub vekil harc külliyyen eczâ‘-i et‘ime ve havâyic-i en‘imeden ol ihtiyâr itdüğini satun ala fe-emmâ ol dahî meyl u mehâbâ vu muvâza‘a itmeyüb hakk üzre ola ve ücret-i yevmiyyesi altı akçe ola andan gayrılarının beş akçe ola ve altı nefer dahî mü‘min-i emîn u üstâd ve salîh pâk u pâkize i‘tikâd kimesneler etmekci olub be-nevbet etmeği her gün gâyet letâfet u nihâyet-i nezâfetde bişürüb hidmetlerinde kusûr u taksîr itmeyeler ve ücret-i yevmiyyeleri dörder akçe ola ve iki nefer kavî ten ve sahîh beden def‘-i men‘e kâdir^{488 489} **(136)** ve emânet u diyânetleri zâhir kimesneler kapucı olub geleni vü gideni gözedüb galebe vu gavra ideni men‘ ve te‘addi vu tecâvüz eyleyen def‘ eyleyeler ve ücret-i yevmiyyeleri ikişer akçe ola ve bir emîn u müstakîm ve salâh u ‘ifâf üzre kâyim u mukîm çâbuk-dest ve kavî bazu dürüst a‘zâ vu rast-hû kimesne gendüm-kûb olub her gün evvelâ bişecek aş buğdayını hûb ayırtlayub nekâsını kâmil ide ba‘dehû gereği gibi döküb kâbın giderüb tabha kâbil eyleye ve ücret-i yevmiyyesi dört akçe ola⁴⁹⁰ **(137)** ve dört nefer salâh u siyânet ile muttasıf ve ‘ifâf u nezâfet ile mü’telif münekkî pirinç olub her gün bişecek birinci hûb eridüb ve bişürmeğe münâsib idüb münekkîlik levâzımını edâ itdüklerinde her birisinin ücret-i yevmiyyesi birer akçe ola ve bir mü‘min emîn ve salâh u siyânetde metîn kârdân u muhâsib ve anbarcılığa münâsib kimesne anbarcı olub termîyün [?] esbâb u âlâtını ve ta‘mîrun levâzım u edevâtını her ne ise anbarda hıfz u zabt eyleye ve vakt-i hâcetde^{491 492} **(138)** kadr-i hâcetce meremmetcilere mütevellî ma‘rifetiyle lâzım olanı hisâb ile virüb ve ba‘de itmâmî‘t-termîm-gîr u hisâb ile alub hata vu ihtibâtdan ihtiyât ve izâ‘at u ziyâ‘atden ictinâb eyleye ve ücret-i yevmiyyesi dört akçe ola ve bir salâh u siyâneti zâhir ve odun götürmek ve getürmeye kâdir kimesne hîme-keş olub hîn-i hâcetde kadr-i hâcetce anbardan furuna vu matbaha odun getürüb hidmetinde kâyim ve ikâmet-i vazîfesine müdâvim olıcak ücret-i yevmiyyesi iki akçe ola ve bir odun yarmak⁴⁹³ **(139)** yarar ve hidmetinde üstâd u üstüvâr kimesne hîzum-şiken olub her gün matbaha varub hâcet mikdârı tabbâhlara odun yarub hidmetinde kusûr ve bilâ ‘özrin kaviyyin futûrî olmayacak ücret-i yevmiyyesi iki akçe ola ve ammâ furunda yanacak odunu yarmak habbâzlar ‘uhdesinde olmak resm-i mukannen-i mukarrer ve ‘âdet-i gayr-i mugayyer olmağın habbâzların şâkirdleri yaralar ve bir mü‘min

⁴⁸⁷ Der-kenar: Altı aşcı.

⁴⁸⁸ Der-kenar: Altı etmekci.

⁴⁸⁹ Der-kenar: İki kapucı.

⁴⁹⁰ Der-kenar: Gendüm-kûb.

⁴⁹¹ Der-kenar: Dört münekkî‘-i birinç.

⁴⁹² Der-kenar: Bir anbarcı.

⁴⁹³ Der-kenar: Bir hîme-keş.

zâhirü'l-emâne ve sâlih sahîhü's-sıyâne kimesne hammâl-kûşet olub her gün matbaha gelecek⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ (140) eti kassâbdan aldukda vezn ile iki yüz altmış vakiyye tamam alub kendi tavârile matbaha getüre ve getürdükde yine veznile temâm ol mikdâr şeyhe ya aşçıbaşına hâzır bulunurlarise ve illâ aşçılara teslîm eyleye ve eğer hatâ olmuş bulunur ziyâde gelürise zâyidini yine kassâba îsâl idüb ve nâkıs gelürise noksânını tetmîm eyleye ve ücret-i yevmiyyesi üç akçe ola ve iki nefer emîn-i mü'min ve sâlih-i mütedeyyin hizmetlerinde kâdir u kâyim ve 'iffet u nezâfete müdâvim kimesneler kâse-şûy olub⁴⁹⁶ (141) her vakt-i hâcetde kabı kacakı bi-ecmi'ihâ pâk su ile yûduklarından sonra temiz silgi ile silüb pak u pâkize olıcak mahall-i mukarrer ve mevzi'-i mu'ayyeni olan dolabda hıfz idüb kilidleyeler ve ta'âm kotardıkları hinde kâse-keşlere 'aded ile virüb ve ta'âmdan fâriğ u hâlî oldukda yine 'aded ile alub mahall-i mezbûr ve mevzi'-i mezkûrda hıfz eyleyüb tarz-ı mestûr ve resm-i meşhûr üzre hemçunân kilidleyeler ve ücret-i yevmiyyeleri ikişer akçe ola ve dört nefer müte'affif ve mütedeyyin (142) salâh u sıyâneleri müte'ayyin hizmete kâdir u kâbil ve istihdâma razı vu kâyil kâse-keş olub ta'âm ulaşturmakda nakîblere mümidd ve kabı kacakı iletmekde ve götürmekde ve dirmekde ve defşürmekde mucidd olıcak ücret-i yevmiyyeleri ikişer akçe ola ve iki nefer mü'min zâhirü's-salâh ve mütedeyyin kâsıdu'l-islâh mu'temed mücerrebu't-teyakkuz ve mu'temen müteyakkanü't-tehaffuz kapucılık hizmetine kâdir ve hıfz u hırâsetde nazîrleri nâdir kimesneler ahur kapucıları olub geleni vü gideni görüb⁴⁹⁷ (143) gözedüb ahur kapusını ahşam namazından sonra kilidleyüb ve irta namazından sonra açub hiç kimesnenün sagîr u kebîr bir nesnesi kalîl u kesîr zâyî' olmasına rızâ vormeyüb mehmâ emken sa'y-i tâm ve cidd u cehdi temâm idüb ihmâl ü tekâsül ve imhâl ü tegâfülden gâyetde ihtiyât ve nihâyetde ihtirâz ideler ve ücret-i yevmiyyeleri ikişer akçe ola ve iki nefer sâlih sâdık-nihâd ve san'at-ı ta'mîr u termîmde üstâd habt u hıyânetten muhteriz ve kemâl-i istikâmet ile mütemeyyiz⁴⁹⁸ (144) kimesneler meremmetci olub termîmi lâzım olanı bî-terâhî vu te'hîr ve bilâ tekâsülün ve taksîr ma'rifet-i mütevellîle gereği gibi termîm idüb ve noksan-ı pezîr olduğu yirün termîmini gâyet ihkâm ve nihâyet-i istihkâm ile tekmîl ü tetmîm eyleyeler ve ücret-i yevmiyyeleri beşer akçe ola ve iki nefer kavî vu kâdir ve diyânet ü emânetleri zahir kimesneler mu'temed olub meremmetcilere ve su yolcularına karîn ve hâcet oldukça mesâlihlerin görmeğe mu'în olub her ne isterlerise levâzımdan⁴⁹⁹ (145) tehyi'e vu hademât-ı lâzımelerini te'diye idicek her birinün ücret-i yevmiyyesi dört akçe ola ve bir sâlih üstâd ve

⁴⁹⁴ Der-kenar: Bir hîzum-şiken.

⁴⁹⁵ Der-kenar: Hammâl-kûşet.

⁴⁹⁶ Der-kenar: İki kâse-şûy.

⁴⁹⁷ Der-kenar: İki kapucu'-ı ahur.

⁴⁹⁸ Der-kenar: İki meremmetci.

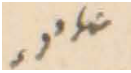
⁴⁹⁹ Der-kenar: İki mu'temed.

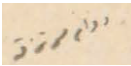
emîn lâıku‘l-i‘timâd kurşuncı olub evkâf-ı mebnıyye-‘i mezkûre ve enbiye-‘i mübeyyene-‘i mezbûrede kurşun ‘ameline hâcet olıcak tevakkuf u tevkîf ve taksîr u tesvîf itmeyüb gâyetde metîn u muhkem-peyvend ve nihâyetde hûb u üstâd pisend işleye ve levâzım u merâsim-i tarsîs ne ise yerine getüricek ücret-i yevmiyyesi üç akçe ola ve altı nefer emîn sâlih u kâdir ve su^{500 501 502} **(146)** yolcuları olub ‘âdet-i kadîme-i meşhûre üzre ‘imâret-i ma‘mûre-i mezkûreye gelen su yolını dâıma yoklayub ve ıslâh u termîme muhtâc olan yirlerini ıslâh eyleyüb asla ıslahda kusûr ve kat‘â termîmde fütûrları olmıyacak her birinün ücret-i yevmiyyesi beş akçe ola ve bunların dört nefer ta‘lîm u ta‘allûme kâbil ve salâh u salâhiyyete mâıyl şâkırdleri ola ki su yolında olıcak termîmde anlara mu‘âvenet ve muzâheret ve ta‘allım ü san‘at üzre muvâzabet ve müdâvemet eyleyeler ve ücret-i yevmiyyeleri birer akçe⁵⁰³ **(147)** ola amma san‘atda terakkî idüb akrânından fâıyk ve üstâd olmakla lâıyk olanun bir akçe dahî yevmiyyesine izâfet olunub ücret-i yevmiyyesi iki akçe ola ve takdîr-i Rabbânî ve kazâ-i Âsumânî muktezâsınca vefât itmekile ya tebdil olunmakla bir üstâdun yiri mahlûl olsa ol üstâd olmakla kâbil olan şâkırd anın yerine üstâdlıka makbûl ola ve bir âhar ta‘allûme kâbil ve kâbiliyyeti zâhir ol şâkırd yirine geçüb bir akçe cihetile şâkırdliğe meşgûl ola ve müşârunileyh vâkıf-ı melek-nazîr ve felek **(148)** nasîr ve sultân-ı ma‘dilet-mesîr ve mekremet-masîr yessera‘llâhu lehu‘l-feıyza‘l-‘amîme ve‘l-hayra‘l-kesîre kemâ ce‘alehû mazharan li‘l-fevzi‘l-‘azîm ve‘l-fadlı‘l-kebîr şöyle şart eyledi ki ashâb-ı vazâyıf-i mezkûre ve erbâb-ı cihât-ı mezbûreden her birisi kendi nefsile hidmetini temâm ve ikâmet-i vazîfesini itmâm idüb mâdâm ki bir ‘özü-i şer‘îsi ya bir mühimm-i zarûrîsi olmaya nâyib tutmaya tutarise mahsûb ve makbûl olmaya ve her kim ki hidmetini kemâ yenbegî edâ eyleye azl u ezâ olunmaya⁵⁰⁴ **(149)** ve bî-‘özü-i şer‘î ve bilâ mâni‘-i kavî bir keret terk idene ya âhar cerîmesi olana evvelâ nasîhat oluna ve ikinci kerre te‘dib u tehdîd ve min ba‘d eylemeke te‘kîd-i ekîd oluna ve üçüncide yiri bir âhar ol mahalle yarar ve ol vazîfeye sezâvâr olana tevcîh oluna ve mûmâileyh bu evkâf-ı meşrûhati‘l-ıevsâf vâkıfı olan vâkıf-ı mehâsin-i hayrât ve mâlık-i ehâsin-i meberrât Ömer ‘adl u sıddîk-ihsân ‘aliyyü‘ş-şân-ı Âl-i Osmân efâza‘llâhu ‘aleyhi ni‘amehû medâ müdedi‘z-zemân kemâ efâza ni‘amehû **(150)** ‘alâ ‘âmmet-i efrâd-ı nev‘i‘l-insân hazretleri yine şöyle şart eyledi ki her gün İstanbul’un keyli ile ki yirmi vakiyyeden ‘ibârettür ve her vakiyye dört yüz dirheme işâretdür yığirmi beş kile eyü hâlis ve sâfî undan etmek bişüreler ve her gün zıkr olan

⁵⁰⁰ Der-kenar: Bir kurşuncı.

⁵⁰¹ Der-kenar: Altı su yolcu.

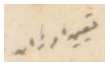
⁵⁰² Der-kenar: Yolculukunda mâhir su.

⁵⁰³ Der-kenar:

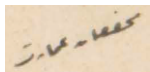
⁵⁰⁴ Der-kenar:

vakiyye-i mübeyyene ile iki yüz altmış vakiyye-i mu‘ayyene koyun eti yahni ola ve her gün sabahda çorba için eyü pâkize vu pâk ve münekkâ hâk u hâşâkden yidi kile pirinç ki her keyli vakiyye-i mu‘ayyene-i mezbûre hisâbınca on vakiyyedür ve ahşamda^{505 506} **(151)** altı kile gâyet a‘lâ vu hûb dökülmüş buğda’ ki her keyli zikr olan on keyline muvâfık yigirmi vakiyyedür bişirilüb müte‘addidü‘z-zikr ve müteceddidü‘z-zubur olan ol ‘imâret-i ma‘mûrede müte‘âraf olan ‘âdet-i ma‘mûle üzre sarf oluna amma aş buğdayı ve etmek unı galle-i evkâf-ı mestûre ve hâsıl-ı mevkûfât-ı mesfûreden ola ve zarûret îcâb itmeyince hâricden satun alınmaya ve et bir mu‘ayyen kassâbdan alınmayub eyüsi her kanda ve her kimde bulunurise andan alına ve eyyâm-ı ‘îdden **(152)** ve leyâli(-i) Cuma‘ât ve Regâyib u Berât ve şehir-i Ramazânun her gicesinde dâne vu zerde vu zirbâ bişüb bir müd hûb u hâlis u münekkâ vu sâfî birinç dâne vu zerde ta‘âmılarına sarf olına ve Hazret-i risâlet-penâh ‘aleyhi min efdali‘-s-salevâtî evfâhûnun mevlid-i şerîfî olan rebû‘l-evvel ayının on ikincisinde dahî hemçunan bir müd hûb ve hâlis birinç dâne vu zerdeye sarf olunan dâne vu zerde vu zirbâyı me‘an bişüreler ve hutabâdan bir hûb lehce-i hoş-âvâz yâhud eyyime ve huffâzdan bir⁵⁰⁷ **(153)** sıhhat-i telaffuz ve hüsn-i savt ile mümtâz kimesne seyyidü‘l-kevneyn ve senedü‘s-sekaleyn salla‘llâhu ‘aleyhi vesellem medâ tevâlî‘l-meleveyn hazretlerinün mevlidnâme-i şerîfini sünnet-i hasene-i ma‘lûme ve ‘âdet-i müstahsene-i ma‘mûle üzre okıduktan sonra zikr olan ta‘âm-ı ‘âm ile hâzır olan cemâ‘at-i enâm ziyâfet u it‘âm oluna ve ‘imâret-i ma‘mûre-i mesfûreti‘l-evsâfa ve mebâni(-i) hayr-i mestûreti‘l-evkâfa gelen müsafirler için bi-istiklâl her yıl on sekiz müd hâlis u hûb birinç fî külli hâl sarf oluna **(154)** ve hem müsafirler için ve hem Cumu‘a gicelerile Ramazan ayında vu bayramlarda olan dâne vu zerde için beyân olunan vakiyye ile her yıl yedi bin vakiyye sâfî ve hoş-ta‘m rûgani-sâde ve zerde vu zirbâ için her yıl dört bin dokuz yüz vakiyye hoş-renk ve hûb ta‘m ‘asel-i a‘lâ ve dört bin yedi yüz dirhem hûb reng ü hoş boy za‘ferân harç oluna ve külliyyâ ol ‘imâret-i ‘amîmeti‘l-mevâyid ve dârü‘l-hayr ‘azîmetü‘l-‘avâyidde tabh olunan et‘ime-i mütenevvi‘a’-i mezkûre **(155)** ve en‘ime-i mütelevvine-i mezbûre için her yıl on üç müd eyü hâlis tuz ve her gün mukaddemâ tebyîn olan keyl ile bir kile eyü bişegen nohud ta‘yîn olına ve bu eczâ’-i mukaddere ve havâyic-i muharrere dârü‘s-saltanati‘-s-seniyye-i Kostantiniyye-i mahmiyyede bulunanun a‘lâsı ola ve ol ‘imâret-i ma‘mûrede her gün fukarâ için bişen et‘ime-i mezkûre muktezây-ı vakt ve münâsib

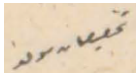
⁵⁰⁵ Der-kenar:

⁵⁰⁶ Der-kenar: ... ‘imâret

⁵⁰⁷ Der-kenar:

mevsim üzre kabak ve kuruk ve isfenah ve yoğurt ve havic ve ma'denus ve ve kimnûn ve na'nâ' ve sugan/soğan ve fülful ve mastakî ile **(156)** bişüb bu eşyâ'-i merkûme ve eczâ'-i mersûme için her yıl yedi bin akçe harc oluna ve müsâfirler ziyâfetiçün birinc ve bâl u yâğdan gayri lîcâr ve turşî ve sâyir mâ cerat bihi'l-âde ve ihrâcât-ı ma'hûde-i mu'tâde için bilâ naksin ve lâ ziyâde her yıl yigirmi bin akçe sarf oluna ve matbah u furuna lâzım olan odun ile fasl-ı şitâda müsâfirler menzilleri olan tâbhânelerde yanacak odun mahrûse-i İstanbul çekisi ile her yıl iki bin dokuz yüz çeki ola **(157)** ve câmi-'i şerîf pür-envâr ve 'imâret-i 'âmire-i 'âliyeti'l-âsârda olan kanâdil-i bisyârda yanacak rûğân-i zeyt için her yıl dört bin akçe harc oluna ve mezbûr matbah ile mezkûr 'imâretün mesfûr olan tâbhânelerinde yanacak çerâğ yâğıçün her yıl bin akçe sarf oluna ve şibh-i beyti'l-ma'mûr olan câmi-'i mezbûrda mihrâb-ı pür-nûrınun iki tarafında her gice yanacak pâk u sâf ve latîf ü şeffâf bâl mumiçün her yıl bin altı yüz akçe ve câmi-'i şerîf-i sâbıkû'z-zikr ile 'imâret-i şerîfe-i sâlifeti's-sifride hâcet olan hasır için her yıl bin dört yüz akçe ve kindiller ile sâyir mesâlih u merâsim ve bâkî havâyic u levâzım için her yıl bin akçe ve odun⁵⁰⁸ **(158)** hammâliyyesi ile ırgadları ücretiçün yılda dört bin akçe ve her yılda bir keret evânî-i nuhâsiyye-i kal'ây itmekiçün bin akçe ve 'imâret-i ma'mûreye me'kûlât-ı mestûrenün hevâyic-i merkûme ve levâzım-ı ma'lûmesinün getürmesiçün hammâliyye ile kabbâniyye bile yılda üç bin akçe ve 'ideyn ve Ramazân ve bâkî leyâlî-i şerîfe-i sâlifetü'l-beyânun hurda ihrâcâtıçün dahî yılda üç bin akçe harc oluna ve bu sarfı ta'yîn ve harcı tebyîn olınan akçeden murâd memâlik-i mahrûse-i Osmâniyye lâ zâlet ma'mûreten bi't-te'yidâtî'r-Rahmâniyyede cârî ve râyic olan akçe-i Osmânî tamam 'ayâr ve kâmilü'l-mikdârdur **(159)** ve seccâde vu kilim u kalı ve müsâfirleriçün zîlû vü nat' u nihâli ve sâyir esbâb u âlât ve bâkî evânî vu edevât ki her niçe müddetde bir kerre alınur vakt-i hâcetde ve kadr-i hâcetce cümle mahsûl-i vakfdan alına ve gereği gibi pâk u pâkize tutulub ahsen-i minvâl ile isti'mâl oluna ve 'imâret-i 'âmire 'âmmu'l-it'âmda fukarâ vu murtezika vu huddâm için sabahda bişen birinc şorbası gün doğduktan sonra ve ahşamda bişen buğday şorbası ikindünün evvel vaktinden sonra ulaşıdurıla emmâ müsafirlerün^{509 510} **(160)** vüs'at üzre vefâ idecek mikdâr et sâbıkâ zikr olan iki yüz altmış vakiyye etden ayrılıb ayru bişe ve bişdikden sonra yahnisi ısıcak hıfz olunub etün suyu ile yimeklerini bişürüb geldiklerince evkât-ı ma'hûde ve ezmân-ı ma'lûmede vireler ve kemâ yenbegî i'zâz u ikrâm ve gereği gibi ri'âyet ü ihtirâm larındaki sünnet-i sünîyye-i benî 'aleyhi's-selâmdur ikdâm-ı tâmm ve ihtimâm-ı temâm eyleyaler ve tarz-ı mestûr ve resm-i mesfûr üzre müsâfirler için ifrâz olunduktan sonra

⁵⁰⁸ Der-kenar: Câmi-'i 'imârete levâzım.

⁵⁰⁹ Der-kenar: Seccâde vu kilim.

⁵¹⁰ Der-kenar: Ta'âm.

zıkr olan iki yüz altmış vakiyyeden **(161)** bâkî kalan eti tanzîf ettikten sonra tansîf eyleyüb nısfını birinc aşına ve nısfını buğday aşına taksîm ideler emmâ evvel çiğ iken ‘ale’s-seviyye kıt’a kıt’a olunub her kıt’ası veznde doksan dirhem ola ve her bir kıt’ası bir tas aş ve iki etmekile iki fakîre verile ve etmek olacak hamîr dahi ale’s-seviyye kıt’a kıt’a olunub her kıt’ası bişdikden sonra yüz dirhem ola ve câmi’-i mezkûr refî‘ü’l-binâ ve ‘imâret-i mezbûre-i menî‘u’l-inşânun her birisine huddâmından mutlakâ fi’s-sabâh-ı ve ‘l-mesâ⁵¹¹ **(162)** etden ve aşdan ve etmekden her nevbette iki fakîre verilmesi ta’yîn olunan bir kıt’a et ile bir tas aş ve iki etmek verile ve dâyimâ ‘alâ murûri’d-duhûr ve kürûri’ş-şuhûr bu tarîk-i merkûm üzre maksûm olub hiç kimesne mahrûm olmaya mâdâm ki hâsıl-ı evkâf-ı mufassala vâfî ve galle-i müsebbelât-ı muhassala kâfî ola bu taksîm-i marzî-i mer’î ve bu tevzî’-i mahkî mahmî ola ve eğer ‘inâyet-i bî-gâyet-i Rabbanîyye ve eltâf-ı bî-nihâyet-i Rahmâniyye muktezâsınca vazâyif-i meşrûha’-i menmûka ve ihrâcât-ı⁵¹² **(163)** meşrû’a’-i mantûkeden hâsıl-ı mevkûfât-ı mestûre ve mahsûl-ı müsebbelât-ı mesfûre ziyâde kalurise gâyet muhâfazat ile hıfz oluna ve bi-kadri’l-hâce rakabeye hüsn-i mülâhaza ile sarf oluna ve bu ta’yîn-i muharrer mu’teber ve tebyîn-i mukarrer gayr-i mugayyer olub hiç kimesneye zâyid ve nâkıs virilmeye virilür ise zâyid alana harâm ola ve nâkıs virene *inna ‘llâhe ‘azîzün züntikâm*⁵¹³ intikâm eyleye ve ‘umûmâ bu mansûs olan husûslarda tecâvûzi tecvîz eden ve tehallûfe **(164)** rızâ viren dünyada ‘inde’l-hükkâm mücrim u mu’âteb ve âhiretde inde’l-lâhi’l-‘allâm âsim u mu’âkab ola ve irâdet-i Hak ve meşîyyet-i fâ’il-i mutlak mücebince hâsıl-ı evkâf-ı mübeyyeneti’l-evsâf vazâyif u masârif-i mu’ayyeneti’l-esnâfa vefâ itmezise gayr-ı vâfî olan hâsıl-ı evkâfı vefâ itdügine göre re’y-i sâyib ve fikr-i münâsib ile mütevellî mevâcib u vazâyife ve ihrâcât u masârif-i kismet-i ‘âdile ile tatbîk ve ‘adâlet-i kâmile üzre tevfiğ eyleye ve hemîşe mütevellî bi’l-istiklâl⁵¹⁴ **(165)** bilâ ihmâlin ve lâ imhâl câbîler ahvâlini tettebbu’ u tefahhus ve defterlerini teftîş u tasaffuh idüb hisâbların alub ve muhâsebelerin görüb habt u hıyâneti zâhir olanun cibâyetine bir âhar kimesneye tevcîh eyleye ve hıyânetden gayri cürm ü cinâyeti olana üslûb-ı sâbık ve tarîk-i mütenâsık üzre evvelâ nasîhat u tehdîd ve sâniyâ te’dîb-i ekîd ile ve sâlisâ tebdîl idüb yirini şart-ı vâkıfa muvâfık bir şer’-i şerîfe etvârı mutâbık olan kimesneye tevcîh eyleye ve mirâran zıkr-i mürûr⁵¹⁵ **(166)** ve mürûrî zımn-ı sutûrda sudûr bulan ol envâ-ı emlâk-i mevkûfe ve

⁵¹¹ Der-kenar: Bir fakirde ...

⁵¹² Der-kenar:

⁵¹³ Kur’ân-ı Kerim, İbrahim Suresi, 14/47: “Şüphesiz ki Allah Teâlâ azîzdur, intikam sahibidir.”

⁵¹⁴ Der-kenar: Noksan takdirinde.

⁵¹⁵ Der-kenar: Teftîş-i mütevellî.

esnâf-ı evkâf-ı mevsûfenün îrâdât u mahsûlâtı ve ihrâcât u masrûfâtı bi't-temâm her yıl divân-ı 'âlî 'adâlet-makâmda e'âzım-ı erkân-ı devlet olan vüzerâ'-i 'izâm 'âlem-nizâm vü kîtf-intizâm ve e'âlî hükkâm-ı millet olan kudât-ı 'asker-i zafer-encâm ve nusret-fercâm ve ekâbir-i nuzzâr-ı defter-i memleket olan defterdârân-ı hakikat-merâm ve hakîku'l-ihtirâmun huzûr-ı şerîflerinde dikkat-i tâmm ve ihtimâm- temâm ile görüle **(167)** ve muhâsebesi ba'de'l-itmâm serîr-i saltanat-ı 'aliyyi's-şâna câlis ve himây-ı şerî'at-ı celiyyi'l-burhâna hâris olan sultân-ı zamâna ve hâkân-ı hilâfet-mekâna arz oluna ve ol Rabb-i Celîlün zıll-ı zalîli dahî kemâ hüve hakkuhû hakikat-i hâle vâkıf ve kemâliyle dahl ü harc-ı mâla 'ârif oldukda şer'-i şerîf muktezâsınca şart-ı vâkıf ile 'âmil olub te'yid-i te'bid-i şurût-ı mezbûreye şâmil ve himmeti ta'mîr u tesmîr-i evkâf-ı mezkûrede kâmil ola tâ kemâl-i sevâb-ı bî-hisâba yevme'l-hisâbda vâsıl⁵¹⁶ **(168)** ve iki cihânda olan cemî'-i murâdâtı hâsıl ola ve eğer mütevellînün evkâf ta'mîrinde ve gallâtun tevfirinde vufûr-ı sa'y u kifâyeti vuzûh bulurise terkiyet u terbiyet ile murâ'ât oluna ve eğer naks u kusûr-ı zuhûr bulurise damânı şer'â lâzım gelen tazmîn olunduktan sonra 'azl ile mücâzât oluna ve mütevellî aslâ ıslâha muhtâc ve kat'â termîme zâhirü'l-ihtiyâc olanı te'hîr itmeyüb termîm itdüre ve münhedim olanun tecdîdini kemâ yenbegî mahsûl-ı vakfdan tetmîm eyleye ve cidd-i belîğ ve cehdi bî-dirîğ **(169)** ile sa'y ide ki inşâ'a'llâhu te'âlâ cemî'-i evkâtı mecmû'-ı evkâf-ı mezkûre-i ma'mûr ve bi-'avni'llâhi 'azze ve 'alâ cümle halelden hâlf naks u kusûrdan dûr ola ve'l-'iyâzü bi'llâhi muktezâ'-i kazâ'-i ilâh üzre eğer bi'l-külliyeye münhedim ve temâm evzâ'-i asliyye mün'adim olsa rakabeye tutulub tahsîl-i gallâtı vu zabt-ı mahsûlâtı muhtâcun ileyhim olan mütevellî vu kâtib u câbîlerden gayri sâyir masârif u vazâyife kat'â nesne virilmeye ve her ne hâsıl olurise olsun ve kaç yılda temâm **(170)** olurise olsun hâsıl u mahsûl cem' u zabt olunub vaz'-ı evvel üzre mebânî münhedime tecdîd ve evzâ'-ı mün'adime teşyîd oluna ve ne'ûzu min gadabî'l-cebbâr her bâr ki temâmı münhedim ya ba'zı mün'adim olsa bu minvâle meşrûh ve minhâc-ı meşrû' üzre tecdîdine şurû' olunub tâ vaz'-ı evvel üzre i'âde ne nâkıs ne ziyâde olmayınca aslâ vazâyif u masârif bir nesne sarf olunmaya ve'l-'iyâzü bi'llâhi'l-kerîm min gadabeti'l-'azîm eğer inhidâmı bir vechile olsa ki tecdîdi muhâl **(171)** ve'n'idâmı bir tarîkile olsa ki i'âdesi gayr-i mümkinî'l-hâl ola ol vaktde gallât-ı emlâk-i mevkûfe-i mezkûre bi-cümletihâ ve mahsûlât-ı evkâf-ı mevsûfe-i mezbûre bi-rummetihâ fukarâ'-i müslimîne vu mesâkîn-i mü'minîne sarf oluna ba'de zâlike meleke-i melekîyyete mâlik ve kemâl-i melîkiyyetde meslek-i 'adl u ihsâna sâlik olan sultân-ı refîu's-şân ve vâkıf-ı hâzihi'l-hayrâtı'l-hisân.

Nazmun li-münşi'ihî:

⁵¹⁶ Der-kenar: Muhâsebe.

Şeh-i Hüsrevân-ı Feridûn-serîr

Sikender nazîri arastu vezîr

(172) Serîr-i hilâfet-azû pür şeref

Karîn feth u nasraş mem ez her taraf

Azu yaft şer'-i Muhammed nizâm

Ve zû yaft cümle cihân-ı intizâm

Firişte bi-ahlâk u insân be-cism

Selîm o be-resm u Süleymân bâsim

Eyyeda'llâhu de'âyime'd-dîni'l-mübîn-i bi-devâmi eyyâmihi ve mette'a cemî'a'l-âlemîne husûsan el-âlimîne bi-'umûmi in'âmihî evkâf-ı mufasssala'-i mastûreyi vücûh-ı mükemmele-i mesfûre üzre vakf-ı sahîh-i şer'î ve habs-i sarîh-i mer'î idüb cümle malından ifrâz ve teslîm-i mütevellî itmekile mümtâz eyleyüb (173) şurût u erkânını mu'ayyen ve sâyir vücûh u rûsum-ı lâzımı'l-beyânını mübeyyen eyledikten sonra *a'zamu mâ yenfe'uke fî ğadike mâ tu'tîhi fî yevmike biyedike*⁵¹⁷ fehvâsını hâtır-ı hatîrlerine 'ubûr ve zamîr-i münîrlerine hutûr idüb ve mürûr-ı duhûr ile evkâfa kusûr ve gallâta fûtûr gelmek hod fikr-i metîn ve re'y-i mübîn her dûr-bîne gayr-i mestûr olmağın bu dakîka'-i mevfüreti'z-zuhûr safha'-i kalb-i pür-nûrlarında mastûr oldukda mezheb u milletde mukalled u muktedîleri ve meslek-i şer'atda pişrev vu (174) pîşuvâları olan imâm-ı a'zâm hümâm-ı ekrem akdamu eyimmeti'd-dîn üstâdu ecilleti'l-müctehidîne sirâcü'l-ümme'ti tacü'l-eyimmeti'llezi lehû fî tesdîdi'l-usûl-ı ve temhîdi'l-fürû' yedün beyzâ ve kademen sâbit imâmunâ ve imâmu ekseri'l-müslimîne Ebû Hanîfe Nu'mânu bin Sâbit radiya'llâhu 'anhû ve erdâhu ve evlâ lehû mevlâhu evlâ makâmin fî a'lâ 'illiyîne ve a'lâhu katında 'adem-i lüzûm-ı vakf meşhûr ve ma'lûm u meczûm-ı cumhûr olub kütüb-i fetâvâda azli vu tafsîli ile mezbûr ve mezkûr olmağın vezîr-i gazîri'l-'âlâ'i ve düstûr-ı mestûri'l-'ârâ'i (175) âsaf evsâf-ı zamâna cümletü'l-mülk-i yegâne sadr-ı nişîn mesned-i vizâret bedr-nişân-ı felek-i sadâret emîn-nigîn-i Süleymânı vekîl-i mutlak-ı sultânı a'zamu erkânü'd-devleti'l-kâhirete ekremü a'yânî's-saltanatî'z-zâhirat melekîyyü's-şîyem felekîyyü'l-himem melikîyyü'l-'izam ber-mekîyyü'l-kerem müzeyyi'l-füdalâ mukavvi'z-zu'afâ mesnedü'l-'ulemâ'-i maksadu'l-'uzamâ'-i nizâmü'd-dünyâ ve'd-dîn salâhu'l-İslâmî ve'l-müslimîne Rüstem Paşa yessera'llâhu lehû fî'd-dâreyni mâ yeşâ hazretlerini rücû'a vekîl ve İmâm-ı A'zam kavlini delîl (176) eyliyecek müşârünileyh vekîl celîlü'l-kadr olan vezîr-i a'zam-ı sâhib-sadr şereha'llâhu dâyimen sadrahû ve zâde fî külli lahzatin kudratehû ve kadrahû ba'de subûti vekâletihî li-zâlike's-sultânî'l-vâkıf-ı hullidet hilâfetuhû bimâ hüve tarîku subûtihi şer'an ve gibbe tahakkiku niyâbetihi li-zâlike'l-hâkânî'l-'âtîfî übbidet se'âdetuhû bimâ hüve sebîlü tahakkukihî sem'an evkâf-ı sâlifeti'l-evsâfa mütevellî ve dîn u diyânet u salâh u sıyânet ile mütehallî olan zübdetü'l-a'yân ve 'umdetü'l-akrân Mustafa bin

⁵¹⁷ (Yarın sana en büyük fayda verecek şey, bugün elinle verdiğindedir.)

Hamza zâde‘llâhu ‘izzeh ile isra vuzûh-ı (177) tevliyetihî lehâ ‘alâ vechin yusavvibuhu‘ş-şer‘u‘ş-şerîfu‘l-envar ve nehcin yusevviguhu‘d-dînu‘l-hanîfu‘l-ezher mesned-i şerî‘at-i şerîfe-i garrâya müstenid ve hükûmet-i millet-i semha’-i beyzâda müstebidd olan a‘zam-ı kudât-ı İslâm ve ecell-i ‘ulemâ’-i a‘lâm huzûrındaki bu vakfiye-i şer‘iyyeti‘l-mebânî ve nemîka’-i mer‘iyyetü‘l-me‘ânînin mebâdiyesinde tevkî‘ vekî‘-i vâki‘ ve hatt-ı şerîfi ile hükmi münîfi lâmi‘dür murâfa‘a eyleyüb mûmâ ileyh pâşây-ı ‘âlî-şân ve vekîl-i mutlak ve‘l-emkân edâme‘llâhu lehû‘l-‘adle ve‘l-ihsân (178) ve ekâmehû ‘alâ serîri‘l-vizâreti ilâ âhiri‘z-zamân bi-tarîki‘l-vikâleti müşârünileyh vâkıf-ı mâliki‘l-celâle ve sultân-ı sâhibü‘l-‘adâle tekabbela‘llâhu a‘mâlehû ve hassale fî‘d-dâreyni âmâlehû kabilinden İmâm-ı A‘zam kavlince lüzûm-ı vakf olmamağın rücû‘ meşrû‘dur rücû‘ eyledüm diyü da‘vâya şürû‘ idicek mezbûr mütevellî ba‘de‘l-izni‘l-celiyyi min cânibi‘ş-şer‘i‘l-‘aliyyi ‘ale‘n-naski‘l-meliyyi müstelzim-i sevâb olan cevâb-ı savâb virüb aytdı ki imâmeyn hümâmeyn ve fî evci‘l-imâmeti bedreyni temâmeyn Ebû Yûsufe imâmu sâni (179) ve İmâmu Muhammedu Şeybânî bevve‘ehüma‘llâhu fî fesîh-i cinânihî ve hassasahumâ bi-mezîdi imtinânihî kavlince rücû‘un sebîli mesdûr ve ‘udûlun tarîki gayr-i mevcûddur ve bu kavl müftâ bih ve müftâ bih olduğu ‘ulemâya ma‘lûm u gayr-i müştebihdur hâkim-i şer‘den bu kavl-i mevsûkin bih ile ‘amel kılmak ve bu re‘y-i ma‘mûlun bih ile hükmi eylemek taleb eylerem diyecek kadı müterâfe‘un ileyh ve hâkim-i ma‘rûzun ‘aleyh ecra‘llâhu‘l-hakka ledeyh ve sebbetehû ‘alâ mâ hüve‘l-ehakku fe-bimâ yecrî beyne yedeyh tarafeynün kelâmında tefekkür ü tedebbür (180) ve cânibeynün merâmında teemmül ü tabassur eyledikten sonra ba‘de‘l-istihâre fî hâzihi‘l-kazıyyeti ve‘l-isticâzeti mimmen lehu‘l-emru bi‘l-külliyeti cânib-i lüzûm-ı vakf ihtiyâr ve sebât u devâmını i‘tibâr eyleyüb ‘âlîmen bi‘l-hilâfi‘l-vâki‘-i beyne‘l-eslâf ve vâkıf-ı sâhib-serîr ve sultân-ı âsaf-vezîr vefkahu‘llâhu te‘âlâ li-tekfîri‘l-evkâf ve sayyera sevâbe külli zerretin min evkâfihî misle uhudün evkâfin hazretlerinin vekîl-i sâbitü‘l-vekâleti ve nâyib-i vâzihu‘n-niyâbeti olan müşârünileyh müşîr-i ‘âlî-kadr ve mûmâ ileyh vezir (181) sâhib-sadr âsaf-sıfât-ı Aristo-şiyem Rüstem nâm-ı hâtem-kerem lâ-zâle mutî‘an li‘ş-şerî‘ati‘n-nebevıyyeti ve mâ beruha mutâ‘an li-hükkâmî‘l-berıyyenün muvâcehe-i şerîfesinde müvekkili olan vâkıf-ı ve‘l-ecnâb ve sultân-ı mâlik-rikâb edâma‘llâhu te‘âlâ eyyâme hilâfetihî ve enâme‘l-enâme fî zılâl-i ‘adlihî ve re‘fetihî hazretlerinden sâdır olan vakfun lüzûmına hükmi eyledi hükmen sahîhan makrûnen ‘inde‘ş-şer‘i‘ş-şerîfi bi‘l-ihkâmi ve kazâ‘en sarîhan makbûlen bi-kabûlin hasenin lede‘l-hükkâmî pes mahkûmun bih olmağın (182) mucme‘un ‘aleyh olub ma‘mûlun bih ve mu‘avvelun ‘aleyh oldı min ba‘d naks u nakzına mecâl muhâl ve tağyîr u tebdîli mümteni‘u‘l-ihtimâl ve mürtefi‘u‘l-ihtiyâl olub ebeden bir ehada âhâd-ı nâsdan usûl u fusûlinün ibtâlîne kudret kalmadı ve her giz bir ferde efrâd-ı âferîdeden şerâyit u zavâbıtının ihlâline ruhsat

olmadı ve çün bu ‘imâret-i ma‘mûrenün vâzı‘ı ve mevkûfât-ı mevfûresinün vâkıfı olan sultân-ı sâhib-kırân ve mevâkı‘ında vuku‘ bulan bu hasenât-ı mebrûrenün sahibi **(183)** ve mevâzı‘ında sarf olunmuş bu meberrât-ı meşkûrenün sârifi olan hâkân-ı Gîtî-sitân cezâhu‘llâhu te‘âlâ ‘an ehli‘l-hayri hayra‘l-cezâ ve karane lehû fethan mübînen ve nasran ‘azîzen hazretlerinün cümle cihânda şafak-ı şefkatleri tâbân ve cemî‘-i cihâniyâna merâsim-i merâhimleri cihânban olub hakkâniyyetleri muktezây-ı hakkâniyyet üzre hemîşe evkâf-ı müslimînün ihyâsına ma‘tûf ve ‘inâyeti bî-gâyetleri müsted‘ây-ı diyânet üzre hemvâra şurût-ı vâkıfınun icrâsına masrûfdur **(184)** *kemâ tedînu tûdânu*⁵¹⁸ mucebince ümîd-i sâdık ve ricâ‘-i vâsık budur ki min ba‘d gelen her pâdişâh-ı ‘âdil bu şehinşâh-ı bî-mu‘âdil hazretlerinün evkâfı ibkâsına himmet-i vela-nehmet mebzûl buyura ve şurûtı îfâsını hükm-i vâcibi‘l-kabûl ile makbûl ve ma‘mûl itdüre eyle olsa ulûhiyyet u vahdâniyyet-i ilâha ve cemî‘-i melâ‘ike-i kurbet-i dest-gâha ve cümle kütüb-i münzele-i ‘adîmetü‘l-eşbâha ve zümre-i rusul-i hidâyet-penâha ve mecî‘-i yevm-i kıyâmet bilâ iştibâha **(185)** îmânı vu îkânı olan ve i‘tikâd u iz‘ânı itkân bulan kâyinen men kân fî eyyi zamânî‘v-ve eyyi mekân-hâh şâh u hâh vezîr ve hâh kadı vu hâh emîr ve hâh vâlî vu hâh müşîr ve hâh sağîr ve hâh kebîr bu mevkûfât-ı müseccale gallâtınun tevfiye vu tevfirine ve mabûsat-ı mufassala müstagallâtınun tenmiye vu tesmîrine sa‘y-i cemîl mevfûr ve cidd-i cezîl-i mezkûr eyleyenun dünyâda matlab u me‘âribi hâsıl ve âhiretde a‘lây-ı menâzil ve ebhây-ı merâtibe vâsıl ola ve usûl-ı **(186)** mazbûtasına kasd-ı ibtâl ya şurût-ı mebsûtasına niyyet-i ihlâl idenün dünyada hâli harâb ve mâlî ‘itâb ve ‘ukbâda müstehikk-i ‘azâb ve müste‘hil-i ‘ikâb olub Hak Te‘âlâ eşedd-i ‘ukûbât ile mucâzât ve cezâ virici Mevlâ a‘zam-i ta‘zîbât ile mükâfât eyleye *femen beddelehû ba‘de mâ semi‘ahû fe-innemâ ismuhû ‘ale‘ellezîne yubeddilûnehû inna‘llâhe semî‘un ‘alîmun*⁵¹⁹. **(187)**

Cerâ ve hurre hâze‘l-vakfu ve‘t-tesbîlu ve takarrara ve tehakkaka ze‘l-hükmü ve‘t-tescîlû fî bi-mahzari cem‘in kesîrin mine‘l-fuhûli ve cemmin gafîrin mine‘l-‘udûli ellezîne leyse li-ehadin ‘an kavlihimu‘l-‘udûlu minhumu‘l-vezîru‘s-sânî ve‘l-müşîrû‘l-hakkânî Muhammed Paşa bin ‘Abdi‘s-samed emeddehu‘llâhu imdâden medîden ile‘l-emed ve‘l-vezîrû‘s-sâlisü ve li-kesîrin mine‘l-hayri hayru bâ‘is Ahmed Paşa bin ‘Abdi‘l-ehad ebbeda‘llâhu devletehû ile‘l-ebed **(188)** ve‘l-vezîrû‘l-râbi‘u zü‘l-vakârî‘l-râyi‘i İbrâhim Paşa bin ‘Abdi‘l-kerîm edâmellâhu lehû‘l-‘izze‘l-‘azîme ve zü‘l-câhî‘z-zâhiri emîru ümerâ‘i‘l-Cezâyir Muhammed Paşa bin ‘Abdi‘l-mu‘în dâme lehû‘l-‘izzu ve‘t-temkînu ve‘l-emîri‘l-kebîri zü‘l-kadri‘s-serî Abdi Çelebi

⁵¹⁸ (Ne ekersen onu biçersen).

⁵¹⁹ Kur‘ân-ı Kerim, Bakara Suresi, 2/181: “Onu işittikten sonra kim değiştirirse günahı, yalnızca onu değiştirene ait olur. Allah her şeyi işitir, her şeyi bilir.”

bin Mevlânâ İlyâsu‘d-defteriyyu ve‘l-emîri‘l-kebîri Hayruddin Bey bin ‘Abdi‘l-hayyi‘d-defteriyyu ve efdalu ashâbi‘l-inşâ‘atı‘l-fâyikati ve ekmelu erbâbi‘l-implâ‘atı‘r-râyikati Mustafâ Çelebi bin Mevlânâ Celâlu‘t-tevkî‘iy ve zübdetâ kirâmi‘l-kâtibîne Abdi Çelebi bin kâtibu‘r-rûznâmecî‘s-sultâniyye **(189)** ve Muhammed Çelebi bin kâtibu‘l-mukâta‘âtı‘l-hâkâniyye ve Şucâ‘ Ağa ‘ibnu re‘îsü‘l-kâyidîne ve gayruhum mine‘l-hâzırîn. **(190)**

Bi‘smillâhi‘rrahmâni‘rrahîm ve‘ğtinâmen bi-teksîri me‘âlimi‘l-İslâmi fi‘l-eyyâmi ve‘htimâmen bi-tevfîri kurrâ‘-i kelâmi‘l-meliki‘l-‘allâmi a‘lâ hazret ve‘l-emnikbet sultân-ı hilâfet-makâm ve hâkân-ı ‘adâlet-merâm sâhib-kırân-ı zamân nâşir-i ‘adl u ihsân vâkîf-ı müşârünileyh lâ zâle müşâranileyh ve mâ beriha ni‘me fâyeza ‘ale‘l-halkı ve ni‘me‘l-hakki fâyizaten ‘aleyhi darü‘s-saltanati‘s-seniyye Kostantiniyye-i Mahmiyye zâde‘llâhu **(191)** fihe‘ş-şe‘âyira‘l-millîyye ve‘l-me‘âlîme‘d-dîniyye mahallâtından Fil Damı mahallesinde evlâd-ı ehl-i İslâm zevu‘l-âbâ‘-i ve‘l-eytâm ta‘allimiçün binâ buyurduğı mektebhâne-i refî‘ü‘l-bünyân ve bedî‘ul‘-hîtânun ki tenşîr-i Kur‘ân-ı ‘azîmü‘ş-şâna nişâne ve gayet-i behcet u bahâda bî-bahâne ve nihâyet-i hüsn-i binâda yigâne ve cümle cihât ile cihânda yikdânedür levâzımıçün hemân târîh-i mezbûr ve yevm-i mezkûrda şart eyledi ki bir istikâmet ü diyânet ile mevsûf⁵²⁰ **(192)** ve salâh u siyânet ile ma‘rûf ikrâ vu kırâ‘ate kâdir ve fenn-i kitâbetde mâhir ‘ilm u ‘amelden hisse-dâr ve mu‘allim olmaka sezâvâr kimesne mu‘allim olub sıbyâna Kur‘an u âdâb u erkân ve farz u sünnet ve hatt u lûgat ve bi‘l-cümle kâbiliyyetlerine nazar ve fehmi itdikleri kadar kütüb-i muhtasara ve hutût-ı mu‘tebere ta‘lîm eyleye ve bir salâh u ‘ifâfi zâhir ve halîfelik etmeğe kâdir kimesne halîfe olub etfâlün derslerini gereği^{521 522} **(193)** gibi i‘âde ve terbît u terakkîlerinde sa‘y-i ziyâde eyleye ve bir sâlih mütediyyin müstakîm ve kayyımlik hizmetine kâyim u mukîm kimesne dahî kayyım olub her gün ‘ale‘s-sabâh kapusını açub ve silüb süpürüb pâk u pâkize idüb ve ‘âdet üzre ba‘de‘l-‘asr kilidleye ve hiç biri bilâ ‘özrin şer‘iyyin ve mâni‘in kaviyyin tefrîg-i zimmetlerinde tekâsül ve edâ‘-i hizmetlerinde tesâhül itmeyicek mahsûlât-ı evkâf-ı mevsûfe-i mastûra ve müsteğallât-ı⁵²³ **(194)** emlâk-i mevkûfe-i mesfûreden mu‘allimün cihet-i yevmiyyesi altı akçe ve halîfenün cihet-i yevmiyyesi üç akçe ve kayyımın cihet-i yevmiyyesi iki akçe ola ve mâdâm ki hizmetlerinde kusûr u taksîrleri olmaya mâh-be-mâh vazîfeleri virilüb te‘hîr olunmaya bâkî şurût tarîk-i mazbût üzre çün mufasssal u mebsût olub ‘inde‘t-tescîl bu dahî bu tafsîl üzre zikr olunub bî-

⁵²⁰ Der-kenar: Fil Damı mahallesinde mekteb.

⁵²¹ Der-kenar: Mu‘allim.

⁵²² Der-kenar: Halife.

⁵²³ Der-kenar: Kayyım.

fark ve bî-tefâvut sâbıkâ mezbûr olanlar ile ma'an müseccel ve levâzım u merâsimi⁵²⁴ **(195)** külliyyâ ma'an mükümmel olub mahkûmun bih oldı mu'teber u ma'mûlun bih ve makbûl u mu'avvelun 'aleyh olub sıhhat u lüzûm ile mukârenet buldı min ba'd naks u nakzına mecâl kalmayub ve tağyîr u tebdîli muhâl oldı ve zâlike cerâ ve hurrîre fî't-târihi'l-mestûr şuhûdu'l-hâl humu'ş-şuhûdu'l-mezkûrun.

(196)

(197)

(198)

Bi'smillâhi'rrahmâni'rrahîm

*el-Hamdü li'llâhillezî enzele 'alâ 'abdihi'l-kitâbe ve lem yec'al lehû 'ivecen kayyimen*⁵²⁵ mantûkasına mutâbık kitâb-ı kerîm-i kavîmi ki nass-ı kâtı' *Elif-Lâm-Mîm zâlike'l-kitâbu lâ raybe fih*⁵²⁶ medlûline musâdık şânı şâyebe-i şübheden mu'arrâ ve şâyine-i raybeden müberrâ olmak muhakkak ve ehl-i tahkîk katında musaddıkdur inzâl-i lâzimu'l-iclâl **(199)** eyleyen Rabb-i mifzâl ve berr-i müte'âl olan Hayy-i lâ yezâl cenâbınun celle celâluhû ve 'azume cemâluhû cümle mahlûkatına virdüğü envâ'-ı ni'amı ve in te'uddû ni'mete'llâhi lâ tuhsûhâ⁵²⁷ delâletiyle bî-gâyet olmağın mukâbelesinde hamd-i bî-gâyetdür ve *Hâ Mîm tenzîlü'l-kitâbi mine'llâhi'l-'azîzi'l-'alîm*⁵²⁸ masdûkasına muntabık Kur'ân-ı 'azîm-i kadîmi ki burhânı sâtı' ve lâ ratbin ve lâ yâbisin illâ fî kitâbin mübîn⁵²⁹ mefhûmına muvâfık câmi'-i cemî'-i ahkâm-ı **(200)** kütüb-i dîniyye vu yakîniyye ve hâvî fehâvî mecmû'-ı evâmir ve nevâhî-i umûr-ı dünyeviyye ve uhreviyye olmağla nizâm-ı 'âmme-i 'âleme mebnî ve mebde'en ve intizâm-ı kâffe-i ümeme asl u menşe' olması mukarrer-i gayr-i mugayyerdür irsâl-i dâyimü'l-efdâl eyleyân vâkıf-ı küll-i hâl ve vâhib-i cümle câh u celâl olan hakk-ı bî-misâl hazretinün 'izzü şâna ve 'ammu ihsâna temâm-ı mevcûdâta itdüğü esnâf-ı menîni feyzuhû gayru mahsûrin ve itmâmu şükr-i gayru makdûrin işâretile bî-nihâyet olmağın muhâzâtında şükr-i bî-nihayetdür

⁵²⁴ Der-kenar: Ve hasır ve odun ve abdest ve içecek suyu için yılda yedi yüz akça sarf oluna.

⁵²⁵ Kur'ân-ı Kerim, Kehf Suresi, 18/1-2: "Hamd Allah'a mahsustur. (O Allah ki) kuluna sağlam ve kusursuz kitabı indirmiş, onda hiçbir bozukluğa yer vermemiştir."

⁵²⁶ Kur'ân-ı Kerim, Bakara Suresi, 2/1-2: "Elif-Lâm-Mîm. Bu, kendisinde şüphe olmayan kitaptır. ..."

⁵²⁷ Kur'ân-ı Kerim, İbrahim Suresi, 14/34: "Allah'ın nimetlerini saymaya kalksanız başa çıkamazsınız."

⁵²⁸ Kur'ân-ı Kerim, Mü'min Suresi, 40/1-2: "Hâ Mîm. Bu Kitab'ın indirilişi azîz ve alîm Allah'dandır."

⁵²⁹ Kur'ân-ı Kerim, En'am Suresi, 6/59: "...Yaş ve kuru ne varsa hepsi apaçık bir kitaptadır."

(201) lâ cerame mecâl-i itmâm-ı hamdi muhâl ve ihtimâl-i şükri mümteni‘i‘l-hâl ve‘l-mâldur pes kusûra ikrâr-ı kusâray-i ‘ilm ve ma‘rifetden iş‘âr ve ‘acizden iş‘âr müntehây-ı vukûf-ı hibretten ihbâr olub bi-kadri‘l-kudret-i şükr-i in‘âmına iştimâl kılub lisân ve iştigâl-i cevârih ve erkân-ı ahsen-i ef‘âldür ve bi-vüs‘i‘t-tâkati hamd-i ifzâline ikbâl-i hulûs-hinân bel i‘mâli cism u cân efdâl-i a‘mâldür fe-hamden lehû sümme hamden lehû ‘alâ mâ hedânâ sebîle‘s-savâb ve şükran lehû sümme şükran lehû (202) ‘alâ mâ erânâ menâta‘s-sevâb ve tarîk-i vusûl savâba reh-nümâ ve rehber ve usûl-i husûl-ı mu‘iddât-ı sevâba mu‘în ve yâver olub cins-i cinn ve inse peyamber ve peyamberler cem‘ine ser u server olan hayr-i cümle beşer ve şefî‘i müşeffe-i yevm-i mahşer salla‘llâhu ‘aleyhi ve sellem bilâ hisâbin ilâ yevmi‘l-hesâb mâ intezade bi‘l-kitâbeti ve‘t-tastîr sutûr-ı külli kitâb ki ‘âlim-i ‘ilm-i ledünnî ve hâkim-i hükm-i limmî ve anı ve vâzı‘-ı sebîl-i seniyy-i sünnîdir zümre-i ümmet-i garîki‘n-ni‘meti (203) peydây-ı nâ-peydây-ı zulmet-i dalâletden çıkarub medine-i metîne-i dîn-i mübîne götürüb hidâyet itdüğüçün ‘alâ vechi‘t-ta‘zîm taslîh ve teslîm itmek her müslim-i ‘âkıl üzerine vâcib ve her mü‘min-i kâmil üzerine evceb-i mevâcib olduğu selîmi‘l-kalb sahîhi‘l-fikret olanlar katında ma‘lûm ve mübeyyen zâhirü‘l-‘azamet ve tâhiri‘l-fitrât olanlar yanında meczûm ve mu‘ayyen olduğundan gayri vesîle-i kurbet-i ilâhî ve zerî‘a‘-i ‘izzet-i nâ-mütenâhî olur bes (204) lebîb-i sa‘îd ve edîb-i reşîd oldur ki dâyimâ dil ve cân ve rûh ve revânda sürûd-ı dürûd-ı Ahmedî ‘âkıbet Mahmûdî dürûd-ı sa‘âdet vürûd bulub münbit nibât-ı sebât-ı su‘ûd ve müsmir ubûd-ı bihbûd-ı rif‘at füzûd olan vird-i muvride‘s-su‘ûd ve‘ş-şuhûd idine fe-yâ Rabbi salli ‘ale‘l-Mustafâ ‘alâ mâ hedânâ sebîle‘s-safâ ve salli ‘alâ âlihî dâ’imen ve ashâbihî asl-i ehli‘l-vefâ

(205) Tuğra

(206)

Emmâ ba‘d i‘lâ ve idâmet-i me‘âlim-i dîn-i İslâmi ve ibkâ ve ikâmet-i şe‘â‘ir-i şer‘-i Nebî ‘aleyhisselâm (207) içün hândân-ı ‘aliyyü‘ş-şân ve hilâfet-mekân

Selâtîn-i ‘izâm-ı âl-i Osmân

Vedûd mân zâhiri‘l-ihsân

Ve bâhiri‘l-burhân olan ol havâkîn-i kirâm ferîdûn-fermân eskene‘llâhu te‘âla islâfehum fî a‘lâ riyâzı‘r-rıdvân ve ahsen ilâ ahlâfehum bi-devâmi‘l-mülki ve‘s-sultân medîy-i müdedi‘z-zamân ve ‘aded ‘udedi‘l-ekvân binâ buyurdıkları ‘amâyir-i ‘azîme-i ‘adîmeti‘n-nezâyirin ‘alâ

tabki'l-murâd lâzım olan âlât ve edevât-ı kesîratü'l-a'dâdını tehye'i (208) ve i'dâd eylemek sünnet-i seniyye-i mendûbeti'l-âsâr ve 'âdet-i 'aliyye-i vâcibeti'l-eyşârları olub ve cevâmî' ve medâris refî'a'-i menî'atü's-ş-ş-âyirin 'alâ vefki'l-merâm mühimm olan esbâb ve esâsını ikmâl ve itmâm kılmak lâzıme-i zât-ı 'âlî tebâr ve hulk-i hılkî halîki'l-i'tibârları olmağın a'lâ hazreti ve'l-ennikbet sultân-ı 'âdil-dil ve hâkân-ı 'âlim-i 'âmil pâdişâh-ı cihân-sitân şehinşâh-ı âsumân-âsitân bânî-i cihân cihân- (209) bânî câlis-i serîr-i Süleymânı dîbâce-i nâme-i nâ-medârı sadr-ı cerîre-i 'âlem medârı fezlîke-i cemîl defâtîr-i hilâfet fihris-i ebvâb-ı hikem-i 'adl u râfet sebeb-i te'lîfât-ı kütüb-i dikkat-endüz mûcib-i tersîfât fevânîn-i hikmet-efrûz menbe-i füyûz-ı ilâhî matla'-ı envâr kemâlât-ı nâ-mütenâhî serdâr-ı selâtîn-i mûcâhidân destigîr-î pâymâlân-ı zamân şeref-i selef-i âl-i Osmân halef-i hulefâ'-i Rabb-i Rahmân ferd-i ferîd-i ferîdûn-i fer zât-ı vahîd-i Sikender-siyer (210) sâye-i rahmet-i Perverdigâr pîrâye-i gerdiş-i rûzigâr es-sultânü'bnu's-sultânü'bnu's-sultân ebu'l-muzaffer es-sultân Süleymân şâhi'bnu's-sultân Selîm şâhi'bnu's-sultân Bâyezîd Hân halleda'llâhu subhânehû sultânehû ve ebbede ebede'd-dehri birrahû ve ihsânehû cânibinden vekâlet-i mutlaka'-i 'âmmesi bimâ hüve tarîku's-sübût şer'an sâbit olan vezîr-i a'zam 'âlî kadr müşîr-i ekrem-i sâhib-sadr vahîdî'z-zâtî âsaf-evsâf hamîdü'l-halkî fâ'izu'l-eltâf (211) cümleti'l-mülki fî'l-âfâk vekîlü's-saltanatî 'ale'l-'ıtlâk matla'-ı envârî's-sa'âdeti'l-ebediyyeti ve menba'u enhârî's-sehâveti's-sermediyyeti el-müstağnî-i 'anî'l-'itnâbi fî't-ta'rîfî ve't-tebyîni celâle'd-devleti ve'd-dünyâ ve'd-dîni Rüstem Paşa bin 'Abdü'l-Mu'în lâ zâle mekînen 'ale'l-mekânî'l-âsafî bi'l-'izzî ve'l-müttekîn meclis-i şer'-i şerîfî envâr ve mahfil-i dîn-i münîf-i ezherde 'alâ vâdî'ihâ efdalu salâtî's-salavât ve ekmelü 'atiyyâtî'l-tahiyyât (212) ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb aytdı ki müvekkilim olan müşârünileyh pâdişâh-ı 'âlem-penâh ve şehinşâh-ı hilâfet-destigâh halleda'llâhu te'âlâ saltanatehû ve ebbede ilâ inkirâzu'l-'âlem ma'diletehû ferzende-i ercümend-i bî-mânendî ve ceker-i kûşe-i cân peyvend-i dil-pisendî olub cânib-i cennâtun tecrî min tehtiha'l-enhârahû 'unfüvân-ı şebâbda şitâbân olan nazîr-i mâh-ı tâbân ve civâr-ı cenâb-ı âferîde-kâr-ı Perverdigâra raye'ân-ı (213) fetâda ray'-i bekâsı fenâ bulan serv-i revân-ı serverân şehzâde-i mehpâra ruhsâr sitâre-simây seyyara ruftâr zübde-i şehzâdegân-ı felek-rif'at güzîde-i mihr-i efrûzân-ı melek-tal'at hurdisâlî ve hired-pîr nefis nefis-i kudsî zamîr ecmel erbâb-ı efdâl akbel-i ashâb-ı ikbâl nevbâve-i bâğ-ı şehâmet nevber-i bûsitân-ı imâmet sâhib-i tab'-ı selîm mâlik-i feyz-i 'amîm râ'î ehl-i kemâl râğb-ı fazl-ı ifzâl enceb-i evlâd-ı selatin (214) ahlâs-i madde-i mâvetîn el-müsterîh fî civârî'l-Meliki's-Samedî'l-merhûmî'l-mağfûr sultân Muhammed elbesehu'llâhe a'lâ melâbisi'l-gufrân ve ecleshû fî mecâlisi'l-cenâni merkad-i merhamet-medâr ve meşhed-i mağfîret-midrârı kurbında müşârünileyh şehzâdenün ravhâniyyet-i rûhiçün binâ buyurdıkları 'imâret-i 'âmirenün müştamilât-ı

refî'atü'l-binâsından olan medrese-i bedî'ati's-senâsına bu kütüb-i şerîfe-i ve nuseh-i latife-i ki isimleri tebyîn ve fenleri ta'yîn olunur **(215)** *'ilm-i tefsîrden* kitâb-ı Keşşâf mükemmel bir cild kitâb-ı Hâşiye-i Keşşâf li-Şeyhi'l-islâm bir cild kitâb def'a Hâşiye-i Keşşâf li-Şeyhi'l-islâm bir cild kitâb Hâşiye-i Keşşâf li't-Tîbî nâkıs bir cild Risâle-i Hâşiye-i Havâşî-i Keşşâf li-ba'zi'l-müte'ahhirîn bir cild Hâşiye-i Seyyid Ali 'ale'l-Keşşâf ma'a Hâşiye-i Seyyid Ali 'alâ şerhi'l-Adud bir cild *'ilm-i hadîsden* Sahîh-i Müslim mükemmel bir cild şerhi'l-Müslimi'n-Nevevî bir cild Şerh-i Müslimi'n-Nevevî **(216)** bir cild kitâb-ı Mesâbîh mükemmel bir cild ve nâ-temâm Mesâbîh bir cild cild-i ahîr Mesâbîh Meşâriku'l-Envâr bir cild Hâşiye-i Şerhi'l-meşârik li'l-'Atûfî bir cild Kûtu'l-kulûb min Rivâyâtî Ebî Eyyûbi'l-ensârî bir cild Cami'i'l-Usûl bir cild Şerhu'l-Kirmânî 'alâ Sahîhi'l-Buhârî bir cild *'ilm-i usûlden* Kitâb-ı Telvîh bir cild Hâşiye-i Telvîh li-Hüsni Çelebî bir cild Hâşiye-i Telvîh li-Mevlânâ Samsûnî Hâşiye-i Telvîh li-Mevlânâ Hüsrev bir cild **(217)** Hâşiye-i Telvîh li-Mevlânâ Hüsâm bir cild kitâb-ı Tahkîk li-Ahîsketî bir cild def'a kitâb-ı Tahkîk Ahîsketî Şerhu'l-Menâr li'bni'l-Melik bir cild Şerh-i Usûl-i Pezdevî bir cild Kitâbü'l-Muğnî mine'l-usûl 'alâ Mezhebi'l-Hanbelî bir cild Hâşiye-i Şerh-i 'Adud bir cild def'a Hâşiye-i Şerh-i 'Adud bir cild def'a Hâşiye-i Şerh-i 'Adud bir cild *'ilm-i fîrû'dan* Kitâb-ı Metn-i Bidâye Metn-i Kudûrî bir cild def'a Metn-i Bidâye **(218)** bir cild Sadru's-Şerî'a bir cild def'a Sadru's-Şerî'a bir cild Metn-i Mecmu' bir cild cild-i sâlis Mine'l-'Înâye cild-i evvel Mine'l-Kifâye Hadikatü'l-'uyûnî fî Şerhi'l-Kudûrî bir cild İhtiyâr fî Şerhi'l-Muhtâr bir cild el-Mücelledü'l-Evvel min Tebyîni'l-Hakâyik fî Şerhi Kenzu'd-Dekâyik li'z-Zeyla'î Hâşiye-i 'Acem Muhyiddin 'alâ Şerhi'l-Ferâyizi's-Sirâciyye Zeynu's-Şurûh fî Şerhi Metni'l-Ferâyiz bir cild Kitâb-ı Mabsût Serahsî mükemmel bir cild Dürer u Gurer bir cild cild-i evvel Velvâlicî Fusûl-i **(219)** Esrûşenî bir cild Bezzâziyye bir cild Kâdîhân nâ-temâm bir cild def'a Kâdîhân nâ-temâm bir cild cild-i evvel Kâdîhân def'a cild-i evvel Kâdîhân *'ilm-i kelâmdan* Kitâb-ı Şerhu'l-Mevâkif li's-Seyyidi's-Şerîf bir cild Şerhu'l-Mekâsîd li-Sa'deddîn bir cild def'a Şerhu'l-Mekâsîd li-Sa'deddîn bir cild Hâşiye-i Mevâkîf bir cild hâşiye Şerh-i Tecrîd li's-Seyyidi's-Şerîf bir cild Şerh-i Tecrîd bir cild def'a Şerh-i Tecrîd bir cild Hâşiye-i Şerhi't-Tecrîd **(220)** li's-Seyyid Ali Hâşiye-i Şerhi't-Tecrîd li-Ali Kuşci bir cild def'a Hâşiye-i Ali Kuşci bir cild def'a Hâşiye-i Ali Kuşci bir cild Hâşiye-i Şerhi't-Tecrîd li'l-Hatîbzâde bir cild Şerhu't-Tecrîd bir cild Metn-i Tavâli' bir cild def'a Metn-i Tavâli' bir cild def'a Metn-i Tavâli' bir cild şerh-i Tavâli' lil-İsfahânî bir cild Şerh-i Tavâli' li'l-İsfahânî bir cild Şerh-i Tavâli' lil-Mîrek bir cild Hâşiye-i Seyyid Ali 'ale'l-İsfahânî Hâşiye-i İsfahânî âhar bir cild Şerh-i 'Akâyid def'a Şerh-i 'Akâyid Metn-i 'Akâyid **(221)** def'a Metn-i 'Akâyid bir cild Şerh-i 'Akâyid ve Hayâlî bir cild şerh-i 'Akâyid ve 'İbrî bir cild Hâşiye-i Kestelî Ali Şerhü'l-'Akâyid bir cild Hayâlî Mevlânâzâde bir cild *'ilm-i*

me‘ânîden Şerh-i Miftâh lil-Kâşî bir cild Sa‘deddîn bir cild Metn-i Miftâh bir cild Hâşîye-i Şerh-i Miftâh li‘s-Seyyidi‘ş-Şerîf Mutavvel bir cild Hâşîye-i Mutavvel Mevlânâ Hatâbî Mutavvel bir cild Metn-i Telhîs def‘a Metn-i Telhîs muhtasar bir cild def‘a muhtasar bir cild Hâşîye-i Şerhi‘r-Rumûz (222) Hâşîye-i Telhîs bir cild ‘ilm-i lugatden Kâmusu‘l-luga mükemmel bir cild def‘a Kâmus mükemmel bir cild cild-i evvel mine‘l-Kâmus ilâ hurûfi‘z-zâ‘i sahhâh mükemmel bir cild Sahhâh mücelledeteyn cild-i evvel Mine‘s-Sihâh cild-i ahîr Mine‘s-Sihâh def‘a cild-i ahîr Mine‘s-Sihâh ‘ilm-i nahivden Kitâbü‘l-Mutavassît Kâfiye bir cild ve Misbâh bir cild Kâfiye ve Misbâh bir cild def‘a Kâfiye ve Misbâh bir cild Misbâh ve Maksûd bir cild ‘ilm-i sarfdan (223) Kitâb-ı Merâh ve ‘İzzî ve Maksûd bir cild Kitâb-ı Merâh ve ‘İzzî ve Maksûd Kitâb-ı Merâh bir cild ‘ilm-i hikmetden ve hey’etden Şerh-i İşârât li‘l-Hoca Nasîr def‘a Şerh-i İşârât li‘l-Hoca Nasîr Hâşîye-i Seyyid Ali ‘alâ Şerhi‘l-İşârât Mevlânâzâde bir cild Mevlânâzâde bir cild Şerh-i Semnânî li‘l-Mevlânâzâde bir cild şerh-i Mevlânâzâde li-Mîrek Hikme-i ‘Alâiye li-Behmenyâr bir cild Şerh-i Tezkire li‘l-Nîsâbüri ‘ilm-i mantıkdan Hâşîye-i Metâlî‘ bir cild (224) def‘a Hâşîye-i Metâlî‘ bir cild def‘a Hâşîye-i Metâlî‘ bir cild def‘a Şerh-i Metâlî‘ bir cild def‘a Şerh-i Metâlî‘ bir cild metn-i Metâlî‘ bir cild def‘a metn-i Metâlî‘ bir cild Hâşîye-i Kûçek bir cild def‘a Hâşîye-i Kûçek bir cild def‘a Hâşîye-i Kûçek bir cild Şerh-i Şemsiyye li-Kutbuddîn bir cild def‘a Şerh-i Şemsiyye li-Kutbuddîn bir cild def‘a Şerh-i Şemsiyye li-Kutbuddîn bir cild (225) bu cümle mezkûrâtı vakf eyledi bu şartla ki medrese-i mezbûrede müderris olanlar zabtında olub merâsim-i muhafizat ve levâzım-ı mahârasatda ihtimâm temâm ile kıyâm ve ikdâm idüb dâyimâ kerd ü gubârdan pâk eyleyeler ve bir müderris ma‘zûl olub medrese-i mezbûre âhar müderrise virdükde eğer ol mansûb olan müderris mahrûse-i Kostantiniyyede ise müderris-i ma‘zûl ol müderris-i mansûba mütevellî ma‘rifeti ile bu kitâbları defteri ile (226) yeden bi-yedin teslim eyleye ve eğer mansûb olan müderris mahrûse-i merkûmede olmayub âhar yirden gelür kimesne olursa ol müderris-i mansûb gelinceye değin müderris-i ma‘zûl bu kitâbları defteri ile mütevellîye teslim eyleye ve hâh müderris olsun ve hâh mütevellî olsun mehmâ emken hıfz u zabtında ve tanzîd ve tanzîfde tehâvün ve terâhî itmeyüb eğer bi-kazâ‘i‘llâh bir kitâb zâyî‘ olsa mütevellî zabtında iken taksîri ile zâyî‘ olsa mütevellîye (227) tazmîn olına ve eğer müderris zabtında iken taksîri ile zâyî‘ olsa müderrise tazmîn olına ve her kim bu kitâblardan bir kitâba tama‘ eyleye yâhûd tebdîl eyleye ya kasdile tazyî‘ eyleye yâ tazmîn olmasında taksîr eyleye ya tazmîn olunmamasına sa‘y ide Hak subhânehû ve te‘âlânın gadab u sahatına mazhâr olub sakarda makarrı mukarrer ola ve dâyimâ devâm-ı devletine temâm-ı efrâd-ı insânî da‘î ve nizâm-ı mülk ve millete ‘adl ve ihsânî râ‘î olan müşârunileyh sultân-ı cihân (228) ve cihanbân-ı

cihâniyân edâme‘llâhu te‘âlâ li-te‘bîdî‘d-dînve te‘yîdî‘l-İslâm ve‘l-müslimîne eyyâme‘hû ve enâme‘l-enâm fî emni‘hî ve emâni‘hî bi-‘adli‘hî ve ihsâni‘hî ilâ yevmi‘l-kıyâme hazretlerinin himmet-i vâlâ-nehmetleri tevfir-i hayrâta munsarîf ve ‘inâyet-i bilâ nihâyetleri teksir-i hasenâta mun‘atîf olmağın bu emlâk-i âtiyetü‘z-zikr ve ‘akârât-ı ca‘iyeti‘z-zibri dahî ‘imâret-i ‘âmire-i mezbûre lâ-zâlet ilâ kıyâmi‘s-sâ‘ati ve sâ‘ati‘l-kıyâmi ma‘mûrenün mesâlih u mesârifiçün⁵³⁰ (229) ve levâzım ve vazâyifiçün vakf idüb sâyir evkâf-ı sâlifeti‘s-sifrîne ilhâk buyurdu ve ol emlâk bunlardur ki zikr olunur ve hudûd u hukûkile şerh kılınur cemî‘ bir bâba menzildir ki ‘imâret-i ‘âmire kurbında vâki‘ iki fevkânî beyti biri ocaklı biri ocaksız ve tahtânî ocaklı bir beyti ve bir ahurı ve bir bîgârı ve iki kenîfi ve bir muhavvata‘i müştemildir ve hudûdı bir taraftan tarîk-i ‘âma ve bir taraftan Ömer Hoca evine ve bir taraftan serhâneye ve bir taraftan kemere müntehîdir (230) ve dahî cemî‘ bir bâb menzildür ki yine mevki‘-i mezbûrda vâki‘ iki fevkânî beyti biri ocaklı ve biri ocaksız ve tahtânî ocaklı bir beyti ve bir fırını ve bir bîgârı ve bir kenîfi ve bir muhavvatayı müştemildür ve hudûdı bir taraftan tarîk-i ‘âma ve bir taraftan Bevvâb Ali evine ve bir taraftan dükkânlara ve bir taraftan kemere müntehîdir ve on bâb dükkândur ki hudûdı bir taraftan tarîk-i ‘âma ve bir taraftan kemere muttasıl olan menzile ve bir taraftan Bevvâb Ali evine müntehîdir ve câmi‘-i şerîf-i kapularından (231) cânib-i garbîsinde olan kapuya muttasıl üç bâb dükkân ve bir bâb mahzen ve bir muslukdur ki mevki‘inde ma‘lûmu‘l-hudûd ve ma‘rûfu‘l-hukûkdur ve yigirmi akçe mukâta‘alu bir zemîndür ki kudvetü‘l-müderrişîn Mevlânâ Yahya Efendi elindedür ve yigirmi beş akçe mukâta‘alu bir kıt‘a zemîndür ki Türbedâr Tayyib elindedür ve yigirmi beş akçe mukâta‘alu bir zemîndür ki mu‘allim Mevlânâ Velidür ve bir kıt‘a zemîndür ki me‘kele muttasıl hâlî ve mu‘attaldur bu cümle’nün (232) hudûdı ma‘lûm ve hukûkı ma‘rûfdur ol kütüb-i mestûre ve emlâk-i mesfûreyi vezîr-i ‘âlî cenâb vekîl-i merkûmu‘l-ism ve‘l-elkâb müddet-i müddetü vizâretihi medâ müdedi‘l-ahkâb mütevellîy-i mezbûre lâ-zâlet mesâ‘ih-i meşkûre ikbâz u teslîm idüb mütevellîy-i merkûm dahî ber-vech-i mersûm ve nehc-i ma‘lûm kabz u tesellüm idüb şurût u erkân vakf-ı itmâm ve merâsim u levâzım tesbîl-i ihtitâm (233) buldukdan sonra vakf-ı menkûlün ekser-i müctehidîn kavli üzre ‘adem-i sıhhâti ma‘rûf ve ma‘lûm ve vakf-ı ‘akârın İmâm-ı A‘zâm kavli üzre adem-i lüzûmı meczûm olmağın a‘lâ hazreti ve‘l-emr tebt-i vekîl-i mûmâ ileyh a‘nî vezîr-i müşârünileyh esbeğâ‘llâhu ni‘amehû zâhireten ve bâtineten ‘aleyh hazretleri zikr olunan vakf-ı menkûl ve ‘akârdan rücû‘ ve müvekilleri olan pâdişâh-ı âlempenâh ve Hüdâvendigâr-ı hilâfet-destigâh hazretlerinin silk-i milkinge kemâkân münselik (234) eylemeğe şurû‘ etdikde mütevellîy-i mezkûr ce‘ale‘llâhu

⁵³⁰ Der-kenar: ‘imâret için ‘akârât.

mimmen sa'yuhum meşkûr mukâbele idüb İmâm-ı Sâlis bî-sânî Muhammed bin el-Hasan eş-Şeybânî kavli üzre ol mekûlün ki vakfiyyeti mute'âref ve mu'tâd ola sahîh ve lâzımdur ve meşâyih-i müte'ahhirîn katında bu kavlin makbûl ve ma'mûlun bih olmasına her 'âlim câzimdür ve İmâmeyn katında vakf-ı 'ikârun sıhhat ve lüzûmı mukarrer ve İmâmeyn kavli makbûl ve mu'teberdür deyü hâkimü's-şer'a murâfa'a ve murâca'a etdüklerinde kadı müterâfi'un ileyh (235) ecra'llâhu'l-hakka beyne yedeyh dahî cânib-i vakf muraccah ve 'amel ve fetvâ bunun üzerine olmak kütübde musarrah olmağın sıhhat ve lüzûmına hükm itdi ve hükm itdüğine cem'-i kesîr ve cemm-i gafîri şâhid tutdı pes min ba'd luhûk-ı hükm-i hâkim ile müttefekun 'aleyh olub tağyîr ve tebdîli muhâl ve nakz ve tahvîli mümteni'ul-mecâl oldı fe men beddelehû ba'de semi'ahû fe innemâ ismuhû 'ale'llezîne yubeddilûnehû inne'llâhe semî'un 'alîmun

SONUÇ

Şehzâde Mehmed, Kanuni Sultan Süleyman'ın Hürrem Sultan'dan dünyaya gelen ilk çocuğudur. Eğitimi, karakteri ve yetenekleri ile kardeşleri arasında sıvrılmış ve tahtın varisi konumuna gelmiştir. Annesi Hürrem Sultan'ın babası Kanuni üzerindeki tesiri sonucu Şehzâde Mustafa yerine Manisa sancakbeyi olarak atanan Şehzâde Mehmed, 8 Şaban 950 (6 Kasım 1543) gecesı 21 yaşında iken hayatını kaybetmiştir. Şehzâdenin bu beklenmedik ölümü anne babasını derinden etkilemiş ve ona olan büyük sevgilerinin izlerini taşıyacak bir külliye inşa etmelerine vesile olmuştur.

Şehzâde Mehmed Külliyesi türbe, cami, medrese, imâret, tabhâne, mektep ve kütüphaneden müteşekkıl bir vakıf külliyesidir. Osmanlı Devleti'nin gücünün zirvesinde olduğu bir dönemde ser-mimârân-ı hassa Sinan'ın ilk abidevî yapısı olarak inşa edilen külliyenin her unsuru dönemin sosyolojisi, ekonomisi, hukuku, sanatı, edebiyatı, mimarîsi, dinî anlayışı gibi alanlarda çok kıymetli bilgiler sunmaktadır. Yukarıda sayılan unsurlarının tamamı ile günümüze kadar gelmeyi başaran külliyenin tarihsel süreç içinde geçirdiğı değışim ve dönüşümler interdisiplinler çalışmaları açısından vakfın ehemmiyetini arttırmaktadır.

Adına hazırlanan vakfiyeye göre Şehzâde Mehmed külliyesine bağılı camide 173, türbede 71, imârette 43, medresede 20, idari kısımda 33 kişı olmak üzere toplam 340 görevli vazife

almaktadır. Külliye'nin giderlerinin karşılanması için Rumeli, Anadolu ve Adalar bölgesinde toplam 1 kasaba, 121 köy, 4 mezra, 2 çiftlik, 1 değirmen, 1 çeltiklik, 1 büyük arazi vakfedilmiştir. Yine İstanbul sınırlarında 13 dükkân, 4 parça yer, 2 hamam, 2 çeşme, 2 menzil, 2 çayır, 2 değirmen, 1 başhâne, 1 bostan, 1 mahzen ve 1 bahçe külliye'ye vakfedilmiştir. Yalnızca personel giderleri yıllık 390.185 akçeyi bulan vakfın diğer şehzâde vakıfları ile kıyaslanmayacak kadar büyük olduğu ortadadır. Ekonomik hacmi, hizmet kapsamı, personel sayısı ve mimarî özellikleri ile Şehzâde Vakfı, selâtin vakıflarının niteliklerini haiz bir vakıf külliyesidir.

Şehzâde Mehmed Külliyesi'nin İstanbul'daki konumu ve hizmet alanlarının çeşitliliği itibarıyla Osmanlı Devleti'nin ictimâî hayattaki çalkantılarından eğitimdeki reformlarına, iktisadî değişimlerinden sanat anlayışına kadar yaşadığı tüm süreçlerin canlı bir şahidi olduğunu söylemek mümkündür. Bu yönüyle Şehzâde Cami'nin incelenmesi Osmanlı sanat ve mimarisinin, Şehzâde Medresesi'nin incelenmesi medreselerin değişim ve dönüşümünün, Şehzâde İmâreti'nin incelenmesi sosyal dayanışma ve toplum ekonomisinin, Şehzâde Kütüphânesi'nin incelenmesi eğitim müfredatlarının ve ilmi çalışmaların, Şehzâde Mektebi'nin incelenmesi ilköğretimdeki değişim yahut sürekliliğin anlaşılmasına katkı sağlayacak veriler ortaya koyacaktır.

Yaptığımız çalışmanın bütün bunlara bir girizgâh mahiyetinde olduğu, yapılacak başta arşiv çalışması olmak üzere saha çalışmaları ile de birçok bilginin literatüre kazandırılacağı muhakkaktır.

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

VGMA, D. 1392, (H.954/ M.1547.)

TSK, E.H. 3003.

TSMA. e, 845/18, (29 Z 974/ 7 Temmuz 1567.)

TSMA. e, 1252-35, 29 Z 1009 / 1 Temmuz 1601.

TKGMA, VAYS, VC, 00032, 1 Ş 953/ 25 Kasım 1546.

EV.HMH.d., 8465, 5 Z 1231/ 27 Ekim 1816.

Birincil Kaynaklar ve Araştırmalar

Afyoncu, Erhan. *Muhteşem Süleyman Kanuni Sultan Süleyman Ve Hürrem Sultan*. İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2011.

Afyoncu, Erhan. *Tanzimat Öncesi Osmanlı Tarihi Araştırma Rehberi*. İstanbul: Yeditepe Yayınları, 2016.

Afyoncu , Erhan. *Venedik Elçilerinin Raporlarına Göre Kanunî Ve Şehzade Mustafa*. İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2012.

Afyoncu, Erhan. “Rüstem Paşa.” *TDV İslam Ansiklopedisi*, c.35. İstanbul: TDV Yayınları, 2008.

Akgündüz, Ahmed. *İslâm Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi*. İstanbul: Osmanlı Araştırmalı Vakfı Yayınları, 2013.

Aksoy, Özgönül. *Osmanlı Devri İstanbul Sıbyân Mektepleri Üzerine Bir İnceleme*. İstanbul: İsmail Akgün Matbaası, 1968.

Allahverdi, Reyhan Şahin. "Yetim Bir Hanım Sultan: Şehzade Mehmed'in Kızı Hümaşah Sultan Vakıfları". *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, s.37 (2016): 1-25.

Altun, Ara. “Cihangir Camii.” *TDV İslam Ansiklopedisi*, c.7. İstanbul: TDV Yayınları, 1993.

Arıman, Nazif. *İstanbul'un Bilezik Yazıları*. İstanbul: İBB Kültür A.Ş., 2018.

- Arslantürk, H. Ahmet. "Bir Bürokrat ve Yatırımcı Olarak Kanuni Sultan Süleyman'ın Veziriazamı Rüstem Paşa". *Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi*. 2011.
- Aşıkpaşazade. *Âşıkpaşazâde Tarihi [Osmanlı Tarihi (1285-1502)]*, Haz. Necdet Öztürk. İstanbul: Bilge Kültür Sanat, 2013.
- Atâyî, Nev'îzâde. *Hadâ'îku'l-Hakâ'ik Fî Tekmileti's-Şakâ'ik Nev'îzâ Atâyî'nin Şakâ'ik Zeyli*. Haz. Suat Donuk. 2 c. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2017.
- Aykut, Nezihi. "Damad İbrahim Paşa." *TDV İslam Ansiklopedisi*, c.8. İstanbul: TDV Yayınları, 1993.
- Ayvansarâyî Hüseyin Efendi, Süleyman Besim Efendi, Ali Satı' Efendi. *Hadîkatü'l-Cevâmi' (İstanbul Câmileri ve Diğer Dînî - Sivil Mi'mârî Yapılar)*. Haz. Ahmet Nezihi Galitekin. Ankara: İşaret Yayınları, 2001.
- Baltacı, Cahit. *XV.-XVI. Yüzyıllarda Osmanlı Medreseleri, c.1*. İstanbul: M.Ü. İlahiyat Fakültesi Yayınları, 2005.
- Bayram, Sadi. Kanuni Sultan Süleyman'ın Oğlu Şehzade Mehmed'in Şehzade Külliyesi Vakfıyesi ve Türk Sanatındaki Yeri. *XII. Türk Tarih Kongresi* (s. 1017-1039). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2000.
- Busbecq, G. De. *Kanunî Devrinde Bir Sefirin Hatıraları*. Ankara: Serdengeçti Neşriyatı, 1953.
- Cansever, Turgut. *Mimar Sinan*. İstanbul: Albaraka Türk Yayınları, 2005.
- Celâlzâde Mustafa Çelebi. *Kanunî'nin Tarihçisinden Muhteşem Çağ Kanunî Sultan Süleyman Tabakâtü'l Memâlik Ve Derecâtü'l-Mesâlik*. Haz. Ayhan Yılmaz. İstanbul: Kariyer Yayıncılık, 2011.
- Çınar, H ve Miyase Koyuncu Kaya. *Vakıflar Kaynakçası*. Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 2015.
- Danişmend, İsmail Hami. *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*. 2 c. İstanbul: Türkiye Yayınevi, 1948.
- Dayıoğlu, Server. *Osmanlı'da Zaman Belirleme Mekânları İstanbul Muvakkithaneleri*. İstanbul: İBB Kültür A.Ş. Yayınları, 2010.
- Egli, Ernst. *Osmanlı Altın Çağının Mimarı Sinan*. Çeviren İbrahim Ataç. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2009.
- Emecen, Feridun. "Selim II." *TDV İslam Ansiklopedisi*. c.36. İstanbul: TDV Yayınları, 2009.
- Er, Hamit. *Medreseden Mektebe Geçiş Sürecinde Darülhilafe Medreseleri*. İstanbul: Rağbet Yayınları, 2003.
- Erçağ, Beyhan. "Mimar Sinan'ın Çıraklık Eseri Olan Şehzade Mehmet Camii'nde Başlayan Restorasyon Çalışmaları". Haz. İ. Ateş, Sadi Bayram, M. Narince. *V. Vakıf Haftası (7-13 Aralık 1987)* (s. 87-93). Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü, 1987.

- Erçağ, Beyhan. "İstanbul Şehzâde Camii Restorasyonu". Haz. İ. Ateş, Sadi Bayram, M. Narince. *VIII. Vakıf Haftası Kitabı (4-9 Aralık 1990 Ankara)* (s. 213-228). Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 1991.
- Ergin, Osman Nuri. *Türk Şehirlerinde İmaret Sistemi*. İstanbul: Cumhuriyet Matbaası, 1939.
- Ergin, Osman Nuri. *Türkiye Maarif Tarihi*. İstanbul: Eser Matbaası, 1977.
- Ergin, Osman Nuri. *Türkiye’de Şehirciliğin Tarihi İnkişafı*. İstanbul: İÜ. Hukuk Fakültesi İktisat ve İctimaiyat Enstitüsü Neşriyatı, 1936.
- Eroğlu, Haldun. *Osmanlı Devleti’nde Şehzadelik Kurumu*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2004.
- Ertuğ, Nejdet. *Sultan III. Selim Dönemi İstanbul’unda Esnaf Grupları ve Medreseler*. İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2019.
- Evliya Çelebi. *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnâmesi: İstanbul*. Haz. Seyit Ali Kahraman ve Yücel Dağlı. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2003.
- Evliya Çelebi. *Evliya Çelebi Seyahatnâmesi: Topkapı Sarayı Bağdat 304 Yazmasının Transkripsiyonu-Dizini*. Haz: Zekeriya Kurşun, Seyit Ali Kahraman, Yücel Dağlı. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1996.
- Galitekin, Ahmet Nezi. *Osmanlı Kaynaklarına Göre İstanbul Câmî, Tekke, Medrese, Mektep, Türbe, Hamam, Kütübhâne, Matbaa, Mahalle ve Selâtîn İmâretleri*. İstanbul: İşaret Yayınları, 2003.
- Göleç, Mustafa ve Fatih Güldal. *İstanbul’un 100 Mektebi ve Medresesi*. İstanbul: İBB Kültür A.Ş. Yayınları, 2012.
- Gülsoy, Ufuk vd. *Bir Medeniyetin İzdüşümü: Vakıflar*. İstanbul: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 2012.
- Güran, Tefik. *Ekonomik ve Malî Yönleriyle Vakıflar: Süleymaniye ve Şehzade Süleyman Paşa Vakıfları*. İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2006.
- Harmanakaya, N. Çiçek Akçıl. *Mimar Sinan Camilerinde Sembolizm*. İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2018.
- İmam Nevevi. *Riyâzüs’s-Sâlihîn Peygamberimizden Hayat Ölçüleri*. Çeviren Yaşar Kandemir, İsmail L. Çakan ve Raşit Küçük. 8 c. İstanbul: Erkam Yayınları, 2015.
- İnalçık, Halil. *Osmanlı ve Modern Türkiye -Araştırmalar-*. İstanbul: Timaş Yayınları, 2013.
- Kavanin-i Yeniçeriyân (Yeniçeri Kanunları)*. Haz. Tayfun Toroser. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011.
- Kazancıoğlu, Habibe. "XVIII. Yüzyıl Osmanlı Dönemine Ait Bir Gayrimüslim Vakfiyesi Örneği: Edirneli Keresteci Agop’un Vakfiyesi". *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, s 1. (2016): 283-297.
- Kazıcı, Ziya. *Osmanlı Vakıf Medeniyeti*. İstanbul: Bilge Yayınları, 2003.

- Keleş, Hamza. "Akkerman Sancağı'nda Yavuz Sultan Selim Han Vakıfları". *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, c.21, S. 2 (Ankara 2001): s. 179-188.
- Kuban, Doğan. *Osmanlı Mimarisi*. İstanbul: YEM Yayınevi, 2017.
- Kuran, Aptullah. *Mimar Sinan*. İstanbul: Hürriyet Vakfı Yayınları, 1986.
- Kurşun, Zekeriya, Bekir Cantemir, Mustafa Göleç. *Medaris-i İstanbul / Yaşayan İstanbul Medreseleri*. 2 c. İstanbul: İBB Basın Yayın Müdürlüğü, 2008.
- Küçük Nişancı Mehmed Paşa. *Tarih-i Nişancı Mehmed Paşa, 979/1571*. İstanbul: Tabhane-i Amire, 1279/1862.
- Kütükoğlu, Mübahat S. *1869'da Faal İstanbul Medreseleri*. İstanbul : Edebiyat Fakültesi Matbaası, 1977.
- Kütükoğlu, Mübahat S. *Dârü'l-Hilâfetil- 'âliyye Medresesi ve Kuruluşu Arefesinde İstanbul Medreseleri*. İstanbul: Edebiyat Fakültesi Matbaası, 1978.
- Kütükoğlu, Mübahat S. *XX. Asra Yetişen İstanbul Medreseleri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2000.
- Lütfi Paşa. *Lütfi Paşa ve Tevârih-i Âl-i Osman*. Haz. Kayhan Atik. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 2001.
- Mustafa Âlî, Gelibolulu. *Künhü'l Ahbar*. Haz. Ali Çavuşoğlu. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2019.
- Necipoğlu, Gülru. *Sinan Çağı Osmanlı İmparatorluğu'nda Mimari Kültür*. Çeviren Gül Çağalı Güven. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2013.
- Orman, İsmail. "Şehzade Camii Hazîresi Osmanlı Mezar Geleneklerine Aykırı Bir Hazîre Gelişimi". *Sanat Tarihi Araştırmaları Dergisi*, (2000): 22-37.
- Orman, İsmail. "Şehzade Külliyesi." *TDV İslam Ansiklopedisi*. c.38. İstanbul: TDV Yayınları, 2010.
- Ögel, Semra. "Şehzade Mehmet Camii'nin Dış Yan Sofaları". *Vakıflar Dergisi*, s. 21 (1990): 151-164.
- Önkal, Hakkı. *Osmanlı Hanedan Türbeleri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1992.
- Öz, Tahsin. "Şehzade Mehmet Türbesi". *Arkitekt C*. 16, s. 9-10 (1946): 221-225.
- Öz, Tahsin. *İstanbul Camileri*. 2 c. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2015.
- Özcan, Tahsin. *Osmanlı Para Vakıfları Kanuni Dönemi Üsküdar Örneği*. Ankara: AKDTYK Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2003.
- Öztürk, Nazif. *Türk Yenileşme Tarihi Çerçevesinde Vakıf Müessesesi*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1995.
- Pakalın, Mehmet Zeki. *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*. 3 c. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi, 1971.

- Peçevi İbrahim Efendi. *Peçevi Tarihi*. Haz. Bekir Sıtkı Baykal. 2 c. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1981.
- Sağır, Yusuf. "Vakfiyelerine ve Belgelere Göre Şehzâde Mehmed Vakıfları". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 9, s. 43 (2016): 921-938.
- Sâî Mustafa Çelebi. *Yapılar Kitabı Tezkiretü'l-Bünyan ve Tezkiretü'l-Ebniye (Mimar Sinan'ın Anıları)*. Haz. Hayati Develi. İstanbul: Koç Kültür Sanat ve Tanıtım, 2002.
- Sâmi, Şemseddin. *Kâmus-ı Türkî*. İstanbul: İkdâm Matbaası, 1317.
- Şutko, Oleksandra. *Hürrem Sultan*. Çeviren Hazal Yalın. İstanbul: Kitap Yayınevi, 2017.
- Tanışık, İbrahim Hilmi. *İstanbul Çeşmeleri: İstanbul Ciheti*. İstanbul: Maarif Matbaası, 1943.
- Tetik, Fatih. "Osmanlı Devleti'nin Tanzimat Dönemi Kamu Sağlığı Politikası (1839-1876)". *Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi*, 2007.
- Turan, Şerafettin. "Bayezid, Şehzade." *TDV İslam Ansiklopedisi*. c.5. İstanbul: TDV Yayınları, 1992.
- Turan, Şerafettin. "Mustafa Çelebi." *TDV İslam Ansiklopedisi*. c.31. İstanbul: TDV Yayınları, 2006.
- Uluçay, M. Çağatay. *Padişahların Kadınları ve Kızları*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1985.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. *Osmanlı Tarihi, c. 2*. Ankara : Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1949.
- Vogt-Göknıl, Ulya. *Mimar Sinan*. İstanbul: Sandoz Kültür Yayınları, 1987.
- Yediyıldız, Bahaeddin. "XVIII. Asırda Türk Vakıf Teşkilatı". *Tarih Enstitüsü Dergisi*, s. 12 (1981-82): 171-190.
- Yenişehirlioğlu, Filiz. "Şehzade Mehmet Türbesi Çinileri Üzerine Gözlemler". *Hacettepe Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi (Bedrettin Cömert'e Armağan)*, (1980): 449-456.
- Yüksel, İ. Aydın. "Sultan Selim Camii ve Külliyesi." *TDV İslam Ansiklopedisi*. c.37. İstanbul: TDV Yayınları, 2009.

Elektronik Kaynaklar

https://vefalisesi.meb.k12.tr/icerikler/sehzade-tabhanesi-okulumuza-tahsis-edildi_4212492.html [Erişim 21.09.2021]

EKLER

EK-1 Fotograflar

EK 1. 1. Şehzâde Mehmed Cami Genel Görünüm

EK 1. 2. Şehzâde Mehmed Cami ve Arkada Fatih Cami

EK 1. 3. Cami Genel Görünüm

EK 1. 4. Minaredeki Kırmızı Kandil Motifleri

EK 1. 5. Minare ve Şerefelerdeki Taş İşçiliği

EK 1. 6. Avlu Duvarının Köşesindeki Bizans Sütûnu

EK 1. 7. Avlu Duvarındaki Şehzâde Çeşmecikleri

EK 1. 8. Avlunun Batı Girişindeki Ayşe Sultan Çeşmesi

EK 1. 9. Külliye Sonradan Eklenen Tek Odalı Muvakkithâne

EK 1. 10. Şehzâde Cami İç Avlusu

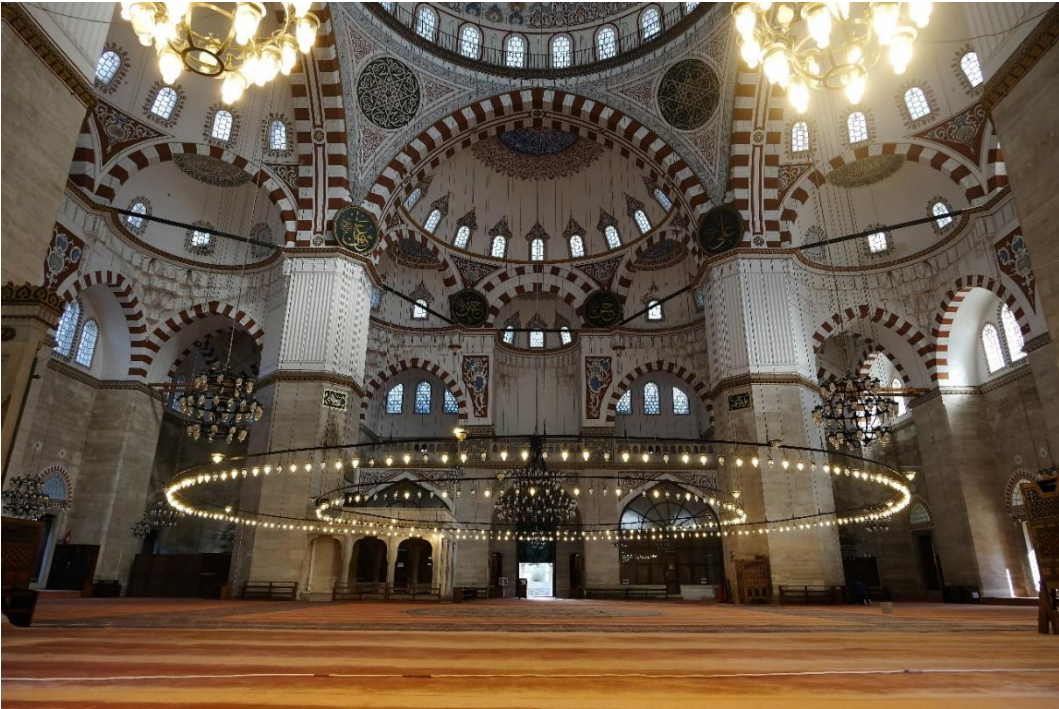
EK 1. 11. İç Avlu Şadırvanı

EK 1. 12. Şehzâde Cami Cümle Kapısı ve Kitâbesi

EK 1. 13. Cümle Kapısındaki Servi Motifi

EK 1. 14. Mihraptan Cami Harimi Görünümü

EK 1. 15. Hünkâr Mahfili

EK 1. 16. Cami Harimi Penceresinden Bir Görünüm

EK 1. 17. Pencere Alınlıklarındaki Fetih Sûresi Ayetleri

EK 1. 18. Minberden Bir Görünüm

EK 1. 19. Şehzâde Medresesi Girişi

EK 1. 20. Medrese Avlusu

EK 1. 21. Selçuklu Mimâri Etkisi Görülen Medrese Şadırvanı

EK 1. 22. Medrese Odaları

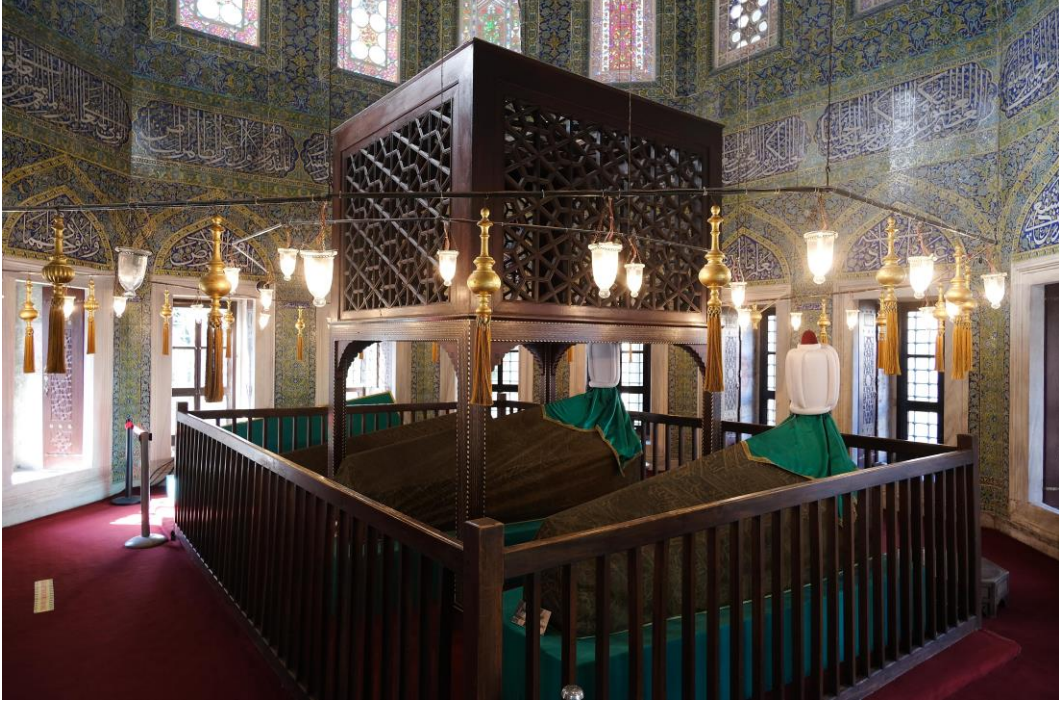
EK 1. 23. Şehzâde Mehmed Türbesi

EK 1. 24. Türbe Kitâbesi

EK 1. 25. Türbe Girişinin Sağında ve Solunda Bulunan Kelime-i Tevhid İşlemeli Çiniler

EK 1. 26. Şehzâde Mehmed Sandukası Üzerinde Bulunan Sembolik Taht

EK 1. 27. Sağ Baştan Sandukalar: Şehzâde Cihangir, Şehzâde Mehmed, Hümaşah Sultan, Bilinmiyor

EK 1. 28. Türbenin Pencere Alınlıklarında Ayet-el Kürsi ve Duvarda Esmâ-i Hüsnâ

EK 1. 29. Şehzâde Hazîresinden Bir Görüntü

EK 1. 30. Rüstem Paşa Türbesi

EK 1. 31. Bosnalı Damat İbrahim Paşa Türbesi Girişi

EK 1. 32. Şehzâde Tabhânesi

EK 1. 33. Şehzâde İmâreti Girişi

EK-2 Vakfiyenin Tıpkıbasımı

بِحَسْبِ مَدَنِيَّتِهَا وَمَشَاهِي فِي نَهْجِهَا كَمَا نَهْ طَافَتْ
نَفْسُ طَافِقِهِ إِلَهَ اسْتِغْفَافِي مَقْدُونِ وَنَهْ قَدْ رَسَتْ
قُوَّةُ مَدْرِكِهِ إِلَهَ اسْتِغْفَافِي بَلِيغِي أَوَّلَهُ وَاقِفِ
سِرِّ بَرُوخَايَا وَوَعَايَا رُوحَايَا أَوْلَانِ رَبِّ الْعَرْشِ
عَرَّتْ أَيْتَاهُ وَجُحْشُ نَهْ جُحُورِ وَمُبْدِعِ فِي عِلَّتْ
عِلَّتْ لَكُوهْ جَابِيَهْ مَقْدُونِ دُرِّ كَهْ ارَادَتْ عَلَيْهِ أَلِيَهْ

مُقَضَّاتِ سَجْمِهِ كَمَا جَهْدَنَ عِبَارَتِ وَأَمْرٌ مَبْعُوثِ الْإِشَارَةِ
إِلَهْ جَهْلِهِ جِهَانِي أَشْكَارُوهَانِي بَنِيَايَا بَنِيَايَا
عَلَمِ دَن مَدِينَهْ تَبِينَهْ وَجُودَهْ كُورُوهْ وَبَنِيَايَا
خُصِيَا فَاجْتَبَا أَرْزَاقُ خَلْقَتِ الْكَلْبُوهْ وَفُوتِ
مَضْوَوقَهْ سَنَهْ مَطْلَقِ كُذُوهْ وَجُودِ رُجُودِ رُجُودِ
وَدَلِيلِ جَلِيلِ الْيَدِي وَشَيْتِ جَلِيلِ بَدِيعِ الْبَرِيَهْ
مُسْتَدْ عَاجِزِهِ وَلَقَدْ كَرَّمْتَايَا أَدَمِ
مَضْوَوقَهْ سَنَهْ مَوَاقِفِ الْوَجْهِ فِي دَن نَوْعِ الْإِنْسَانِيَهْ
يَحْيِي خَطَابِ وَنَبِي كَتَابَتِ قَائِلِ وَوَدِيعَهْ رَافِعِ

وَأَمَّا تَبِينَهْ سَنَهْ جَامِلِ أَوَّلِيغُونِ اخْتِيَارِ اِيْدُونِ
بِحَسْبِ مَدَنِيَّتِهَا وَنَهْ جَهْدَنَ تَابِ رُزْمَهْ تَقْضِيْلِ الْيَدِي
وَيَا أَرْزَاقُ خَلْقَتِ الْكَلْبُوهْ وَفُوتِ
مَضْوَوقَهْ جِهَانِي اِنْسَانَهْ طَلَبِ اِنْسَانِي كُذُوهْ وَبَدِيعِ
مِيلِ اِيْدُونِ اِسْلُوبِ قُوَّةِ وَاجْتِنِ نَفْوَ اِرْزَهْ خَلْقِ
اَلَيْكُوهْ كُذُوهْ دُنْيَا دَن تَقْضِي ظَاهِرِ وَسَايَرِ اَحْيَا دَن
تَمْنَعِي بَاهِرِ اِيْدُونِ اَخْلَاقِ تَقْلِيْقَهْ وَطَوَارِ حَقِيقَهْ اِلَهْ
حَقِيقَتِي كَيْسَلِ الْيَدِي وَفِي السَّارِ الْكَلْبُوهْ وَفُوتِ
مَدْلُوهْ اَنْبِيَاوَرِ مَعِ الثَّانِي وَرُسُلِ سَبْعِ الْهَكَانِي

أَوَّلِ نَوْعِ اِنْسَانِي دَن لَاحِظِ طَرِيقِ قُوَّةِ وَهَدَايَتِ
صِرَاطِ مُسْتَقِيمِ اِيْمُونِ غَايَتِ اِعْزَاوَلَهْ اِفْرَازِ
وَنَهَايَتِ اِعْلَالَهْ سِرَافَرِ اِيْدُونِ اِتِ وَهَبْتَايَا
بَعْضِي جَدِيدِ وَبَعْضِي جَلِيلِ الْيَدِي وَفُوتِ الْكَلْبُوهْ وَفُوتِ
مَقْهُومِ مَحْضِ طَرِيقِ جَلِيلِ وَبَعْضِي جَلِيلِ اِعْبَادِ نَدَاتِ
بَعْضِيَهْ وَوَجْهَتِ اِلَهْ نَاجِ وَتَحْتِ وَبُرُوبِ اَلْاَلَمِ
عَلَّاهُ اَوَّلِ الْيَدِي كَرَّمْتَايَا اَدَمِ مَقْهُومِ اَنَّا
جَلَالِ سُلْطَنَتِ لَدُنْ اَلْبَحِيْلِي كُذُوهْ اَلْاَلَمِ اَوْعَظِيَهْ
عَدِيمِ اَلْبَدِيلِ طَلَبِ اِلْيَدِي وَفُوتِ تَقْضِي

مَوْجِبَهُ عَائِيَّتِي تَكْفِيْدُ بَعْضِي ثَوْتُ مَا لَوْ كُنَّا
إِلَيْهِ إِعْزَازٌ وَرَفِيتْ جَاوُجُ لَحْلِ إِيَّاهُ مَتَزَايِدُوبُ
فَوْزِ عَظِيمٍ إِيَّاهُ عَزِيْزٍ وَفَرْحَنِي إِيَّاهُ حِيلَ الْبَرِّي وَفِيْلُ
مَنْ شَاءَ مَوْجِبَهُ أَرَادَتْ فِي تَحْلِيْدِ بَعْضِي حَاجَتْ
وَأَفْعَا إِيَّاهُ رُمْلَالٌ وَبَعْنٌ وَعِلْمٌ إِبْتِغَا إِيَّاهُ مَرَكَّشَةٌ
وَيَا بِأَيَّالِ أَيْدِيْهِ عِلَّتْ قَلْبِي إِيَّاهُ سَمِيْزٌ وَكَرَّجِيْرَتٌ
إِيَّاهُ دَلِيلُ الْيَدِيْ قَمَرُهُ مَرْفَعٌ حَيْثُ خَوَاصِمُهُ
بَعْضِيْلُ بَعْضِي ثَوْتُ وَفُوسِي بِرُفْدَرْتِ إِيْكَانُ
سِنْ شَبَابِكُ قَوْمُهُ شَتَاؤُنَا تَدُوْبُ قَضَرٍ عَمْرٍ عِلْرِي

فَصَبْرًا وَشَاقَّ حَيَاتٍ فَيَقُومُ فِي قَبْلِ الْيَدِي مُنْكَرٌ
مَنْ فِي الْأَذَلِّ مَطْلُوعُهُ بَعْضُ أَرْذَلِ
إِعَارَهُ وَسَبَّحُكَ أَرَاكَ رَبُّ فَوَيْسَهُ صَعْفُ
وَصَعْفُهُ قَوْتُ وَرُبُّ مَذْبُوحٍ شَدَّتْ بَقَايَا
صَوْبِ الْيَدِي وَاللَّهُ إِذَا أَمَرَ شَيْئًا قَالَ
يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي مُرْسِلُ سَفِينَةٍ صَبْرًا أَيْلَافَ
مُصَابِرِي مُتَابٍ وَأَنْتُمْ ذَاكَ كَثِيرٌ فَلَنْ تُنْصَرَفَ
إِشَارَتُهُ دَعَا إِلَى سُبْحَابِ الْيُوبَةِ أَرْغَمِيدهُ
تَعْظِيمُ عَظِيمِ الْيَدِي مُنْهَمٌ وَمَنْزِلُ الْيَدِي فِي بَدَلِ

وَدَعِيهِ وَمَعَهُ لَقِيفٌ لِّإِبْلِيلَ الَّذِي وَالِدُهَا أَوْعَدَ
أَقْلَامَ الْكُتُبِ عَزَّ وَجَلَّ فِي رُوحِهَا أَرْحَامُ
ذَكَاتِهَا حِينَ أَعْمَلَ إِلَهِهُ مَتَمِّفٌ وَصَاحِبُ
مَكْنَفٍ وَأَوَّلُهَا تَرْغُفٌ بِرُوحِهَا مَكَانُ شَرْفٍ
عِشَا أَوْسَمَكِ الْكَيْفَ بِرُوحِهَا لَيْلُهَا وَكُتُبُهَا
قَالُوا أَوَلَا نَحْنُ مَكْنُوفَةٌ بِرُوحِهَا وَمَدَارُهَا
سَبْتٌ حَسَنَةٌ وَأَوَّلُهَا مَسْجِدٌ فِيهِ قُورُبٌ وَقَفٌّ تَوَانِيَةً
وَأَوَّلُهَا مَيْزَةٌ بِجُورٍ بِهَا أَرْوَافُ أَوْلَادِهَا حَبَابُ حَبَابَاتِ
وَأَوَّلُهَا بِرَزَائِكُهَا تَوَانِيَةٌ بِسَلْبِهَا رُوحُهَا لَيْلُهَا

نظم	المشيه
هو من لم ينو الله	ليس في راسه ولا
عقل اعتق له ولا	حارس من الزخا

وصلات صلوات عديمة الخصال
 عديمة الزمان والجمي ظاهر الغزاة
 وراهم الغزاة فك انقلب قوتهم في الخصال
 اولان فهم من يدوان سروري وعنوان سامية
 ناموري الان عين انسان وعين بعين عدو
 الحسان واسطة فلاذ من سريان ورابطة من ان

لَمْ يَكُنْ لِلَّهِ تِلْكَ الْوَلَايَةُ ۖ يَمُوتُ عَنْكُمْ اللَّهُ يَوْمَ الْبُيُوتِ
وَرَوْنُونَ لَهَا ۚ وَغُرَابٌ نَبْتٌ هِيَ ۖ حَبِيلُ الْبَالِ وَأُولَانِ
جَهْلَةُ الرُّخَدِ ۚ فَالْبُرْهَةُ كُنْشَسُ بَوَابٍ بِرُتُولِي دُرٍّ
وَسَامِعُ الْكِبَالِ وَأُولَانِ جَمِيعُ أَهْلِ بَحْتِ بَابِ الْبُرْهَةِ
أَهْلَابُ هِدَالِي بِشِرْ وَلِي دُرٍّ تَمْلِكُ الْبُشَيْرِ
يَمِينُكَ عَمِيرُ الْوَرَى ۚ أَلَهُ
كَمَا لَيْسَ بِهِ مِنْ تَوْسَلِ لَهَا
وَأَهْلَابُ الْكَلْبِ الْبُزْزَانِ مِنْ
يَعْرِقُ تَدْنِي يَمِينُ رُوَيْلِ الْخَلَا

ما جاء هذا السطر في ذلك الموضع من العلم العربي من اصل الدين
ماطلا وعوده السلي وعوده السلي وكم يتبع ما في علمه في
وهو على وجهي حوسه وعوده صلا وعوده صلا وعوده صلا
على راي من اذه من اذه العلم المهد من اذه العلم المهد
على مواهب الاخلاق في العلم اشراف رده العبد العوالي
الملك العبد مصطفى بن محمد الفاضل العبد المظفر البويند
في ولاه روم على المعون

۱۲
اَلَمْ يَكُنْ سَبَّحُ تَبِيحُ كَلَامِ مَنِكُنْ قَبْلَ عَزِ
قَابَ وَمُوجِبُ عَقَابِ صَوَابِ مَابَ وَصَحْبِ
لَهْ مَقْمُونِ دَرْ تَارُوكْ نَكَارْدَن قَوَاعِ حَقِيقَتِ
شَرَعِيَّتِ كَامِعِ وَتَابَانِ وَمَكُونِ قِيَامِ شَعَارِ
وَلَا عَزْدِ تَارْدَنِ سَوَاعِدِ حَيَاتِ مَرِيَّتِ سَطَاعِ
دَرْ خُشَانِ مُرُورِ وَفَرْكَ عَاطِ حَظِيرِ مَرُورِ وَفَرْجِ
بَحْرِ وَصِيَرِ مُنِيرِ مَرُورِ وَفَرْجِ حَقِيقَتِ دَكَاذِ
دَارِ دُنْيَا نَكْ قِيَامِ شَرَعِ قِيَامِ عِيَانِ وَفَرْجِ
إِلَهِ عَنَانِ مَرُورِ أَلْفِ إِلَهِ حُلُوفِ حَقِيقَتِ وَطُوفِ

۱۳
إِلَهِ عَنَانِ مَرُورِ أَلْفِ إِلَهِ حُلُوفِ حَقِيقَتِ وَطُوفِ
وَرَجْعِي إِلَهِ رَجْعِي مُتَشَابِهِ وَمُتَشَاكِلِ أَيْمَنِ تَارْدَنِ
مُتَشَقِّقِ وَرَجْعِي بِنَاءِ تَهْ حَقِيقَتِ جَاهِ حَقِيقَتِ
وَمَا لِي مَلَاكُ أَوْزَارِ بَعْضِي سَرِيعِ الزَّوَالِ وَبَعْضِي
قَرِيبِ الْإِتِّحَالِ نِظَامِ وَنِظَامِ مِقْرَارِ وَنِظَامِ
جُطَايِ مُنْتَهَا سُرُورِ سُرُورِ نِظَامِ وَنِظَامِ
عُرُورِ نِظَامِ مَنَصِّ حَقِيقَتِ وَنِظَامِ مَنَصِّ حَقِيقَتِ
مَتَاعِي قَلِيلِ وَزِيَادِي كَثِيرِ وَنِظَامِ مَنَصِّ حَقِيقَتِ
قِيَامِ مَنَصِّ حَقِيقَتِ إِلَهِ نَفْسِي مَقْرُونِ وَنِظَامِ

۱۴
بَعْضِي مَنَصِّ حَقِيقَتِ أَلْفِ إِلَهِ حُلُوفِ حَقِيقَتِ وَطُوفِ
عَلَايِ مَجْرُورِ صَوْرَتِ حَقِيقَتِ حَقِيقَتِ وَنِظَامِ
جَهَانِ حَقِيقَتِ أَيْشَارِهِ أَيْشَارِهِ مَلَكُوتِ
وَأَيْشَارِهِ أَنْدَارِ مَلَكُوتِ كَلَامِ حَقِيقَتِ وَنِظَامِ
جَهَانِ وَنِظَامِ أَلْفِ إِلَهِ حُلُوفِ حَقِيقَتِ وَطُوفِ
دَاخِلِ دَوَانِ مَجْلَدِ وَنِظَامِ مَلَكُوتِ حَقِيقَتِ وَنِظَامِ
حَقِيقَتِ دَوَانِ مَجْلَدِ وَنِظَامِ مَلَكُوتِ حَقِيقَتِ وَنِظَامِ
أَلْفِ إِلَهِ حُلُوفِ حَقِيقَتِ وَطُوفِ
وَأَخْرَجَ عَلَيْهِمْ كِتَابَ مَنَصِّ حَقِيقَتِ وَنِظَامِ

۱۵
تَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّكَ عِنْدَ اللَّهِ بِرَءٍ
أُولُو بَرَاهِينٍ أُولُو بَرَاهِينٍ أُولُو بَرَاهِينٍ
فَطَرَتْ وَمُوقِفٌ أُولُو بَرَاهِينٍ أُولُو بَرَاهِينٍ
صَاحِبِ فِطْنَةٍ أُولُو بَرَاهِينٍ أُولُو بَرَاهِينٍ
مَالِ إِلَهٍ سَفَرِ خَرِيجُونَ عِلَادِ زَادِ وَنِظَامِ
حَاجَتِ مَرُورِ إِلَهٍ أَيْشَارِهِ أَيْشَارِهِ مَلَكُوتِ
يَوْمِ الْمَعَادِ قَائِمَتِهِ مَرَامِ وَنِظَامِ مَلَكُوتِ
بِنَاءِ مَرَامِ خَيْرَاتِ وَنِظَامِ مَلَكُوتِ حَقِيقَتِ وَنِظَامِ
إِنْشَاءِ مَبَادِي مَرَامِ وَنِظَامِ مَلَكُوتِ حَقِيقَتِ وَنِظَامِ

شؤبه كم مشايه اساطير سلكين جهان اغوي
 اباظم خواقين الغنمان شك الله نعمتي
 مناعهم العالیه في اثار الصدقات المارية
 وابدا ابد الدهر ميايم الباقية وفي هذه الدار
 القانية بوجدت صميم الاسناد بنوي وقول
 صريح الاستناد مضطوي على قايه افضل
 الصلوات الوصلت اليه في حارة فيه الصلوات
 والصلوات له اكلات ان له لفتح على اذن
 ثلاث عيله نايه وديعه وديعه وديعه

مضمون ملاحظه ابد وصدقه جاريه اوتقون
 عباير عايله ومبا في ساميه بنا اتيون
 واطعم من جمع وانتم من خور
 مكنون محافظه يوروب ورايم معوم
 ومبا في مبروره كنده فتر اناهم وغرايم وديتر
 اناهم اناهم عام واطعام طعام انتم
 وعنا كمنصوره اناهم غرايم موفوره كنده
 قتل وقهر كمار لنام ودفع ضرر خاير لنام
 اتمكهم بما لك غيبه كرى اولان بلاد انكلام ده

تروجه سداد يد شعور ورفيع مرام من الصلوة
 دن رفع خوف وخشيت التام قتل وول
 كرا كرا مذلونه وسنت سنية حسنة
 عادت بر سعاد من مستحسنة ابد وديعه وديعه
 خلفا ربه على بن الصواب بر موفوره مورث
 الثواب قوم سلا بناء على نهيد هذه القدمات
 واتيان على تشييد هالة المتيمات ابا حنتر
 والامنت بى سيرة وفطرت صيدون
 صفت جبر مونت عثمان عفت على بنت پادشاه

عالمنا وشهت شاه خلافت شتيگاه سلطان
 خواقين زمان وغاوان سلكين اوان
 بافي جهان بافي سلكين اوان بافي
 صابحنا قران خنتر فرين فلك مكنيت ملك
 بمكين فليح حصن حصين لغرد وروون
 مستغردون وسائر قلاع وبلاد انكروون مستغردون
 حكام اغراب وكراد بتمنايد بار بصير و
 بعداد مالك رقاب الملوك سالك ميناك
 اهل الملوك قاهر جبار الكرم جبار القلوب

النكته واضع بينة افاين الخبرات رافع الي
 تسلطين الغزاة ظل الله على العالمين وخلقته على
 خلقته اجمعين صاحب السما والارض ومالك
 من ملك العزيم كافر مصالح الحرمين الشريفين
 وناظم مناظم المشهدين النفيين محمد بن اسم
 الدين التائيدت الزمانية في ديار المايه العاشره
 وعاشر اعظم السلاطين من الفرقه العثمانيه
 الذين يدوا الملة الباهره بالدولة القاهره هو
 الذي فاق في الفاني على كل ملك ملكه كرام الخلا

وساق اليه الملك الحاق سري الحافه باخوان
 بالارث والانسحقاق **نظم** **الشيخ**
 خليفة جميع الملوك في حقيقته
 فاصح لادب من كالتراوين
 انام قوته دهر يدورين انام
 ازاله مسته الطير من مالكة
 اعظم على الله من ملكه عظمت
 الشطان بن الشطان بن الشطان ابو الجعفر
 سلطان ملك انشاه ان الشطان السعيد بالبر

والفاان الشهيد القمور كان كرا كرا من العجم
 كسر امهيتة وفتح اكبر ملك العرب في امينا
 سلطان يلهم شاهان المستغنى عن وصف الوصفين
 وسمي سلطان العارفين سلطان بايزيد خان
 علوا الله سبحانه سلطانا وايد ابا دوانه
 وامانه وصبر مقامه الى يوم القيمة مستند
 الحرافه والامامة وسير معه الفخ المير والفقر
 العزيز خيرا فوجه امامه **نظم**
 هذا الامام الذي ملكه ملاك الامم والريه شام

اليه كرمه الله يا امير العدل والاحسان
 جوتي في الحقيقة حقيقه قبل تسليم الحكم وجميع
 الاظار لرئيه ثابت ثابت ايدوب عدل وصفه
 واحسان شيمت شيمه ايدوب وكله طيب
 اجنك احسن الله اليك مطويين هرايته
 آيينه طبع لطيف الانطباع وسريع الاطلاح ليد
 منطبع ومنطوي قلوب رشتان بحسب انار احسان
 عبيد الاثارة ثينان شان اولاد نوع انشاه شاز
 وشحات خورشيد والاحسان عليم الملك الزندان

بِحُطِّ ثَمَالٍ أَقْطَارِ إِلَى مَا كَمَالَ ۝ وَأَوْلَادِ أَدْمِ بَابِ ۝
 مَنَالٍ ۝ فَلَيْدٌ قَدْ ضُكَّ أَبَا عِظَامٍ وَأَخْدِ كَرَامٍ ۝ لَيْتَ ۝
 قَوْلَ اللَّهِ مَرَّ أَوْلَهُمْ ۝ وَعِطْرُ طَرِيقِهِمْ مَشَاهِدُهُمْ ۝
 سُبَّتْ سَيْبُهُ لَنْ تَجْدِيدُ ۝ وَعَادَتْ عَلَيْهِ رُجُلُهُ ۝
 تَهْلِيلُ ۝ يَوْمَ رُبْعِي جَتِ جَنٍّ ۝ وَجَهَا وَنُصْرَتُ ۝
 سَنَاحِهِ مُشْتَعِلٌ ۝ وَاشْتَعَالُ نَدْمٍ مَشَاعِلُ ۝
 فَارِسَانِ مَيَادِينِ ۝ وَقَفَادِ لِحَارِ سَانِ بَابِ ۝
 شَرِّعُ مَبِينٍ ۝ نَوَاحِي كَثِيرٌ ۝ وَهَرَّتْ كَبِيرُ ۝
 أَلَيْسَ إِلَهُهُ مُشْتَعِلٌ ۝ أُولَئِكَ كَثِيرٌ ۝ كَثِيرٌ هَا ۝

وَفَقْرٌ قَالِحٌ وَيَقَاعُ كَارِ ۝ وَمَا لِلنَّجْرِ وَسْءٌ نَامِدَارُهُ ۝
 ضَمَّ بِلَادِ دُنْيَا ۝ وَأَمَّ بِلَادِ دُنْيَا ۝ وَجْهٌ رَجِيه ۝
 أَيْتَنَ إِلَهُ مَيْتَنَ ۝ أُولُوبِ سَلَاخُورَةٍ جَا تَلَا ۝
 مَخْرُطٌ ۝ وَسَمِطُ جَوْهَرَةٍ جَا سَمِطُ ۝
 أُولَانِ مَدِينِ ۝ وَدِيَارِ ۝ وَمَا لِكِ وَجْهٍ وَجْهٍ ۝
 شَعَارِ أَيْتَلَامِ ۝ وَشَرَّاعِ دِينِ ۝ عَلَيْهِ السَّلَامُ ۝
 إِلَهُ نَحْمُ ۝ أَنْوَارِ ۝ أَنْوَارِ ۝ أَنْوَارِ ۝ أَنْوَارِ ۝
 وَغَيْرُ مَشِيَّتِ ۝ لَوْ بَاءَ عَمَّا رَضِيَ ۝ الْمَاءُ ۝
 إِيكَنَ أَعْرَ ۝ أَوْلَادِ ۝ إِيكَنَ ۝ إِيكَنَ ۝

الْجَادِبَاهُ تَهَادَرْتَا ۝ دُرُجُ دُرُجِ دَاوَرِي ۝ وَفَرَّ ۝
 بُرْجِ سُرُورِي ۝ وَكَرْبُ فَالِكِ ۝ قَالَ ۝ وَكَوْهُ صَدَفِ ۝
 إِفْضَالِ ۝ شُعْبَةُ دَوْرَةٍ ۝ سَلَطَتْ وَكَانَ كَارِي ۝
 وَفَرَّ ۝ وَفَرَّ ۝ وَفَرَّ ۝ وَفَرَّ ۝
 وَلَكِنْ رَحِمَتْ نَابِتَاهُ ۝ نَوْرُ جَدِّهِ بَادِ شَاهِي ۝
 وَنَوْرُ جَدِّهِ شَاهِنشَاهِي ۝ مَا لِكِ مَلِكِ ۝
 وَصَاحِبِ صِفَاتِ ۝ ذُو الطَّبَعِ ۝
 وَالْبَهْنِ ۝ وَالْقَوَادِ ۝
 سَلِيمُ ۝ سَلِيمُ ۝

عِلْمُ ۝ عِلْمُ ۝ عِلْمُ ۝
 لَهُمْ ۝ لَهُمْ ۝ لَهُمْ ۝
 رَأَيْنَا ۝ رَأَيْنَا ۝ رَأَيْنَا ۝
 لِقَاءُ ۝ لِقَاءُ ۝ لِقَاءُ ۝
 السَّيْرِ ۝ السَّيْرِ ۝ السَّيْرِ ۝
 سُلْطَانِ ۝ سُلْطَانِ ۝ سُلْطَانِ ۝
 سَفَاهِ ۝ سَفَاهِ ۝ سَفَاهِ ۝
 وَاشْتَخَذَ ۝ وَاشْتَخَذَ ۝ وَاشْتَخَذَ ۝
 أَجَلِ ۝ أَجَلِ ۝ أَجَلِ ۝

شهادت شریک محبوب و بود از مستعار
 تجارته الاطوار دن حقیقت از به چوب مدار بود
 جوار ملک غفاره واصل و نجات خانه نایب دارد
 رحمت بی شمار پروردگار متواصل اولفنده
 مشارک به خلیفه الله و نایب مناب رسالت پیاده
 ظل ظلیل پروردگار جنت خداوند کار عالمند
 اعظم الله بحسن و نقد فی جمیع العالما من انوار
 دنیا و آخرت و غدار و نصاریف و در کار و در کار
 و نیکو و بر خیر دوار کج رفتاده و نصاریف و بر زمان

مکار ناکاره عین عزت بین و نصیر صیر
 آیین ایل نظر اید و بجدد اسعادت الهام
 الهی ایل مستعود و مؤکد المام انعام نامنا
 ایل عافیت محمود اولو با حسن تدبیر و تدبیر
 و امین تعقل و تفکر ایل خاطر خیر اصابت مبین
 و افاضت نصیر زنه شوله حضور انیدی که بودار
 نایب اید رحمت سرای و رحمت بر آید انشا الباقی
 اول بلاء خیر رحمت بحر و رحمت افزای ز غم و غم
 معجوز شهادت پیوند و مشهور و لا معفور

محمد نام و محمد مانند ناسخ کمال الله فی علی عین
 نرفد و فی روضه الرضوان زنده من اعظم
 مدار و میرت و در آری زنده بنا الیه که فیوض
 خیرات عظیمه و محمود و جنت عظیمه ایل
 مقرر و فقر و مقام علم و فضل اولوب بر
 وجه و حیه و نفع بلیه ایل بومعنه عاریه ده بر
 صدق جاریه اولکه موابد لایزال استخاری
 و عواید ایم الاستخاری ایل اعانه اولقان
 افاده و استفاد و علو عقلیه و تعلیه و افاضه

و استقامت و فوئ اعلیه و فوئیه ناک افکار و
 اطراف استخاری و اصناف و اکامه انتشار
 صلیحه و در کار نایب اید ز سر آمد یاد کار قاله
 و خلیف الله و طالب الرحمن و ربه و رضاء
 اولد و عی سبیدن دقایق اعمال و در و این افعاله
 بخت اولوب ان الشیاء فی غیر الشیاء
 موجبیه بوجت سینه البیان سبب حیاتیات
 و وسیله حیات عن الذکات بلکه واسطه رفعت
 درجات اوله پس توفیق ربانی رفیق و تبشیر

هَادِي طَرِيقًا وَوَيْسًا رَأْيِي سَاهُنَا مَطْفَرًا
 لَأَن الْمَقْرُوبَ بِالْفَوْزِ وَالظَّفَرِ فِي كُفْرٍ وَسَفَرٍ
 وَمَصُونًا بِكَافِرٍ وَسَفَرٍ سَيِّدًا بِمُجِيرٍ وَالْبَشَرِ
 جُفَى تَلَرَى مَوِي إِلَيْهِ شَهَادَةُ مَلَكٍ مَنظَرٍ جَعَلَ اللَّهُ
 لَهُ الْخَلْقَةَ حَيْرًا مَقْرُوبًا وَمَقْعِدًا صَدَقَ الشَّهَادَةُ
 مَعْصُومًا فَلَيْسَ بِعَبْرَى أَرْزِيهِ أَوْلَانُ هَبْهُ مَضْلَعَهُ
 وَكَبْدُ مَصْنَعِهِ جَحْلِينَ رَدَّ أَمْرًا مَنُورًا كَمَا جَامِعُ بَيْعٍ
 زَيْبُورٍ وَوَيْسًا طَانُورٍ وَوَلِي عَالَمٍ طَانُ
 وَتَارِيزُورٍ وَمَرْسِي تَنْسِبُ الْأَنْظَامِ وَالْإِتْقَانِ

سحره و... و... و...

وَجَاهٍ أَهْلَ نَظَرٍ قَرِينَةٍ عَلَى الْأَطْلَاقِ مَعْدُومٍ الْبَطَرِ
 وَنَادِرَةٍ أَفَاقٍ قَامَ أَجَاسِي بِجَاسِي جَامِعٍ وَجَاهٍ
 لَمَسَ الْبَشَرِ عَلَى النُّقُوتِ وَنَلَسَ جَائِزُ صُنُوفٍ
 بِدَائِعِ صَنَائِعِ إِلَيْهِ مَبْلُورٍ وَصُنُوفِهِ جُنُودُ مَلَكٍ
 أَوْلُو تَرْجُو سَيْفٌ وَتَحِي صَفَاحِي وَرَجَتْ تَارِ
 دَرُودِي وَارِي بَرْكَارٍ وَكَانَ نِكَازُ دَرُودِ جَرِي كَلَّةٍ
 صَرَحَ مَرْدُودِي وَبَرِي وَجَرِي كَانَهُ مَنْ لَوْ وَرَبْرَجَةٍ
 دِي شَبَهَةِ شَبِيهِ بِيَدِ الْمَعْمُورِ وَبَرِي بِنَارِ لَوْ
 نَوْرٍ عَلَى نَوْرٍ فَتَنِي لَوِي لِكَا لِي لَوِي رَشْتَنَدَن

وَأَيَّامُنَ نَظَرًا بَانَدَ مَبْلُورٍ وَرَشْتَنَدَن عَالَمٍ عِلْمٍ
 أَوْلُوغِي مَعْلُومٍ وَجِهَانَدَ جَمِيعٍ جِهَانَدَ أَهْلٍ
 نَظَرُ طَرِيقَةٍ تَضِيرِي مَعْدُومٍ وَبِالْجَاهِ جَاهِ أَضَاعِي
 مَقْبُولٍ وَجُفَى تَحِي جَلَّ وَعَالَمُ تَحِي مِنْ مَوَالِقُوتٍ
 صَدِيقِي نَيْتٍ وَصَفَاءِ طَوَيْتَ إِلَيْهِ بِنَا إِلْيُورٍ مُؤْمِنِي
 مُؤْمِنَاتٍ وَنَسِيلِي وَمُسْلِمَانَدَن كَافَّةً أَهْلًا طَاعَاتِهِ
 وَعَامَّةً أَنْبَاءِ عِبَادَتِهِ وَفَتَى أَيْلَدِي وَاعْتَدَاءِ عِلْمِهِ
 دِينِ الْإِسْلَامِ وَأَعْيَاءِ بَشَانِ الْعِلَاءِ الْأَعْلَامِ
 جَامِعٍ مِنْ بَوْرٍ لَجَرِي بِرُؤُوسِهِ مُتَصِلُ بِرُؤُوسِ الْبَحْثَةِ وَ

سحره و... و... و...

تَنَالَهُ وَبَاعَةً مَدِيحَةٍ وَتَنَالَهُ مَدْرَسَةُ مُوسِيَةِ الْبَنَاتِ
 كِهْ إَعْدَادُ عُرَاقَاتِ خُلْدِ بَرِيدِهِ مِثْلُ ثَمَانِيَةٍ وَأَعْدَادُ
 حُجَلَاتِ جَنَّتِ آيِينَ دِهْ ضَعِيفُ ثَمَانِيَةٍ دُرُوشَا أَيْلُودُ
 أَفَادَهُ وَاسْتَفَادَهُ مَعْفُولٌ وَمَسْئُولٌ مَلِكُ سَيِّدَتِهِ
 مَالِكُ وَأَفَاضَهُ وَاسْتَفَاضَهُ فَوْعُ وَأَصُولُ لَيْتَ
 مَسْئَلَتِهِ سَالِكُ أَوْلَانُ بَرِيدِ نَشْرَ عَالَمِ أَوْعَامِلِ
 وَطَلَبَتُهُ عَلَمُهُ كِهْ هَرِي صَالِحُ وَقَالِ أَوْلَاهُ وَقَفَلَتُهُ
 جَامِعُ سَالِفِ الشُّفَرِ لَأَن الْجَامِعَ الْأَهْلَ الذِّكْرَ وَالْأُنْثَى
 جَوَانِدُهُ مِنْ بَنَاتِ مَوُفُورَةٍ بِهْ بِمُجْتَوَى وَبَحْثَتُهُ كِهْ

سحره و... و... و...

مَحْصُورُهُ إِلَيْهِ مُنْطَوًى بِعِمَارَتِ عَدِيمِ الْعَيْلِ
 وَمَبَافِي خَيْرِ بَدِيعِ الْبَيْلِ كَهَيْكَلِ زَيْدِ مَسِيحِ الزَّيْلِ
 وَمَا كَلَّ مَسِيحُ الْمَنَارِجِ وَمُطِيعُ كَثِيرِ الْوَالِدِ وَخَيْرُ
 عَظَمِ الْعَوَالِدِ وَصَكْرُ بَابِ الْخَنَاءِ رَفِيعَةُ الْقِيَابِ
 وَمُسْتَقْدَامُ أَهْلِ حَرَمِ مَيْمُونِ سَرَفِيْنَ بَحْرِيْنَ بِنَاؤُ الْوَلَدِ
 تَابِخَانُهُ مَسِيحُ الْمَائِثِ وَزَيْنَابُ كَثِيرِ النُّوَالِ وَالْخَوْرُوسِ
 النُّوَالِ وَكَيْفُ مَحْطَبِ بَدِيعِ النُّوَالِ وَسَيَارُ لَوْلَاهُ
 وَلَوْ كَيْفُ وَبِأَيِّ مَرَامٍ وَمَرَامُ مَشْهُدٍ بِبَابِ رُفِيعِ
 جَهْدِ الْإِتْمَامِ وَمُتَبَيِّنَةُ سُبُحَةِ الْإِتْمَامِ وَفَرَقَةُ وَتَأْكُلُ

وَزَمْرَةُ غُرَابٍ وَخَيْطِ حُجْرٍ وَخُصَامِ وَسَيَارُوسِ الْفَيْلِ
 كُلُّ مَنْ كَانَ مِنْ أَيْبَلَةٍ وَوَكَّانٍ وَقَفَّ الْبَلَدِ
 هَرَبِيْنِيَّةُ بَوَائِبِهِ مِنْ بَوْرِهِ وَمُسْتَلَاتِ عِمَارَةٍ
 مَذْكُورَةٍ دَنُورِ دَاوُدَ إِيْلَامِ جَالِ أَرَامِيْ مُتَعَلِّقِ
 وَكَيْتِ وَكَيْتِيْنِهِ مُقَرَّدِ وَجَهْمِ إِيْلَامِ طَرَفِيْنِ
 فَمَا بُوَيْعُ مَحْطَبِ أَوْلَدِهِ لَصُكْرِهِ أَوْلَجِيْنِ كَهَيْكَلِ
 أُمُورِ سَرِيعِهِ وَجَهْلِهِ عَنْوَرِ دِيْنِيَّةِ ذَاتِ سَرَفِ لَنْدَانِ
 صَحِيحُ وَفَيْدِ الْبَلَدِ وَفَقَا صَحِيحِ سَرِيعِ وَجَدِيْنِ لَحِيْ
 مَرْغَبِ مُوَالِدِ الْوَالِدِ إِيْلَامِ سَرِيعِ وَجَدِيْنِ لَحِيْ

الشَّرَاطِطِ وَالضُّوَابِطِ وَالْأَرْكَانِ خَالِيَا عَنْ جَلَامِيْرِ
 التَّوَلُّفِضِ وَالْمَدَاحِضِ وَالْبَطْلَانِ مَقْرُونَا بِنَسِيْلِمِ
 مَا زَمَّ بِنَسِيْلِمِهِ إِلَى مَنْ لَهُ الشَّامُ شَرْعًا وَالْحَرَمُ مَائِيْلَةً
 أَصْلًا وَفَرْعًا بِنَسِيْلِمًا وَاجْرَاءَ سَرِيعِيْنِ مَرْغَبِيْنِ وَنِ
 الْوَالِدِ وَالْمَدَافِعِ عَرَبِيْنِ بِبَابِ دَرْكَ الْوَالِدِ أَوْلَدِ الْوَالِدِ
 مَسْطُورُهُ نَكْلُ صَالِحٍ وَمَصَارِفِيْ وَمُنِيَّاتِ مَسْغُورُهُ
 مَوَاجِبِ وَظَلَمِيْنَ بَحْرِيْنِ صَدْرِيْكَ تَابِ مَسِيْفِ
 نَسِيْتِ أَنْتَ مَائِيْ بِنَسِيْلِهِ مَشْرِقِيْ وَدِيَا حَبْلُ خَطَائِيْرِ
 شَرَفِ نَائِمِ مَائِيْ بِنَسِيْلِهِ بِرُشْدِيْ وَأَوْلَدِ خَلِيفَةِ كَرْدِيْ

وَسَيَارِ لُطْفِ بَرْدِيْ وَدَكَارِ حَضَرِ تَحْدَاوَنِيْكَ كَرِيْمِيْ
 مَدَاوَلِ لَذَالِ الْفَالِكِ لَدُنْكَ أَوْلَدِ رَاغِيْ وَفِيْ مَرَادِيْ
 فِيْ جَمِيْعِ الْأَدْوَارِ جَانِبِيْنِ تَمَامِ صُرْفَاتِ وَبَرَعَاتِ
 وَجَمْعِ مَبْرُكَاتِ وَصَدَقَاتِ مَحْجُوزِ شَرْعِ مَطْهَرِيْ
 إِلَيْهِ جَائِيْ وَتَقْوِيْ بِيْنِ مَوْرُصِ طَقْوِيْ جَائِيْ
 أَوْلَدِ غَوْجِ الْوَالِدِ وَقَفَّ وَنَسِيْلِ وَفِيْ جَمِيْلِ وَنَسِيْلِ
 نَسِيْلِ إِلَيْهِ الْبَلَدِ وَفَقَا صَحِيحِ سَرِيعِ وَجَدِيْنِ لَحِيْ
 نَسِيْلِ عَلِيْ بْنِ الشَّرِيعِ الشَّرِيفِ صُرْفَاتِ إِلَيْهِ جَائِيْ
 تَمْلِكُنْ مُنْدَلِجِ وَعَلَى سَقِ الْبَلَدِ الْخَيْرِ صُرْفَاتِ إِلَيْهِ

بِحَازَةِ نَفْسِهِ مُنْبَغِ وَأُولَانِ فَرَعُ صِيَاغٍ وَأَمَّا كَيْ
خَالِيَةٍ عَنْ شَايَةِ الْإِسْتِثْنَاءِ وَالْإِسْتِثْنَاءِ وَخَاوِيَةٍ
عَنْ شَايَةِ الْإِسْتِثْنَاءِ وَالْإِسْتِثْنَاءِ عَلَى خَالِيَةِ الْإِسْتِثْنَاءِ
وَالْأَنْوَاعِ وَالْأَنْوَاعِ وَتَبَايُنِ الْتَبَايُنِ وَالْغُوتِ
وَالْأَوْصَافِ وَأُولَانِ مَلَا مَوْفُوهٍ وَمَوْفُوهَاتِ
مَوْصُوفَةٍ أَوْجَ قِيَمَةٍ مُنْتَسِمَةٍ وَمَنْ قِيَمَةٍ مُنْتَسِمَةٍ
مُنْتَسِمَةٍ وَلَوْ بَوَكِبَ سَامِيٍّ دَهْمُ تَسْمٍ دَرْ قِيَمَةٍ
رُومِ إِلَى جَانِبَيْنِ وَاقِعِ أُولَانِ أَمَّا مَعْنِيَةٍ
وَعَقَارَاتِ مَعْنِيَةٍ دَرْ قِيَمَةٍ جَرِيرَةٍ شَهْرَةٍ وَجَرِيرَةٍ

أُولَانِ قِيَمَةٍ مَعْنِيَةٍ دَرْ قِيَمَةٍ أَمَّا مَعْنِيَةٍ
وَاقِعِ أُولَانِ أَمَّا مَعْنِيَةٍ وَصِيَاغٍ مُسْطَرٍّ دَرْ
أَمَّا مَعْنِيَةٍ أُولَانِ رُومِ إِلَى جَانِبَيْنِ وَاقِعِ أُولَانِ
أَمَّا مَعْنِيَةٍ وَعَقَارَاتِ مَعْنِيَةٍ دَرْ قِيَمَةٍ
أَمَّا مَعْنِيَةٍ مَلَا مَوْفُوهٍ وَمَوْفُوهَاتِ
أَمَّا مَعْنِيَةٍ وَلَوْ بَوَكِبَ سَامِيٍّ دَهْمُ تَسْمٍ دَرْ قِيَمَةٍ
رُومِ إِلَى جَانِبَيْنِ وَاقِعِ أُولَانِ أَمَّا مَعْنِيَةٍ
وَعَقَارَاتِ مَعْنِيَةٍ دَرْ قِيَمَةٍ جَرِيرَةٍ شَهْرَةٍ وَجَرِيرَةٍ

عَلَى شَانِ وَشَاهِنِ أَيْ كَيْ تَبَايُنِ سِلْمَانِ زَمَانِ
ظِلِّ طَبِيلِ رَحْمَنِ تَقَبَّلَ اللَّهُ جَمِيعَ خَيْرَاتِهِ وَضَاعَتِ
ثَوَابُ مَبْرَأَةٍ وَأَجْرُ حَسَنَاتِهِ جَضْرُ تَرَى قَبْلِي دَنْ
بِنَا أُولَانِ بَانْخَانَهُ دَكَاوِي دَرْ كَيْ
مَوْقِعِيْنَهُ مَعْلُومٍ وَمَعْنِيَةٍ وَجَلُودِ نَامَةٍ دَهْمُ جَلُودِ
تَقْصِيلِيْلِهِ وَجِهَهُ مَشْرُوعِ أَرْزُهُ مَشْرُوعِ وَمَعْنِيَةٍ دَرْ
بِحَسْبِ الْحَقِيقِ وَالْوَرْدِ وَنَدَامِ الْجَلُودِ وَالْمَرَامِ
وَأَمَّا قَاضِيْلِيْلَهُ قَضِيْلِيْلَهُ قَضِيْلِيْلَهُ قَضِيْلِيْلَهُ
عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْبَارِي جَلَالُهُ قَاسِمِ رَأْسَانِهِ

وَاقِعِ أُولَانِ حُضْنَهُ حَامٍ دَرْ كَيْ مَوْقِعِيْنَهُ مَعْنِيَةٍ رُومِ
مَعْرُوفِ أُولَانِ شَيْئَانِ شَيْئَانِ شَيْئَانِ شَيْئَانِ
تَمَامِ دَرْ قِيَمَةٍ قَضِيْلِيْلَهُ مَزْجُودِ كَوْجَلِ بِحَسْبِ
نَامِ قَضِيْلِيْلَهُ دَهْمُ كَجَامِ دَرْ كَيْ مَوْقِعِيْنَهُ شَيْئَانِ
تَامِ أُولَانِ مَعْلُومِ أَمَّا دَرْ جَمِيعِ وَاقِعِ وَضَاعَتِ
وَلَوْ لَحِيٍّ وَمَشْنُونَاتِ إِلَيْهِ قَضِيْلِيْلَهُ مَزْجُودِ
كَأَنَّ حَانَهُ نَامِ قَوْنِيْلَهُ أَلَا كَوْزِ دَرْ كَيْ بِحَسْبِ
بَرْزِ دَرْ كَيْ جَلُودِ جَلُودِ نَامَةٍ دَهْمُ مَعْنِيَةٍ دَرْ
بِحَسْبِ الْأَلَاتِ وَالْأَدَوَاتِ وَالْإِجَارِ وَالْإِجَارِ

وَجَاءَ الشَّيْبُ وَسَيَّرَ مَالَهُ الْأَصْفَاءَ وَالْأَشْيَابَ
 قَرِيْبَهُ مَزْبُورَهُ سَوْدَهُ دَرْدَهُ بِمَكَّةَ مَشْهُورَهُ
 قَرِيْبَهُ أَوْلَانِ نَهْرَ زَرْقَهُ دَارَ وَتَقِفَ وَاجِدَهُ
 الْبَيْنَ وَاقِعَ الْكَوْزِ دَرْمَنَ دَرَكَهُ مَوْقِعَهُ جُلُودَهُ
 أَرْبَعَهُ سَيِّمَتَارَهُ وَحَقُوقَ بِلَا مَنَافِعَ وَلَا مَنَافِعَ يُعِيْنَهُ
 بِحُلَّةِ الْجُلُودِ وَالْحَقُوقِ سَوَاءَ تَقَلَّتْ بِهِ بِالْأَمَالَةِ أَوْ
 بِالْحَقُوقِ مِنَ الْجُلُودِ وَالْمَحْنِ وَمَطْرَجَ الدِّقِّ وَالْأَجْمِ
 وَالْخَتَابِ وَسَيَّرَ الْأَكْلَ وَالْأَدْوَاتِ وَالْأَشْيَابِ
 قَرِيْبَهُ مَزْبُورَهُ أَوْلَانِ زَهْرِيْمَةَ أَشْرَافِهِ

دَرِيْبَهُ مَعْرُوفَ سَرِيْبِهِ رَفِيعَ الْبَيْنَانِ وَارْتَبِعَهُ
 عَظِيْمَةَ الْحِطَانِ دَرْدَهُ الْبَحْدَ أَوْلَانِ شَيْءَ جَارِي
 وَسَيَّرَ تَوَاجِعَ لَارِمَ الْأَشْتِمَارِي وَبَاقِي لَوَاحِقِ
 دَائِمَ الْأَشْتِمَارِي إِلَيْهِ كَمَا مَوْقِعُهُ جُلُودِي مَعْلُومُ
 وَحَقُوقِي كَمَا مَتَابِرِي حُجْرُومُ أَوْلَانِ بَحْدِي دَرْدَهُ
 وَتَوْصِيْفِي مَسْتَعْيِرِي دَرْدَهُ قَرِيْبَهُ مَسْطُورَهُ
 أَوْلَانِ الْكَفْطَةِ بَسْتَانِي دَرَكَهُ بَرِيْبِي مَذْكُورِي
 مُتَّصِلَ بَرِيْبِي لَدُنْ مَقْصُودِي وَهَرِيْبِي بِرِيْبِي
 مُتَّصِلَ وَمُتَّصِلَ دَرْدَهُ مَوْقِعُهُ مَعْلُومُ وَمَتَابِرِي

وَجُلُودِي وَحَقُوقِي مَتَابِرِي الْمَتَابِرِي دَرْدَهُ مَعْرُوفِي
 قَرِيْبَهُ بِيْرَكَ دَرْدَهُ دَرَكَهُ جُلُودِي نَامَهُ دَرْدَهُ جُلُودِي نَامَهُ
 مَسْطُورِي وَرَمَائِي وَمَرَاتِي وَجِهِي وَجِهِي سَائِي وَبَحْجِي
 نَبِيْبِي نَائِي إِلَيْهِ مَسْطُورِي دَرْدَهُ جَمْعُ جُلُودِي وَحَقُوقِي
 وَطَرَاتِي وَسَوَارِي وَمَوَاضِعِي وَمَزَارِي وَلَوَاحِقِي
 تَوَاجِعِي إِلَيْهِ هَمَانِي كَمَا يَرِيْبِي رَابِعِي دَرْدَهُ غَيْرِي كَمَا
 أَكْرَجِي قَرِيْبَهُ مَسْطُورِي سَنُورِي وَاقِعِي وَهَرِيْبِي مَوْقِعِي
 مَشْهُورِي وَمَوْقِعِي أَشْتَبَاهْدَنِي دَرْدَهُ
 أَمَّا وَقَعْدَهُ دَاخِلَ أَوْلِيْبِي مَشَارِكِي بِأَدْنَى سَيْلَانِي

نَامُ وَبَسْكَدَرِي مَقَامِي وَشَهْدَتِي أَصْفِي وَزَيْبِي
 رَسْمِي غَلَامِي خَلَالِي نَبِيْبِي لَطِيْفِي طَلِيْبِي الْطَالِي إِلَيْ
 قِيَامِي الشَّاعِرِي وَسَيَّاعِي الْقِيَامِي جَسْرِي نَبِيْبِي
 مَلِكِيْنَدِي أَشْتَوَانِي وَمَا لِيْنَدِي مَقَرُّ الْأَشْتِمَارِي
 وَلِيْبِي حَاصِلِي فَاضِلِيْنَدِي أَوْلَانِ قَرِيْبِي صَارِي عَلِي
 وَقَرِيْبِي أَوْ رَمَائِي وَقَرِيْبِي أَوْ غَوْرِي وَقَرِيْبِي لَيْسِي لَحِي
 نَامُ دَرْدِي بِأَرِيْبِي قَرِيْبِي دَرَكِهِ هَرِيْبِي جُلُودِي أَرْبَعِي
 جُلُودِي نَامَهُ تَقْصِيْلِي أَصِيْلِي إِلَيْهِ مَذْكُورِي وَتَكْمِيْلِي
 جَمِيْلِي إِلَيْهِ مَزْبُورِي جَمِيْعِي وَاقِعِي وَلَوَاحِقِي وَمَرَاتِي

[Faint handwritten notes, possibly bleed-through from the reverse side.]

كَلَامُهُ دَهْ حُدُودِ اَرْبَعَةَ سَمْعٍ رَيْنِكَ وَفِيهِ
مُحَرَّرًا زَرْهَ مَطَرٌ وَحُفُوٌّ فَجْجٌ يَكْبَهُ مَقَرَّ زَرْهَ
عَبْرَةً زَرْهَ مَطَرٌ وَحُفُوٌّ فَجْجٌ يَكْبَهُ مَقَرَّ زَرْهَ
الْوَلِيُّ وَالسُّنُوبُ الْمَقْبُولُ وَالْإِنْتَالُ
سَمْعٌ سَوَاءٌ بِالْبَغْيَةِ أَصْلُهُ وَفِيهِ دُرٌّ وَفِيهِ
فِيهِ طَاهِرٌ فِيهِ وَفِيهِ سَقْفٌ وَاجِدُ السَّمْعِ وَفِيهِ
زَرْهَ دُرٍّ مَن دُرٍّ مَقْبُولٌ عَائِلٌ مَعْلُومٌ وَفِيهِ
مَعْنَى دُرٍّ مَعْنَى السُّنُوبِ وَفِيهِ مَقْبُولٌ وَفِيهِ
مَعْنَى سَمْعٍ

وَقَدْ كَانَ بَعْلُ وَفْقَةٍ لِكُلِّ وَفْقَةٍ إِسْلَاحِي وَفْقَةٍ
حَارِلِي وَفْقَةٍ تَارِي وَفْقَةٍ أَمِلِي وَفْقَةٍ مُرَاجِي
وَمَرْزَةٍ تَارِي وَمَرْزَةٍ بُدَلَتِ لَهَا مَوْسِرٌ بَارِي
وَقَدْ أَلِيَهُ الْوَأَكْبَرُ مَرْزَةٍ مَرْزَةٍ بِلْ جُلُودِي عَلَى
جِلْدِ جُلُودِ مَاهٍ بِيَانِ رُكْبَتَيْهِ أَلِيَهُ عِيَانِ
بِحَسْبِ الْحَقِّ وَالْجُلُودِ سَوَاءٌ كَانَ مَعْلُودًا أَوْ
غَيْرَ مَعْلُودٍ مِمَّا تَقِلُّ التَّلِيكَ وَالْمَلَا وَتَلْدُ الْوَأَكْبَرُ
يُذَكِّرُ فِي الصَّلَاةِ التَّنَافُؤَ بِمَا كَانَ قَنَاسَةً
أُولَانِ فَرِيَّةً يَذَرُ وَفْقَةٍ تَوَسُّلِي دِيكَةً مَعْرُوفَةً

اَلِیَّ بِاَرَفٍ رَبِّهِ دُرِّ کِهَرِ بِرِی مُوَعِنْدُنْ مُنَاوَمُوهُنْ
بَلَشَنْ وَاَلَرِیْبَهْ وَاَلَمِیْرَهْ دُرِّ وَاَلْخُذْ نَامَهْ دَهْ
تَقْصِیصَاتِ نَامَهْ اِلَهْ جُلُوْدُ اَرْبَعَهْ اِیْرِ مُفْضَلْ وَا
اِفْتِیَاذُ رُوْعِیْتِ اَعَاثِنْ عَصَلْ دُرِّ وَاَقْطَاعُ وِیْرَهْ
قَوْنَهْ مَوْسُی اَشْقَوْ وُقُوْنَهْ جَاوِشْ وُقُوْنَهْ بِیْرَاکْ
قُوْرْتِشْ وُقُوْنَهْ کُوْجَانْ قُوْرْتِشْ وُقُوْنَهْ مَزِیْدْ وُقُوْنَهْ
کُوْکُ دِهْ دِیْمَکْ مَعْرُوفْ اَلْاَسَاوْ وُقُوْنَهْ اِلَهْ کِیْ پَرِی
مُرَادْ لُوْا مَرْمَزْ رَعَهْ دُرِّ کِهَرِ بِرِی سِنْدِکْ اَلِیَّ حَافْ
اَرْبَعَهْ تِیْ جُلُوْدُ نَامَهْ دَهْ بِرُوْحَهْ مَوْحَهْ اِلَهْ حَزْزْ

وَحِينَ يَرْجِعُ إِلَيْهِ غَيْرُ مُكَرَّرٍ ذِكْرُكَ شَائِبَةً شَبْهَةً دُرِّ عَمَّادٍ
 وَسُوءُ رَيْبٍ دَنِّ رِيٍّ ذُرِّ وَاصِبٍ أَلْهَافٍ فَضَائِلٍ أُولَا
 قُرْبَةٍ بَارِعَةٍ وَقُرْبَةٍ سَقِيٍّ نَامٍ إِلَى بَارَةٍ قُرْبَةٍ دُرِّ جِلْدٍ
 نَامَةٍ دَهْرِ بَرِّكَ جِلْدٍ كَمَا يَنْفَعُ مَصْرَحٍ وَيَأْتِي
 مَصْرَفٍ صِرَاحٍ إِلَيْهِ مَوْضِعٌ دُرِّ مَصْرَفٍ فَضَائِلٍ
 قُرْبَةٍ خَاصِ كَوُوفٍ قُرْبَةٍ سَاوِرٍ لَوْ قُرْبَةٍ صَارِي يَزُوفٍ
 يَكْبَحُ وَقُرْبَةٍ أَوْعُزٍ خَائِلٍ وَقُرْبَةٍ كُوسَةٍ أَوْحَدٍ لَوْ قُرْبَةٍ
 دَرِي أَيْلَاسٍ لَوْ قُرْبَةٍ فَيُولُو قُرْبَةٍ نَارًا لَسَمَدٍ لَوْ نَامٍ دُرِّ
 دَلِيٍّ مِجَالٍ وَقُرْبَةٍ لَوْلِيٍّ وَقُرْبَةٍ عِلْدَارٍ لَوْ قُرْبَةٍ

أُولُو قُرْبَةٍ حَاجِسٍ وَقُرْبَةٍ لَوْلِيٍّ أَلَا قُرْبَةٍ حَيْرٍ أَلِيٍّ
 وَقُرْبَةٍ صِرَاحٍ أُولَا بَرِّكَ دِيمِكَلَهْ مَعْرُوفٍ أُولَا بَرِّكَ سَارَةٍ
 قُرْبَةٍ أَيْلَهْ يَدِي بَارَةٍ جَفَتِكَ أَلَا كِبَارٍ نَامٍ بِلَكٍ بَشِيرٍ
 دُرِّ مَقْدَارِي بَرِّكَ بَرِّكَ بَرِّكَ بَرِّكَ هَرِّ بَرِّكَ جِلْدٍ
 مَعَارِزٍ دُرِّ وَجِدٍ دَامَةٍ دَهْرِ بَرِّكَ أَلَا دُرِّ قُرْبَةٍ نَامٍ
 وَجَفَتِكَ لَرِّ دُرِّ وَجَرِّ لَرِّ جِلْدٍ جِلْدٍ لَرِّ لَرِّ لَرِّ لَرِّ
 كَلَّ بَرِّكَ وَهَلَّتْ بَرِّكَ بَرِّكَ بَرِّكَ بَرِّكَ بَرِّكَ بَرِّكَ بَرِّكَ
 وَقُرْبَةٍ نَامٍ بَرِّكَ بَرِّكَ بَرِّكَ بَرِّكَ بَرِّكَ بَرِّكَ بَرِّكَ
 وَقُرْبَةٍ بَارِئِينَ نَامٍ أُولَا بَرِّكَ قُرْبَةٍ دُرِّ حُرِّ دَامَةٍ

هَرِّ بَرِّكَ كَافَةٍ جِلْدٍ دُرِّ مَعْنٍ وَصَامَةٍ جِلْدٍ مَعْنٍ
 بِجِلْدَةٍ الْمَرَامِ وَالْمَرَامِ وَجَمِيعِ الطَّرِيقِ وَاللَّوْحِ
 مِنَ اللَّيْلِ وَالْأَعْوَادِ وَالْعِيُونِ وَالْأَهَارِ
 وَالشُّهُورِ وَالْجِبَالِ وَسَائِرِ بَارِكَةِ النُّفْلِ وَالْإِنْقَالِ
 سَوَاءً بِالتَّبَعِيَّةِ أَوْ بِالْإِسْتِقْلَالِ وَالْفَائِدَةِ
 جَزَائِرٍ مَشْهُورَةٍ أُولَا نَمَاءٍ قُرْبَةٍ مَعْمُورَةٍ أَيْلَهْ
 بُوْدُوكَ وَسَبْهٍ وَجِيهٍ أُرْدَهْ تَقْصِيلٍ وَنَهْجٍ نَبِيهٍ أُرْدَهْ
 تَكْمِيلٍ أُولُو زَمَلٍ مَعْلَمَةٍ دَنِّ جَرِّ مَرَمَرَةٍ
 دِيمِكَلَهْ مَعْرُوفٍ جَرِّ دُرِّ بَرِّكَ أُولَا قُرْبَةٍ رَعُونِ

وَقُرْبَةٍ عَلِيٍّ وَقُرْبَةٍ غَمِيٍّ نَامَةٍ وَقُرْبَةٍ مِلَاطِيَهْ وَقُرْبَةٍ
 تَنَزَّاعِيَهْ وَقُرْبَةٍ أَفْزُونٍ وَقُرْبَةٍ رَوَاجٍ وَقُرْبَةٍ قَلْبِي
 وَقُرْبَةٍ بَرِّكَ سَيُونَامٍ طُفُوزٍ بَارَةٍ قُرْبَةٍ لَرِّ أَيْلَهْ هَرِّ
 مَوْفَعِيَهْ عَائِلَهْ مَعْرُوفٍ وَمَوْضِعِيَهْ نَهَائِيَهْ
 مَعْرُوفِيَهْ أَيْلَهْ مَوْصُوفٍ أُولَا بَرِّكَ بَرِّكَ بَرِّكَ
 وَتَوْصِيَهْ عَيْدٍ الْإِحْتِيَاجِ دُرِّ وَطَرِيقِ وَطَرِيقِ طَلِيقِ
 دِيمِكَلَهْ مَشْهُورَةٍ جَرِّ دُرِّ بَرِّكَ أُولَا قُرْبَةٍ عَنُورِي
 وَقُرْبَةٍ يَدِ لَوْ قُرْبَةٍ بُلْعَاَزٍ وَقُرْبَةٍ اِسْتَمُوا وَقُرْبَةٍ
 حَوْلِيَهْ نَامٍ بَرِّكَ بَرِّكَ بَرِّكَ بَرِّكَ بَرِّكَ بَرِّكَ بَرِّكَ

وهری بنیاد استیاز جدوری مجرم اولمغین عنی
تجدید و توصیفدن و مستغنی فیصل و تعزیددن
و قیچی جریه عرب دیکله معروف جریه در ایچین
اولان قریه عرب و قریه افوشا نام اکی قریه ایله که هن
برینک توری آخر دن متاز و جدوری متعین
الاستیاز در و قیچی جریه میر علی در ایچین اولان
قریه مدلولو و قریه از نو د و قریه خضر الباشا نام اوج
پاره قریه ایله که هریری موقعین معروف و مشهور
بین الناس و عاتق شهزاده نعلیم الاستیاز و قریه

الاستیاز در و قیچی جریه قوبالی در ایچین اولان
قریه قوبالی نام قریه ایله که استیازی عاتق و ایلی
نهادینه اولمغین الباشا سید سعید و مستغنی عین
الباید در و قیچی جریه قیوطا غی دیکله معروف
جریه در ایچین اولان قریه هرک و قریه در اعون
و قریه وانی و قریه رودیه و قریه برمه و قریه
قنقل و قریه شاهین برعوش و قریه نورجه برعوش
و قریه اوکلیت و قریه قوملی و قریه میکانیه و قریه
مشهدلو و قریه عونی نام اوج اوج پاره قریه ایله که

هری بنیاد موقعین عاتق استیاز و نهایت استیازی
الباید تجدید دن استغنی محقق و توصیفه
علمه اجناسی مصدق در و قیچی جریه مدخل شرعی و
علمه ماخذ برینه لری ایله بیله هان عشر شرعی و قریه
غوشیه دن غیریکه آنک اراغی عشریه می مجرم
جنت مکان و معفور خلد استیاز سلطان ابیخا
علیه الرحمه و الرضا آنک عمارت عارسه و اوقاف
در اما بتایین حقوق شرعی و باقی مجرمه ایله
ایله خراجدن و غیردن بالکله بوکار عین انعام

و صواب انعام و خطایب سکین انعام و غیر
از حیثانده بیان اولان بوشهر آده بهشت مقام
و فردوس مقام برعوم سلطان امیر محمد حجه الله
الملك الصلک ازینده مسا اولان عمارت معموده
و مبانی خیرات موفوره نکل و قیچی در و قریه
من واقفه الخیران و ضاعف له اجور البرات
و قیچی جریه قباله هان قباله نام قریه مستیاز
و استیاز و الباشا غیر مجید و قیچی قباله نام
جریه مشهوره در ایچین اولان اوج پاره قریه

معموره ایله که قرینه رومیان و قرینه سرفیان و
قرینه قاریه در که هر ریشک موقعینده جدودی معز
و موضعینده سنوری میان اولمین تملیدی غیر لازم
و غیر لازم اولدوغنه هر اهل معرفت حاریم در و دخی
جریره برغوس در که همان برغوس نام قرینه به جوی
و دخی جریره هک بود که بود دخی همچنان همان
هک بلو نام قرینه ایله مطوی در و هر بری موقعینده
غایت تعیین ایله متعین و تعلیده علم احتیاجی
متبذیر و بجز برید کورده وقف اولان بیایه معز

اوتوز طوقه فرای معتموره و مواضع مشهوره در
تسلل الله من و افینها الحسنات المبروره الموقره
و جعل فی عادیکله الله مسایعه الموقره مشکوره
و اما فی ثلث اناطولیایند اولان
املاک مجرره و ضیاع مسطره بود که بر طریایا لویا کینه
و طریقه و صیه و صیره ایله بحر بری طاهره و لایطیری
زاهر اولندی **اول جمله** دن کیکورده واقع
اولان قرینه مال دیه و قرینه اول کلسادیمکه معروف
ای قرینه در که هر ریشک جدود نامده جدودی

قرینه نامده
زاهر طاهر

مشروح و سنوری کامل الشروح در **اول اولان**
صارت قضا شده واقع اشد کجوا نام قرینه در که کلساد
نامده منی موقعینده ممتاز و سنوری طاهره لایطیار
اولمین تجدیدی نهید و توصیفی تشید اولندی
و قضا مزورده صوصیده و عن نام نه از رنده اولان
اولیر لیکلی ایله درت مدویدی که تخم اولو طلیکلی
در که مجلده متعین الحدود و متعین الحقوق اولدوغی
احداث تجدیدی قیق و توصیفی تعلیق اولندی
و قضا نر که اولان باجیه کلشنده واقع قولانور

جنتلکی و نیکه معروف اولان جنتلک در که جدود
نامده ده کا تجدیدی ایله مجدد و تحقیق حقیق ایله
تبریفی هذا اولشد و قضا مزورده قرینه ایاست
و قرینه بالمخجلی و قرینه باجه بکار و قرینه کرکی نام
دیگر چینه و قرینه صاندی نیکه مشهوریش اید
قرینه در که هر ریشک موقعینده سنوری معلوم
و معلوم و موضعینده جدودی متاز و غیره
اول اولان مزورده قضا چشمه ده واقع اولان
اور کمر نام قرینه در که جدودی جدود نامده ده

بازور
ایست
صاهر

قضا
اولان

مُحَرَّرٌ وَسَنُورِي عَلَى التَّفْصِيلِ مُسْتَطَرٌّ وَسَيَسْتَعِينُ
لَوَاءُ مَرْبُورٍ بِكَيْ تَهْتَفِ بِأَمِ قَصَبِهِ دُرُكُهُ جُدُودُ نَامَةٍ
كَأَيْتَنِي تَجِدِي بِخَيْرٍ وَتُوصِفِي حُسْنَ تَقَرُّزِ إِلَهٍ عَزِيزٍ
أُولُ شِدَّةٍ قَضَاءُ كَسَادَةٍ أُولَانِ قَرْنَهُ طَالِبُ حَيْهَةٍ وَفَرْنَهُ
مَكْرُورٍ دَرِهِ سِي دِي كَلَهٍ مَعْرِفٍ أَكِي بَارَهُ قَرْنَهُ دُرُ
جُدُودُ نَامَةٍ دَه جُدُودُ أَرْجَاهِ لَرِي مَصْرَحٍ وَتَصْرِيحٍ
صَرِيحٍ إِلَهٍ عَالِيْدَه مَنَافِعُ أُولُ شِدَّةٍ قَضَاءُ كَرْنِ لِحَاذَةٍ
وَاقِعُ أُولَانِ قَرْنَهُ طَالِبُ حَيْهَةٍ دُرُجِدُودِي أَجْدَه أُولَانِ
قَرْنَهُ مَسْجِدُودِي وَفَرْنَهُ مَشْدَا بَا بَرِي وَفَرْنَهُ قَرْنَهُ وَفَرْنَهُ

محرر
لواء
كأيتني
أول شدة
مكرور
جودود
صريح
واقع
قوله مسجدود

يَا سُبْرِي وَفَرْنَهُ كُوكِبُهُ كَرَشَ وَفَرْنَهُ قَرْنُ بَرِ وَفَرْنَهُ
بَاغْلَا وَفَرْنَهُ سَيَرُ الدِّينِ وَفَرْنَهُ أُرُورُ دَرَهُ وَفَرْنَهُ
كُوكِبُهُ دَرَهُ نَامٍ أُولَانِ بَارَهُ قَرْنَهُ لَرِي كَهَرِي سِي كَدَ
جُدُودِي عَلَى حِلٍّ جُدُودُ نَامَةٍ دَه تَسْطِيرٍ وَسَنُورِي
وَدَاوُدَ الْتَفِيرِ وَتَفِيرِ أُولُ شِدَّةٍ وَفَرْنَهُ هَضَاءِ
مَرْبُورَةٍ وَاقِعُ أُولَانِ مَرْزَعَةٍ كُورِي دُرُكُهُ أَلَكُ
دَسِي تَجِدِي جُدُودُ نَامَةٍ دَه مَسْجُودٍ وَفَرْنَهُ رِي
تُوصِفِي مَسْطُورٍ وَغَيْرِ مَسْجُودٍ وَفَرْنَهُ أَلَا لَقَدْ
وَاقِعُ أُولَانِ قَرْنَهُ مَوْجِلِي وَفَرْنَهُ جَاكِلِي وَفَرْنَهُ

يا سبري
بأغلا
كوكبه
جودودي
وداود
مربورة
توصفي
واقع

خُورْشَه نَامٍ أَوْجُ بَارَهُ قَرْنَهُ إِلَهٍ كَالْجَنَّةِ كُورِي كَلَهٍ
مَعْرِفٍ أَوْجُ قَطْعِهِ حَقِيلُ دُرُكُهُ هَرِي سِي كَدَ جُدُودٍ
نَامَةٍ عَلَى سَبِيلِ الْإِسْتِفَادَةِ جُدُودُ أَرْجَاهِ سِي تَقْصِيرِ
لَا بِالْإِجْمَالِ أَكَالُ أُولُ شِدَّةٍ بِكَافَةِ الْبُرُودِ وَالْمَطْفُوفِ
مَا يَقِيلُ التَّمْلِيكَ وَالْمَلَكُ وَالْمَقَالُ وَالْإِسْقَالُ وَغَامَةُ
الْتَوَاجِعِ وَالْوَاوِيحِ مَا يَصْدُقُ عَلَيْهِ اَلْنَمُ اَلْمَالُ وَفَعَالُهُ
أَيَّدِي عِيْلَهُ وَاقِعُ أُولَانِ قَرْنَهُ بَا بَرِي دَرَهُ دُرُكُهُ جُدُودٍ
أَرْجَاهِ سِي جُدُودُ نَامَةٍ دَه بَرُوحِهِ سِي إِلَهٍ تَعْيِينِ
وَحُجُوفٍ لَرْمَةٍ سِي رِيحِهِ سِي إِلَهٍ تَعْيِينِ أُولُ شِدَّةٍ

خورشه
معرف
نامة
لا بالجمال
ما يقيل
التوابع
أيدي
أرجاه
وحووف

كَشَايَه شَبْهَهُ دَن مَعْرِفٍ وَتَوْبِ رِيْدِي مَرْبُورَةٍ
وَسَيَسْتَعِينُ قَضَاءُ مَرْبُورَةٍ قَرْنَهُ تَوْتُ لِمَا فِي وَفَرْنَهُ
نَا زِلِي دَرَهُ نَامٍ أَكِي بَارَهُ قَرْنَهُ دَه أَخْرَاضُ خَيْرَاتِ
أَوْ قَا فَنَدَنِ عَمْرِي مَشَارِ إِلَهٍ سُلْطَانِ سُلْطَانِ شَمُورِ
يَسْكُنُهُ سَيَاتُ وَمَوْجِي إِلَهٍ وَاقِعِهِ سِي خَيْرَاتِ
وَعَظِيمِ الْبَرَاءَةِ اَللَّهُ اَللَّهُ تَعَالَى خَيْرَاتِ اَلْحَسَنَاتِ
يَوْمَ الْإِسْقَالِ الْمَرْءُ اَلْجَنَّةِ صَدَقَاتِهِ جَسْرُ لَرِي كَدَ
يَلِكُ مَلِكُورٍ دَاخِلٍ وَجَسْرُ وَفَرْنَهُ قَالِ أُولَانِ
مَوَاضِعُ وَجَا قَالِ وَمَلِكُورٍ شَرْعِي وَمَلِكُورٍ نَدِي كَدَ

كشايه
ساستعين
نازلي
أوقافند
يسكنه
وعظيم
يوم
يلك
مواضع

شريعته أولان خراجي و تبار جقوق تا بغير التمسك و جاز
الاستخراج اى اليه **فصل** فيما يخص أولان كعبه
نام قريه دن اعلى حضرت والاميرت ولي مرتبت
و بجي حلت واقدر مشار اليه سلطان ومولى اليه
لا زالت اوصاف الخرافة الجديدة مقصورة عليه
وما برحت اضاف الخيرات الجديدة جارية بيده
جاءت بغير الشريعة الشريفة الا انزل وعلى قولك
الحرف الاخر جوده ملكيت مقرر ووقف
اولمقه قال اولان يرد **بجميع** ما لها من الحقوق

نصا
فيها

سواء تعلق بها بالامانة او بالحق من روعها
وخراجها وسائر ما اذن الشرع بانقيها والحق
وقوله يعاد وافع اولان قريه اقص زمان
وقريه شرفان نام لكي معروف ومعين قريه ذكره
جوده نام ده تفصيلات امه اليه هر ريسنا تجديد
مبين لا يرد **بجميع** الجود والحقوق والحق
والنواحي ما يقبل التملك والتملك والتملك
سواء بالذمة او بالامانة او بالتملك او الاستقلال
جعل الله تعالى هذه الاوقاف والوقوف عليها

نصا
فيها

معموله معجوره **وصار** اعمال واقفها بفضيلة
و كبر مقبولة مبرورة **بذلك**
معظم معجوره عالمه مالك **وبنت** خالصه ايله
من الاجرة سالك **وايقا** قوانين شرعية قويرة
وايقا مرايم قانون قديم ايله معبر مالك **واجراه**
قوا عدل واخسان وسوا عدا من واما ان ده مويدي
ملكك اولان مشار اليه سلطان واقف **لا زالت**
مصرفه عن سنده سنده السنية صنوف الصواف
ومصرفه سنده عنيه العلية هو العواطف والعواطف

شرط ان يدي ذكر اولان املا لموقوفه وموقوفات
موصوفة نك غلاتي قاع شرع شريف مشروط بفضيلة
ومستغلاتي قانون دين شريف مقرر بفضيلة **بجميع** اولان
اضلا عدل دن عدول **وقطعا** حقدن خروج قبول
اولمويوب وجوه وجهه جائد ايله بوظايف سنية
وسر وطش ريفي ايله بومصارف عنيه صرف
اولمكه اقاليم سبعة ده عليه الثانية **وبنت**
افلاك لتبعه ده عليه الثانية **اولان** سائق الذكر
مدرسة ميرزا مقام مولانا عظام وعظام اقامدن

بِفَضْلِكَ مَا وَعَلَيْهِ عَامِلٌ مَدْرَسٌ نَصَبَ أَوْلَاهُ لَهُ
 تَدْرِيسَ عُلُومِ دِينِيهِ • وَتَعْلِيمَ فُنُونِ عِلْمِيهِ • وَتَمْدِيدَ
 أَصُولِ وَفُرُوعِ • وَمَنَاطِئَ مَعْقُولِ وَمَشْرُوعِ •
 قَابِلِ زَهْدِ أَمٍّ وَنَهَائِ هَتَمِ أَيْلَةٍ طَرِيقِ قَادَةِ وَاسْتِفَادَةِ
 مَسْلُوكِ • وَمَسَائِلِ قَاضِيهِ وَاسْتِغَاثَةِ غَيْرِ مَرْوُوكِ •
 اِيْدُوبِ أَيْتَامِ بِطَلَبِ مَعْمُورِ • وَأَوْفَاتِ عَظِيمِ كَرَمِ
 مَعْدُودِ دَنِ • غَيْرِي بِإِلَاحِ عِلْمِي عِلْمِي • وَلَا تَسَبِّحْ
 بِحِلِّي بِتَقْطِيلِ زَمَانِ • وَتَضْمِيعِ أَوَانِ عِلْمِي • وَتَضْيِيقِ
 يَوْمِيهِ نَحْيِي إِلَى لُغْهِ أَوْلَاهُ • وَمَلْأَسِ مَدْرَسَ طَلَبِ دَائِمِ

لِمَجْزُورِ زِدْنِ إِجَادَةِ دَرَسِ مُسْتَعِدِّ يَدِهِ قَادِرِ • وَأَزَالَةِ
 شُبُهَاتِ مُسْتَفِيدِ يَدِ مَاهِرِ • صَلَاحِ نَفْسِ أَيْلَتِي •
 وَجَعْلِ عَقَادِ أَيْلَةٍ مُرْتَبِعِ • بِمُعِيدِ بَقِيَّتِي أَيْلَتِي •
 لَوَازِمِ مَعَالِمِ عَادَةِ أَقَامَتِ مَرَامِ مَعْمُورِ •
 مُعْتَادَةِ دَهْ اِسْتِقَامَتِ أَيْلَتِي • وَوَضِيقَةِ يَوْمِيهِ نَحْيِي
 بِشِ لُغْهِ أَوْلَاهُ • وَجَمَلِ بَدْوِيهِ أَوْنِ التَّغَرُّ
 مُتَعَدِّ صِلَاحِ مُسْتَفِيعِ • كِهْ اِسْتِفَادَةِ يَهْ قَابِلِ •
 اِسْتِعَاذَةِ مُتَوَعِّلِ • أَوْلَا لَطُوفِهِ وَهَرِ بِشِ لُغْهِ
 يَوْمِيهِ نَحْيِي إِلَى لُغْهِ أَوْلَاهُ • وَكَأَنَّ مُؤْمِنِ صِلَاحِ

غَيْرِ مُسْتَخِرِ أَوْلَانِ كُتِبَتْ لَهُ بِرِيَّتِي بِقَابِلِ وَرِيَّتِي
 كَسَانِ اِيْدُوبِ آدَا اِيْخْدَمْتَهُ قَامِ وَأَقَامَتِ لَوَازِمِ
 مَلَانِمْ أَوْلَاهُ فَذَنْ لَنْ جِهَتِ يَوْمِيهِ لَرِي بِكُثْرِ لُغْهِ أَوْلَاهُ
 وَمَوْفُوقَاتِ مَسْطُورِ وَمُسْتَبَاحِ مَسْفُورِ نَحْ جَمْعِ
 غَلَاتِ وَمُسْتَعْلَاقِ • وَضَبْطِ حَاصِلِ وَجْهِ حَاصِلِ
 اِيْجُونِ بِصِلَاحِ مُتَدَرِّجِ • وَأَمَاتِ وَدِيَاتِي مُتَعَيْنِ •
 صَاحِبِ فَرَاغِ اِسْتِجَابَةِ حَاجَتِهِ اَلْفَقْهِ
 وَوَرِيْمَكِهِ عَارِفِ • وَيَالِجَلَةِ جَلَلِهِ لَوَازِمِ وَمَرَامِ قَوْلِيهِ
 وَأَوْفَاتِ • تَوْفِيرِ أَوْفَاتِهِ عَجْدِ • وَتَقْطِيلِ يَوْمِ عِجَالَةِ

مُدِّ بَرَكْتِهِ مُتَوَلِّ أَوْلَاهُ • وَقَوَاعِدِ اِسْتِقَامَتِ
 اِيْلَةٍ لَوَازِمِ قَوْلِي اِتِّمَامِ • وَسَوَاحِدِ صِلَاحِ اِيْلَتِي مَرَامِ
 تَتَبُّعِهِ دَهْ اِهْتِمَامِ • اِيْدُوجِ بِطَبِيقَةِ يَوْمِيهِ نَحْيِي إِلَى لُغْهِ
 أَوْلَاهُ • وَأَمَاتِ وَدِيَاتِي مَعْمُورِ • وَصَاحِ وَصِيَّتِي
 جَزْوَ فَوْزِ • جِتَابِ وَكِتَابِ مَاهِرِ • وَتَقْطِيلِ
 اِيْجَالِ اِيْخْلَاحِ عَجْدِ • بَرَكْتِهِ كَاتِبِ اَوْلُوبِ
 حَاصِلِ وَجْهِ حَاصِلِ وَكَثَرِ • وَابْرَادِ وَمَصْرِ قَضَائِي
 قَطْمِيرِ • كِيَارِ وَجَارِحِ دَفْتَرِ لُغْتِهِ قَوْمِيهِ • أَمَّا
 طَرِيقِ حَقْدِ خُرُوجِ فَلْيَهْ وَجْهِ حَاجَتِي مُؤْمِنِ أَوْلَاهُ

وَتَقِيهِ جَمِيعَ طَعَامٍ * وَنَادِيَهُ سَيَّارُ لَوَائِمٍ كَلَامُ
وَمَطْبُخُ الْجُحْنِ بِالْإِتِّمَامِ * بِرَأْيِ مَنْ دِينَ * وَأَهْلُ بَصِيرَتِ
أُولَى شُعَيْنِ * صَاحِبُ شُدُوكِائِنَتِ * وَأَهْلُ نَجْوِ
كَفَايَتِ * وَكُلُّ خَرَجٍ أَوْ لَوْ طَبِخٍ أَوْ لَبَانٍ طَعْمِهِ
وَمَقِيمٌ وَمُسَاوَرٌ وَبِرَّيْلُ كَانِعِهِ * الْجُحْنُ الْخَافِيُّ بِرَيْحِ وَفَنَاءِ
وَأَوْنِ وَبَاحٍ وَبَالٍ * وَبَاقِي جَمِيعِ وَلَدِهِ مَعْلُومُهُ الْإِسْمَاءُ
دَنَ أَغْلَانِي شَيْخِي شَيْخِي مَعْرِتِيهِ رُخْ رُوزِي أَرْزَمُوفِ
سُطَّائِنْدَنَ هَرَكِيهِ بُولُورِيهِ صَانُونِ الْوُجُوفِ
إِلَّالَ الْفِيهِ سَيِّ وَبِرُوبِهِ هَرَجِيَّتِي دِيَامًا بَرَكْسِيهِ دَنَ كَلَامُ

وَجَا نَبِيْنِي وَعَابَتِ اِيْدُوْبَ نَهْ كَسْنَهْ نَالِجَقِي كَسُوْ
وَنَهْ اَهْلُ سُوْنِ اِيْلهِ مَوَاضِعُهُ اِيْدُوْبَ مَالِ وَفَقَهُ غَدَا
اَلِيْتهِ وَاجْرِيَتْ يَوْمِيَهْ سَيِّ بِيْشَ لَقِيَهْ اَوَّلُهُ وَاهْلُ
قَلْدَنَ بِرِصَالِجِ وَقَادِرُ مَسْتَقِيْمِ * وَكَانَتْ اَخْرَاجُ نَدَاهِ
قَائِمٌ وَمُسَيِّمٌ * وَكُلُّ خَرَجٍ بِاِنْجِيَهْ كَانَتْ اُولُوْبُ هَزْنَهْ
اَلْبُورِيْتهِ وَهَزْنَهْ وَبِرُيْلُورِيْتهِ تَفْصِيْلُهُ دَقَرُ اِيْدُوْ
خَارِجِ دَقَرُ لَسْتَهْ قَوْمِيَهْ * وَكُلُّ خَرَجِي اَلْكُورُوفِ
خَدَتْنَهْ مَسَاجِدِهِ وَمَسَاجِدِ قَلْبِهِ * وَاجْرِيَتْ يَوْمِيَهْ
بِيْشَ لَقِيَهْ اَوَّلُهُ وَاَوَّلِيْنِ نَعْرَمَعْدَ عِلْمِهِمْ صَالِحٌ وَقَادِ

اَلِيْلهِ مَعْرِفُفِ * وَمَوْثُوفُفِ اِيْذَا رُوكَا رُوكَا اَوَّلُوْلِيْلهِ
مَوْصُوفِ * جَابِلِيْتهِ لَاقِنْ وَسَرَاوَا * وَتَحْصِيْلُ
صَبْطُهُ صَاحِبِ قَدَارِ * كَسْنَهْ اَلْمَوْوَدِ مَعْرِتِيَهْ
جَابِلُ اُولُوْبُ رِيَايَا اَزْدَنَدَ اُولَانِ وَفَطْلُ جَفْوَقِ
سَرِيْجَهْ سَيِّ شَرِيْعِ قَوْمِيَهْ مَوَافِقِ * وَوُجُوْهُ مَالِيَهْ
وَمِلِيَهْ سَيِّ قَاعِدَ مَسْتَقِيْمَهْ مُطَابِقِ * وَقَتْلُوْ
وَقِيْلَهْ اَلْوُكُلُ اَصْلُ مِلِ وَبِجَا بَا وَمَسَاجِدِهِ وَمَسَاجِدِ
اَلْبُيُوتِ وَقَطْعَا اَهْلِيْ وَنَطَاوُلُ وَنَعْلُ وَنَعَاوُرِ
بَحُوْرِ قَلْبُوْبِهِ وَفَقْدُ اَلْقِيَهْ وَرَجَبِيَهْ سَيِّ كَسْنَهْ

قُوَا اِيْلهِ * وَنَهْ كَسْنَهْ دَنَ رَقْلُشَ وَرَقْلُشَ وَفَقْرُوْ
نَابِقَا اَلَا زَ * وَهَزْنَهْ تَحْصِيْلُ وَصَبْطُ اِيْدُوْبِ رِيْتهِ
سَيِّ تَاخِرُوفِي تَرَاخِيْ فِي اَلْمَالِ اَلْمُتَوَكِّلِيَهْ كَانَتْ اَوْفَاوْ
جُسُوْرِيَهْ بِالْإِتِّمَامِ وَالْكَالِ اَلْمُسْتَلِمِ اِيْدُوْبُ مَرْبُوْرُ
كَانِيَهْ مُصْقَلٌ وَمُسْتَرْوُحٌ * وَظَاهِرُ اَلتَّقْصِيْلِ وَفَقْرُ
الشَّرِيْعِ * يَزْدُوْرُهُ لَزْ وَبُولَا اَلْكَرْمِيْنِ
دَا اَلْاَسَاطِيْنَهْ قُسْطُ ظَنِيْهِ * صِيْدَتْنِ عِيْنِ اَلْاَفَاتِ
وَالْيَلِيَهْ * بِحُجْرَةِ حُجْرَةِ اَلْبَرِيْهْ دَهْ اُولَانِ اَشْخَا نَهْ
اِيْلهِ قَصْبَهْ اِيْ يُوْبُ اَهْكَارِيْ * عَلَيْهِ رَحْمَةُ اَلْمَلِكِ اَلْبَارِكِ

أولاً جملته وكما غلبته نام موضعاً أولاً ذكرنا
 جاني أولوب جرت يوميه سي أوج لفته أوله
وكان دخی لواء اید بند اولان وفاقا لفته
 البزیر **و** عقارات تالفة الشطيرة جاني أولوب
 هریرینک جرت يوميه سي بيش لفته أوله
 دخی موطا غلبه ایدینک و میخایلی قاضیلندن اولان
 موقوفات مبدنه **و** مستبانات معینده جانی اولوب
 اجرت يوميه سي درت لفته أوله **و** دخی جانی
 مذکور دن طاشان طاشی و عرب طاشی یککله

معروف الی جریه مع موره ایله قضاء بعهاده اوله
 اوقاف منقوزه الاوصافه **و** عقارات مستطوره
 الاضافه **جانی** اولوب جرت يوميه سي درت
 لفته أوله **و** دخی جریه ممره اولان قری
 جریه و صیاع مقرر به جانی اولوب جرت يوميه سي
 درت لفته أوله **و** دخی قریل طایمیکه معروف
 جریه ایله فالوده کبلور رعوش نام جریه
 و قضاء ک کبوره اولان قری مستطوره جانی
 اولوب جرت يوميه سي درت لفته أوله **و** دخی

جریه ممره اولان قری مستطوره و صیاع مضبوطه
 جانی اولوب جرت يوميه سي اوج لفته أوله
و استنبول قاضیلندن اولان موقوفات
 مرفومه و عقارات مرسومه به برینی دخی جانی
 اولوب جرت يوميه سي درت لفته أوله **و** دخی
 قاضیلندن اولان اوقاف منطوقه التاشی و قری
 منوقه التاشی به دخی برینی جانی اولوب جرت يوميه سي
 درت لفته أوله **و** قاضیلندن اولان صیاع
 معلومه مع موره **و** قری من مومه مشهوره به

دخی برینی جانی اولوب جرت يوميه سي درت لفته
 أوله **و** ایله کاحصار قاضیلندن اولان
 مازال ذکر **و** عقارات مکرر الزمه **دخی** برینی
 جانی اولوب جرت يوميه سي درت لفته أوله
و قاضیلندن اولان مستبانات مستطوره
 مجبسات مجزیه **دخی** برینی جانی اولوب جرت
 يوميه سي لفته أوله **و** قاضیلندن اولان
 قری و مزارعه **و** کبار و سایر مواضعه **دخی** برینی
 جانی اولوب جرت يوميه سي بيش لفته اوله

وَأَمَّا فَاصْلِحْتَهُ **أُولَٰان** فَرَأَى مَذْكُورًا لَنَا
وَصَيَّاح مِنْ بَوْرَا لَمْ يَكُنْ **بِرِي** خِي جَابِي **أُولُور** جَرِي
يَوْمِي سَيِ بِي لَجْه **أُولَه** **وَوُ** فضاء نور قويد
أُولَان مَوْفُوفَاتِ سَالَفَةِ الْبَيَّان **وَعَبُودَاتِ** سَالَفَةِ
الْبَيَّانَةِ **أَهْل** قَلَمِ دَنْ بَطَاهِرِ الْأَمَانَةِ **وَبَاهِرِ**
الْبَيَّانَةِ **كَمَسْنَه** جَابِي كَاتِي **أُولُور** جَرِي **يَوْمِي**
أَوْج لَجْه **أُولَه** **كَلَمَا** بُونْدَنْ غَيْرِي جَابِي **أَصْحَاب**
قَلَم **وَأَزَاب** رَقْمِ دَنْ جَابِي كَاتِي **أُولَقَه** يَارَا **وَقَدَّ**
قَام **وَأَسْتَوَار** **وَصَاح** **وَصَيَّاح** **طَاهِر** **الْأَشْدَاد**

جَابِيل جَابِي **أُولُور** غَيْرِي **مَقْدَار** **كَاتِي** **أُولُور** جَابِي
بَحْثِيل **وَجَم** **أَتَدَكِر** **كَلَمَا** **مَقْدَار** **أَيْتَه** **مَقْدَار** **أُولُور**
وَجَوِب **وَعَلَا** **دَنْ** **هَزَنَه** **أُولُور** **بِي** **وَكَيْدَنْ** **أُولُور**
وَمُتَوَلِيَه **وَقَت** **تَسْلِيم** **أُولُور** **بِي** **أَيْتَه** **وَتَسْلِيم**
وَأَصْلِيلَه **وَقَصِيلِيلَه** **بَنْدَنْ** **قَتَر** **أِيدُوب** **قَطْعَا** **الْأَرْم**
أُولَان **مَقْدُورِي** **تَسْلِيم** **أَيْتَه** **وَأَصْلِيلَه** **أُولَان**
رَقْمِي **تَسْلِيم** **أُولَه** **لَر** **وَهَر** **بِي** **أُولُور** **جَرِي**
يَوْمِي **سَيِ** **دَرْ** **لَجْه** **أُولَه** **وَوُ** **جَامِع** **بِي** **أُولُور**
جَسَنَه **أُولَان** **خَائِض** **الْحَسَنَات** **وَصَاح** **جَامِع**

مُسْتَحْتَه **أُولَان** **فَائِض** **الْمَقْدَقَات** **أَغْنِي** **سُلْطَان**
مُتَأَر **أُولَه** **وَوَاقِع** **مَوْمِي** **أُولَه** **أُولَان** **الْمَوْفِقَات**
فِي **كَبِير** **جَوَامِع** **الطَّاعَات** **وَمَارَح** **مَوْجِد** **فِي** **تَعْمِير**
جَامِع **الْعِبَادَات** **جَسَنَه** **تَلَرِي** **شَرْط** **أُولُور**
جَسَنَه **تَعْمِير** **أُولَه** **مَعْمَر** **وَسَيُون** **تَعْمِير** **أُولَه** **مَعْمَر**
أُولَان **أُولُور** **جَامِع** **تَسْلِيم** **بِرَعَا** **أُولُور** **جَامِل** **وَجَوِد** **كَلَم**
مَشْقُوق **مَشْقُوق** **وَمَتَرَهْد** **مَشْقُوق** **بِحَامِد** **أَخْلَاقِي** **وَقَدَّ**
وَالْبَلَه **جَمَلَه** **جَاهِي** **مَقْدُور** **خَطْبَا** **أُولُور** **جَابِي**
شَرْع **تَبَوِي** **وَمَنْهَاج** **دِين** **مُقِطَنَوِي** **أُولَه**

أَيَا **جَمْعَات** **وَأَيَا** **دَه** **جَسَنَه** **بَارَت** **أُولَه** **مَقْدُور**
وَلُطْف **وَأَيْتَه** **تَعَارَت** **أُولَه** **مَشْقُوق** **مَنْسَبِ** **أَيَا**
وَمَوَائِم **وَمَقَارِن** **شَرِيط** **وَلَوَائِم** **وَمَرَاتِم**
خُطْبَه **أُولُور** **جَمْعَه** **كُونَدَه** **صَلَوَه** **جَمْعَه** **وَقَدَّ**
عِيد **كُونَدَه** **صَلَوَه** **عِيدَه** **جَاهِر** **أُولَان** **جَاهِر**
مُسْلِمَه **أَمَامَت** **أُولَه** **وَبَلَد** **شَرْعِي** **وَلَا سَب**
قَوِي **تَرَك** **أَيْتُون** **وَبَاب** **طُوبَى** **كَاتِي** **بِي** **وَضِيْقَه**
خَطَايِي **أَمَامَت** **أُولَه** **وَجَمْعَت** **يَوْمِي** **سَيِ** **كِرَم**
بِي **لَجْه** **أُولَه** **وَلَا** **أُولُور** **جَامِل** **وَصَالِح** **كَامِل**

ترتیل و تحوید و آله عارف و وفود و رسوم و آداب
و روایات و واقف شروط و ارکان و اصول و عباد
و وظایف و امامت و کاتب و قائم و جمیع لوازم و مناسبات
و رعایت فضایل افعال و ادب عباد و عبادت
خویش و قایل طاعت متعاق و وبالجهل اخلاق و عباد
متعلق و کینه و امام اول و هر کون اوقات و
مناوبه و طریقه امامت و ادب و قواعد امامی علی
طریق اهل الشیعه و اهل طاعت و امامت و ادب و رعایت
شرعی و ولایت و جمیع نایب و نبوی و کذب و فتنه و

اداء خدمت از ره اشتیاقات و ایجابات و عبادت و
او ترلقیه و آله و اوزن و حافظ و صلح و متدین و وجود
و مرتب و اولاد و فرزندان و اولاد و کینه و جمیع
من و نور و محفل و نور و نده و حافظ و اولاد و جمیع
کون و نده و عادت و محفل و وقایع و مقبوله و از ره
قرآن و خطیب و وفای و کرب و عظمی و التماس و وفای
و نایب و نور و تحوید و ترتیل و اهل و علی و قرآن و وفای
و نایب و مقدم و مستلزم و اولاد و کینه و اولاد
دوری و اولاد و اولاد و آخر و آئینه و باقی و افضل و

عزیز و نصیب و نایب و اولاد و اهل و اولاد و
اولاد و عین و عین و اهل و اهل و اهل و اهل و
ایوب و اهل و اهل و اهل و اهل و اهل و اهل و
جد و اهل و اهل و اهل و اهل و اهل و اهل و
جانی و اولاد و طریق و وسیل و اهل و اهل و
خدمت و محفل و اولاد و اهل و اهل و اهل و اهل و
الایمان و باقی و حافظ و اهل و اهل و اهل و اهل و
اولاد و اهل و اهل و اهل و اهل و اهل و اهل و
ادای و زمره و اهل و اهل و اهل و اهل و اهل و اهل و

و مقامات و شعبه و سیر و اهل و اهل و اهل و
صیانت و اهل و اهل و اهل و اهل و اهل و اهل و
مدح و اهل و اهل و اهل و اهل و اهل و اهل و
محفل و اهل و اهل و اهل و اهل و اهل و اهل و
قرآن و اهل و اهل و اهل و اهل و اهل و اهل و
الایمان و اهل و اهل و اهل و اهل و اهل و اهل و
شفاعت و اهل و اهل و اهل و اهل و اهل و اهل و
آفاق و اهل و اهل و اهل و اهل و اهل و اهل و
در و اهل و اهل و اهل و اهل و اهل و اهل و

وَصَلَّى إِلَى إِلَهِهِ رَبِّكَ زَيْدَكَ وَمَلِجَ خُوشَكَ
أَوْفِيهِ وَجْهَتِ يَوْمِيهِ نِيْشَ لِقَهِ أَوْلَهُ وَفَضْلُ
الَّتِيَانِ وَبَلِغَ الْبَيَانِ أَنْشَاءُ فُضُولِ عَارِيقِهِ
قَادِرٌ وَأَنْشَاءُ صُفُوفٍ مُنْشَأَةٌ مُتَقَدِّرٌ سَلَكَتْ
كَلَامَ إِلَهِهِ مَوْصُوفٌ وَأَهْلُ صَالِحٍ وَصَالِحِي عَمَلِهِ
أَوْلَعِلَهُ مَعْرُوفٌ أَوْلَانِ كَسَنَهُ مَعْرُوفٌ أَوْلَهُ وَ
أَوْلَاجُهُ تَمَازِدُنَ أَوْلَ مَلِجَ نِيْخَرِ أَوْلَدُ قَلْبِكَ
بَادَتْ قَدِيمُهُ مَعْرُوفُهُ وَقَاعِلَهُ قَوْمُهُ مَعْرُوفُهُ
مَعْلَفِيْ بَدِيعَةِ الْبَيَانِ إِلَهِ بَيِّنٍ وَالْفَاظُ فَصِيحَتِهِ الْبَيِّنِ

إِلَهِهِ مَنْ سُلْطَانُ عَالِي قَدَرٍ وَالْأَهْمُ يَعْنِي قَدَرَهُ
بِمَجَاهِدِ حَاتَمِ كَرَمٍ أَنَا رَأَى تَعَالَى رَهَائِهِ وَفَا
عَلَى جَمِيعِ الْبَرِيَّةِ بَرَهُ وَأَحْسَانَهُ جُصْرَ نَبِيِّهِ أَعْصَانِ
دَوْبِهِ خِلَافَتِهِ وَأَنْوَارُ رُوضَتِهِ عَدْلُ رَأْفَتِهِ
أَوْلَانِ شَهْرَادَةِ رَبِّكَ أَدَامَهُمُ اللَّهُ وَأَنْقَاهُمْ
وَعَنْ عَيْنِ الْكَلَامِ فِي عَيْنِ الْكَلَامِ أَوْلَاهُمْ أَبُو عَمْرٍو
دَوْلَتِ وَخَالِدِي عَمْرٍو شِعَارُ دَوْلَتِهِ حَاوِي
بِرَفْعِ شَرِيفِ لَيْطَانِ الْوَاوِي أَوْفِيهِ وَتَأْيِيدُهُ
تَمَازِدُنَ صُكْرٍ مَوْجِعٍ إِلَيْهِ سُلْطَانُ كَبِيرِ الشَّانِ

وَأَقْبَرُ كَبِيرِ الْإِحْسَانِ أَيْدِ اللَّهِ سُجْهَانَهُ سُلْطَانَهُ
وَصَانِ تَانَهُ تَمَازِدُنَ جُصْرَ نَبِيِّكَ أَبُو دَاوُدَ
أَسْلَافِ عِظَامِهِ وَنَبَاةُ أَخْلَافِ كَرَامِي وَنَايِزِ جَاوِزِ
أَهْلِ السِّلَاحِ وَجَاوِزِ أَمَلِكِ قَوْلِ طَاهَاتٍ وَجَابِتِ
دَعْوِ الْمَجُودِ دَعَا أَلْدُرُوبِ سُورَةٍ فَاحِشَةٍ حَامِلَةٍ دَعَا
أَيْلِيهِ وَجْهَتِ يَوْمِيهِ نِيْشَ لِقَهِ أَوْلَهُ وَفَضْلُ
مُؤْمِنٍ وَمُؤْجِدٍ وَفَرَاةُ فَرَانِ مَجِيدٍ مَجُودٍ خُطَاةُ
كَلَامِ كَرَامِي وَفَرَاةُ فَرَانِ قَدِيمٍ كَهْ صِفَتِ صَالِحِي
ظَاهِرٍ وَبَيِّنَةٍ وَتَبَيَّنَ عَفَا فَرِيْهِ أَوْلَهُ وَهُوَ بَيِّنٌ أَوْلَهُ

جُصْرُ الْبَلِيغِ الْيَحْيَى بَعِيْنِ أَوْلَنَهُ كَهْ كَرَمُهُ جَمِيعِ شَرِيْفِ
مَسْغُورِ الصَّفَا نَايِزِ جَابِ سَيْفِهِ مَوْجِعُ الْبَرَكَاتِ أَوْلَدُنِ
جَمْعِ أَوْلُوبِ وَضْعِ مَعِيَّتِ وَهَيَاةُ جَمِيعَتِ إِلَهِ بَرِيْزِ
فَرَانِ عَقِيمٍ وَجْهٍ مُصْغَفٍ وَجْهِيْلٍ الْمُعْظِمِدُنَ أَوْلُو بَرِيْلِ
وَتَحْيِيْلِ جَمِيلِ إِلَهِ أَوْفِيْوْبِ جُلُوسِ نَيْتِ وَصَفَا طَوِيْتِ
إِلَهِ دَكْئِيلِ الْيَاكِرِ لَكِنْ أَوْفِيْهِ أَوْلُو بَرِيْزِ
أَوْلُو بَرِيْزِ أَوْلَهُ بَرِيْزِ وَصُغْرُ تَمَازِدُنِ الْكَلَامِ دَكْنِ
صَكْرَةِ أَوْفِيْوْبِ شَرِيْفِ بَرِيْزِ دَايِنَا وَتَبَيَّنَ دَفَرِ لَهِيْنَا
مَجْلُوسِ مَطْلَعِيْ عَلَيْهِ مِنَ الْعِلْمِ لَوَاتِ مَا هُوَ أَوْلُو

جَعَلَ لَكَ رَبُّكَ رُوحَ نُفُوسِهِ هَذِهِ آيَاتُكَ ۖ وَرَفَقَهُ
إِخْوَانُكَ عَمَّا فِي دَائِلِكُمْ كَذَلِكَ هُوَ أَفْضَلُ مِنْ
أَعْيُنِ الْمُرْسَلِينَ ۚ مَلَكُوتُ اللَّهِ عَلَى بَنِي آدَمَ أَكْبَرُ
جَعَلَ لَكَ رَبُّكَ أَرْوَاحَ مَقْرُورَةٍ ۖ إِنْ تَبَايَعْتُمْ هَذِهِ
آيَاتُكَ ۖ وَرَفَقَهُ دُخَى عَصَا فِي دَائِلِكُمْ كَذَلِكَ
صُكُّهُ ۖ أَوْفِرُوا بِأَعْيُنِكُمْ وَأَلْبِسُوا خُصُوصًا
خَاتَمَ الْمُرْسَلِينَ ۖ رُوحَهُ الْعَالَمِينَ ۖ وَلَنْ يَغْيَبَهُ وَكَأَنَّ
أَوْلَادَهُ بِالْأَرْبَابِ ۖ وَكَتَابُ وَتَابَعُوا الْعَاجِبِ
لَكَ رَبُّكَ أَرْوَاحَ مَوْجِهِ ۖ أَشْجَارُهُ هَذِهِ آيَاتُكَ ۖ

وَهَرَفَرَقَهُ دَنْ بَرَقَدَمَهُ الْبَقْرَ وَتَقَوَّمَهُ ابْنُ الْوَلَدَيْنِ
بِشَلَرِي أَوْ لُوبَ عَادَتْ عَلَيْهِ وَقَالَ عَجَارِيَه اَزَدْ
اَيْنَا نَزَلَوْنَ وَنَحْنُ فَرَاتِ اِلَه دَعَايَه اَوْلَمَاسْت
اَيْلَه * وَيَسَّه هَرَفَرَقَدَنْ بِيْضَمْتِ بَعْرِفِقَقَال
وَقَالِ وَنَوْنُ بَعْجَ اجْزَايَه رَاغِبْ وَمِيْلُ *
كَيْسَنَه مَعْرِفُ اَوْلُوبَ عَادَتْ مَعْلُومَةُ الْجَوَايَانِ
وَقَاعَا مَعْهُوْمَةُ الدَّوْرَانِ * اَزَدَ اجْزَايِي اَوْلَا
تَفْرِيقُ بَعْجَ جَمْعُ اَوْلُ اَلْيُو بَهْرَفَقَهُ اَوْ تَوْرَجَرُو
بِالْمُتَامِ اَوْ قَدْ مَضَى قَبُولُ اَلْوَرَقَاتِ كَلَامُ مَا لَمْ يَلَمْ

وَحُصُولُ ثَوَابٍ قَرَارَاتٍ جَابَتْ بِهَا أَيْمَهُ وَاقِعَةً غَيْرَ
سَرَامٍ ۖ أَوْلَانِ سُلْطَانٍ عَالِمِ نِظَامٍ ۖ وَاسْتَأْنَى عِظَامٍ ۖ
وَالْحَادِدِ وَاجِبِ الْإِعْظَامِ ۖ وَالِدِ لَيْسَ جَنَّتْ مَقَامٍ ۖ
وَأَخْرَجَهُ رَحْلَتِ يَدَيْنِ أَوْلَادٍ فَرُودَ وَسْ مَنْحَى ۖ وَسَيَّرَ
مُؤْمِنِينَ وَمُؤْمِنَاتٍ أَنَامٍ ۖ إِيجُنْ مَفْعَحٌ وَخُتَمٌ
صَلَوَاتُ بِي عَلَيْهِ السَّلَامُ ۖ إِلَهُ دَعَا لِدُرِّهِ وَوُورُ
وَجْهِ وَجْهِ يَدِهِ الْبَيَانُ ۖ وَفُتِحَ يَدِهِ وَجْهِ الْبَيَانِ
أَرْدَهُ هَرُكُونُهُ بِالْخَيْرِ وَالْزَيْلِ ۖ بِأَيْدِيهِ وَلَا
يَقِيلُ ۖ أَوْ نُورُهُ لَمْ يَمُتْ ۖ أَوْ كَرْتِ تَكِيلِ الْوَلِيَانِ

جَوْزُ الْاَمْرِ اَجَزَ بِفَوَيْدِهِ لَرَى كَيْسَ فِيهِ وَرَافِقُ
 اَوْجَلُ فِيهِ رَى رِيَايَتِ الْاَوْفَرِ اَتَاجُونُ وَمَعْرِفَتِ
 دِيخِي هِمَّيَا اَجَزَ بِفَوَيْدِهِ لَرَى اَوْجَلُ فِيهِ رَى
 تَعْرِيفِ الْاَوْفَرِ اَتَاجُونُ اُولَهُ **وَيْسَ** زَن صَلَاحِ دِيخِ
 وَرَهُدُو تَقْوَى لَرَى مَيَّانِ **نَمِ** فَرَا نَدَن وَاقِفِ
 اَبْجَوِي دُو تَرْبِلَه عَارِفِ **مَجَافَتِ** جَدُو رَا اِهْ مَنَازِ
 وَجَرَه تَوْشِيَتِه نَادَن اِيَمِ **اَلْاَجَزِ** اَلْكَشِيَه لَه
 كُونَا اَكَا صِلَوَه صِيْدَن صَكَا **مَجَامِعِ** مَزُوْرَدِ مَعِ اَوْتِ
 وَبِه مَصْفِي لَرَمِ **اَلْاَضْطَامَدَن** قَرَا وَتَسُوْرَه اَبْعَايِ

جَمَلُهُ شَرْطُ وَادِ كَيْلَهُ بِالْقَامِ * شُخُوعٌ وَخُضُوعٌ تِلْكَ إِلَهُ
 أَتَمَّ * وَأَدْعِيَهُ مَا تَوَرَّعَ بِي زُلُوفِيهِ أَوْ قَبِيحَهُ لَهْمًا
 يَدُوبُ أَشْنَاءُ يَلَاوَتِ سُورَهُ * وَفَوَاتِ أَدْعِيَهُ مَا تَوَرَّعَ
 تَلِيكَ كَلِمَ الْكَلِمِ قَطْعًا تَكَلَّمَ أَقْدَامُ أَمْيَارِهِ * وَلَوَارِثِهِ
 وَمَرَاتِمِ إِلَهُ أَخْتَامِ بُولْدَقْدَقِ صُكْرِهِ مَبْدَأُ قِيَاسِ *
 وَوَهَابِ عِلْمِ وَأَعْرَافِ * فَضْلُ عَسِيمٍ وَفَضْلُ عَطِيَّةِ
 تَقُولُ وَمَقْبُولُ الْبُحْرَانِ بَيْتِ صَلَاحِهِ صَافِيَةٍ * وَطَوْبِ
 صَادِقَةِ إِلَهُ دَعَا إِلَهُ لَهْ * وَهَرَبِ بَشَنِي وَظُفِيَةٍ
 يَوْمِيهِ بِي بَشَ لَقِيَهُ أَوْلَهُ * وَالْكَافِرِ حَافِظِ صَالِحِ خُوشِ

أَوَارِ * وَيُجَيِّدُ تَرْسِيلَ قِرَاتِهِ لِحَازِنِ مَنَازِلِ * هَرَكُونَ
 بِجَامِعِ مَنُورِ وَمَسْجِدِ مَسْفُورِهِ * وَصَنَعِ أَوْلَانِ الْكَرِيمِ
 أَرْزَنْدِهِ بِرَيْسِي صَلَوةِ صُحْدَانِ صُكْرِهِ سُورَةِ بَرِّ وَوَرِي
 صَلَوةِ عَصْرِنِ صُكْرِهِ سُورَةِ عَمَرِ أَصَوَاتِ حَسَنَةِ
 حَزِينَةِ * وَقِرَآتِ مَبْنِيَةِ مَبْنِيَةِ إِلَهُ أَوْ قَبُولِ
 تِلَاوَتِ كَلِمِ اللَّهِ * وَأَبُورِ بَعَادَتِ وَاقِفِ كَلِمَةِ
 إِيجُونِ دَعَا إِلَهُ لَهْ وَهَرَبِ بَشَنِي يَوْمِيهِ بِي دُشْتِ
 بَلَقِهِ أَوْلَهُ * وَشَكْرِهِ صَلَاحِ وَمُتَشَرِّعِ * وَزَاهِدِ
 مُتَوَرِّعِ * مَنَالِكِ آفِيَةِ سَالِكِ * وَمَلِكِ دُرُوفِ كَلِمَةِ

أَوْلَانِ كَيْسَتِهِ لَمْ يَكُنْ صَلَوةَ طَهْرِنِ صُكْرِهِ جَامِعِ مَنَازِلِ
 جَمْعِ أَوْلِيهِ هَرَبِي تَوَحُّدِ تَامِ * وَخُشُوعِ وَخُضُوعِ
 تَامِ * إِلَهُ أَوْجِ بَيْكِ بَشِيرِ زَكَاةِ كَلِمَةِ تَوَحُّدِ دِيهِ
 جَمَلِهِ سَنَدِ بُلْدَقِي بَشَنِي بَيْكِ أَوْلِيهِ دَارِ مَسْرُوطِ
 وَشَرْطِ مَضْبُوطِ إِلَهُ أَتَمَّ * إِنْتِجَةِ كَيْسَتِهِ إِلَهُ أَهْلِ
 تَكَلَّمَ الْبُحْرَانِ وَصَرُوفِ تَرْغِيهِ أَوْلِيهِ أَشْنَاءِ
 قَالَتُوبِ كَيْسَتِهِ وَبَعْدَ الْكَلَامِ الْبُحْرَانِ سُلْطَانِ مَسْجُودِ
 وَوَقْفِ عَمُودِ الْفَعَالِ * حَفَظَةُ اللَّهِ الْمَلِكِ الْمُنْعَالِ
 مِنْ كُلِّ وَهْلِ الْمَلِكِ * وَوَقْفَةِ لُغْوِيهِ الْفَعَالِ الْفَعَالِ

الْفَضَالِ جَمْعِ بَلَدِيَّةِ بِيَانِ أَعْمَالِ جَرِيدَةِ الْفَعَالِ
 بَيْتِ أَوْلِيهِ دَعَا إِلَهُ لَهْ * وَبُولْدَقْدَقِ أَصْلِ الْفَضَالِ
 وَأَوْرَعِ وَكَأَلِي أَوْلَانِ رَيْسِي أَوْلِيهِ بِيَامِ
 قَوِي أَدَاءِ وَطِيقَةِ لَارِهِ سَنَدِ أَعْمَالِ مَسْجُودِ
 تَكَاثُلِ وَمَسَاجِدِ أَيْلِيَا فِي مَتَوَلِيَةِ إِعْلَامِ إِلَهُ وَبُولْدَقْدَقِ
 أَحْرَبِ يَوْمِيهِ بِي أَوْجِ الْفَعَالِ وَبَا قَبْرِ بَيْكِ كَيْسَتِهِ لَقِيَهُ
 وَالْكَافِرِ صَلَاحِ وَزَاهِدِ سُنِّي وَبَا بِلَدِ كَيْسَتِهِ لَقِيَهُ
 عَفَا فَرِي مَعَاوِمِ * وَنَقُولِي بِجَزْمِ أَوْلَهُ هَرَكُونَ طَهْرِ
 تَمَازِنِ صُكْرِهِ جَامِعِ مَنُورِهِ جَمْعِ أَوْلِيهِ بِيَامِ

بِعِزِّهِ مَعْتَزِدُ ارْزُءِ خُلُوصِ بَيْتِ رَحْمَتِهِ رُحْمَتِهِ اِلَيْهِ سَيِّدِ
 الْاَنْبِيَا وَوَسْطِ الدُّوَلِ مظهر رَحْمَتِ وَشَفِيعِ اَمَّتِ
 عَلَيْهِ اَفْضَلُ الصَّلَاةِ الْاَوْصَالِ مَا وَرَقَ عَلَى الْوُجْهِ
 خَيْرٌ مِنَ الصَّلَاةِ جَانِبُكَ رُوحُ مَرْوَجٍ وَمُنَوَّرِ
 وَجْهِكَ مَقْدِسُ مظهرِ بَيْتِ بَرِيكَتِ صَلَواتِهِ
 وَبُورَانِ اَتَقِي وَاقِي وَآخِرِي وَآخِرِي اُولَانِ
 كَيْسَتِهِ رَيْشِ اَرِي اُولُوبِ تَكَاثُرِ اَنْتِ هَلِ الْكَلْبِ
 اُولَا مَنَعُ وَصِفَتِ اَبْدُوبِ بَعْدَهُ مُنْعِ وَمَنْفَعُ اُولَانِ
 مَنُوْلِيهِ اَعْلَامِ اَيْدِهِ وَتَدْنِ مَعْلُومُهُ مُسْتَقَرِّ وَقَاعِهِ

مَعْمُولُهُ مُسْتَقَرِّ ارْزُءِ اَتَمِّ اَلْمَكْرِ نَدْبُكَ
 سُلْطَانِ فَلَاحِ رُخْشِ بَقِي وَاقِي جِهَانِخْشِ خَالِلهِ
 تَعَالَى جَلَالُهُ وَابْدَعِ الْعَالَمِينَ جَدُّهُ وَرَافِقُهُ
 جُزْءِ رُحْمَتِ دُجَائِدِ لَزْ وَآخِرِ يَوْمِيهِ لَرِي كَيْسَتِهِ
 اَلْقَهْ وَرَيْشِ رَيْشِ اَوْجِ اَلْقَهْ اُولُهُ وَوَسْطِ
 صَلَاحِ وَصِيَانَتِ اِلَيْهِ مَوْصُوفِ وَعَقَافِ وَدِيَانَتِهِ
 مَعْرُوفِ عِلْمِ مَقَامَاتِ دُنْجِيرِ وَفَرِيقَاتِهِ
 قَيْسَرِ جُزْءِ صَوْتِ اِلَيْهِ اَرَا شَيْئُهُ وَفَرِيقَاتِهِ
 وَفَرِيقَاتِهِ اِلَيْهِ بِرَا شَيْئُهُ كَيْسَتِهِ لَرْمُودِ اُولُهُ

مَنَاقِبِهِ طَرِيقَتِهِ كَيْسَتِهِ وَكُونُ ارْزُءِ اَوْقَاتِ حَسَنَتِهِ
 اَذَانِ اَوْقِيوبِ وَجْهِهِ كُونُ ارْزُءِ بِحَقِّهَا كَرَامَتِهِ
 صَلَاحِ اَيْدِ وَبِخُطْبَةِ اَذَانِ رُخْشِ وَضَعِ جَعْفَرِ اُولُو
 مَعِيَّتِ اِلَيْهِ اَوْقِي الرُّخْشِ وَرَيْشِ رَيْشِ يَوْمِيهِ نَوْشِ
 اَلْقَهْ اُولُهُ وَوَسْطِ رُخْشِ وَوَسْطِ رُخْشِ عِلْمِ مَقَامَتِهِ
 وَاقِفِ وَدَرْجَاتِ وَدَقَائِقِ اَوْقَاتِهِ عَارِفِ خَلِيقَتِهِ
 لَازِمَتِهِ سَنَةِ مَوَاطِئِ وَبِلَازِمِ اَوْقَاتِ صَلَواتِهِ
 جُزْءِ رُجَامِ وَجْهَتِهِ مَدِ اَوْقِ كَيْسَتِهِ سَبَاحَتِ اُولُو
 كَايَنْتِغِيهِ وَفَرِيقَتِ بَقِي وَفَرِيقَتِ اَبْدِ وَفَرِيقَتِ اَبْدِ

تَعْدِيمِ وَتَاخِيرِ وَتَاخِيرِ وَتَاخِيرِ اَلْقَهْ وَجُزْءِ يَوْمِيهِ
 اُولُ اَلْقَهْ اُولُهُ وَوَسْطِ صَلَاحِ صَادِقِ الْكَلَامِ وَوَسْطِ
 مَأْمُونِ اَلْاِنْقَامِ وَوَسْطِ كَيْسَتِ اَلْاَهْتِمَامِ نَقْطَتِهِ
 اُولُوبِ عَلَى الدُّعَا اَهْلِ وَطَائِفِ اَلْاَهْتِمَامِ كُورُوبِ
 كُورُوبِ بِلَا جُزْءِ رُخْشِ وَوَسْطِ رُخْشِ قُوِيهِ كَرَامَتِهِ
 خِدْمَتِهِ قِيَامِ اَمْنَتِهِ كَرَامَتِ اَمْنَتِهِ عَادَتِ جَابِرِ
 ارْزُءِ نَقْطَتِهِ قُوِيهِ مَنُوْلِيهِ اَعْلَامِ اَلْقَهْ نَا اَذَانِ اُولُو
 خِدْمَتِ اَجْرِي وَرَيْشِ وَوَسْطِ رُخْشِ وَوَسْطِ رُخْشِ
 رَسْمِ مَعْمُولِ وَوَسْطِ رُخْشِ وَوَسْطِ رُخْشِ اَرْزُءِ اُولُو

نُفْطِه جِلْكِ آدِ اَوْ فِرْعَوْنَ اَزَرَه خَلِيقَتِي مُؤَدِي
 قَلْبِي قَدْ نَفَسَكَ اَجْرِي يَوْمِيهِ تَبِي دُرْز لَفْه اُولَه
وَدُنْ نَفَرَه اَعَزَه رَهَاد وُصْلَا وَاَحْلَه بِنَاد وُفَرَه
 كِه اَرَكَان وُشَرَا طِرَايِص وُشَنَنَه عَالَمَه وَاَدَا اَكَا
 وُشَجَب وُشَجَنَنَه نَه نَايِم اُولَا رَه كُون بَر وَفَت
 نَمَاز دَن اُولَه صَلَوَه نَافَلَه جَاوَز اُولَدُو عِن زَمَانَه جُصُو
 قَلْب وُخُلُوص يَلْت وُصَفَاء حَاطِر وُخُشُوع حُطُوبَت اِيَلَه
 وَاَوْفَر طَاعَت مَرَام وُشُلْطَان خِلَافَت مَقَام خَلَايَت
 خِلَافَتَه اَلْقِيَام السَّاعَه وُسَاعَه اَلْقِيَام دُنْ هَوْن اُولَا

نَمَاز لَه تَدَا لَكِي اِيحُون وَاَحْلَه جُيُونَدَه دَفْتَر اِيحَا لَدُنْ دَبْت
 جَنَنَات وُجُودِيَات وُبَعْد اَلْوَقَات رَفَعَت رَحْمَت
 وُجُصُول غَرَات جَنَات اِيحُون يَكْرَم رَكْعَت صَلَوَه نَافَلَه
 قَلَا لَك **وَقَلْد** قَلْبِي لَكِي تَبِي بِه حَضَرِي عَزَّت عَزَّت اَلَا
 وُجَعَّت بَعْمَا وُه جَا بِنْدَه مَقْبُول اُولِيحُون صَلَوَه نَافَلَه
 اِيَلَه سُوْرَه فَالِجَه وَاَحْلَاص اُولِيحُون دُعَا اِيَلَه لَه وَهَر
 بَرِيْنَتِك وُطَيْفَه يَوْمِيهِ تَبِي دُرْز لَفْه اُولَه **وَدُنْ نَفَرَه**
 بَرِيْنَتِك بَرِيْنَتِي نَهَاد وُصَلَح سُنِّي اَعْقَاد كِه حَج وَفَتِي
 كَلْدِي تَبِيحُون اَتَش اُولَا لَش بِلَا نَجَه وُيَرْبَلَه كِه حَجِيم

جَنَّت مَكَان وُمَعْفُوْر خِلْد اَشْيَان سَهَرَادَه
 نَوْجَان سُلْطَان اَمِير مَحْمَد خَان اَلَيْسَه اَلله فِي
 رَوْضَه الرِّضْوَان جَلَّ الرَّحْمَه وُمَعْفُوْر اَلْعُفْرَان
 اِيحُون حَج اِيْدُوْب اَرَكَان مَعْلُومَه وَاَقْبَالِ الْخُصُوصَه
 بِالْقَام اَعْلَم اَعْلَم وُجَهْد اَقْدَم اَبُو حَيْفَه بَعْمَا بَرِيْنَتِي
 اَلْكُوفِي رَحْمَه اَلله اُولَا اَلْوَقِي مَلْجِي اَز وَكَا
 يَبِيغِي اَتَام اَلَيْسَه **وَدُنْ نَفَرَه** صَالِح عَقِيْف وُجَهْدَه
 قَا دُرْ وَطْبِف جَرَاغِي اُولُوْبِي نَبُوْر جَمْع شَرِيْفَت
 جَرَاغِي وُشَعْلَا نَبَا لَه قَلْبِي وُفِيْلَه يَا لَوْ بَرِيْنَتِي

دِكْلَد دُرْ وَفَدَر جَا جَهْد اَنْدَر جَلَّ قَلْبِي بَلَاغِي اَلْبَرِيْنَتِي
 يَا لَك اِيْدُوْب وُيَاغِي قُوْبُوْب يَسَه زَلُوْرِيَه اَصْلَه اُولَا لَم
 اُولَدُه قَنَادِي لَو اَرِيْسَلَه بَا اَرْدَن اَذِي تَوَلِيْسَلَه
 صَاوُن اَلَا لَه وُيَا لَه جَرَاغِي اِيحُون خَدْمَتِك يَا نَم
 وُجَرَاغِي اَزَرَه لَارَم اُولَان تَام مَهَام اَتَامَتَه مَلَاوَه
 وُمَلَاوَه اَز اُولِيحُون قَرْنِيْنَتِك اَجْرِي يَوْمِيهِ تَبِي دُرْز
 لَفْه اُولَه **وَالْتَفَر** صَالِح جَمِيْع اَلْبَدَن وُفَوْرَت
 قَلْبَتِي بَدَنِيَه لَرِي مَعِيْن اَمَا تَوَدَا تَلَرِي طَلَم
 وُجَسْم وُيَا لَشِي طَاغِي كَشِيْتَه لَقِيْم اُولُوْبُوْب

إله هر کون اوجی صلوات جبین صلوات عسایین به دین
جایز او یوب جامع مذکور ایچین و جرمین یوب
شیر و بوقالیر له حصیر لری فالدر و بوقالیر
و قبولی و قیلله اجوب و و قیلله بعلوب و حاجت
اولدغه اذن مولیله باز اذن حصیر صائون او یوب و
بالله قیلله خلدینه استقامت الیه قائم او یوب اصله
شاهل و راسی و کاسل و کاسل و کاسل و کاسل و کاسل
درد رلقه اوله **و در رلقه** و در رلقه و در رلقه
قوی البدن **و در رلقه** و در رلقه و در رلقه

منهوره اذره فاش اولوب خدمات لایقه مذکوره
طریقته فرقه مشکوره اذره ادا ایدون هم الدن
ایجاب و مستحله دن اجتر ایدله و اجری یوب
درد رلقه اوله **و در رلقه** و در رلقه و در رلقه
و در رلقه اوله **و در رلقه** و در رلقه و در رلقه
و در رلقه اوله **و در رلقه** و در رلقه و در رلقه
و در رلقه اوله **و در رلقه** و در رلقه و در رلقه
و در رلقه اوله **و در رلقه** و در رلقه و در رلقه

و جارج و لایق جارجین یوبی انت لقه و اجری یوب
درد لقه اوله **و در رلقه** و در رلقه و در رلقه
الاذر لقه جامع مذکور و نور النظام و نور النظام
تسریقه و اجته الاخطام کور و بوقالیر و بوقالیر
مفتوح اولیجان و جارجین و جارجین و جارجین
ناظر او یوب سوادب ایلله من ایدین ایلوب و لایق
قصد ایللای دفع ایلله و اجری یوب سوادب ایلله
و در رلقه و در رلقه و در رلقه و در رلقه
جامع سوادب سوادب لایق لایق لایق لایق لایق

و امین عینف که بسط و بوقالیر قادر و بسط و
تسبیقند ماهر و بسط و بسط و بسط و بسط و بسط
ظاهر اوله حافظ و سوادب پرده اوله و قیلله بعلوب
و قیلله اندر و بوقالیر و سوادب و سوادب و سوادب
و بالجه جمله لایق پرده داریق و سوادب و سوادب
ایدین جوت یوب سوادب اکی لایق اوله
و در رلقه و در رلقه و در رلقه و در رلقه
مستریج جوار ایل و سوادب و سوادب و سوادب
سلطان امیر **و در رلقه** و در رلقه و در رلقه

فِي رَوْضَةِ الرُّضْوَانِ * وَأَعْطَاهُ زُرَّاجِي مَبْنُوتِهِ
 فِي أَعْلَى غُرْبِ الْجَنَانِ * تَرْبِيَةً عَالِيَةً الرُّتْبَةِ سِي زُرْدَن
 أَوْلَانِ مَرْجُو التَّرَبُّهَ * دَهْ بِرِصَالِ عَفِيفٍ * وَأَمِينِ
 نَظِيفٍ * طَلَبُ الْوَجْهِ وَوَجْهِ الْأَطْوَارِ * تَرْبِيَةً دَارِ
 أَوْلُو عَلَى سَبِيلِ الْإِسْتِزَارِ * أَدَا خَلْقَ مَشْنَدِ
 إِسْتِزَارِ بَدَنٍ * وَأَخْرَجَ يَوْمِيهِ سِي الْكَتَابَةِ أَوَّلَهُ
وَلَوْ أَنَّكَ تَرَى حَافِظَ كَلَامِ حَيْدِكَ كَمَا يَسْعَى أَهْلُ
 تَرْبِيلٍ وَيَتَوَيْدٍ * وَصَلَحَ نَفْسَ إِلَهٍ مُنْصِفٍ * وَطَاعَتِ
 وَعِبَادَتِهِ مُؤْتَلِفٍ * مُسْتَبَاحًا لِلنَّحْيِ تَرَى * وَرَهْلُو

نور وصاله در سحر و سحر

نور وصاله در سحر و سحر

تَقُولُ لَهُ مَعْمُورٍ أَوْلَا * فَبِهِ مَرْقُومَةٍ وَتَرْبِيَةٍ مَرْسُومَةٍ
 بَعْدَ آءِ مَرَامِ الْعَظِيمِ وَالْبَعْلِ * بِالْمَرْبِيَةِ وَنَحْوِهَا
 بِلَا لَيْلٍ وَالْزَيْلِ * بُوَيْتِ بَيْتِ جَمِيلِ زَرْبِ لَا وَتِ
 قُرَاصِكِهِ * وَفَوَاقِ فَرْقَانِ عَظِيمِ * أَيْدِهِ لَزِكِهِ
 وَفِي صَبَدَنٍ وَفِي ظَهْرِهِ دِكْنِ دُرِّ تَرْبِيَةٍ * وَفِي
 ظَهْرِهِ دِكْنِ دُرِّ تَرْبِيَةٍ * وَفِي مَعْرِبِهِ دِكْنِ دُرِّ تَرْبِيَةٍ * وَفِي
 مَعْرِبِهِ دِكْنِ دُرِّ تَرْبِيَةٍ * وَفِي دِيَارِهَا
 جَاضِرًا وَأَوْلُوهُ هَرَجًا * كُونَهُ بِرُؤُسِ لَيْلٍ دَوْرَانِ
 هَرَبِي نَوْبِي * بَرْدِ رَشْمِي * وَهَمِهِ مَرْوِي * وَنُورِهِ

تَرَى أَيْمُونِ * وَبِطُونِ بَكْدِي * فَبِهِ مَرْقُومَةٍ وَتَرْبِيَةٍ مَرْسُومَةٍ
 وَبِلَا وَتَرْبِيَةٍ * وَفَوَاقِ فَرْقَانِ عَظِيمِ * أَيْدِهِ لَزِكِهِ
 قَلْبِدَنٍ نَوْحِهِ خَاطِرِ إِلَهٍ مُسْتَقِيلٍ * وَطَهَارَتِ ظَاهِرِهِ
 صَفَاءِ بَاطِنِ إِلَهٍ طَلَبِ رَحْمَتٍ وَمَعْرِفَةِ مَتَوَعِّلٍ * أَوْلُو
 مَرْحُومِ جَنَّتِ مَكَانِ * مَرْقُومِ شَهْرَادَةِ نَوْجَانِ *
 أَعْيُنِ بِلْكَانِ أَمِيرِ مَخْلُوعَانِ * أَنْكَرَهُ اللَّهُ فِي أَعْلَى
 دَرَجَاتِ الْخَلْقِ * رُوحِ جَوْزِ الْفَيْزِ * وَدَابِ أَدَبِ
 دِيَارِ بَيْتِكَ جَلِ مَهْمَتِ * وَكُلِّ مُسْتَبَاحٍ فِي مَرْفَعِ أَيْدِ بَقِيَّةِ
 مُتَعَلِّدِ التَّدْكَارِ * وَتَرْبِيَةٍ مُبْعِنِ * لَا نَوَارِدَهُ دُنْيَا إِلَهٍ

مُتَعَلِّقِ كَلَامِ مَدَنٍ * عَائِدَتِهِ إِنْخَابِ * وَسَاوِلِ عِدَاوِ
 طَعَامِ مَدَنٍ * نَهَائِدِهِ إِنْخَابِ * وَخَيْرَ زَاوِيَةٍ * وَهَمِ
 بِرَيْسِيكَ الْحَرْبِ * يَوْمِيهِ سِي رُبْحَانِ * أَوَّلَهُ
 دَخِي مَصْلَحِ فَصِيحِ الْفَرَاقِ * وَغَفِيفِ حَسَنِ الْمَلَاوِ
 هَرَجِ صَبَاحِ نَمَازِ صَبْحِي * أَدَا الْفَكْرِ نَدَنَ صَكْرِ * أَوْلَى قَسَمِهِ
 مَجْرَدَةِ مَنُورِهِ * وَتَرْبِيَةٍ مُطَهَّرَةٍ مُعْطَرَةٍ * دَهْ جَمْعِ أَوْلُو
 جَمِيعَتِ إِلَهٍ * رَزْمِ زَكَاةٍ قَدِي * وَجْهِ مُصَحَّحِ عَظِيمِ
 جُصُورِ قَبِ وَصَفَاءِ خَاطِرِ * وَخُلُوصِ نَيْتِ وَخُشُوعِ
 مَشَاعِرِ إِلَهٍ * عَلَى سَبِيلِ الْبَاءِ وَالزَّيْلِ * وَطَرِيقِ

التَّزِيلِ • أَوْ قِيُوبَ شَاءَ قَوْلَهُ وَجَنِّ يَدَا وَتَن قَطْعَهَا
 كَلَامٌ دُنُوهُ أَيْ كَرِهٌ • وَتَوَلَّى رَجُلٌ قَرَأَ آيَةَ حُفْظِ
 كَلَامَهُ زُبْدَهُ لَرَى • وَصَلَحَ أَهْلًا إِلَهُ فَضْلُكَ لَكَ
 كَرِيهٌ لَرَى رَيْبُورَى أُولُوبِ أَفْتِيَا حُفْظِ وَلَا وَتَ وَكَوْ
 مَرْجُوَ لِأَجَابَةِ أُولَئِكَ وَعَزَلَ وَضَبَارَى أَلَمْ يَعْزِبَهُ
 أُولُوبِ أَمَّا أُولُوحَى أَعْرَضَ عَنْ بَدْوٍ عَدْلَكَ
 عُدُولَ أَلَيْتَهُ • وَتَوَلَّى زَدَنَ بِرَمْعٍ فَلَيْتَهُ بَارَا وَجَمْعُ
 تَغْرِيقِ جَرَاهِ سَرَاوَا أَوَّلًا وَجَمْعُ مَعْرِفِ أُولُوبِ لَرَى
 إِلَهُ مَعْرِفَةٍ بِرَيْبِهِ أَعْرَضَ عَنْ بَدْوٍ عَدْلَكَ

أَكْثَرُ لَيْتِهِ أُولَهُ • وَصَلَحَ صَادِقُ الْقَوْلِ • وَأَمَّا بَدْوٌ
 الْمَيْلُ • وَصَابِطُ مَصُونِ الْبَيْلِ • أُولُوبِ عَالِيَهُ دَ
 جَادِي جَارِيَهُ أَرْزَهُ نَقَطَهُ حَى أُولُوبِ أَنْ مَوْطَفَتَ
 أُولَئِكَ كُرُوبُ كُرُوبِ وَتَبِ بَلَا عَدْلٍ سَرَعَى أَمَّا لَكَ
 مَسَاهِلَهُ أَلَيْتَ لَرَى كَرِهٌ إِلَهُ كَرِهٌ أَمَّا بَدْوٍ عَدْلَكَ
 أَتَدْلَكَ نَضْرَكَ سَوِيلَهُ أَعْلَامُ إِلَيْهِ مَتَوَلَّى حَى رَكَ
 أَتَدْلَكَ كُرُوبُ كُرُوبِ بَدْوٍ عَدْلَكَ سَرَعَى أَمَّا لَكَ
 نَقَطَهُ حَى جَمْعُ مَعْرِفَةٍ سَرَعَى أَمَّا لَكَ
 مَوْطَفَتَ حَى جَمْعُ مَعْرِفَةٍ سَرَعَى أَمَّا لَكَ

أُولَهُ مَعْرِفَةٍ سَرَعَى أَمَّا لَكَ
 مَوْطَفَتَ حَى جَمْعُ مَعْرِفَةٍ سَرَعَى أَمَّا لَكَ
 نَقَطَهُ حَى جَمْعُ مَعْرِفَةٍ سَرَعَى أَمَّا لَكَ
 أَتَدْلَكَ كُرُوبُ كُرُوبِ بَدْوٍ عَدْلَكَ سَرَعَى أَمَّا لَكَ
 أَتَدْلَكَ كُرُوبُ كُرُوبِ بَدْوٍ عَدْلَكَ سَرَعَى أَمَّا لَكَ
 أَتَدْلَكَ كُرُوبُ كُرُوبِ بَدْوٍ عَدْلَكَ سَرَعَى أَمَّا لَكَ
 أَتَدْلَكَ كُرُوبُ كُرُوبِ بَدْوٍ عَدْلَكَ سَرَعَى أَمَّا لَكَ
 أَتَدْلَكَ كُرُوبُ كُرُوبِ بَدْوٍ عَدْلَكَ سَرَعَى أَمَّا لَكَ

يَا كَرِهٌ إِلَهُ كَرِهٌ إِلَهُ كَرِهٌ إِلَهُ كَرِهٌ إِلَهُ كَرِهٌ إِلَهُ
 أَلَيْتَ لَرَى كَرِهٌ إِلَهُ كَرِهٌ إِلَهُ كَرِهٌ إِلَهُ كَرِهٌ إِلَهُ
 مَوْطَفَتَ حَى جَمْعُ مَعْرِفَةٍ سَرَعَى أَمَّا لَكَ
 أَتَدْلَكَ كُرُوبُ كُرُوبِ بَدْوٍ عَدْلَكَ سَرَعَى أَمَّا لَكَ
 أَتَدْلَكَ كُرُوبُ كُرُوبِ بَدْوٍ عَدْلَكَ سَرَعَى أَمَّا لَكَ
 أَتَدْلَكَ كُرُوبُ كُرُوبِ بَدْوٍ عَدْلَكَ سَرَعَى أَمَّا لَكَ
 أَتَدْلَكَ كُرُوبُ كُرُوبِ بَدْوٍ عَدْلَكَ سَرَعَى أَمَّا لَكَ
 أَتَدْلَكَ كُرُوبُ كُرُوبِ بَدْوٍ عَدْلَكَ سَرَعَى أَمَّا لَكَ

لِفَهْ اُولَا وَصَلَحِي ظَاهِرٌ وَظَاهِرٌ بِطَوَّافٍ
صَبْعَتِ بَحْرَهُ مَاهِرٌ وَيُحْيِي خَدْمَتَهُ قَادِرٌ
تَرْبَةً قَابِضَةً الْعَاطِرَ بِحُورِي اُولُو بَجَاءِ كَلَامِ
مَلِكِ عَلَامِ اَوْفَدُوهُ وَمَنْدَهُ مَرْفَاحٌ وَهَرِغَشَامِ
اَكْبَرُ نَحْوِ رَايَةِ وَاجَرُ بِيَمِينِهِ سَيِّدُ خُرُوجِ يَابِ
اَوْجِ لِفَهْ اُولَا **وَالْوَلَدُ تَرْبَةً حَتَّ اَسَا** وَفِيهِ وَرَدُ
فَرَسَادِ اُولَانِ قَادِلِ كَثِيرِي وَرَتَبِي اِيَهْ جَارُوبِ
جَبِيرِي وَفَقْدِيلِي سَكَلِي اُولُو اِيَحُونِ كِرَاشِ
وَاَبْرِي وَسَايِرُ لَوَانِ كَامِ اِيَحُونِ بِلَا سَكُونِ

تَرْبَةً قَابِضَةً الْعَاطِرَ

بَحْرَهُ مَاهِرٌ

اَلْفَهْ خَرَجَ اُولُهُ **وَالْوَلَدُ شَرِيفٌ كَثِيرُ الْبَرَكَاتِ**
اُولَانِ لِيَا لِيَجْمَعُهُ وَعِيدِنِ وَرَعَايَا وَرَاتَدَهْ
يَا نَقَهْ بَالِ مَوِي بَهَا سَحُونِ بِلَا اِكُونِ اَلْفَهْ صِرَنِ
اُولُهُ **وَالْوَلَدُ تَرْبَةً حَتَّ اَسَا** اُولُ تَرْبَةً يَزَاوَا
وَقَبْ مَلَا يَلْكَ رَاوَدَهْ **بَحْرَتِ مَسَالِ وَقَادِي**
تَرْبَةً اَزَا يَدُو بَجَا حَتَّ اُولَدَهْ فِدِيلِي اَلْدَوَهْ
وَوَقِيلَهْ شَمْعُ وَفَقْدِيلِي يَا فَوْبُ وَفَقِيلَهْ سِبْهْ
شُونِدَرَهْ **وَالْوَلَدُ جَمَلَهْ بِرَا اِيَحُونِ خَدْمَتِهِ مَرْوَدَهْ**
مَذْكُورَهْ تَرْبَةً مَذْكُورَهْ تَرْبَةً اَزَا اِيلِيَهْ **وَالْوَلَدُ**

تَرْبَةً قَابِضَةً الْعَاطِرَ

سَهْرَادِ حَتَّ مَقَرُ مَقْبَرَةٍ فُورَدُوهُ مَنْظَرُهُ اُولَانِ
الْبَسَاءُ مَوْضُوعُهُ مَوْجُودُهُ **وَأَمْتَعُهُ مَعْدُودُهُ**
مَعْدُودُهُ اُولُو سِلْدَهْ تَبْدِيلِ اُولُنْجُونِ مَوْقُودُهُ
مَشْرُوحُهُ نَكْبَتِ شَهْمَهْ اُولَانِ حَصُولَاتِ مَشْرُوحُهُ
مَعْرِفَتِ مَسَوِي اِيَهْ اُولُو بَلَاغَهْ خَرَجَ اُولُهُ
وَكَهْنَهْ اُولَانِ اَلْبَسَاءُ مَذْكُورَهْ وَأَمْتَعُهُ مَرْبُورَهْ
يَقْتَدِرُ عَدَلِ اِيَهْ بَعِ اُولُو بَعِ اُولُو بَعِ اُولُو بَعِ
وَمَلَا زَيْنِ دَنُ شَسْحَنِ وَيَا اُولَانِ مَرْجُومِ حَتَّ
مَسِيرِ مَرْفُومِ سَهْرَادِ دَوِيمِ الصَّبْرِ رُجُوعِي

تَرْبَةً قَابِضَةً الْعَاطِرَ

تَصَدَّقْ اُولِيَهْ **وَالْوَلَدُ رَجْمَتِ صَبْرِ** وَكَامِعِ
جَبْتِ ظَهْرِ وَمَدْرَسَهْ عَدِيمِ اَلْعَدِيلِكَ دَرَسَانَهْ
اَلْبَلِيلِيَهْ لَبِطِ اُولُنْجَانِ قَالِي كَهْنَهْ اُولَدَهْ مَسَا
بَهَا يَهْ بَقِيدِ اَلْكَفَا يَهْ حَيْدِ قَالِي اَلْمَصَاتُونِ اُولُو
بَسَا ظَلِي تَبْدِيلِ وَتَجْدِيدِ اُولُهُ **وَهَرِ حُصُودَهْ**
طَرَفِي اُولُو تَرْبَتِ اُولُو بَعِ اُولُو بَعِ اُولُو بَعِ
طَرَفِي عَدَلِ تَهْمِيدِ وَتَشْيِيدِ اُولُهُ **وَالْوَلَدُ**
اَلْمَصَالِ **وَأَمِينِ حَمِيدِ اَلْعَمَالِ** صِيَاةُ اَسْتَقَا
ظَاهِرِ وَبَشَاةُ وَبَشَاةُ اُولُو بَعِ اُولُو بَعِ اُولُو بَعِ

تَرْبَةً قَابِضَةً الْعَاطِرَ

معلوم و لطیف با شرفی جزوم عمارت شیخی اولی
 عیدین ایله کی وقت معهود ده هر کون و کبالی
 ایله قدر و زرات و رغایه هر کله طعام از نه چاره
 و چین توزیع و تقسیم ده لایزال و لوپ هر کس تیه
 یقین اولان طعام تمام ویرده و لاهل طبع
 و خدام عمارت معموده طریقه معموده ماموره
 از ده اکامطیع و منقاد اولوب رستم معروف و طری
 معتاد از ده مادام که شرح شریفه و سرط و افقه
 طاعت انیمه از نه نخلن ایلیال و نشان انی

و اشک انی و سایر جراحی بل الطبع وزن ایدوب
 قدر و وزنی لوپ و بعد الطبع طوزنی و صغمنی
 طادوب اگر قصوری واریشه اولانیه و بیلع
 نفعه رادیب و دریع ایلیه و اگر طباخانی
 لازم او وریه متولیله یلدوره و میافوری
 بنشاست وجه و عدوت لسان ایله ملاقی و مرتبه
 مرتبه یسجه اکر ام و اجترام ایله تلقی و لیوب
 جالیزه متانیت و شانزله ملازم منزل و فوئد
 فاشله اضریله و همان رول و لکیری کیمی ایله

ضیافت ایدوب بعینه هر کس نه نخل قدر نه متانیت
 اطعمه و درجه یسجه ملازم انیمه بشر و وینیم
 جاری از نه تمیز واری و طریقه کیمات متداری
 و یروب و هر نه قدر واری واریشه دخی یسجه
 ویرد روب مدت متانیت که عادت شایعه و عاده
 ذایعه ده اوج کوند تمام اولیاق مسافره لطفه
 لیت و حسن ملازمت ایله دشواری و یسجه یسجه
 مشیخی کیر کفه اوله و لکیری از نه
 و اگر تمیز مت معلومه به فایم و افایضیه

لازمه به ملازم کاش اولوب هر کون مطیع و لکیری
 و ما کاش ایلی و طیشی رلوب پربوب پا و طیش
 و خلا لی قادی و راندن و طیش ایله از و هر یسجه
 احریت یومنه بی اوج کفه اوله و لکیری
 پاک و پاکیزه گاز و صالح مستقیم لطوان
 کینه از اریخی اولوب طهارت و وضو لیون
 وضع اولان مصلحتی هر کون صوابه طول و
 هر وقت از یسجری طول و صوابه جاسر قویوب
 و جاسر اولدغه از و سولی ایله از یسجری ضلوع

اَلْوُبُ وَالْجَاهُ جَمْعُ خَدَمَانٍ مَعَهُ دَرَسْتَدَقَامُ اَلْوُبِ
 اَصْلًا تَقْصِيرُ وَتَكَاثُلُ وَقَطْعَانَا وَنُتْشَاهُلُ
 اَتَمَّكَ هَرَبِيْنِيْكَ اَجْرَتِ يَوْمِيْهِ سِي اَلْقَهْ اَوَّلُهُ
 وَصَلَحَ بَعِيْفُ وَمُوْمِنُ نَظِيْفُ وَامِيْنُ
 صِيْحُ اَلْحَوَارِجِ وَمُسْلِمُ سَلِيْمُ اَلْمَوَالِجِ صَاخُ وَصِيْلُ
 وَرَشْدُ وَدِيَا تِ اِلَهْ مَشْهُوْرُ وَالْجَاهُ جَمْعُ
 كَانِيْنَعِيْ مَعْمُوْرُ كِلَا رَجِيْ اَلْوُبِ اَلدُّوْعِيْ قَلِيْلُ
 كِيْثُرُ وَوِيْزْدُ وَكِيْ تَقِيْرُ وَفَطِيْرُ كَاتِهْ يَارْدُوْرُ
 اُوْنُ وَتَعْدَا اَيُّ نَبَا رِيْ اِلَهْ كِلَا رِيْ وَبَايُ مَعْمُوْرُ

اَوْلَانُ كِلَا اَنَارِيْ وَكَاتِنِيْمُ اَوْلَانُ جُيُوْبَاتُ وَ
 مَّا كُوْلَا تِيْرُوْرِيْ حِفْظُ اَلْيُوْبِ رَسْمُ قَلِيْمُ جَا
 اَزْرَهْ مَوْزُوْنَاتِيْ وَزَنِيْلَهْ وَبِكَلَا تِيْ كِلَهْ جَلْتَهْ قَدَا
 وَبِيْرَهْ وَاجْرَتِ يَوْمِيْهِ سِي بِيْشِ لَقَهْ اَوَّلُهُ وَتَقِيْرُ
 نَقَاتِهْ قَادِرُ وَصِيَا تِيْرِيْ طَاهِرُ صَلَحُ مُنْقِيْ وَامِيْنُ
 نَقِيْ تَقِيْبُ اَلْوُبِ اَكِيْنِيْ اَتَمَّكَ تَقَاتِيْ وَفُوْر اَمَاتِهْ
 وَاَكِيْنِيْ دَخِيْ تَقَاتِيْ كَالِ نَسْتَقَامَتِ اِلَهْ اَلْيُوْبِ
 اَتَمَّكَ تَقِيْبُ رِيْ اَتَمَّكَ وَطَعَامُ تَقِيْلُ وَطَعَامُ مَسَاوِيْرُ
 غُرَابِيْهِ وَبَاوِيْرُ وَفَقْرَابِيْهِ نَسِيْمُ وَتَوَزِيْعُ وَتَقِيْرُ

وَتَبْلِيْعُ اَلْيَا لَوْ وَهَرَبِيْنِيْكَ اَجْرَتِ يَوْمِيْهِ سِي اَجْرُ
 لَقَهْ اَوَّلُهُ وَتَقَاتِيْ نَقَاتِيْ وَبَايُ كِيْثُرُ
 تَقِيْرُ كَرَكِيْ خَدْمَتِهْ قَامُ وَقَادِرُ وَصَنَعُ حِفْظُ
 اَسْتَادُ مَاهِرُ كِيْسَتِهْ رَا شِيْ اَلْوُبِ بِيْشَا وَطَعَامُ
 حِفْظُ اَقْدَامُ وَاقْدَامُ اَلدُّوْعِيْ وَطَعْمُ اَهْتَامُ
 اَلْوُبِ تَقَاتِيْ وَتَقَاتِيْ اَجْرَتِ اَتَمَّكَ حَلِيْبِيْهِ وَطَعْمُ
 لَهَاتُ وَنَطَاقُ اَزْرَهْ اَوْلَقْدَهْ مَعْمُوْرُ وَدِيْعُ اَلْيُوْبِ
 تَوَاتِيْعُ طَعَامُ وَادَا خَدْمَتِ عَلَى الدُّوْعِيْ اَلْيَا لَوْ
 وَطَا خَلِيْقَتِهْ اَعْلَمُ وَاسْتَادُ بِيْقَدَهْ مَسْلَمُ اَوْلَانُ رِيْ

رِيْنُ اَلْوُبِ وَكِلَا رَجِيْ اَجْرَتِ اَطْعَمَهُ وَجَوَابُ اَجْرَتِ
 اَوْلَانُ اَجْرَتِ اَتَمَّكَ اَلَا قَامَا اَوْلَانُ اَجْرَتِ
 جَابَا وَمَوَاضِعُهُ اَتَمَّكَ اَجْرَتِ اَزْرَهْ اَوْلَانُ اَجْرَتِ يَوْمِيْهِ
 اَلْيَا لَوْ اَوْلَانُ اَتَمَّكَ اَجْرَتِ اَتَمَّكَ اَوَّلُهُ وَتَقِيْرُ
 دَخِيْ مُوْمِنُ اَمِيْنُ وَاسْتَادُ وَصَلَحُ اَتَمَّكَ وَبَايُ كِيْثُرُ
 كِيْسَتِهْ رَا شِيْ اَلْوُبِ تَقَاتِيْ اَتَمَّكَ كُوْنُ غَايَتِ
 لَهَاتُ وَنَطَاقُ اَزْرَهْ اَوْلَانُ اَجْرَتِ اَتَمَّكَ اَوْلَانُ
 وَتَقِيْرُ اَتَمَّكَ اَجْرَتِ يَوْمِيْهِ رِيْ دُرْدُ لَقَهْ اَوَّلُهُ
 وَتَقِيْرُ وَتَقَاتِيْ وَتَقَاتِيْ وَتَقَاتِيْ وَتَقَاتِيْ

وَأَمَّا تَوْذِيحُ الظَّاهِرِ كَيْفَ تَكُونُ أَوْ لَوْ
كَلَامِي فَيَكُونُ كَوْنُ دُوبٍ عَلَيْهِ وَعَوْنُ الْإِلَهِ مَعَ
وَتَعْدِي وَتَجَاوُزُ الْإِلَهِيَّةِ دَفْعَ الْإِلَهِيَّةِ وَالْعَرَبِيَّةِ
أَكْثَرُ لَفْظِهِ أَوَّلُهُ **وَمِنْ أَمِينٍ وَمُسْتَقِيمٍ** وَصَاحُحٍ
عَفَافٍ أَرَادَ قَائِمٍ وَمُقِيمٍ **جَاكِلِشْتِ** وَقَوِي بَارِدٍ
دُرُشْتِ بَعْضًا وَرَاشْتِ كَيْفَ تَكُونُ كَلَامُ كُوبٍ أَوْ لَوْ
هَرَكُونُ أَوْ لَا يَشْكُ أَشْهُوَعَلِي خُوبٍ أَيْ تَلِيُوبٍ
تَقَاتِي كَامِلٍ أَيْ بَعْدَ كَرِي كِي دُوبٍ قَائِمٍ أَوْ
طَلْعُهُ قَائِلُ الْإِلَهِيَّةِ وَالْعَرَبِيَّةِ تَكُونُ تَكُونُ لَفْظِهِ أَوَّلُهُ

وَصَاحُحُ وَصِيَّاتِ إِلَهٍ مُصِيفٍ وَعَفَافٍ
تَقَاتِي إِلَهٍ مُتَوَلِّفٍ **مُسْتَقِي** بَرِيحٍ أَوْ لَوْ هَرَكُونُ
بِيحَاكِي بَرِيحٍ خُوبٍ أَيْ دُوبٍ وَبَشُورُ مَكَاتِ
أَيْ دُوبٍ مُتَقَالِقٍ قَارِضِي دَا أَلْكَارِشْتِ هَرَكُونُ
أَجْرَتِ يَوْمِيَّةٍ سِي بَرِ لَفْظِهِ أَوَّلُهُ **وَمِنْ مُؤْمِنٍ أَمِينٍ**
وَصَاحُحُ وَصِيَّاتِهِ مَتِينٍ كَارْدَانُ وَبَحَابِ
وَأَشَارَ لَفْظِهِ مُنَاسِبُ كَيْفَ تَكُونُ أَيْ جِي أَوْ لَوْ
تَرَمِينُ أَشْبَابٍ وَأَكْتَبِي وَبَعِيرُ لَوْ لَوْ دَوَاقِي
هَرَكُونُ أَيْ تَكُونُ أَلْكَارِشْتِ وَبَشُورُ مَكَاتِ

قَدْ رَجَعَ الْحَقُّ مَعَهُ مُتَوَلِّفٍ مَعَرَفَةٍ لَزِمَ أَوَّلَ كَيْفَ
جَنَابِ إِلَهٍ وَرُوبٍ وَبَعْدَ أَلْكَارِشْتِ كَرِيمٍ وَجَنَابِ
إِلَهٍ أَوْ لَوْ خَطَاوُ الْخَطَاوُ دُنِ الْخَطَاوُ وَصَاحُحُ خَطَاوُ
أَيْ جَنَابِ الْإِلَهِيَّةِ وَالْعَرَبِيَّةِ تَكُونُ تَكُونُ لَفْظِهِ أَوَّلُهُ
وَمِنْ صَاحُحٍ وَصِيَّاتِ ظَاهِرٍ وَأَوْدُونُ كُورَمَكِ
وَكُورَمَكِ قَادِرٍ كَيْفَ تَكُونُ هَمَّةُ كَشِ أَوْ لَوْ خَطَاوُ
قَلْبِهِ جَنَابِ أَلْكَارِشْتِ هَرَكُونُ وَبَشُورُ مَكَاتِ
خَدَمَتِهِ قَائِمٍ وَأَمَّا تَوْذِيحُ الظَّاهِرِ كَيْفَ تَكُونُ
أَجْرَتِ يَوْمِيَّةٍ سِي كَرِي لَفْظِهِ أَوَّلُهُ **وَمِنْ أَوْدُونُ**

بَارِزٍ وَخَدَمَتِهِ أَلْكَارِشْتِ وَأَشَارَ لَفْظِهِ
هَمَّةُ كَشِ أَوْ لَوْ خَطَاوُ وَبَشُورُ مَكَاتِ
جَانِبِ مَقْدَارِ طَبَاخِ أَوْدُونُ يَارُوبِ خَطَاوُ
قُصُورِي وَبَشُورِي قُصُورِي وَبَشُورِي وَبَشُورِي
كَرِي لَفْظِهِ أَوَّلُهُ **وَأَمَّا قَارِضِي** أَوْ دُوبٍ أَوْ
خَنَازِرُ عَمَلِهِ شَدَنُ أَوْدُونُ رَسْمُ مَقَامٍ مُقَرَّرٍ
وَعَادَتِ بَعِيرُ مَعِيرٍ أَوْدُونُ جَزَارُ لَوْ لَوْ لَوْ
وَمِنْ مُؤْمِنٍ ظَاهِرٍ أَلْكَارِشْتِ وَصَاحُحُ خَطَاوُ
كَيْفَ تَكُونُ جَنَابِ كُورَمَكِ أَوْ لَوْ خَطَاوُ

فَقَصَّ ابْنُ الدَّقْنِ وَزَنَ إِلَيْهِ أَكْبُورَ النَّشْرِ فِيهِ تَمَامُ
الْوَبِّ كَذَلِكَ طَوَارِكُهُ مَطْبُوعُهُ كَوْنُهُ وَكَوْنُهُ دَكَّةُ يَدِيهِ
وَزَنَ إِلَيْهِ تَمَامُ أُولَئِكَ دَرَسِيخُهُ بِأَسْمَاءِ شَيْخِهِ
حَاضِرُ بُولُورِ رَيْبِيَّةٍ وَالْأَشْيَاحِ تَسْلِيمُ إِلَيْهِ
وَأَكْوَظُ الْوَلَدِ بُولُورِ رَيْبِيَّةٍ كَوْنُهُ زَادِي يَدِيهِ
قِيَامُهُ إِيصَالُ يَدِ الْوَبِّ وَتَقْصِيرُ كَوْنِهِ نَصَابِي تَتِمُّ
إِلَيْهِ وَأَجْرُ بَيِّنَةٍ فِي أَوَّلِهِ **وَالْأَشْيَاحِ**
أَمِنْ مُؤْمِنٍ وَصَالِحٍ مُتَدِينٍ خَلْعُهُ نَدَاةُ فَارِغٍ
وَعِفَّةُ نَظَافَةٍ مَدَاوِمَةٍ كَمِينَةٍ لَكَ سَهْلٌ شَوَارِبُ

هَرُوفَتِ جَانِدُهُ فَاثْبَاحِي بِأَجْمَعِهَا يَا أَمِيرُ سِيَاهِ
بُودُ فَرْدَنَ صِكْرُهُ تَبَرُّكُ إِلَيْهِ سَلُوبُ يَدِ الْوَبِّ كَوْنُهُ
أُولَئِكَ حِلُّ مُقَرَّرٍ وَمَوْضِعُ مَعِينِي أَلَانِ دَوْلَابَتِهِ
حِفْظُ أَيْدِ الْوَبِّ كَيْلَانِ وَطَعَامُ قَوَارِدِ الْوَبِّ
حِينَ كَانَتْ كَثْرَةُ عَدَدِ إِلَيْهِ وَرُوبُ وَطَعَامُ مَنْ
فَارِغٍ وَحَالِي أُولَئِكَ يَدِيهِ عَدَدِ إِلَيْهِ الْوَبِّ حِلُّ مُقَرَّرٍ
وَمَوْضِعُ مَدَاوِمَةٍ حِفْظُ أَيْدِ الْوَبِّ كَيْلَانِ وَطَعَامُ قَوَارِدِ الْوَبِّ
شَهْرُ أَرْزِهِ هَجَانِ كَيْلَانِ وَطَعَامُ قَوَارِدِ الْوَبِّ
أَكْثَرُ لَقِيَةِ أُولَئِكَ **وَالْأَشْيَاحِ** مُعِيفٌ وَمُتَدِينٌ

صَلَحُ وَصِيَالَتُهُ بَيِّنَةٍ خَدْمَتُهُ قَادِرُ وَقَائِلِ
وَأَسْتَعْدَادُهُ رَافِعُ وَقَائِلِ كَانَتْ كَثْرَةُ الْوَبِّ وَطَعَامُ
أُولَئِكَ كَثْرَةُ تَقْصِيرُهُ مُدَّةُ وَقَائِلِ الْوَبِّ كَوْنُهُ
وَكَوْنُهُ مَكَانَ رَدِّ مَكَانَ وَدَفْعِهِ مَكَانَ حِلِّ الْوَبِّ
أَجْرُ بَيِّنَةٍ لِي أَكْثَرُ لَقِيَةِ أُولَئِكَ **وَالْأَشْيَاحِ**
مُؤْمِنٌ نَظَامُ الْفَلَاحِ وَمُتَدِينٌ قَاصِدُ الْإِصْلَاحِ
مُعْتَمِدٌ عَلَى الْإِسْطِ وَمُؤْتَمِنٌ عَلَى الْخَطِّ قِيَامُهُ
خَدْمَتُهُ قَادِرٌ وَحِفْظُهُ حِرَاسَتُهُ نَظِيرُ رَدِّ كَادَرِ
كَمِينَةٍ لَكَ خَوْرُ قِيَامِهِ لَوْ بَلَغَ وَكَدَرُ كَوْنِهِ

كَوْنُهُ دَوْلَابَتُهُ خَدْمَتُهُ خَدْمَتُهُ خَدْمَتُهُ خَدْمَتُهُ
وَأَيُّهُ تَمَارِدُ نَشْرُهُ أَجْرُ بَيِّنَةٍ كَمِينَةٍ نَظِيرُ
كَيْلَانِ رَيْبِيَّةٍ تَقْصِيرُهُ مُدَّةُ وَقَائِلِ الْوَبِّ كَوْنُهُ
رَضَا وَرَيْبِيَّةٍ مَعِينِ الْمَكْنِ بِأَسْمَاءِ شَيْخِهِ
جَمْعُهُ تَمَامُ أَيْدِ الْوَبِّ كَيْلَانِ وَطَعَامُ قَوَارِدِ الْوَبِّ
غَائِبَتُهُ إِيصَالُ يَدِ الْوَبِّ وَتَقْصِيرُ كَوْنِهِ نَصَابِي تَتِمُّ
إِلَيْهِ وَأَجْرُ بَيِّنَةٍ فِي أَوَّلِهِ **وَالْأَشْيَاحِ**
صَالِحٌ مُؤْمِنٌ وَصَالِحٌ مُتَدِينٌ خَلْعُهُ نَدَاةُ فَارِغٍ
وَعِفَّةُ نَظَافَةٍ مَدَاوِمَةٍ كَمِينَةٍ لَكَ سَهْلٌ شَوَارِبُ
خَطُّ وَخَرَانَدُ مُجَرَّرٍ وَكَالِ اسْتِغْنَاءِ تَمَامِهِ

كَيْسَنَهُ لَمْ يَنْجُو اُولُو بَيْتِهِ لَمْ يَزَالُوا فِي تَرْاحِي
وَتَاخِيرٍ وَلَا تَكَاثُلٍ وَتَقْصِيرٍ مَعْرِفَتِ مَسْئَلِهِ
كَرَّ كَيْسِي تَزِيمِ اِيْدُونِ وَتُقْصَلَانِ بِذِي اَوْلَادِي
يَرْكُ تَزِيمِي غَايَتِ اِحْكَامٍ وَنَهَايَتِ اِسْتِحْكَامٍ
اِلَيْهِ تَكْمِيلِ وَتَزِيمِ اَلْيَا لَوْ اَجَرْتِ يَوْمِيَه لَرِي
بِشْرِ اَلْفِهْ اُولَهْ وَلَيْسَ قُوِي وَفَادِرٍ وَدِيَاتِ
وَأَمَّا تَلَوِي طَاهِرٍ كَيْسَنَهُ لَمْ يَنْجُو اُولُو بَيْتِهِ
وَصُوِي طَلِيحِيَه فَرِي وَصَلَتْ اَوْلَادُهُ مَصَالِحِيَه
كُوْنَكَ مَعِيْنٍ اُولُو بَيْتِهِ اَسِيرُ لَيْسَنَهُ لَوَانِ مَدُنِ

تَنْبِيَهٍ وَخَدَمَاتٍ لَا زَمَهُ لَرِي تَادِيَه اِيْدِي حَظِيَه بَرْيَنِي
اَجَرْتِ يَوْمِيَه تَزِيمِي اَلْفِهْ اُولَهْ وَتَزِيمِ صَالِحِ
اَسْتَاذٍ وَآمِيْنِ اَلْقِي اِسْتَاذٍ فُوْر سُوْنِي اُولُو
اَوْ قَاوِي تَنْبِيَهٍ مَدْكُوْرٍ وَاَلْبِيَه مَبِيْنَه مَرْبُوْرَه
فُوْر سُوْنِ عَمَلِيَه جَاوِي اُولِي اَنِي تَوَقُّفٍ وَتَوَقُّفِ
تَقْصِيْرٍ وَتَسْوِيْبِ اَنْيُوْبِ غَايَتِه مَنِيْنٍ وَجُحْمِ بِيُوْنِ
وَنَهَايَتِ حَرْبٍ وَاسْتَاذِ بِيَسْنَدِ اَشِيْلَهْ وَلَوَانِ
مَرْا تَقْصِيْرٍ اِلَيْسَه اِيْدِيَه كُوْرِي حَاكِي اَجَرْتِ يَوْمِيَه
اَوْجِ اَلْفِهْ اُولَهْ وَوَالِدِي اَمِيْنِ صَالِحِ وَفَادِرٍ وَصُوِي

يُوْلِي اُولُو بَيْتِهِ قَدِيْمَه مَشْهُوْرَه اَزْدَه عِيَارَتِ
مَعْمُوْرَه مَدْكُوْرَه كَلَانِ مَوْيُوْنِيَه اِيْمَاوِيُوْبِ
وَاَصْلَحِ وَتَزِيْمِيَه جُنَاحِ اُولَانِ لَرِي اَصْلَحِ اَلْيُوْبِ
اَصْلَحِ اَصْلَحْجَه مَقْصُوْرٍ وَفَضْلَا تَزِيْمِيَه مَقْصُوْرِي
اُولِي اَنِي حَرْبِيَه يَوْمِيَه تَزِيْمِيَه اُولَهْ
وَلَوَانِ لَرِي دُرْتِ نَقَرِ تَعْلِيْمِ وَتَعْلِيْمِ قَالِ وَصَالِحِ
صَالِحِيَه مَالِ شَاكِرِي اُولَهْ كَه مَوْيُوْنِيَه اُولِي
تَزِيْمِيَه اَنَارَه مَعَاوِيَتِ وَمُظَاهَرَتِ وَتَزِيْمِيَه
مُطَابَقَتِ وَمَدَامَتِ اَلْيَا لَوْ اَجَرْتِ يَوْمِيَه لَرِي اَلْفِهْ

اُولَهْ اَمَّا صَغِيْرَه تَزِيْمِيَه اُولُو بَيْتِهِ اُولَانِ قَالِ
اَسْتَاذِ اُولَقَه اَلْقِي اُولَانِ لَرِي اَلْفِهْ وَتَزِيْمِيَه
اَصْلَحِ اُولُو بَيْتِهِ يَوْمِيَه تَزِيْمِيَه اُولَهْ
وَتَزِيْمِيَه اُولُو بَيْتِهِ وَفَضْلَا اَسْتَاذِ مَقْصُوْرِيَه وَفَاثِ
اَسْتَاذِ اُولَقَه قَالِ اُولَانِ شَاكِرِي اُولَهْ اُولِي
اُولَانِ اَسْتَاذِ اُولَقَه قَالِ اُولَانِ شَاكِرِي اُولَهْ اُولِي
مَقْبُوْلِ اُولَهْ وَبِرَاخِ تَعْلِيْمِ قَالِ وَتَزِيْمِيَه اُولِي
شَاكِرِيَه كَهْوِيَه اَلْفِهْ جَهِيْمَه شَاكِرِيَه
مَشْغُوْلِ اُولَهْ وَوَالِدِي وَوَالِدِي مَلِكِ نَظِيْرِيَه

نصير • وتطمان بعد التمسير • ومكر متصير •
 يشتر الله له الفيض العليم والفيض الكبير • كما جعله
 منظر اللوز العظم والفضل الكبير • شوبه شرط
 أيلدي كه احباب وظايف مذكرة • وأزايجه
 من بوره دن مر بريني كدي نفيسه خلدتي تمام •
 واقامت وطيفه سني تمام • ايدوب مادام كه عز
 شريعتي بايهم مروتني اوليه ناي طويته
 طواريته محبوب ومقبول اوليه • وهريم كه
 خلدتي كايغى اذا اليه عزل واذا اوليته

وفي عذر شري وبكرايع قوي تركت ايدته يا
 آخر حريمه شي اوليه اوليه بصيحت اوليه واكيجي
 تادييه وتهديد من بعد الممكة تاكيد اوكيد اوليه
 واوحيه بري ركن اوليه راز اوليه وطيفه
 سزاوا اوليه تويجه اوليه • وموي اليه نواده
 مشروحه الاوصاف واقفي اوليه واقف بجائين
 خيرات • ومالك اجائين مزان عمر عدل و
 صديق اجنان على الشان الجمال • افاض الله
 عليه نعمه مدى مدد الزمان • كما افاض نعمه

على عاقبة افرايح الانسان • حضن تلوي يديه شوبه
 شرط ايلدي كه مكرن استانبول ايلي كه كرم
 وقية دن عبادتد ره وقية دن بورد ره
 اشارتد ريكر ونيش كياه ابوخالص وصالي اوليه
 اتمكيشوره لر وهركون ذكر اوليه وقية مبيته الله
 ايكوز التمش وقية مبيته فيون اتي يحي اوليه وهركون
 صباجه شوبه الجون ايوا كيره وياك • ومنق
 خاك وحاك اكدن يدي كيه ريخ كه هيكلي وقية
 مبيته من بوره حياجه اون وقية دروا خاشاك

التي كياه عايت اعلو وخوب وكش بوغدا كه هركي
 ذكر اوليه اون كياه موافق كرم وقية دريشور
 متعبد الذكر • وميحد الزير اوليه اوليه
 معموده ده متعارف اوليه بادت معموده
 ازره صرن اوليه • اما اش بوغداي واماك
 اوني غايه وقاف سسطوره • بحاصل متوفوا
 دن اوليه وصرت رشا ايجاب اتيجه خارجد صان
 النية • وات برمعين فصايدن القيوب اوسيه
 فذه • وهركيه بولنور يته اذن الله • عاين

وَلِيَا جَمَاعَاتٍ وَرَغَائِبٍ وَرَكَاتٍ وَسُحُورٍ مَضَائِكُ
 هَرَجَةٍ سَيِّدَةٍ دَانَهُ وَزَرَدَهُ وَزِيَا يَشُوبُ رُمْدُ
 خُوبٍ وَخَالِصٍ وَمُنَقٍّ وَصَافٍ بِرَيْحٍ دَانَهُ وَزَرَدَهُ
 طَعَامُهُ بَهْ صَرَفٍ أَوَّلِيَّةٍ **وَجُصْرَتِ رِيَالِ ثَبَاهُ**
 عَلَيَّهِ مِنْ أَفْضَلِ الصَّلَوَاتِ أَوْفَاهُ نَكْ مَوْلِي شَرِيحِي
 أَوْلَانِ رَيْحٍ الْأَوَّلِ أَيْنَا أُونِ الْكُحْيِ سَيِّدَةٍ وَجُحْيِي
 بِرُمْدُ خُوبٍ وَخَالِصٍ بِرَيْحٍ دَانَهُ وَزَرَدَهُ بَهْ صَرَفٍ أَوَّلِيَّةٍ
 دَانَهُ وَزَرَدَهُ وَزِيَا فِي مَعَا شُورِهِ لَرٍ وَخَطْبَانِ
 بِرُخُوبٍ وَخُوبٍ خُوشِ آوَارٍ **يَا حُودِيَّةُ وَخَطْبَانِ**

صَحَّتْ لَمَطٌ وَحُسْنٌ صَوْتٌ إِلَيْهِ مُتَارٍ **كَيْتَهُ سَيِّدِ**
 الْكُونِينَ وَسَيِّدِ الثَّقَلَيْنِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَدَى
 تَوَالِي اللَّوْنِ حَضَرَ تِلْكَ نَمُوْلُهُ نَامُهُ شَرِيْفِي سَيِّدِ
 جَسَدِهِ مَعْلُومُهُ وَجَادَتْ شَيْخَتُهُ مَعْمُولُهُ أَرَدَهُ
 أَوْ قَدْ فَدَى نَكْرَ ذِكْرٍ أَوْلَانِ طَعَامٍ بَاهٍ إِلَيْهِ جَاهِزِ
 أَوْلَانِ جَمَاعَتِ نَامِ صِيَاغَةٍ وَطَعَامٍ أَوَّلِيَّةٍ وَجَارِيَةٍ
 مَعْمُورَةٍ مَسْفُورَةٍ الْأَوْصَافَةِ **وَمَبَاذِيحِ سَيِّدَةٍ**
 الْأَوْفَاقَةِ **كَلَنْ سَيِّدَةٍ فَرَايَحُونِ بِالْإِسْتِقْلَالِ**
 بِيْلٍ أُونِ سَكْرٍ مُنْخَالِصٍ وَخُوبٍ بِرَيْحٍ وَجُحْيٍ أَوَّلِيَّةٍ

وَهُمْ مَسَاوِيْرُ الْإِيحُونَ وَهُمْ جَمْعُهُ كَيْتُهُ لَرِيَا رَمَضَانِ
 آيْنَدَهُ وَبِيْرَ مَلَزَمَهُ أَوْلَانِ دَانَهُ وَزَرَدَهُ إِيحُونَ
 بَيَانِ أَوْلَانِ وَقِيَّةٍ إِلَيْهِ هَرَجِلِ بِيْدِي بِيْكَ وَقِيَّةٍ
 صَافِي وَخُوشِ طَعْمٍ رُغْنِ يَادَهُ **وَزَرَدَهُ وَزِيَا**
 إِيحُونَ هَرَجِلِ دُرْتِ بِيْكَ طُفُوْرُ بُوْرٍ وَقِيَّةٍ خُوشِ رِيَا
 وَخُوشِ طَعْمٍ عَمَلِ أَعْلَى دُرْتِ بِيْكَ بِيْدِي يُوْرِدُهُمْ
 خُوبِ رِيَا وَخُوشِ بُوِيْ نَعْفَرَانِ خَرَجِ أَوَّلِيَّةٍ **وَدَا**
 كَيْتَا أَوْلِي عَارِيَةِ عِمَّةِ الْوَايِدِ **وَدَا لِيَا عِظِيْمَةٍ**
 أَعْلَى يَدِهِ طَعْمٍ أَوْلَانِ طَعْمٍ مَسْجُوعَةٍ مَذْكُورَةٍ

وَأَعْمَهُ مَتَلَوْنَهُ مِنْ نُوْرِهِ إِيحُونَ هَرَجِلِ أَوْنِ أَوْجِ
 مَذْ أَوْجَالِ طُورٍ **وَهَرَكُونِ مَقْدَمَاتِيْنِ أَوْلَانِ**
 كَيْلِ إِلَيْهِ بَرَكِيَّةٍ أَيْوِيْشَةٍ كُنْ حُودِيْعِيْنِ أَوَّلِيَّةٍ **وَبُو**
 أَعْرَاقٍ مَقْدَرَةٍ وَجَوَاجِ حُجْرَةٍ دَارِ السَّلَاطَةِ السَّيِّدَةِ
 فَيْضَ طَبَقِيَّةٍ عَمِيْنَةٍ دَهْ بُولَانِ نَكْ أَعْلَى شِيْ أَوْلَانِ
 عَارِيَةِ مَعْمُورَةٍ دَهْ هَرَكُونِ فُقْرَ إِيحُونَ بِيْشَانِ طَعْمٍ
 مَذْكُورَةٍ مُسْقَاةٍ وَقِيَّةٍ وَمَتَا سَبِيْعِيْنِ أَرَدَهُ قِيَا
 وَقُوْرُوقٍ وَاسْتِفْنَاخٍ وَيُوْعُوْرَتِ وَجُحْيٍ وَمَعْدَانِ
 وَكَيْتُونِ وَبَعْنَاغٍ وَصَوْعَانِ وَفَلْطَلِ وَصُطْلِكِ إِلَيْهِ

بِسُورَةِ الْاَشْيَاءِ مِنْ قَوْمِهِ وَاجْرَاءَ مَسْئُومِهِ اِيحون
هزبل يدي بك لطفه خرج اولنه **وسا فرار**
ضيا قمحون برنج وبال ويا عدن عيزي لجا ورتشي
وسا فرار ما جرن به العاده واخراجت معهوده
مغنا ده ايجون بلا نقص ولا زباده هزبل كرتي بك
لطفه صرف اولنه **مسطح** وقرنه لارفا ولان
اودون ايله فصل شتاده مسافر لمر لاري ولان
تا كانه كرده يا يان اودون بحر وسه استبول
چك يتي ايله هزبل كي بي طغوز يوزجي اولنه

جامع سريدير نوار وعارتي عارتي عارتي لانا زده اولان
قادر ايشاره ايجان وعين ايجون هزبل كرتي بك لطفه خرج
ومر ويطع ايله مذكور انا شهور اولان لانا زده ايجان
برنج ايجون هزبل لطفه صرف اولنه وسه ينساجون اولان
جامع مودوم جراب يوزيك كرتي بك لطفه هزبل ايشاره
ولطفه شتافا لومچون هزبل لانا زده ايجان
ساق لانا زده ايجان شتافا شتافا شتافا جات اولان
حصير ايجون هزبل ايشاره رت يوز لطفه وندا ايشاره
ومر اسم ويا يان ايجون هزبل لانا زده ايجان اودون

بحاليه سي ايله انا داري ايجون سبله درت ييك
لطفه **وسا فرار** بركت واني بخاسته قلبي ايجون
لطفه **وسا فرار** عارتي معهوده ما كولايت مسطوره لاجون
مرفومه وكرارم معلومه سبله مودوم سبله ايله
قايه سبله ايله اوج سبله لطفه **وسا فرار** عارتي
ليلا شتافا شتافا ايشاره ايجون ايجون ايجون
اوج سبله لطفه خرج اولنه **وسا فرار** عارتي
اولان لطفه درت ايله لانا زده ايجان لانا زده ايجان
بالا لانا زده ايجان لانا زده ايجان لانا زده ايجان

المقدار ذر **وسا فرار** ويطع ويا يان
زيبو ويطع ويا يان **وسا فرار** ايشاره
اواني وادوات كه هر چه مدتده بركت ايجون
جاتده قدر جاتجه حمله محمول وقندن ايله
وكر كي باك ويا كره طوبى ايجون مودوم ايله
استعمال اولنه **وسا فرار** عارتي عارتي عارتي
فقر ومرتبه وخطام ايجون صبا جده ايشاره
كون طوغد قدضك و استامده ايشاره ايجون
ايجون ويا يان اول وقندن صكر اولش دورله ايشاره

وَسَعَتْ أَرْضَهُ وَفِي الْبَدَنِ مَقْدَارَاتُ مَا يَأْكُلُ وَكَرَّ أَوْلَانُ
 أَكْبُوزِ النَّشْرِ فِيهِ أَتَدْنُ أَيْرُوبُ أَيْرُوبِيَّةً وَيَتَدَلُّ
 حِكْمُ بَحْلِيَّتِي بِحِفْظِ أَوْلُوبِ أَلَمْ يُوْصِي إِلَيْهِ
 بِكَارِ فِي بَشُورِ رَبِّ كَلِّكَ بِخَبْرِهِ أَوْفَاتٍ مَعْمُودَةٍ وَأَرْكَ
 مَعْلُومَةٍ دَهْ وَبِهِ كَرَّمَ وَكَابَعِي عَزَّازُ وَكَرَامُ
 وَكَرَّ كَيْدِي عَيْتٍ وَبِخَرَامُ • كَرَّ كَرَّ سِتِّ سِتِّيَّةٍ
 بِخَبْلِيَّةِ السَّلَامِ دُرِّ أَفْهَامِ تَامَ وَهَيْتَامِ تَامَ أَلْيَا لَوْنُ
 وَطَرِ سَطُورِ رَنْمِ مَسْفُورِ أَرْضِهِ مَسْفُورِ أَيْحُونِ
 أَفْرَازِ أَوْلُنْدَقِ نَفْكَهْ وَكَرَّ أَوْلَانُ أَكْبُوزِ النَّشْرِ فِيهِ

بَاقِي قَالَ لَنْ أَقِي تَطْلِفَ أَلَدُكَ نَفْكَهْ تَصِفُ أَيْلُوبُ
 نَصْفِي بِرَيْحِ أَشْنَهْ وَنَصْفِي بُوْعْدِ أَيْ أَشْنَهْ تَنْصِفُ
 إِلَيْهِ لَرَّ أَمَّا أَوْلُ جِلْكَ أَيْكُنْ عَلَى السَّوِيَّةِ قِطْعَهْ قِطْعَهْ
 أَوْلُوبُ هَرْ قِطْعَهْ سِي وَزَنْ طُوقِ تَانِ دَرْهَمِ أَوْلَاوَهْ
 بِرِ قِطْعَهْ سِي رِطَاسِ أَشْ وَكَرَّ أَيْكَلَهْ أَيْ قِيَارَهْ وَرِ
 وَأَمَّا أَوْلَاوَانِ حَمِيرِ رِخِي عَلَى السَّوِيَّةِ قِطْعَهْ قِطْعَهْ
 أَوْلُوبُ هَرْ قِطْعَهْ سِي بِشَدِّ كَرَّ نَفْكَهْ بُوْرِ دَرْهَمِ أَوْلَهْ
 وَجَامِعِ مَذْكَورِ رَفِيعِ السَّأْ وَبَعَارَتِ زَبُورِ مَنِيْعِ
 أَلَنَّا نَافِرِ رَيْسَهْ خَدَّ أَمْنَدَنْ مَطْلَقًا فِي الْكَلْبِ أَلَنَّا

أَتَدْنُ وَأَشْدَنْ وَأَتَكْدَنْ هَرْ زَيْدَهْ أَيْ قِيَارَهْ وَرِخِي
 تَعْيِينِ أَوْلَانِ بِرِ قِطْعَهْ أَتْ إِلَيْهِ رِطَاسِ أَشْ وَكَرَّ
 أَتَمَّ وَرِيْلَهْ وَرِطَاسِ أَعْرُورِ الدَّهْرِ وَكَرَّ وَرِ الشُّوْ
 بُوْطَرِ قِيَارِ قَوْمِ أَرْضِهِ مَقْسُومِ أَوْلُوبِ هَيْجِ كَمَنِيَّةٍ
 بِخَرُورِ أَوْلِيَّهْ • مَا دَامَ كَلْمُ خَاصِلِ أَقْفَا وَفَضْلَهْ
 وَافِي • وَغَلَّ سِتْلَانِ بِحَصْلَهْ كَافِي • أَوْلَهْ تَوْجِيْمِ
 مَرْضِي مَعِي • وَبُوْطَرِ رَيْحِ هَيْجِي أَهْلَهْ • وَكَرَّ كَيْدِي
 فِي عَايَتِ رَايَنِيَّةِ • وَالطَّافِ فِي بَهَايَتِ رَجَائِيَّةِ •
 مُتَقَضَّ سَجْجَهْ وَطَافِي مَسْرُوحَةٍ مَمْنُونَهْ • وَآخِرُ

مَسْرُوعَةٍ مَسْفُوقَةٍ دَرْجَاصِلِ مَوْفُوقَاتِ مَسْفُورَةٍ
 وَبَحْصُولِ سِتْلَانِ مَسْفُورَةٍ زَيْدَهْ كَالْوَرِيَّةِ
 عَايَتِ خَافَتِ إِلَيْهِ حِفْظِ أَوْلَنَهْ وَبَقْدَرِ الْحَاجَةِ
 رَقِيَّةٍ يَهْ جُنْسِ مَا حِطَلَهْ إِلَيْهِ صَرْفِ أَوْلَنَهْ • وَبُوْ
 تَعْيِينِ هَرْ رَيْعَنِيَّةِ • وَنَبِيْسِ مَقْرَرِ رَيْعَنِيَّةِ • أَوْلُوبِ
 هَيْجِ كَمَنِيَّةِ زَايْدِ وَنَاقِصِ وَرِيْلِيَّةِ وَرِيْلُوبِيَّةِ
 زَايْدِ أَلَنَهْ حَرَامِ أَوْلَهْ • وَنَاقِصِ وَرِيْلَهْ أَلَلَّيْ
 ذَوَاتِنَاهْ • أُنْقَامِ أَيْلِيَّهْ • وَبُعْمُومَا بُوْمَنْصُوصِ
 أَوْلَانِ خُصُوصِ زَيْدَهْ تَجَاوُزِي تَحْوِيْلِيْدَنْ وَخَلْفَهْ

بِضَائِرٍ دُنْيَا دَعْدُ عِنْدَ الْبُحْرَانِ مَحْرُومَاتٍ
وَأَخْرَجَهُ عِنْدَ اللَّهِ الْعِلْمَ أَمَّ وَمُعَاقِبَ أُولِهِ
تَوَارَادَ حَقٍّ وَمَشِيَّتَ فَاغْلُظْ مَوْجِيهِ
حَاصِلُ أَقْوَامِيَّةِ الْأَوْصِيَانِ وَطَائِفُ مَصَائِدِ
مُعَيَّنَةِ الْأَمْنَانَةِ وَالْإِثْنَانِيَّةِ غَيْرَ وَفِي الْأَوَّلِ
أَوْفَاقِي وَفَالْتَدْوِيهِ كُورَهُ رَأْيِ صَابِغٍ وَفِي الْمَوَاقِفِ
إِلَيْهِ مُنَوَّلِي مَوَاجِبَ وَطَائِفِهِ وَخِرَاجَاتِ وَفِي
فَتْمِنَتِ عَادِلِهِ إِلَيْهِ تَطْلُفُ وَعَدَالَتِ كَامِلِهِ أَزْرَهُ
تَوْفِيقِ أَيْلِيهِ هَمِيصِهِ مُتَوَلَّى بِالْإِسْتِقْدَالِ

بِلَا إِهْمَالٍ وَلَا إِهْمَالٍ • جَائِلُزَاجِرٍ إِلَى تَبَعٍ وَتَحْفُزٍ
وَدَفْتَرِي تَقْيِيسٍ وَتَقْيِيسُ أَيْدِي وَجِبَالِ بَرْنِ الْوَبْ
وَبَحَائِبِهِ رَنْ كُورُ وَبَحْطُ وَجِبَالِ ظَاهِرِ الْأَوَّلِ
جَائِلِي بِرَاحِ كَسْنِيَّةِ تَوْحِيهِ إِلَيْهِ وَيَخَانَدَنْ
غَيْرِي جَرْمُ وَجِبَالِي أُولَانَهُ اسْلُوبِ سَائِقِ وَطَرَفِ
مُنَاسِقِ أَرْزَهُ أَوْلَا يَصِيحُ وَتَهْدِيدِ وَتَأْيِيدِ
أَكِيدِ إِلَيْهِ وَتَالِثَانِيَّةِ بِلَإِدِي وَبِرِي شَرْطِ وَاقِفِهِ
مُؤَافِقِ بِرَسْرِ شَرْفِهِ أَطْوَارِي مُطَابِقِ أُولَانِ
كَسْنِيَّةِ تَوْحِيهِ إِلَيْهِ وَرَمَارَادِ كَرِي مُرُورِ

وَمُرُورِي فِي مَطْوَرَةٍ مُدَوَّلَانِ أُولِ الْأَوَاقِعِ
أَمْلَاقِ مَوْقِفِهِ وَأَصَافِ مَوْصُوفِهِ نَكِ إِيرَادِ
وَبَحْصِ مَوْلَانِي وَخِرَاجَاتِ وَبَحْصِ مَوْلَانِي بِالْقِيَامِ هَيْلِ
دِيُونِ عَلَى عَدَالَتِ مُقَامِهِ أَعْظَمِ أَرْكَازِ وَلَتِ
أُولَانِ وَرَزَاءِ عِظَامِ عَالِمِ نِظَامِ وَكَيْفِي نِظَامِ
وَأَعْلَى حُكْمِ مِلَّتِ أُولَانِ فُضَاةِ عَيْنِ كَظْفَرِ نِجَامِ
نُصْرَتِ خِرَامِ وَكَأَكْبَرِ نِظَارِ دَفْتَرِ مِلْكَتِ أُولَانِ دَفْتَرِ
دَارِ حَقِيقَتِ مَرَامِ وَحَقِيقَتِ الْخَيْرِ الْمَلِكِ حُضُورِ
شَرْفِ بَلَدِ دَفْتَرِ نَامِ وَهَيْتِ نَامِ إِلَيْهِ كُورِ بِلَهِ

وَبَحَائِبِهِ تَوْحِيدِ الْأَنَامِ سِرِّ سِلَاقِ عَلَى الْكَلَامِ لِيَا
وَجِبَالِي سِرِّ عَيْنِ جَلِي الْبَرْهَانِ جَارِشِ • أُولَانِ سِلَاقِ
زَمَانِهِ وَخَاقَانِ خِلَافَتِهِ كَانَهُ عِزِّ أُولَانِهِ وَأُولِ
رَبِّ جَلِيلِ الْإِطْلَاقِ دُخَى كَاهُ حَقِيقَةِ حَقِيقَتِ جَالِهِ
وَاقِفِ • وَكَأَكْبَرِ دُخْلِ وَخُرُجِ مَالِهِ عَارِفِ
أُولَاقِدِهِ شَرْعِ شَرْفِ مُقْتَضَا سِتْنِهِ شَرْطِ وَاقِفِ
إِلَيْهِ عَامِلِ أُولُوبِ تَأْيِيدِي تَأْيِيدِ شَرْطِ مَرْبُورِيهِ
شَامِلِ • وَهَوِي تَعْمِيرِ وَتَقْيِيرِ أَوْفَاقِ مَذْكُورِهِ
كَامِلِ • أُولَهُ تَاكَاثُلِ تَوَاجُحِ بَحَائِبِهِ يَوْمَ لَمْعَانِ وَاصِلِ

وَأَوَّلُهَا نَدَاهُ أَوْلَانِ جَمِيعُ مُرَادٍ فِي حَاصِلِ أَوَّلِهِ
 أَكْرَمُ تَوَلَّيْكَ أَوْفَانِ تَعْمِيرِيكَ وَغَلَاظِكَ تَوْفِيرِيكَ
 وَفُورِ سَعْيِ وَكَهَاتِي وَصُوحِ بُولُورِيَّتِهِ تَرْفِيقِ وَتَرْفِيقِ
 إِلَهِي مُرَادُهُ أَوَّلِيَّةً وَكَرَنَقْصُ وَتَصَوُّرُ وَتَهْوِي وَتَهْوِي
 صَحَا فِي سَعَا لَارِمِ كُلَّانِ تَضَمِينِ وَلِنَدَقْدَقِ تَضَكُّرِ عَزَلِ
 إِلَهِي مُرَادُهُ أَوَّلِيَّةً وَتَوَلَّيْكَ أَصْلًا وَتَضَكُّرِ حُجَّتِاجِ
 وَقَطْعَانِ تَعْمِيرِ طَاهِرِ الْخُفْيَانِجِ أَوْلَانِ تَأْخِيرِ تَابُوتِ
 تَرْفِيقِ لَدَوْرِهِ وَمُنْهَدِمِ أَوْلَانِ تَضَكُّرِ يَدِي كَائِنِي
 بِحُصُولِ وَقَدْنِ تَتِيمِ إِلَهِي وَتَضَكُّرِ وَتَضَكُّرِ

إِلَهِي سَعْيِ إِلَهِي كِهْ أَنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى جَمِيعُ أَوْفَانِ نَدَاهُ
 جَمْعُ أَوْفَانِ مَذْكُورِهِ وَمَعْمُورِهِ وَتَعْمُورِ اللَّهِ
 وَعَلَاظِهِ خَلْدِ خَلْدِ وَتَضَكُّرِ وَتَضَكُّرِ وَتَضَكُّرِ
 وَالْعِيَادُ بِاللَّهِ مُنْصَاءً مُنْصَاءً إِلَهِي أَزْرَهُ أَكْرَمُ
 بِالْكَلِيَّةِ مُنْهَدِمِ وَتَمَامِ أَوْضَاعِ أَصْلِيَّةِ مُنْهَدِمِ أَوَّلِيَّةِ
 رَقَبِهِ بِهِ طَوْلُوبِ بِحُجَّتِاجِ غَلَاظِهِ وَتَضَكُّرِ حُجَّتِاجِ
 حُجَّتِاجِ الْبَرْقِ أَوْلَانِ تَوَلَّيْكَ وَكَابِ وَتَضَكُّرِ يَدِي
 سَيَّارِ مَصَارِفِ وَوَقَايَةِ قَطْعَانِ تَضَكُّرِ وَتَضَكُّرِ
 تَهْ حَاصِلِ بُولُورِيَّتِهِ أَوْلَانِ وَفَاحِ يَلِيلِهِ تَمَامِ

أَوْلَانِ أَوْلَانِ أَوْلَانِ حَاصِلِ وَتَضَكُّرِ جَمْعِ وَتَضَكُّرِ
 وَتَضَكُّرِ أَوْلَانِ أَوْلَانِ مُنْهَدِمِ مُنْهَدِمِ وَتَضَكُّرِ
 مُنْهَدِمِ تَضَكُّرِ أَوَّلِيَّةِ وَتَعْمُورِ مِنْ تَضَكُّرِ الْجَبَّارِ
 هَرَا كِهْ تَمَامِ مُنْهَدِمِ مُنْهَدِمِ أَوْلَانِ وَتَضَكُّرِ
 مَشْرُوعِ وَمُنْهَاجِ مَشْرُوعِ أَوْلَانِ تَضَكُّرِ يَدِي تَضَكُّرِ
 أَوْلَانِ تَضَكُّرِ أَوْلَانِ أَوْلَانِ تَضَكُّرِ يَدِي تَضَكُّرِ
 أَوْلَانِ تَضَكُّرِ يَدِي تَضَكُّرِ يَدِي تَضَكُّرِ
 أَوْلَانِ تَضَكُّرِ يَدِي تَضَكُّرِ يَدِي تَضَكُّرِ
 أَوْلَانِ تَضَكُّرِ يَدِي تَضَكُّرِ يَدِي تَضَكُّرِ

وَأَوَّلُهَا نَدَاهُ أَوْلَانِ جَمِيعُ مُرَادٍ فِي حَاصِلِ أَوَّلِهِ
 أَكْرَمُ تَوَلَّيْكَ أَوْفَانِ تَعْمِيرِيكَ وَغَلَاظِكَ تَوْفِيرِيكَ
 وَفُورِ سَعْيِ وَكَهَاتِي وَصُوحِ بُولُورِيَّتِهِ تَرْفِيقِ وَتَرْفِيقِ
 إِلَهِي مُرَادُهُ أَوَّلِيَّةً وَكَرَنَقْصُ وَتَصَوُّرُ وَتَهْوِي وَتَهْوِي
 صَحَا فِي سَعَا لَارِمِ كُلَّانِ تَضَمِينِ وَلِنَدَقْدَقِ تَضَكُّرِ عَزَلِ
 إِلَهِي مُرَادُهُ أَوَّلِيَّةً وَتَوَلَّيْكَ أَصْلًا وَتَضَكُّرِ حُجَّتِاجِ
 وَقَطْعَانِ تَعْمِيرِ طَاهِرِ الْخُفْيَانِجِ أَوْلَانِ تَأْخِيرِ تَابُوتِ
 تَرْفِيقِ لَدَوْرِهِ وَمُنْهَدِمِ أَوْلَانِ تَضَكُّرِ يَدِي كَائِنِي
 بِحُصُولِ وَقَدْنِ تَتِيمِ إِلَهِي وَتَضَكُّرِ وَتَضَكُّرِ

[illegible]

اَبْدَلَهُ دُعَائِي الدِّينَ الْمُنِيِّ بِدَوَامِ اَيَّامِهِ وَمَتَّعَ
 بِجَمِيعِ الْعَالَمِينَ خُصُوصًا الْعَالَمِينَ بِعُمُورِ اَعْمَارِهِ
 اَوْفًا وَمُقْتَصِلًا وَسُطُورِي بِرُجُومِ مَكَلَمَاتِهِ تَوَدُّهُ
 وَفَرِحَ بِشَرِّهِ وَفَجِنَ بِسَرِّهِ مَرْنِي اَبْدُوْهُ جَمَلَهُ
 مَا لِيْذُنْ اِفْرَاقًا وَيَسْلِمُ مَوْلَايَ نَحْلَهُ مَتَازِ اَلْيَوْمِ

شروط اركاننا بعين وسائر وجوه رؤسهم لا دبر
التي بين يدي الله كذا فله اعظم ما يحب في
ذلك ما شئنا في يومك يسلك
فحينئذ حاطر حطير لانه بمؤمن وصغير ميزر لانه
حطورا ايوب ومروءة دهورا اليه اوقافه فيؤمن
وعلايه فوذلكا خودك من راي عين هنر
دور بينه غير متور او لعين بود فبقة مودة الخو
صحة قلب ر نور زنده سطور اولافه مذهب
ملند مقلد ومقدد يري ومنكسر عيال بشير و

يَسْأَلُ الْوَلَدَ لِمَ أَهَضْتَ هَـلْ أَكْرَمَ أَفَلَمْ تَأْمُرْ
الَّذِينَ اسْتَدْلَجَلَهُ الْخَمِيدِينَ سِرَاجَ الْأُمَمِ
نَاجِ الْأَيَّامِ الَّذِي لَهُ فِي تَسْدِيدِ الْأُمُورِ وَتَهْدِيدِ الْأَعْمَالِ
يَدٌ بَيَضٌ وَقَلَمٌ نَابِتٌ إِمَامًا وَمَوْعِظًا أَكْرَمَ الْأَشْيَاءِ
نِعْمَانُ بْنُ نَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَارْضَاهُ وَأَوْفَاهُ
مَوْلَاهُ وَوَقَّامٌ فِي أَهْلِ عِلِينَ وَأَكْلَاهُ فَتَقَبَّلْهُ
زُرُومٌ وَفَقَّاشُهُورٌ وَمِعْلُومٌ وَخَيْرٌ مِنْهُ هُمُورٌ
أَوْ لَوْ بِكَيْبٍ فَأَوْفَاهُ أَضْحَى وَتَقَبَّلْهُ مِنْ لَدُنْ زُرُومٍ وَكَوْ
أُولَئِينَ وَرَبِّغْ بِالْأَلَاءِ وَدَسِّنْ وَمُسْتَوْدِ الْأَدَاءِ

أَصَفَ أَوْصَافَ رَمَانِهِ ۖ فُجِّلَهُ اللَّهُ بِكَامِهِ ۖ صَبَّرَ شَيْئًا
مُسْتَوْدَرَاتٍ ۖ بِذُرِّيَّتَانِ فَكَامِ صَدَارَتِ ۖ أَيْمَنِ
يَكُونُ يَسْمُكُنِي ۖ وَيَكِلُ مَطْلُوعًا لِنَاطِلِي ۖ اعْظُمُ رُكَا
الدَّوْلَةِ الْقَاهِرَةِ ۖ اكْرُمُ أَعْيَانَ السَّاطِنَةِ الزَّاهِرَةِ
مَلِكِي السُّنَمِ ۖ عَلَيَّ الْهَيْمِ ۖ مَلِكِي الْعِظَمِ ۖ بِمَلِكِي الْكُرْمِ
مُرِي الْفَضْلِ ۖ مُقَوِّ السُّنَمِ ۖ مُسْتَدِرُّ الْعِمَاءِ ۖ
مُقَصِّلُ الْعِظَمَاءِ ۖ نِظَامُ الدُّنْيَا وَالْآلِئِينَ ۖ صَاحِبُ الْإِسْلَامِ
وَالْمُسْلِمِينَ ۖ وَسُبْحَانَكَ يَا أَلَهَ فِي الدَّارِ الْيُونَنِيَّةِ
حَضْرَتِ نَبِيِّ رُجُوعِهِ وَكُلِّ زَمَانٍ اعْظُمُ قُوَّتَهُ لِيَلِ

الْحَقُّ مُشَارٌ إِلَيْهِ وَكَجَلِيلِ الْقَدْرِ وَلَنْ وَرِيرَ عَظِيمِ
 صَاحِبِ عِزِّ شَحَّ اللَّهُ دَائِمًا مَدْرَهُ • وَزَادَ فِي
 كُلِّ خَلْقَةٍ قَدْرَهُ وَقَدَّرَهُ • بِعَسْكَرٍ كَثُوبٍ وَكَالْتِهِ
 لِذَلِكَ الشَّاهِدَانِ الْوَاقِفَيْنِ خِلَافَهُ بِمَا هُوَ طَرِيقُ
 ثَبُوتِهِ شَرَعًا • وَغَيْبِ خُفْيَتِهِ بَيَانَتِهِ لِذَلِكَ فَالْإِلَهَاطُ
 أَبْدَتْ سَعَادَتَهُ بِمَا هُوَ سَبِيلُ حَقِّقَتِهِ مَتَمِّعًا • أَوْفَا وَفَسَّاطَةً
 الْأَوْصَافَ مَنُوتِي • وَدَيْنَ وَدِيَانَتٍ وَصِرَاحٍ وَسَيَّانَةٍ
 إِلَيْهِ يَحْتَمِلُ • أَوْلَانِ زُبْدَةِ الْأَعْيَانِ • وَجَعَلَ الْأَوْرَاقَ
 مُنْصَفِي بَنِ جَمْرَةٍ • زَادَ اللَّهُ عَيْنَ • إِلَيْهِ أَنْزَلَ وَصُوحَ

تَوَلَّتْ لَهَا عَلَى وَجْهِ بَصُوتِهِ الشَّرْعُ الشَّرِيفُ الْأَوْزَارُ
 وَفُتِحَ بَصُوتُهُ الْبَيْنَ الْخَفِيفُ الْأَذْهَنُ • سَنَدٌ سَرِيعَتِ
 شَرِيعَتِهِ غَرَابَهُ مُسْتَنَدًا • وَحُكْمَتِ مِلَّتِهِ بَيَّاضُهُ
 مُسْتَنَدًا • وَلَنْ عَظِيمُ قَضَائِهِ السَّلَامُ • وَاجْعَلْ عِلْمًا أَتَاكَ
 حُضُورُهُ دَوَّاهُ • بِوُفْقِيَّةٍ شَرَعِيَّةٍ الْبَاقِي • وَنَيْفَتُهُ
 مُرْعِيَّةُ الْعَالَمِ نَكْبَاتِ بَيْنَتِهِ تَوَفِّعَ • وَفِيهِ وَافِعُ
 وَخَطِّ شَرِيعَتِهِ إِلَيْهِ حُكْمٌ مُسْتَفِي لَمَعُ دُرٍّ • مُرَافَعُهُ
 إِلَيْكَ مُوَحَّدِي إِلَيْهِ نَاشِئٌ عَلَى شَانٍ • وَكَوْنُ طَرِيقِ
 وَالْإِمْكَانِ • أَدَامَ اللَّهُ لَهُ الْعَدْلَ وَالْإِحْسَانَ •

وَأَقَامَهُ عَلَى رِوَايَةِ الْإِسْرَافِ إِلَى الْخَوَارِجِ • بِطَرِيقِ الْوَلَايَةِ
 مُشَارًا إِلَيْهِ وَاقِفًا مَالِكًا لِلْعِلَالَةِ • وَسُلْطَانًا صَاحِبِي
 الْعَدَالَةِ • تَقَبَّلَ اللَّهُ أَعْمَالَهُ • وَجَعَلَ فِي الْأَوْرَاقِ إِلَهًا
 قَبْلَئِكَ إِمَامًا عَظِيمَ قَوْلِيهِ لِرُومٍ وَقَفَ أَوْلِيَاءُ مَقِينِ
 دُجُوعٍ مَشْرُوعٍ دُرُجُوعٍ أَنْتُمْ دُيُوعُوعٍ شَرُوعٍ
 أَيْدِ جَلَّتْ مِنْ رُومَتِي وَعِنْدَ الْأَوْرَاقِ الْبَلِيَّةِ مِنْ جَانِبِ الشَّرْعِ
 الْبَلِيَّةِ عَلَى الشَّرْعِ الْبَلِيَّةِ • مُسْتَلْزِمٌ ثَوَابٍ وَأَوَّلَانِ ثَوَابِ
 صَوَابٍ وَرُوبٍ أَنْتَدِي لَهُ إِمَامِينَ هَامِينَ • وَفِي
 أَوْجِ الْأِمَامَةِ بَلَدِينَ تَامِينَ • أَبُو يُوسُفَ إِمَامٌ ثَانِي

وَإِمَامٌ مُجْدِّ شَيْبَانِي • بَوَاهَا اللَّهُ فِي مَسْجِدِ حَبَابِهِ •
 وَخَصَّصَهُمَا بِمَرَدِّ أَمْتَانِهِ قَوْلِيهِ دُجُوعًا لِسَبِيلِي
 مُسْتَدُودَ • وَعُدُّوهُ لَطِيفٌ بِقِيَمَتِهِ مُوجُودُ دُرٍّ • وَبُورُ
 مُقْتَبِي • وَمُقْتَبِي أَوْلَادِي عَلَى عِلْمِهِ مَعْلُومٌ وَعَبِيرُ
 مُسْتَبِي • دُرٍّ حَكَمَ شَرْعُهُ بَقُولِهِ وَنُورِي بِهِ إِلَهَ
 عَمَلِ قَلْبٍ وَبُورِي بِهِ هَمُولِي بِهِ إِلَهَ حَكَمِ الْبَلَاءِ الْخَلْبِ
 إِلَيْكَ دِيحُوكَ قَافِي مَرَاتِعِ إِلَيْهِ • وَحَكَمَ مَعَهُ وَمِنْ عِلْمِهِ
 أَجْرَى اللَّهُ لِقَافِي لَذِيهِ • وَتَبَنَّى عَلَى مَا هُوَ الْإِقْبَانِ
 يَجْرِي بَيْنَ يَدَيْهِ • طَرَفِيكَ كَامِنَةً تَكَوُّنُ وَتَذَكُّرُ

وَجَانِبُكَ مَرَامِدُهُ نَاطِلٌ وَبَقَرٌ **أَيْلُوكُ** نَصْرُكَ بَعْدَ
الْإِسْتِخَارَةِ فِي هَذِهِ الْفَنَنِ وَالْإِسْتِخَارَةُ مِنْ لَدُنِ
بِالْكَلِيَّةِ **جَانِبُ** رُؤُوسٍ وَفِي الْخِيَارِ **وَشَبَاتٌ** وَدَوَابٌّ
إِغْتَابَ **أَيْلُوكُ** عَالِمًا بِالْخِيَارِ الْوَاقِعِ بَيْنَ الْخِيَارِ
وَوَاقِعِ صَاحِبِ سِرٍّ **وَسُلْطَانِ** أَصْفٍ وَزِيرٍ **وَقَدَّ**
اللَّهُ تَعَالَى لِي كَثِيرٌ مِنَ الْأَوْقَافِ **وَصَرَّ** وَأَبْكَى
ذَرَفَةً مِنْ أَوْقَافِهِ مِثْلَ جِدَارٍ **وَقَافٍ** **جَهَنَّمَ** لِيَكُنَّ
وَكَيْلًا ثَابِتًا لَوَكَايَتِي **وَنَائِبًا** وَاصِحًا لِلنَّيَابَتِي
أُولَئِكَ مَشَارُكِي فِيهِ مُتَبِعِي عَالِي قَدَرٍ **وَمَوْعِي** إِلَيْهِ وَزِي

صَاحِبِ صَدْرٍ **أَصْفَ** صِفَاتِ أَرْضِ طُوشِيمٍ **وَسَمَرٍ**
تَامَ جَانِبُكُمْ **لَا** زَالَ مَطِيعًا لِلشَّرْعِ بَعْدَ التَّوْبَةِ وَمَا
بَرَحَ مَطَايِلُكُمْ **إِلَى** **بَرِيَّةٍ** نَافِثَةٍ وَاجْهَةٍ شَرِيفَةٍ
مَوْكِي **أُولَئِكَ** وَاقِفِينَ وَالْجَنَابِ **وَسُلْطَانِ** مَالِكِ
رِقَابٍ **أَدَامَ** اللَّهُ تَعَالَى بِكُمْ خَلِيفَةً **وَأَنَامَ** لَأَنَّهُ
فِي ظِلَالِ عِلْمِهِ وَرَافِقِهِ **جَهَنَّمَ** لِيَكُنَّ صَادِرًا وَلَئِنْ
وَقَفْتُ لِرُؤُوسِهِ **جَهَنَّمَ** لِيَكُنَّ جَهَنَّمَ لِيَكُنَّ
الشَّرْعَ الشَّرِيفَ بِالْإِحْكَامِ **وَقَضَا** بِمَا يَقْبُولُ
يَقْبُولُ حَسَنًا لَدَى الْإِحْكَامِ **بَيْنَ** كَوْمِهِ **أُولَئِكَ**

جَمْعٌ عَلَيْهِ **أُولُوكُ** مَعْمُولٌ بِهِ وَمَعْمُولٌ عَلَيْهِ **أُولُوكُ**
مِنْ بَعْدِ نَقْضِ وَتَقْضِيَةِ كَمَالِ كَمَالٍ **وَتَغْيِيرُ** وَتَغْيِيرُ
تَمَيُّعُ الْإِحْتِمَالِ وَتَمَيُّعُ الْإِحْتِمَالِ **أُولُوكُ** **أَيْلُوكُ**
أَحَادٍ نَازِلِينَ أُمُورَ فُضُولِكِ **إِبْرَاهِيمَ** قَدَّرَتْ
قَالِدِي **وَهَرَجَتْ** بَرَزَتْ أَفْرَادُ **أُولُوكُ** دَنَتْ
شَرِيطَ وَصُولِ بَطْنِكَ **إِلْخَالِي** رَحْمَتُ **أُولُوكُ**
وَيُحْيُونَ بَعَارِثَ مَعْمُورَةٍ نَكْ وَاصِحِي **وَمَوْعِي**
مَوْعُورَةٍ سَنَكِ **وَأَقْبِي** **أُولَئِكَ** سُلْطَانِ صَاحِبِ رَأْيٍ
وَمَوْعِيكَ وَفَوْعٍ **أُولَئِكَ** بَوَاحِشَاتِ مَبْرُورَةٍ **أُولُوكُ**

وَمَوْعِيكَ مَبْرُورَةٍ **أُولُوكُ** بَوَاحِشَاتِ مَبْرُورَةٍ **أُولُوكُ**
صَارِي **أُولَئِكَ** خَافَانِ كَيْتِي **بَنَ** **جَزَاهُ** **اللَّهُ** **تَعَالَى**
عَنِ أَهْلِ الْخَيْرِ خَيْرِ الْخَيْرِ **وَقَرْنُ** لَهُ فَتَحَاتِ مَبْرُورَةٍ
عَزِيزَةٍ **جَهَنَّمَ** لِيَكُنَّ جَهَنَّمَ لِيَكُنَّ **شَقِيقُ** **أُولُوكُ**
قَالِبَانِ **وَجَمِيعُ** جَهَانِيَانِهِ **سَرِيسَمِ** **سَرِيسَمِ** **جَهَنَّمَ**
جَهَانِيَانِ **أُولُوكُ** جَهَانِيَانِهِ **مَقْضَا** **جَهَنَّمَ**
أَزْرَهُ هَمِيَشَهُ **أُولَئِكَ** سُلْطَانِ **أُولَئِكَ** **مَعْمُورَةٍ**
وَعَايَتِي **أُولَئِكَ** **أُولَئِكَ** **أُولَئِكَ** **أُولَئِكَ**
شُرُوطِ **أُولَئِكَ** **أُولَئِكَ** **أُولَئِكَ** **أُولَئِكَ**

كَمَا تَدْرِي لَكَانُ مَوْجِبُهُ أَمِيدُ صَادِقٍ
 وَرَجَاءٍ وَاقِعٍ يُوَدِّعُكَ مِنْ بَعْدِ كَلَامٍ هَرَّادٍ شَاءَ
 عَادِلٍ بُوْشَهْنِشَاهُ فِي مُعَادِلِ خُضْرَتِكَ لَوْ قَانِي
 اِيْقَانِي سَهْ هَمَّتْ وَالْأَمْتِ مَبْدُولُ بِيُورَهُ وَتَرْوِطُ
 اِيْقَانِي حِكْمٍ وَاجِبِ الْقَبُولِ اِلَيْهِ مَقْبُولٌ وَمَعْبُودٌ
 اِتْدُورَهُ اَيْلَهُ اُولَيْسَهُ الْوَهِيْتُ وَوَجْدَانِي اِلَهُهُ
 وَجَمِيعِ مَلَائِكَةٍ وَتَبَتِ دَنَسْكَاهُ وَجَلَهُ
 كَتَبْتُ مَنَزِلَهُ عَدِيَّةُ الْاَشْبَاهُ وَتَرْوِطُ رُسُلِ
 هِدَايَتِ بَاهُهِ وَحَيُّ يَوْمِ قِيَامَتِ بِلَا اِشْتِبَاهُ

اِيْمَانِي وَاِيْقَانِي اُولَاكَ وَانْعِقَادُ وَاِذْ جَانِي لِقَانِ
 بُولَاكَ كَلَامِي مَنْ كَانَ فِي اَيِّ زَمَانٍ وَايِّ مَكَانٍ
 خَوَاهُ شَاءَ وَخَوَاهُ وَزَيَّرَ وَخَوَاهُ فَخَوَاهُ اَمِيرَ
 وَخَوَاهُ وَاَلِيَّ وَخَوَاهُ مُشِيرَ وَخَوَاهُ صَغِيرَ وَخَوَاهُ كَبِيرَ
 بَوْمُ قُوْفَاتِ سَبْعَةٍ غَلَايِكَ تَوْفِيهِ وَتَوْفِيْرَتِهِ
 وَجَبُودِيَّاتِ مُفَصَّلَةٍ مُسْتَعْلَايِكَ تَقِيْمِهِ وَتَقِيْمَرَتِهِ
 سَعْيِ جِيلِ مَوْزُورٍ وَجِدْ جِيلِ شَكُورٍ اَيْلِيكَ اَنَا
 دَيَّادَهُ مُطْلَبُ مَا رَغْبِي جَاصِلٍ وَآخِرَتُهُ اَعْلَايِ
 مَنَازِلِ وَآهَائِي مَرَاتِيهِ وَاصِلِ اُولَاهُ وَاصُولِ

مَضْبُوطُهُ نَيْسَهُ قَصْدُ اِنْفَالٍ يَاشِرُ طَرِيقُ مَنِيْطُهُ
 نَيْتِ اِخْلَالِ اَيْدِيكَ دَيَّادَهُ جَالِي خَرَابٍ وَمَالِي عِيَا
 وَعَقِيْقِي مَيْسَقِي عَذَابٍ وَمَنْتَاهِلِ عِقَابٍ
 اَوْ لَوْ بَقِيَ عَالِي شَدِّ عُنُوتَاتِ اِلَيْهِ تَجَاوَزَهُ وَغَرَا
 وَبِجِي مَوْلَى اَعْظَمِ تَعْدِيَّاتِ اِلَيْهِ مَكَافَاةُ اِلَيْهِ
 فَتَنْ اِلَيْهِ عِبَادَتِهِ مَا تَبِعَهُ قَائِمًا اَوْ غَائِبًا
 الَّذِي يَسْجُدُ لَوْنُهُ اَللَّهُ
 سَعْيِ عَلَيْهِ

حَرَمٌ حَرِيْمٌ هَذَا الْوَقْفُ وَالشَّيْئِلُ وَنَقَرٌ وَنَحْنُ
 دَالِلُكُمْ وَالشَّيْئِلُ فِي
 نَحْنُ
 جَمِيعِ كَيْثَرِ اَنْفُسِ الْعُدُولِ وَتَحْرِيفِ اَلَّذِيْنَ اَنْتَ
 لَاحِدٍ عَنْ قَوْمِ الْعُدُولِ مِنْهُمْ اَلْوَزِيرُ الثَّانِي وَالشَّيْءُ
 اَلْمَقَامِي عَمْدُ اَشَارَتِ عَمْدِ الْقَمْدِ اَمْدُهُ اَللَّهُ اَمْدَادُ اَمْدِيْدَا
 اِلَى اَلْاَمْدِ وَالْوَزِيرُ الثَّانِي وَكَلْبَرِيْنِ الْخَزِيْرَةِ اَبِيْثِ
 اَلْعَمْدِ اَشَارَتِ عَمْدِ اَلْاَمْدِ اَبْدُ اَللَّهُ دَوْلَتُو اِلَى اَلْاَبَدِ

وَالْوَرَاءُ الرَّابِعُ • ذُو الْقَرَارِ الرَّابِعُ • اِبْرَاهِيمَ يَا سَانِ عُنْدَ
 الْكَبِيرِ • اَدَامَ لَهَ الْعَزَّ الْعَظِيمِ • وَذُو الْقَرَارِ
 الرَّابِعُ • اَمِيرُ امْرَأَةِ الْغَزَا • مُحَمَّدًا سَانِ عُنْدَ الْكَبِيرِ
 دَامَ لَهَ الْعَزَّ وَالْعَظِيمُ • وَالْاَمِيرُ الْكَبِيرُ وَالْقَدِيرُ
 الشَّرِيفُ • عِنْدَ عِيَالِي بَنِي مُوَلَانَا الْبَاسِ الْكَثِيرِ وَالْاَمِيرِ
 الْكَبِيرِ عِيَالِي الْبَنِي عِنْدَ عِيَالِي الْكَثِيرِ وَالْقَدِيرِ وَالْقَدِيرِ
 الْاَنْشَاءُ الْاَنْشَاءُ • وَكُلُّ اَنْبَاءِ الْاَمِيرِ الْاَمِيرِ
 مُصْطَفَى عِيَالِي بَنِي مُوَلَانَا الْبَاسِ الْكَثِيرِ • وَزَيْنُ الْكَرَامِ
 الْكَاتِبِينَ عِنْدَ عِيَالِي بَنِي كَاتِبِ الزُّورِ نَاهِي السُّلْطَانِ

وَمُحَمَّدِي بَنِي كَاتِبِ الْقَاطِعَاتِ الْخَافِيَةِ
 وَشُعَاغِ اَقَابِنِ رِثْمِ الْفَائِدِينَ
 وَعِيَالِهِمْ مِنَ الْجَاهِلِينَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَأَعْتَنَّا مَا نَبِي كَثِيرٍ مَعَالِمِ الْاَوَّلِ فِي الْاَيَّامِ
 وَاهْتِمَامًا بِتَوْفِيرِ قَرَاءِ كَلَامِ الْمَلِكِ الْعَلَامِ
 اَعْلَمَ صُرَتْ وَالْاَمَقِ سُلْطَانِ خَلْقِ قَسْ
 مَقَامِ • وَخَافَانِ عَدَاةَ الْمَرَامِ • صَلَاحِ
 وَرَانَ زَمَانِ • تَأْسِرَ عَدْلٍ وَاحْسَانِ • وَاقِدِ
 مُشَارَالِيهِ لَارَاكُ مُشَارَالِيهِ • وَمَا بَرَحَ نَعْمِهِ
 قَائِمَهُ عَلَى الْخَلْقِ وَنَعْمَ الْحَقِّ قَائِمَهُ عَلَيْهِ • دَارُ
 السُّلْطَانَةِ الشَّرِيفَةِ سُلْطَانِيَّةِ عِيَالِهِ • رَاكَ اللَّهُ

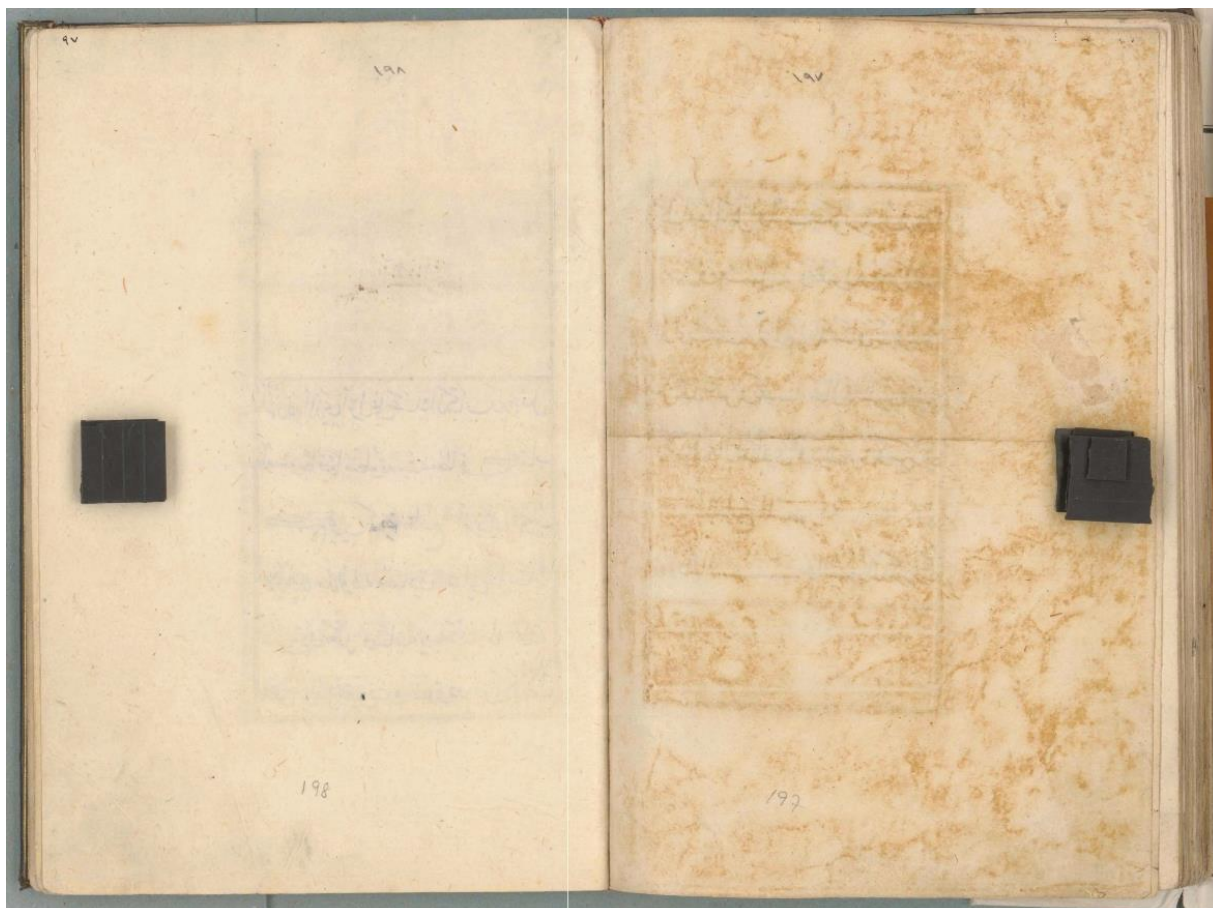
فِيهَا الشُّعَا بِالْمِلَّةِ وَالْعَالَمِ الَّذِي نَبِيهِ جَلَّ شَدَنُ
 فِي طَرَامِي جَمَلِهِ شَدَنُ اَوْلَادِ اَهْلِ سَادَةِ دَوْرِهِ
 الْاَبَاءِ وَالْاَيَّامِ تَعْلِيْمُونَ بِسَابُودِ عِيَالِهِ
 رَفِيعُ الْبَنِيَانِ وَكَلْبُوعُ الْبَطَانَةِ كَلْبُوعُ
 قُرْآنِ عَظِيمِ الشَّانَةِ نَشَانِهِ • وَعَايَتِ بَهْتِ وَ
 بَهَادَةِ فِي بَهَانِهِ • وَبَهَايَتِ جُشْنِ بَهَادَةِ بَهَادَةِ
 وَجَمَلِهِ جَاهَاتِ اِلَهِيَّ جَاهَاتِهِ • يَكْدَانَهُ دُرُكُورِ اَنْبِيَا
 هَمَانِ تَارِيخِ مِنْ بُوْرٍ وَيَوْمِ مَذْكُورِهِ شَرْطِ
 اَيَّلِي كِهَ رَا نَسَقَامَتُ وَدِيَانَتِ اِلَهِي مُوَضَّ

وَصَلَحُ وَصِيَّاتِ اِيْلِهِ مَعْرُوفٌ * اقْرَأْ وَرَبُّكَ
 قَادِرٌ * وَفَنَ كَاتِبُهُ مَاهِرٌ * عَلَّمَ وَعَلَّمَ حِفْضُهُ
 دَانَ * وَمَعْلَمٌ وَلَقَدْ سَنَّا وَادَّ كَسْنَهُ مَعْلَمٌ
 اُولُوْبُ صَبِيَّاهُ قُرْآنٌ * وَادَّ ابُ وَاذْكَانُ *
 وَفَرَضُ وَسُنَّتُ * وَحَطُّ وَلَقْتُ * وَبِالْحُلَّةِ
 قَالِيْلَتُهُ نَهْ نَطَرُ * وَفَهْمٌ اَنْدَكْرِي فَدَرْ كَسْبُ
 مُحَقَّرُهُ * وَخَطُوطُ مُعْتَبَرُهُ * تَعْلِيْمُ اِيْلِيْهِ وَبِ
 صَالِحٍ وَعَمَّا فِي ظَاهِرِهِ * وَخَلِيقُهُ لِي اَمَّا كَهْ دَانَ *
 كَسْنَهُ خَلِيقُهُ اُولُوْبُ اَطْعَامُكَ دَسِيْلُ وَكِرِي

بِكِي اِعَادَهُ * وَتَرْتِيْبُ وَتَرْفِيْلُهُ سَبْعِي زِيَادَهُ
 اِيْلِيْهِ * وَبِصَالِحِ مُتَدِيْنٍ مُسْتَقِيْمٌ * وَفِيْمَ يَلِيْقُ
 خِدْمَتُهُ قَائِمٌ وَمُقِيْمٌ * كَسْنَهُ دَخِيْلُ قِيَمِ اُولُوْبُ
 هَزْ كُوْنُ عَلَى الصَّبَاحِ قَبُوْسِي اِحْبَابُ وَسِيْلُوْبُ
 سُبُوْبُ يَا كُوْبَا كِرِي اِيْدُوْبُ وَبَعَادُ شَا زِدَهُ
 بَعْدَ الْعَصْرِ كِلِيْلُهُ * وَهِنُغِي رِي بِلَاغُ دِرِي
 شَرْعِي وَمَنَاجِي قُوِي تَغْزِيغِ دَمَلَرْدَهُ تَكَاثُلُ
 وَادَّ اَخْدَمَتَرْدَنَ لَسَا هَلْ اَنْجُوْكَ مَحْضُوْلَاتِ
 اَوْ قَاوِي مَوْصُوْفَةُ مَسْطُوْرُهُ وَمُسْتَعْلَاَتِ

اَمَّا كَهْ مَوْصُوْفَةُ مَسْطُوْرُهُ دَنَ اَعْلَى اَجْهَتِ يَوْمِيَّةِ
 اَلْاَلْفُهُ وَخَلِيقُهُ لِنَ اَجْهَتِ يَوْمِيَّةِ سِي اَوْجِ اَلْفُهُ
 وَفِيْلَتِ اَجْهَتِ يَوْمِيَّةِ سِي اِيْ كِي اَلْفُهُ اُولُهُ وَمَادَامُ
 كِهْ خِدْمَتَرْدَنَ قَصُوْرُ وَتَقْصِيْرُ لَرِي اُولِيْهِ مَاهُ
 مَنَاهُ وَطَيْفُهُ لَرِي وَبِيْلُوْبُ تَاخِيْرُ اُولِيْمِيَّةِ
 بَاقِي شَرْطُ طَرِيْقِ مَضْبُوْتُ اَزْهْ چُوْنُ فَصْلُ
 وَمَنْشُوْطُ اُولُوْبُ سَبْ * عِنْدَ السَّيْحَانِ اُولُوْبُ
 بُوْتَقْصِيْلُ اَزْهْ ذَكَرُ اُولُوْبُ يَرْوَقُ وَفِي تَقَاوُرُ
 تَا بِقَا مَرْبُوْرُ اُولُوْبُ اِيْلِهِ مَعَا مَسْتَعْلُ وَلَوْ اَنْزَمُ وَرَمِي

كُلِّيَا مَعَا مَكَلُ اُولُوْبُ تَحْكُوْمَرِي اُولُوْبُ
 مُعْتَبَرُ وَمَعْمُوْلُ اِيْلِهِ وَمَقْبُوْلُ وَمَعْمُوْلُ اِيْلِيْهِ
 اُولُوْبُ حَقُّ وَلَزُوْمُ اِيْلِهِ مَقَارَنَتِ بُوْلُوْبُ
 مِنْ بَعْدِ تَقْصُ وَتَقْصِيْنَهُ بِحَالِ قَالِيُوْبُ وَتَغْيِيْرُ
 وَتَبْدِيْلُ بِحَالِ اُولُوْبُ وَدَلَّ اَلْجَرِي وَجَرِي فِي
 التَّارِيخِ الْمَسْطُوْرُ
 شُهُوْرُ الْحَالِ — هُمُ الشُّهُوْرُ الْمَذْكُوْرُونَ

کتاب دینیه و یقینیه • و حاوی غاوی مجموع المبر
و نواحی مورد نیویه و اخرویه اولغله نظام
عالمه غایبه بنی و بنی • و انتظام کافه امه
اصل و منشأ • اولیسی غیر غیر غیر در • ارسال
دایم لافضالایلیان و اقصی کل حال و واهجه
جاء و جلال اولان خویشی مثال حضرتین غریبا
و غم لخصانه تمام موجوداته اندوکی اصنافینی
فیضه غیر محصور • و قائم شکر غیر مقدور
اشارت به یحایت و یغین • مخاذاش شکر علی

201

لاجرم بحال انعام حمدی بحال و احمال شکری متبع
الحال و المال در • بین قصوره اقرار قصاری علم
و معرفتدن اشعار • و بحرین اشعار متبای
و قوی خیرتدن اخبار اولوب • بقدر القدره
شکر انعامیه ایشمال علی لسان و اشتغال
جواب و ارکان احسن فعال در • و توسیع فیه
حمد فضالنه اقبال خلوص جان • بل انعام احسن
و جان افضل اعمال در • فحده لاله تم حمد لاله
علی اهدانا سبیل الصواب • و شکر لاله تم فکرا لاله

202

علی ما انا مناط الثواب • و طریق و صول
صوابه زهنا و رهبر • و اصول حصول مودات
نوابه معین و یا و اولوب • خبر جن و انسه
بیمبر • و غیر بر جمعه سر و سرور • اولان خبر
جمله بشر • و شفیع مشفع یوم محشر صلی الله
علیه و سلم بلا حساب • الی یوم الحساب ما
انتقد بالکتابه و التسطیر • بطور کل کتاب
که عالم علم لدنی • و حاکی حکم فی وافی و وضع
سبیل نبی بخود • زمره ائمه غیر النعیمی

203

بنیادی پائیدی ظلمت صلا لادن جبروت مدینه
متینه دین بینه کور و ب هدیایت تدوین
علی وجه التعظیم • تسلیه و تسلیم ائمه مرسل
عاقلا و زرنه واجب و هر مومن کامل و زرنه
اوجب مواجب • اولدو بی سلیم القلب
صحیح الفکریت اولدو فتنه معلوم و مبین
ظاهر العظمه و طاهر الفطرت اولدو ریاسته مخیر
و معین • اولدو غنیدن غیر • و سبیل و تربیت
الهی و ذریعه عزت امتنا بی اولدو • بس

204

[illegible]

وَأَعْدَادُ أَيْمَانِ سُدَّتِ سَنِيَّةَ مَدْوَنَةِ الْأَنْبَارِ
 وَعَادَتْ عَلَيْهِ وَاجِبَةُ الْإِثَارِ لِي أُولُوبِ
 وَجَوَانِعِ وَمَدَارِسِ رُبْعَةٍ مَبْنِيَةِ الشَّعَائِرِ
 عَلَى وَفْوِ الْمَافِئِهِمْ أَوْلَانِ أَسْبَابِ وَأَنْثَاهِ
 أَكْمَالِ وَالْإِمَارِ قُلُقُ لَازِمُهُ ذَاتِ غَالِي سَبَازِ
 وَخَلْقِ جُلُوعِ خَلْقِ الْأَعْيَانِ لِي وَلَعِينِ
 أَعْلَى حَضْرَتِ وَلَا مَنَقِبَتِ سُلْطَانِ عَادِلِ دِلِ
 وَخَاقَانِ عَالِ غَابِلِ نَادِشَاهِ جِهَانِ سَتَانِ
 شَهْنَشَاهِ أَسْمَانِ سَتَانِ بِلَازِ جِهَانِ جِهَانِ

209

بَابِي خَالِ سِرِّ سُلْطَانِي دِيبَاجِهِ نَامَةُ نَامِدَانِ
 صَدِيرِ عَيْنِ عَالَمِ مَدَارِي فَذَلِكَ جِهَانِ دَايِرِ
 خِلَافَتِ فَمِنْ أَبْوَابِ جَمِّ عَدْلٍ وَرَافَتِ سَبَبِ
 تَالِيَفَاتِ كُتُبِ قَتْلِ دَوْرِ مُوجِبِ حَقِيقَتِهَا
 فَوَائِدِ حِكْمَتِ افْرُوزِ مَنِيْعِ مُوَضَّلِي
 مَطْلَعِ أَنْوَارِ كَلَامِ نَاسْتَاهِي سُرُورِ سَلَامِي
 مُجَاهِدَانِ دَسْتِكِي بِإِلَافَةِ زَمَانِ شَرَفِ
 سَلَفِ أَلِ عَمَّانِ خَلْفِ خَلْفَاءِ رَبِّ رَحْمَانِ
 فَرْدِ فَرْدِ فَرْدِ دُونَ فَرْدِ ذَاتِ وَجْدِ سَكَنْدَرِ سَيِّدِ

210

سَائِهِ رَحْمَتِ بَرُورِ دَكَاكِ بَرَايَهُ كَرْدِشِ دَكَاكِ
 أَلِ سُلْطَانِ أَلِ سُلْطَانِ أَلِ سُلْطَانِ أَلِ سُلْطَانِ
 أَلِ سُلْطَانِ سُلَيْمَانِ شَاهِ بَنِ السُّلْطَانِ شَاهِ
 بَنِ السُّلْطَانِ بَارِي زِيَدَانِ خَلْدَاهُ سُبْحَانِ
 سُلْطَانِهِ وَابْتِدَابِ دَالِقِهِ بَرُّهُ وَاحْسَانِ
 جَانِبِ نَزْدِ وَكَأَلِ مَطْلَقَةِ غَامَةِ سِيْمَا
 هُوَ طَرِيقُ الثَّبُوتِ شَرْعًا نَابِتِ أَوْلَانِ وَرِزْوَغِ
 عَلِيٍّ قَدَرِ مُشِيرِ أَكْرَمِ صَاحِبِ صَدْرِ وَجِدِ
 أَلِ ذَاتِ أَصْفِ وَصَافِ حَمِيدِ الْخَلْقِ نَافِضِ لَاطِفِ

211

جُمْلَةِ الْمَلِكِ فِي الْأَفَاقِ وَكَيْلِ السُّلْطَانَةِ
 عَلَى الْأَطْلَافِ مَطْلَعِ أَنْوَارِ السَّعَادَةِ الْأَبَدِيَةِ
 وَمَنِيْعِ أَنْوَارِ السَّعَادَةِ السَّرْمَدِيَةِ السَّمْعِي
 عَزِ الْأَخْطَابِ فِي التَّعْرِيفِ وَالْتَبْيِيهِ جَلَالِ
 الْأَوَّلَةِ وَالْآخِرَةِ وَالَّذِينَ رَسُوهُ بِلَاحِ
 عَبْدِ الْعَزِيزِ كَذَلِكَ مَكِينًا عَلَى الْكَافِ الْأَصْفِ
 بِالْعَزِّ وَالْتَّكِينِ مَجْلِسِ شَرَفِ شَرِيفِ كَوْنِ
 وَتَحْفِيزِ زِينَةِ زَهْرَةِ عَلَى وَاصِعِهَا أَفْضَلِ
 صَلَاتِ الصَّلَوَاتِ وَأَكْمَلِ عَطِيَّاتِ الْخَيْرَاتِ

212

اقرار صحيح شرعي • واعتبر في صحيح مني •
 ايدوبلا يندى كه • موكل اولان مشار •
 اليه بادشاه عالمنا • وشهنايه خلافت •
 دستيكاه • خلافتك سلطنة وادب الى انفراد
 العالم معك • فزينا كجند ومانند •
 وجز كونه جان بيوند ذليست • اولون •
 جانب جنات تجرى من تحتها الانهار عصفون •
 شبانه شتابان اولان نظيرة با بان •
 وجوار حجاب فيردكار برورد كاه • ريعان

في دهر ربيع بقا يسي فاولان سرور وان سرور •
 شهزاده مهيار رخسار • ستاره سيماي •
 ستاره نقار • زبد شهزادگان ملك نعمت •
 كز به نهر افروزان ملك طلعت خديلا •
 وجزير • نفيس نفس قديمي صمير اجلايل •
 افضال • اقبل اصحاب اقبال نواد و باع •
 شهادت • قور بوستان امانت • صاحب •
 طبع سليم • مالك فيض عيم راي اهل كمال •
 كراغب فضل و افضال • انجيل ولا د سلاطين

اخلص مائة ما و طير • المشيخ في جوار •
 الملك الصمد الرحيم العفو سلطان طالع البه •
 الله اعلم ملاك القدران و امله في مجالسك •
 مؤيد محنت مكار • وشهد معقن عديله •
 فزينا مشار اليه شهزاده ملك و حانين •
 رو چگون بنايورد و قور • عمارت عايله •
 مستملات رفيعه البناء ندين اولان مدته •
 بدعيه التناينه بون كتيبة ربه و نسخ •
 لطيفه كه اسماري نيين • وفكري غير اولون

علم تفسير ديب كتاب كشاف مكي راجله •
 كتاب حاشيه كشاف الشيخ الاسلام راجله •
 كتاب دفعه حاشيه كشاف الشيخ الاسلام راجله •
 كتاب حاشيه كشاف للطبي ناقص راجله •
 رساله حاشيه حواشي كشاف لبعض •
 المتأخرين راجله • حاشيه سيد علي علي الكشاف •
 مع حاشيه سيد علي علي شرح الغضد راجله •
 علم حديث • صحيح مسلم مكي راجله •
 شرح المسلم للنووي راجله • شرح مسلم للنووي

برجله كتاب مصابيح سحر برجله • وناقضه
 مصابيح برجله • جلد آخر مصابيح مشارق
 الانوار برجله • حاشيه شرح المشارق للعطوفي
 برجله • قول القلوب من روايات ابو ايوب
 الانصاري برجله • جامع الاصول برجله
 شرح الكواكب على صحيح البخاري برجله
 كتاب تلويح برجله • حاشيه تلويح
 الحسن علي برجله • حاشيه تلويح لولانا
 ساسوني • حاشيه تلويح لولانا خسر برجله

274

جلد آخر

حاشيه تلويح لولانا حسام برجله • كتاب
 تحقيق لاسمى برجله • دفعه كتاب تحقيق
 لاسمى • شرح المنار لابن الملك برجله
 شرح اصول يردوي برجله • كتاب
 المغني من الاصول على مذهب الخليلي برجله
 حاشيه شرح عضد برجله • دفعه حاشيه
 شرح عضد برجله • دفعه حاشيه شرح
 عضد برجله • علم وعدت • كتاب متن
 بداه • متن قدوري برجله • دفعه متن بداه

218

برجله • صدر الشريعه برجله • دفعه صدر الشريعه
 برجله • متن مجمع برجله • جلد ثالث في العنايه
 جلد اول في الكفايه • حقه العيون في شرح
 القدوري برجله • اختيار في شرح المختار برجله
 لجلد الاول من بين الحقائق في شرح كثر الدقائق
 للزيلعي • حاشيه عم محمد علي الدين على شرح الفرائض
 السراجيه • زين الشرح في شرح متن الفرائض
 برجله • كتاب مبسوط سرخسي سحر برجله
 دهر و غر برجله • جلد اول ولواحي فصول

219

جلد آخر

اسروشي برجله • نزاريه برجله • قاضيه
 نائم برجله • دفعه قاضيه نائم برجله
 جلد اول قاضيه • دفعه جلد اول قاضيه
 علم كالم • كتاب شرح المواقيت للسيد
 برجله • شرح المقاصد لسعد الدين برجله
 دفعه شرح المقاصد لسعد الدين برجله
 حاشيه مواقيت برجله • حاشيه شرح تجريد
 للسيد الشريف برجله • شرح تجريد برجله
 دفعه شرح تجريد برجله • حاشيه شرح التجريد

220

للسيد علي • حاشية شرح التجرىد لعل علي قوشجي
 دفعه حاشية علي قوشجي برجله • دفعه حاشية
 علي قوشجي برجله • حاشية شرح التجرىد للخطيب
 زاده برجله • شرح التجرىد برجله • متن طوابع
 برجله • دفعه متن طوابع برجله • دفعه متن
 طوابع برجله • شرح طوابع للأصفهاني برجله
 شرح طوابع لليرب برجله • حاشية سيد علي
 علي الأصفهاني • حاشية اصفهاني برجله
 شرح عقايد • دفعه شرح عقايد • متن عقايد

221

دفعه متن عقايد برجله • شرح عقايد وخبالي
 برجله • شرح عقايد وعبري برجله • حاشية
 كستلي علي شرح العقايد برجله • خبالي ومولانا
 زاده برجله • شرح عقايد • شرح مفتاح
 للكاشي برجله • سعد الدين برجله • متن
 مفتاح برجله • حاشية شرح مفتاح للسيد
 مطول برجله • حاشية مطول لمولانا خطاي
 مطول برجله • متن تلخيص • دفعه متن تلخيص
 مختصر برجله • دفعه مختصر برجله • حاشية شرح

222

حاشية تلخيص برجله • علم منطق
 قاموس اللغة مكمل برجله • دفعه قاموس
 مكمل برجله • جلد اول قاموس الخروف والظا
 صحاح مكمل برجله • صحاح تجلدين • جلد اول
 في الصحاح • جلد اخير في الصحاح • دفعه
 جلد اخير في الصحاح • علم نحو • كتاب المتوسط
 كافي برجله • وصابح برجله • كافي ومصلح
 برجله • دفعه كافي ومصلح برجله
 مصلح ومقصود برجله • علم صرف

223

كتاب مرآة وغري ومقصود برجله • كتاب الخ
 وغري ومقصود • كتاب مرآة برجله • علم
 حاشية سيدي علي شرح الاشارات • مولانا
 زاده برجله • مولانا زاده برجله • شرح حناقي
 مولانا زاده برجله • شرح مولانا زاده ميرزا
 حكمة علامه ميرزا برجله • شرح تذكر للنسابة
 علم منطق • حاشية مطالع برجله

224

دفعه حاشیه مطالع برجله • دفعه حاشیه مطالع
برجله • دفعه شرح مطالع برجله • دفعه شرح
مطالع برجله • متن مطالع برجله • دفعه
متن مطالع برجله • حاشیه کوچک برجله
دفعه حاشیه کوچک برجله • دفعه حاشیه
کوچک برجله • شرح شمسیه لقطب الدین
برجله • دفعه شرح شمسیه لقطب الدین
برجله • دفعه شرح شمسیه لقطب الدین
برجله • دفعه شرح شمسیه لقطب الدین

225

بوجه مذکور ای و نقل بلدی بوشهر که مدرسه
مربوده مدین اولی صبطیه اولوب
مکرم محافظت • ولوازم حارسند اهتنام
تمام ایله قیام و اقدام ایوب دینا کر و عیان
بالایله لر • و برمدین معزول اولوب
مدرسه مربوده آخر مدرسه و بزرگدکه اگر
اول منصوب ولان مدرین محروسه و فسطاطیه
ایسه مدرین معزول اول مدرین منصوبه
متولی معزولیه بوسکتا بلدی دقیری ایله

226

بداید تسلیم ایله • و اگر منصوب ولان مدرین
محروسه و مربوده • اولوب آخر برودن کاور
کنه اولورسه اول مدرین منصوب کلخیه
دین مدرین معزول بوسکتا بلدی دقیری ایله
متولی تسلیم ایله • و خواه مدرین ولسون
و خواه متولی ولسون مهمان کن حفظ و طینه
و تضید و نظیف ده نهان و تراخی ایوب
اگر بقضاء الله برکات ضایع اوله متولی
صبطیه ایکن تقصیری بله ضایع اوله متولی

227

تضمین اولیه • و اگر مدرین صبطیه ایکن تقصیری
ضایع اوله مدرسه تضمین اولیه • و هر کیم
بوکابلردن برکابه حکم ایله یا خود تبديل ایله
یا قصد تضمین ایله یا تضمین اولیه تضمین
یا تضمین اولیه سینه سیاده حو سجده و غایه
عضب و سخطه مظهر اولوب سقرده مقری
مقر اوله • و دیما د و ام دولته تمام افراد
ایسان داعی و نظام ملک و ملتله عدل و نیایش
رای • اولان مشارالیه سلطان جهات

228

وَجَاهَانِ جَاهَانِ آدَمَ اللَّهُ تَعَالَى لِيَأْتِيَهُ
 الدِّينَ • وَنَايِدَ الْإِسْلَامَ وَالسُّلْطَانَ أَيَّامَهُ
 وَأَتَامَ الْإِسْلَامَ فِي أَمْنِهِ وَأَمَانِهِ بِعَدْلِهِ وَإِحْسَانِهِ
 الْيَوْمَ الْقِيَامَ • فَصَلُّوْا لِيَكُنْ حَقَّتْ وَالْإِسْلَامُ
 تَوْفِيقَ خَيْرَاتِهِ مُنْصَرَفٍ • وَعَنَاتٍ بِلَا تَعَايَلِي
 تَكْثِيرَ حَسَنَاتِهِ مُنْعَطِفٍ أُولَعَيْنِ • بَوَامَدَكِ
 آتِيَهُ الذِّكْرَ • وَعَقَارَاتِ جَانِيَةِ الزُّبُرِ دُخِي
 عِصْمَاتِ عَالِمِهِ مَرْبُورَهُ • لَأَزَالُ إِلَيَّ قِيَامَ أَلَمِ
 وَسَاعِدِ الْقِيَامِ مَعْمُورَهُ نَاكِ مَصَالِحِ وَمَصَائِفِ نَحْوِ

وَلَوَانِهِ وَفُطَائِفِ نَحْوِ وَقَفَا دُوبِ سَارِ وَتَوَافِ
 سَالَفِهِ السُّفَرِ فِيهِ الْحَقَّ يُورِدِي • وَأَوَّلِ أَمَلَاكَ
 بُولَدُكَ دُرْكَ دُرْكَ رَاوَلُورُ • وَحُدُودِ وَحُقُوقِهِ
 شَرْحِ قَلْبُورِ • جَمِيعِ بَرِيَابِ مَنَزَلِ دُرْكَ عَارِطِ عَامِرِ
 قُرْبَنِ وَاقِعِ الْفَوَاقِي بِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي
 أَوْجَاهِ قُرْبَنِ وَتَحَايِ قُرْبَنِ وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي
 وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي
 وَحُدُودِ وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي
 أَوْنَهُ وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي

وَدُخِي جَمِيعِ بَرِيَابِ مَنَزَلِ دُرْكَ حِينَ مَوْقِعِ مَرْبُورِهِ
 وَاقِعِ الْفَوَاقِي بِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي
 وَتَحَايِ قُرْبَنِ وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي
 وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي
 طَرِيقِ عَالِمِهِ وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي
 دُكَانُورِ وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي
 بَابِ دُكَانِ دُرْكَ حُدُودِ وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي
 وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي
 نَوَابِ عَالِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي

جَانِبِ غَرِبِ سَيِّدِهِ أُولَانِ قُورِهِ مَقْصِلِ وَجْهِ بَابِ
 دُكَانِ وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي
 مَعْلُومِ الْحُدُودِ • وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي
 مَقَاطِعِهِ لُورِ زَمِينِ دُرْكَ قَدَقِ الْمَدْرَسِينَ
 مَوْلَا دَامِي فَتَدْرِ لَنْدَرِ • وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي
 بِرِيقَةِ زَمِينِ دُرْكَ تَرَبِ دَارِ طَبِيبِ لَنْدَرِ وَ
 بِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي وَبِرِي
 مَآكِلِهِ مَقْصِلِ خَالِي وَمَعْطَلِ دُرْكَ بُوَجْهِ نَاكِ

حُرُوفِي مَعْلُومٍ وَحَقُوفِي مَعْرُوفٍ دَر
 اَوَّلِ كُتُبِ سَطُورِهِ • وَامَلَاكِ سَفُورَتِهِ
 وَزِيرِ عَالِي خَنَابِ وَكَسِيلِ رُفُومِ الْأَسْمِ
 وَالْأَلْقَابِ • مَدَّتْ مَدَّةَ وَزَارَتِهِ مَدَنِي
 مَدَّةَ الْأَحْقَابِ • مَتَوَلَّى مَهْرَهُ لَا زَاكَتَ
 مَسَاعِيهِ مَشْكُورَهُ • إِقْبَاضَ وَتَسْلِيمَ اِيَدُوبِ
 مَتَوَلَّى مَرُومِ دِي • بَرُوجِهِ مَسْمُومِ • وَنَهْجِ
 مَعْلُومِ قَبْضِ وَتَسْلِيمِ اِيَدُوبِ • شَرْطِ وَارِثَانِ
 وَقَفِ تَامِ • وَمَرَامِ وَلُوزِمِ تَسْبِيلِ اخْتِامِ

بُولَدِ قَدْ نَصَحَكُمْ • وَقَفِ مَقُولِكَا كَرِّ حَبِيدِنِ
 قَوِيٍّ وَزَرِهِ عَدِيمِ حَقِّ مَعْرُوفٍ وَمَعْلُومِ • وَ
 وَقَفِ عَقَارِ اِمَامِ اعْظَمِ قَوِيٍّ وَزَرِهِ عَدِيمِ اَرْزِي
 بَحْرَيْنِ اَوَّلِيْنِ • اَعْلَى حَضْرَتِ وَالْاَمْرَتِ وَكَيْلِ
 مَوْجِي اِلَيْهِ • اَعْلَى وَزَرِ مَشَارِ اِلَيْهِ • اَسْبَغَ اللَّهُ
 نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً عَلَيْهِ • حَضْرَتِي ذِكْرًا وَلَدًا
 وَقَفِ مَقُولِ وَعَقَارِ ذِكْرِ جُوعِ • وَمَوْكَلِي
 اَوْلَاكِ بِاَدْعَاةِ غَالِبِنَا • وَخُدَاوَنِكَارِ خِلَافَتِ
 دَسْتِكَا • حَضْرَتِ نَزَلِ سِلَاسِكِ مَلِكِنَا كَمَا كَانَ مُسْلِمَتِ

اِيْلَاكَ شَرْعًا تَدَاكِهِ مَتَوَلَّى مَذْكُورِ • جَعَلَ اللَّهُ
 بَيْنَ نَجْمِهِمْ مَشْكُورًا مَقَابِلَهُ اِيَدُوبِ اِيْمَارِ
 ثَالِثِ يَفَافِي عَمْدِنِ الْحَسَنِ الشَّيْبَانِي قَوِيٍّ وَزَرِهِ
 اَوَّلِ مَقُولِ كِهَ وَفَقِيهِ مَعَارِفِ وَتَعَادُ اَوَّلَا
 حَيْجِ وَلَا زَمْدَرِ • وَمَشَايِخِ تَسَاخِرِنِ قَبْلَهُ بُوْقُولِ
 مَقْبُولِ وَمَعْمُولِ بِهِ اَوْسَدُهُ هَرَامِ جَارِ زَمْدَرِ
 وَاِيْمَانِيْنِ قَبْلَهُ وَقَفِ عَقَارِ ذِكْرِ حَيْجَتِ وَزَرِهِ
 وَاِيْمَانِيْنِ قَوِيٍّ مَقْبُولِ وَمَعْتَبَرِ زُرْدِي حَاكِمِ الشَّرْعِ
 مُلَاعِنَهُ وَمَرَاجِعِهِ اَتَدَ وَكَلَمَهُ قَاجِي مَرَاغِ اِلَيْهِ

اَجْرِي اللَّهُ اَلْحَقَّ يَزِيدُهُ دِي جَانِبِ فَفَرْجِ وَ
 عَمَلِ وَقَوِيٍّ • بُولَدِ وَزَرِهِ اَوَّلِ كُتُبِهِ مَبْهَجِ
 اَوَّلِيْنِ حَيْجَتِ وَزَرِهِ حَكَمِ اِيْدِي وَحَكَمِ اَنْدَرِ
 جَمْعِ كِبَرِ • وَتَجَمُّعِ غَيْرِي • شَاهِدِ طَوْنِي
 بَيْنَ مَرْبَعِ حَقِّ حَكَمِ حَاكِمِ اِيْلَهُ مَقْبُولِ
 عَلَيْهِ اَوَّلُوبِ تَقَبُّلِ وَتَبْدِيلِ حَالِ • وَنَقْصِ
 وَتَحْوِيلِ مُنْعِ اِلْجَالِ اَوَّلِيٍّ مَنِ بَلَهُ بَعْدَ
 تَبْعِهِ فَاَيُّهَا اَنْتُمْ عَلَى الَّذِي يَبْدُوْنَهُ اَرَا اللَّهُ
 اَسْبَغَ عَلَيْهِ

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Oğuzhan KABAKCI

Uyruğu: T.C.

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Lisans	Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü	2015
	İstanbul Üniversitesi, Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, Tarih Bölümü	devam
Yüksek Lisans	İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı	2021

YABANCI DİLLER

İleri düzeyde İngilizce